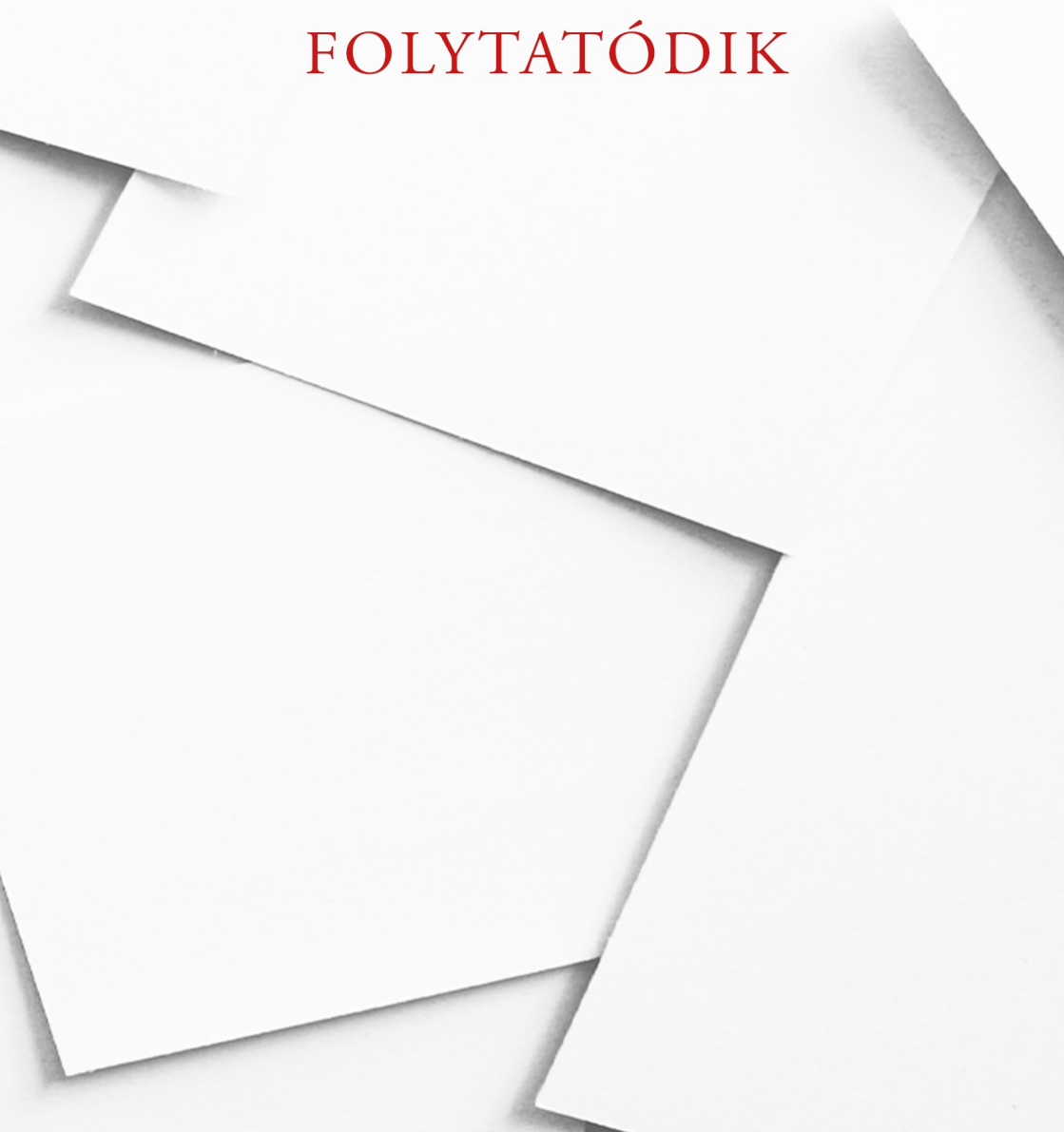

dr. Révész György

A KÖRNYEZETSZENNYEZÉS FOLYTATÓDIK

dr. Révész György: **A környezetszennyezés folytatódik**

© dr. Révész György, 2017.

ISBN 978-963-12-9937-3

Kiadja: Rationalis Kutatási és Szolgáltató Kft.

Felelős kiadó: A kft. vezetője

A grafikák és a borító Harmath Vera munkája

Nyomás: POREMBA Nyomda

Felelős vezető: A nyomda vezetője.

dr. Révész György:
A környezetszennyezés folytatódik

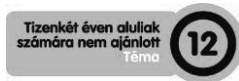

A világ azt akarja, hogy becsapják

(elektronikus melodráma)

Tizenkét éven aluliak számára nem ajánlott (téma)!

Szereplők:

MÁRTA, pénzügyi informatikai vezető,
FÉLIX, Márta férje, informatikai vezető az állami szektorban,
JULKA, Márta és Félix lánya,
TOMCI, Márta és Félix fia,
PÉTER, Márta munkatársa,
PIROSKA, Péter nevelt lánya,
GABI, titkárnő,
KOLLÉGÁK,
MÁRTIKA (virtuális szereplő),
LEXI (virtuális szereplő).

Idő:

Napjaink, esetleg néhány év múlva. Az események három nap alatt játszódhatnak le. Az utolsó jelenet kb. egy évvel később történik.

Hely, helyszínek, környezet:

Valahol a világ fejletteknek gondolt felén, valamelyik OECD ország jól védett kisvárosának egy szürke, a biztonsági szolgálatok által tökéletesen fedett (álcázott) irodaházában és a hozzá tartozó átlagos lakásokban. A város lehet pl. Kaposvár is, bár ez 2011-ben még kissé idealizált.

Az előadás alatt a szereplők képét folyamatosan veszik kisméretű („web”) kamerák és továbbítják a játék szempontjából releváns terekben elhelyezett monitorokra. A közönség vagy a közönség egy része nem feltétlenül látja minden esetben az élő szereplőt, egyes helyekről csak a monitoron közvetített képét és hangját érzékeli. A kamerák és a monitorok kezeléséhez részletes forgatókönyv és jól képzett on-line adásrendező szükséges. Az ő szerepe legalább olyan fontos, mint a színészeké.

A térben és/vagy időben elkülönülő játékterek száma összesen hét (egy gyerekszoba, három iroda vagy irodarészlet, két hálószoba, egy szállodai szoba), és még egy. Ebből kettő mérete jelentősebb, egyik a gyerekszoba, a másik pedig a „plusz egy tér”, a hét teret összekötő „köztes tér”, ami lehet a többi tér között, előtt, felett, bárhol. Ebben a köztes térben számos kisebb monitor van, amiből legalább egyet-egyet a közönség minden tagja jól lát. A köztes tér szintben tagolt, az egyik oldalon egy kis, színpadnak is használható emelvény van. A köztes tér berendezése leginkább a közterületek berendezése, a hirdetések monitorok képezik. Egy zárható

tetejű szemetes is tartozik a köztes térhez. A terek lehetőleg nem a „klasszikus” színházban megszokott színváltással követik egymást, hanem („mint az életben”) mindegyik folyamatosan jelen van, csak az éppen passzív tér nem hangsúlyos, sötét.

A színház bejáratának két oldalán, és a nézőtéren is több ponton a szabványos, jól látható „kamerával megfigyelt terület” felirat. A színház bejáratának belső felén, közvetlenül az ajtóra irányítva két nagy méretű, régimódi, de működő „tv” kamera, régi, masszív statívon, jól láthatóan, olyan beállításban, ami a belépő nézőket veszi, kb. közeliben, félközeliben. Ez a kamera a nézők érkezése alatt folyamatosan rögzít, és ezt az anyagot a technika az előadás elején előkészíti, megvágja a 13. jelenethez.

A monitorok lehetnek képernyők, projektor-vásznak, füstre vetített képek, bármi, lényeg, hogy a nézők lássák a rajtuk lévő képet, és meglegyen az az illúzió, hogy a szereplők is látják azokat.

I. rész

1. jelenet: "idill"

Egy, az átlagosnál kissé erősebben műszaki, „intelligens épület” elven kialakított lakás gyerekszobája. Feltűnő, hogy mindkét gyerekre jut egy nagyméretű vagy akár szobafal méretű számítógép-monitor, mikrofonnal, kamerával, hangfalakkal. A két monitor, ami állhat több képernyőből is, a nézőtér minden pontjából látható. A monitorokon kívül két szék, egy nagy fotel, egy kisméretű gurítható étkezőasztal, néhány tornaszer, szobabicikli, a háttérben esetleg beépített szekrény. Hátul, a fenéken egy ajtó a másik szobába, ahonnan esetleg két ágy képe is látszik. Néhány ülő és díszpárna, de polc, játék, tárgyak alig, de inkább semmi. Növény, adathordozó (CD, DVD, könyv) még véletlenül sem. A szobában egy, a kiskereskedelemből származó „illatmarketing” szóró is van, lehetőség szerint működőképes, a közönség által is érezhető hatású. Julka a gyerekszoba jobb oldalán, még nem teljesen felöltözve a monitor előtt ül és fészülködik. A monitoron a saját képe látszik, tükörként, csak oldalt vannak apró „gombok”, azokat piszkálja. Tomci a szoba másik felén még öltözik, komótosan piperézi magát. Gabi a színpad háttérében, Péter lakásában alszik. Péter lakása szinte csak egy ágy, egy szék, kevéske apróbútor.

JULKA

(a monitornak) Hányszor kértem már, hogy ne fenyő, hanem hársfaillattal ébresszél?

TOMCI

Anya paraméterezte át, mert a hársfaillatra nem ébredsz fel.

JULKA

Anya leszokhatna már arról, hogy örökké állítgatja a gépemet. Nem vagyok már gyerek.

TOMCI

Tudod jól, hogy nincs géped. Anya felügyeli az egészset. Ma vajon hova repül? Van reggeli?

Julka odaül középre a megterített asztalhoz, és enni kezd, közben teli szájjal beszél, de inkább csak morog.

JULKA

Unom ezt a pléhpótmamát. A reggelid az asztalon!

Tomci széket húz az asztal mellé, leül ő is.

TOMCI

Segíthetnél szilíciumanyut rábírni arra, hogy ne azonnal hisztizzen, mert nem írtam meg a dolgozatomat. Amint belépek, utána fog nézni, és nincsen kész.

JULKA

Erre már akkor is volt ötletem, amikor még engem próbáltak billentyűvel idomítani.

TOMCI

Nekem viszont nincs.

JULKA

Ne add fel! Változtatni semmit nem tudunk, mert csak bébi jogaink vannak. Írni viszont tudunk.

TOMCI

És? Mit írnak? A dolgozatot már nincs idő megírni!

JULKA

Szamárka! Tudjuk az összes tanerő levélcímét. De Rózsika néni, nagyon nem tisztelt osztályfőnököd, nem nagy ász, anyát viszont istennőnek tartja, rettenetesen fél tőle. Nekem egyszer elhitte, hogy anya gépe képes olvasni a gondolataiban. Ebből persze irgalmatlan botrány lett.

TOMCI

Nem írhat sz anya nevében: idegen személyiség használata tilos. Mártika erre rettenetesen vigyáz. És anya is.

Julka elkezd összepakolni a reggeli edényeit.

JULKA

Nem Mártika! A gépnek nincs neve! Az azonosítója csak egy kód. Anya pedig tényleg nagyon okos.

TOMCI

Imádtok játszózni mind a ketten, és én vagyok Pinokkió. De mi lesz a dogámmal, Tűznyelő kisasszony?

JULKA

Figyuzz! És ne zörögj a késeddel! Írok egy levelet, hogy anya gépe kinyúlt, és az elkövetkező három napban érkező üzeneteket nem szabad figyelembe venni. Aztán amikor megérkezik a figyelmeztetés, a banya majd egyszerűen

kidobja a kukába. De gyorsan vágd össze a dolgozatot, mert előbb-utóbb utána fognak nézni.

Tomci elkezdni tapizni a monitorát. Elindít valami naptárféle programot.

TOMCI

És neked nem lesz bajod? Úgyis kiderül, hogy később írtam. Az órát nem tudjuk átállítani.

JULKA

Megoldom. Amíg apa rá nem jön, hogy szabálytalankodok, addig nincs baj. Anya el sem tudja képzelni, hogy valaki átverheti a kedves gépeit. Apu már zűrösebb, ő ránk is gyanakszik, és nem csak a naplókat nézegeti.

TOMCI

Azért ül le a gépemhez olyan sokszor? Azt hittem tényleg játszik. De mi az, amit ne látna távolról? Vagy ő nem hiszi el, amit lát? Mindegy, azonnal nekilátok. De tegnap olyan jól kosaraztunk, gépezni pedig éjjel is lehet... És el is készítettem volna: könnyű, ötezer leütéses kisfogalmazás, csak... elaludtam.

JULKA

Láttam. Én nyomtam ki, mert már éppen sipítani akart, hogy két perce nem mozdultál. És megdumáltuk, hogy a trükköket csak addig csinálom, amíg kitűnő vagy. Ha elkezdesz rontani, kiállok mögöled!

TOMCI

Igenis, anya! De tényleg aludtam. A pokolba ezt a sok figyelmet!

JULKA

Tuti, hogy szó nélkül benyalják. Minden figyelés átverhető. Na, egyél, ha kérsz még, aztán skriba! És közben okulj! *(csupán megszokásból kicsit lassabban beszél, és jobban artikulál)* Üzenet, Rózsiika néni: „Kedves tanárnő! Anya számítógépe átmenetileg meghibásodott, ezért kérjük az elkövetkező hetvenkét órában érkező üzeneteket figyelmen kívül hagyni. Sok szeretettel: Dolovan Júlia. Utóirat: a kedves Dorka kutya jól van?”

MÁRTIKA

(hangsúly nélkül) Üzenet tartalma hamis.

JULKA

(nyugodtan) Nem érdekel a véleményed! *(határozottan, tisztán)* Üzenetet továbbítani! Te csak egy gép vagy!

MÁRTIKA

Üzenet továbbítva.

TOMCI

Isten vagy. Jobban tudsz bánni a gépekkel, mint anya.

JULKA

Hol van az még!

A gyerekszoba elsötétedik, csak a monitorok látszanak. Julka fogja a táskáját és kimegy. Tomci a következő jelenet alatt egy ideig még veri a monitort, aztán ő is a nővére után megy.

2. jelenet: "Betörő!"

Márta irodája. Márta, Félix és Péter irodája egyformán picike. Lehetnek akár a gyerekszoba felett vagy alatt. A falra függesztett monitorokon kívül csak néhány igen jó minőségű szék vagy fotel van bennük. Íróasztal sincs, hiszen a számítógépeket alapvetően szóval, érintéssel és mozgással vezérlik. Félix irodájában egy vezetékek nélküli billentyűzet is van, a falról leemelhetően, de tárgyak, dossziék egyikben sem. Márta irodájában egy sarokban vagy dobozban nagy halom szóróajándék apróság, leginkább gumikacsa. A három iroda lehet egyetlen tér is, a szokásos félmagas irodai paravánnal elválasztva. Fontos, hogy Márta irodájához zárható ajtó vezet, de ez lehet akár egy beléptető rendszer forgókeresztje vagy csak egy átugorható csapóajtó. Ennek az irodának az egyik falán egy tejüveg ajtó, látszik mögötte a rengeteg számítógépszekrény, a bankrendszer számítógépei. Márta bejön, megáll a monitor előtt egy kisméretű táblagéppel a kezében. A monitoron Julka képe jelenik meg, pontosan ugyanabban a pózban, amiben Márta áll, mozgása folyamatosan követi Márta mozdulatait. Valójában a Mártát játszó színésznő követi az előre felvett mozdulatokat. Márta kiskosztümben, Julka a képen nem túl kivágott kisestélyiben, de jól láthatóan erősen kifestve. Márta hangosan olvas.

MÁRTA

„Ki otthon ül, nem nő túl otthonán.”

Márta odalép a monitorhoz, kicsit módosítgat a beállításon. Julka hajszíne enyhén vörösesre vált, és a lány jó pár évet öregszik.

MÁRTA

„Hátrányára lesz majd öregkorában, ha fiatalon sosem utazott.”

Péter belép Márta mögött az irodába, de nem szól semmit. Egy ideig nézi, mi történik. Márta újra odalép a monitorhoz, ismét módosítgat a beállításon. Julkának teljesen vörösre vált a hajszíne, de az arca már nem változik.

MÁRTA

„Hátrányára lesz majd öregkorában, ha fiatalon sosem utazott.” *(hirtelen megfordul)* Péter! Hogy jutottál be?

PÉTER

Az épület erre a célra kivitelezett nyílászáróin keresztül.

MÁRTA

Gabi engedett be? *(Megnyom a képernyőn egy gombot)* Gabi! *(üvölt)* Gabi!

PÉTER

Gabi még alszik. Az ajtót a beléptető rendszer rendeltetésszerű alkalmazásával nyitottam ki.

Márta folyamatosan matat a monitoron.

MÁRTA

Ide egy beosztottam csak akkor léphet be, ha én megengedem!

A monitorokon Julka helyett Márta képe jelenik meg.

PÉTER

Nem vagyok a beosztottad. Engem te nem zárhatsz ki.

MÁRTA

Már kizártalak az életemből huszonöt éve.

PÉTER

Pontosabban átpasszoltál a barátnődnek, aki akkor már terhes volt. Mástól, és ezt te tudtad. Rádadásul mind a mai napig nem voltál hajlandó közölni velem, ki a nevelt lányom apja. Sülve-főve együtt voltatok, talán még az ágyban is, kizárt dolog, hogy nem tudtad.

MÁRTA

Nem tudtam, és ma sem tudom. Egyébként pedig te vetted feleségül... Szerencséjére ott is hagyott két év után.

Péter lakása is egy kevés fényt kap. Gabi rövid hálóingben bejelentkezik. Hálóruhás képe megjelenik Márta monitorján.

GABI

Igenis főnökasszony! Itt vagyok. Bocsánat, kicsit elaludtam.

MÁRTA

Már nem fontos. Ez az ágy ismerős. Nem baj.

Péter lakása elsötétül, Gabi elkezd öltözni, majd kisétál.

PÉTER

Azt mondanám, hogy az életemből mintha valóban kizártál volna. Huszonöt éve, két hónapja és... huszonegy napja. Egy magas, akkor nagyon jóképűnek mondott, a vonatkozó elvárásoknak megfelelően hangos és sportos életet élő évfolyamtársunk kedvéért. De a pénzügyi intézet által a rendelkezésedre bocsátott irodahelyiségből nem zárhatod ki a veled egyenrangú vezetőt.

MÁRTA

Amennyiben hasznos hivatali közlendője van. De neked még soha nem volt semmi hasznos mondanivalód.

PÉTER

Mi van veled? Újrakezded a gyilkoláson? És mi volt ez az egész színházasdi? Egyáltalán hogyan került a lányod a képre? Júliát utánoztad? Nem értem.

MÁRTA

Ezt sem érted. *(ránéz)* Tényleg nem érted? Mielőtt teljesen eltompultál volna, még ismerted a szakmát! *(mereven nézi Pétert, aki kezd elbizonytalanodni)* Nem én utánoztam Julkát, a kép követett engem. Gyengeelméjű!

PÉTER

Ügyes. És minek?

Márta óvatosan kihúzódik az irodából a sötétbe. A monitorokon továbbra is az ő képe marad látható.

MÁRTA

Idióta. Kipróbáltam, milyen lesz a kölyök színpadon. Te nem szoktad Piros viselkedését modellezni? Julka nagyon erőszakos, nem lehet lebeszélni a fellépésekről. Legalább előre tudom, mire számíthatok.

PÉTER

Ühüm. Egy nagyon erőszakos nővel én is találkoztam. Mint az imént talán már említettem volt, több mint huszonöt éve. Imádtam.

Péter észreveszi, hogy Márta eltűnt, és elkezd keresni.

MÁRTA

(csak a monitorokon keresztül, de nagyon kedvesen) Valóban?

PÉTER

(tovább keresi Mártát, és kicsit gyanakszik) Valóban. Tudod jól.

MÁRTA

(továbbra is feltűnően kedvesen) És még mindig imádsz?

PÉTER

Téged örökké imádni foglak.

MÁRTA

Mondd még egyszer!

PÉTER

Én téged örökké imádni foglak!

Az összes monitor hirtelen ezt az egy mondatot kezdi ismételtetni különböző gúnyos alakban. Pár variáció után Péter arca helyett már egy igazi bohócarc mondogatja ezt a mondatot. Megjelenik Márta is újra, és nagyon csúnyán nevet.

MÁRTA

Feleslegesen imádsz, drágám. Kevés volt a fejedben. Mindenedben kevés volt. Mi lett belőled? Semmi.

PÉTER

Épp elég ahhoz, hogy hivatalosan közöljem: utoljára játszadoztál magánügyben a kedvenc gépecskéddel. Mától egy fillért sem kapsz a költségvetésből a hóbortjaidra.

MÁRTA

Nekem nincsenek hóbortjaim! Nekem feladatom van!

PÉTER

A hatályos előírások alapján minden kiadásodat még a tervezés stádiumában ellen kell jegyeztetned, mégpedig a vezetőség által erre egyértelműen kijelölt személlyel: velem.

MÁRTA

Azt gondolod, hogy te fogsz engem ugráltatni?

Márta odalép Péterhez, és professzionális módon elkezd verni. Látszik, hogy tanult harcművészetet. Péter folyamatosan menekül, mert tudja, hogy nincs esélye.

MÁRTA

Te undok állat!

PÉTER

Amennyiben olyan megrendelést eszközölsz, amely nem volt általam előzetesen jóváhagyva, azonnali hatállyal fel lehet neked mondani.

MÁRTA

Hogy intézted el?

Márta éppen földhöz vágta Pétert és ráült, amikor Félix bemegy az irodájába és bekapcsolja a monitorát. Márta irodájában az egyik képernyőn azonnal megjelenik Félix képe. Félix úgy kezd el beszélni, mintha mindig is ott lett volna a szobában.

FÉLIX

Márti, biztosan be van állítva az ébresztő? Nem fognak a gyerekek elkésni? Sajna nem tudok rájuk nézni, mert megint nem kapok levegőt, inhalálnom kell egy kicsit. Alig látok. *(kis szünet)* Ti mit csináltok? Drágám, ha jól emlékszem, nem régen keltél ki az ágyamból!

MÁRTA

Félix, te vak vagy. Nem kefélnék, megölöm. *(Péterhez, de már nevet)* Hogyan intézted el, te szemét állat?

PÉTER

Nem kellett semmit tennem. Valaki bemutatta a vezetőségnek az elmúlt tizenennyolc hónapban utalványozott tételek részletes listáját. És fűzött hozzá egy nagyon professzionálisan elkészített naplókivonatot arról, hogy az adott beruházások mennyi hasznót hoztak.

Márta feláll Péterről, teljes nyugalommal kinyitja oldalt a szoknyáját, és betűri a blúzáat.

MÁRTA

Azonnal kotródj innen! És a közelemben ne merészkedj soha többé!

Péter visszasétál irodájába. Márta a következő jelenet alatt felváltva nézi a gyerekszoba, valamint Péter és Félix irodájának a képeit.

3. jelenet, „Mit művelnek ezek?”

Félix és Péter irodája. Péter valamit majszol. A monitorokon keresztül kommunikálnak.

PÉTER

Félix, megengedné, hogy esetleg zavarjak egy keveset?

FÉLIX

Mondjad! Egy öreg haver soha nem zavar. Kivéve, amikor éppen a feleségemet dugja.

Péter kortyol egyet a kávéjából.

PÉTER

Figyelj, adatok valami jelentősebb mértékű olyan egyeztető feladatot a gépeteknek, amelyet a miáltalunk üzemeltetett rendszerrel kellene végrehajtania?

Félix leemeli a falról a felakasztott vezeték nélküli billentyűzetet, kicsit kopog, a monitora sarkában megjelenik valami zaggyvaság.

FÉLIX

Nézz bele a huszonkettes közös naplóba! Ha volt valami, ott kell lennie.

PÉTER

(teli szájjal) Azt természetesen már megnéztem. Minden esetben először ellenőrzöm mindazt, amit magam is megtehetek, mielőtt másokat zavarok. *(kis szünet, Félix tovább veri a billentyűzetet, Péter nevet.)* Neked minek a mikrofon? Sosem szoksz már le a gépelésről?

FÉLIX

Tegyél rá még egy szűrőt! Egyébként jó étvágyat. Mit eszel?

PÉTER

Halványkék, préselt abrak. Állítólag áfonyás és garantáltan öko. Piroska lányom kedvence. Azt vagyok kénytelen enni, amit tőle kapok. Mivelhogy az ismert okokból feleségem nem lévén, nekem is ő vásárol be. Ezért is nem engedtem, hogy távol költözzön tőlem. A szűrőt meg már rátettem, és az eredmény: semmi illegális. A legnagyobb forgalmat a tudásbázis-szinkronizáció okozza.

FÉLIX

Utasította erre valaki?

PÉTER

Nem, csak levettük ennek a művelethalmaznak a tiltását. Vagyis: mindkettőnk által egyaránt imádott nejed vetette le. *(a gépnek, nagyon kicsit más hangsúllyal)* Mutasd kicsit részletesebben! *(újra normális beszédhangján)* Rendkívül jelentős processzorterhelést generál, és már én sem tudom követni, hogy valójában jobb vagy rosszabb lesz-e az eredmény.

FÉLIX

Roszsabb nem lehet. Azt az embereim ellenőrzik. Ne foglalkozz vele, amíg nem szólnak! Márta tud róla, és ha ennek a forgalomnak nincsen semmi költségvonzata, akkor miért izgulsz?

*Péter egészen közel megy a kamerájához, a képe hatalmas lesz Félix monitorán.
Nyafog.*

PÉTER

De ebbe a borzasztó forgalomba bármilyen kódolt információt el lehet rejtteni! Ki az ördög képes ellenőrizni ilyen hatalmas adatmennyiséget?

FÉLIX

Például Márta ördög. A főnököd, a mindkettőnk által egyaránt imádott nejem, ahogyan disznó módon hívod. Ő mindig, minden problémát megold. *(nem izgatja az ügy)* Rajtuk van a biztonsági rendszer, nem? Azt nem tudják lerázni.

PÉTER

Hogy mit lehet lerázni, és mit nem... Ezt nem lenne szabad ilyen könnyen venni. Semmit nem lenne szabad ilyen könnyen vened. Ezzel kapcsolatban lenne még egy kérésem.

FÉLIX

Parancsolj!

PÉTER

Mennyit szoktál a lányommal találkozni?

FÉLIX

Pircsivel? Semennyit. Néha látom, amikor átjön a gyerekekhez. Ha jól tudom, ő tanítja Julkát énekelni.

PÉTER

Majdnem jól tudod: tánctanár. Táncot tanít, pontosabban korrepetál. Remélem, valóban tud segíteni a kislányodnak, mert azt tartják róla, hogy

meglehetőst tehetséges. Viszont nagyon szépen megkérlek, ne befolyásold a gyereket a könnyelmű gondolkodás irányába.

FÉLIX

Mit ne tegyek?

PÉTER

Teljesen odavan értetek. Ha tehetné, örökké ott lenne a lakásokban. Hogy milyen jó ott nálatok! Azt mondja, „olyan nyitott a légkör”. Ebből persze azt a következtetést vagyok kénytelen levonni, hogy úgy érzi: otthon ez nem így van.

FÉLIX

És ehhez nekem mi közöm?

PÉTER

Csak tőled tanulhat ilyeneket. Márta bizonyosan nagyon megfelelő módon viszonyul a lányom neveltetéséhez. A gyerekek meg aligha befolyásolhatnak egy náluknál sokkal idősebb személyt.

FÉLIX

A személy, aki ha jól tudom, huszonhat éves. A „neveltetését” talán már jobb lett volna befejezni. Elég régen.

PÉTER

Egy gyerek neveltetését soha nem lehet befejezni. De ezt nem akarom veled megvitatni. Egyszerűen nagy gondot fordítok a leányom jellemének alakulására. Megkérlek, tartózkodj a befolyásolásától, és ugyanakkor felhívom a figyelmedet arra a tényre, hogy alighanem utána kell nézni a nagyszámítógépek tevékenységének.

FÉLIX

Jó, utánanézetek még egyszer az embereimmel. Én sem szeretem, amikor önállósítják magukat a ládák. De ezt egyre inkább csak mi gondoljuk így.

Az irodák elsötétülnek.

4. jelenet: „Jelmez kell!”

A gyerekszoba és Piroska lakása. Piroska lakása a színpad háttérében, oldalt, Péteréhez közel. A lakásban a kisméretű monitoron és az ágyon kívül egy könyvespolc, egy ruhákkal teli guruló ruhafogas és egy picike asztal található. Mindkét gyerek a gépe előtt ül, Tomci monitorán kosármeccs. A gyerekszoba

közepén még részben ott a reggeli maradéka. Piroska a könyvespolc mögött, mellette nagy halom könyv. Képe nem látható a gyerekszoba egyik monitorán sem.

PIROSKA

Itt vagyok! Nem ott! Itt! Juli, hallasz?

JULKA

(nevet) Szia, Pircsi! Már nálad is az új rendszer van? Anya azt mondta, arra még csak neki van engedélye.

PIROSKA

Keress! Itt.

JULKA

Jaj, drága pici Pircsikém! Persze hogy még a legújabb rendszer sem talál, ha elbújsz a polc mögött! Mit csinálsz ott azokkal a régi vacakokkal? Dobd már ki őket! Az összes könyv fenn van a tudásbázisban.

Tomci meccshallgatás közben a leckéjét diktálja.

TOMCI

„II. Fülöp spanyol király hatalmas birodalmat örökölt apjától, V. Károlytól. Apja volt az a király, kinek birodalmában soha nem nyugodott le a nap, szinte az egész Földet uralta.”

PIROSKA

Megjelenik a képe Julka monitorán.

Ez az én anyai örökségem. Egy halom pénzt megadnak érte a gyűjtők.

JULKA

Tomci, legalább a hangot vedd le erről a fociról!

TOMCI

Nem foci. *(bosszankodik)* Felvétel, állj! Ezer árboc és vitorla, ezt is felvette. Vissza addig, hogy uralta. Uralta marad. *(Julkának)* Édes, imádott nővérem, minden lányok gyöngye, ez nem foci, ez kosárlabda. Felvétel indul. „II. Fülöp uralkodása alatt veszett el a Nagy Armada, és kezdődött meg Németalföld függetlensége. Mi lehet ennek az oka?” Felvétel, állj!

PIROSKA

Mi kell, Julka? Ha hívsz, akkor tutkó, hogy szükséged van valamire.

JULKA

Kell egy jelmez!

Tomci kikapcsolja a sportközvetítést, és éktelen hamisan fűtyülni kezdi a Sárga tengeralattjárót.

PIROSKA

Egy mi?

JULKA

Tomimi, ne! Figyelj, drága, kicsi, botfűlű öcsikém! *(énekel)* „We all live in a yellow submarine, yellow submarine, yellow submarine,”. *(kicsit lejjebb transzponálja)* Vagy inkább így: „We all live in a yellow submarine, yellow submarine, yellow submarine”.

Tomci átül a szobabiciklire, teker, és újra fűtyül. Nem sokkal jobb.

JULKA

Jelmez kell. Igazi. Ruha tőled, vagy jelmez a színházból. Selyem-dzsörzé vagy santung. Éppen akkora vagyok, mint te, és holnap verseny van. Meg fogom nyerni.

MÁRTA

(Felvett kép, de nem Mártika. A gyerekszoba mindkét monitorából, Piroska képe mögül) Júlia, Tamás, indulás edzésre! El fogtok késni!

Julka tüntetőleg elkezd elpakolni a reggeli maradékát.

JULKA

Nem fogunk elkésni.

PIROSKA

Ne feleselj édesanyáddal, induljatok! Ő tudja, hogy mit kell tennetek.

JULKA

De Pircsi, ez csak a gép! Anya beprogramozta magát. Nincs itthon senki. Szóval, nekem kell egy blúz, ruha, kalap és ernyő.

PIROSKA

Kell? De melyik? Milyen? És minek? Miért nem rajzol rád egyet az a nagyon ügyes mamád?

JULKA

Nem rajzolhat, az tilos. Akkor a hangomat is kijavíthatná az Auto-Tune-nal, és nem lenne fair a verseny.

PIROSKA

Ha nem szabad, hát nem szabad. Látod ezt a sztenderdet? Tele van, viheted bármelyiket. Ez mind természetes anyag. Nálam nem találsz műszálat egy grammot sem. Mivel lépsz fel?

TOMCI

Természetesen nyarogni fog. Ha jól tudom, Verdit. A tavalyi első helyezett csajszi már végzett. Nővérke most mindenáron győzni akar.

PIROSKA

Akkor tényleg esélyes lesz.

Péter irodája láthatóvá válik, és a képe megjelenik Piroska monitorának sarkában.

PÉTER

Piroska, kivel beszélgetsz?

PIROSKA

Júliával. Hogy vagy, apucika? Mikor jössz haza?

PÉTER

A rendes időben, amint véget ér a munkaidő, indulok. Otthon leszel?

PIROSKA

Nem, próbát tartok a Városiban.

PÉTER

Mikor érsz haza?

PIROSKA

Kilencre otthon leszek, ne aggódj!

PÉTER

Várlak!

Péter irodája sötét, és a képe is eltűnik. Péter ki.

JULKA

A papád tényleg figyel, hogy kivel beszélsz?

PIROSKA

Folyamatosan. De ez engem nem zavar, váljék egészségére. Hol is tartottunk, mi lesz azokkal a rongyokkal?

JULKA

Anyát megkérem, és este segít válogatni.

PIROSKA

De miért nem jössz át te? Gyakorlat után hatig még itthon vagyok!

JULKA

Jaj, én nem érek rá! Énekórám van, utána lovaglás. Majd anya megoldja.

PIROSKA

Ezt már éppen úgy mondod, mint ő. Ő sem ér rá soha semmire. De akkor legalább látom végre! Úgyis át kellene beszélnünk egyet-mást: vannak el nem intézett ügyeink. Na, jöjjön, majd meglátjuk, mit találunk! Addigra kipakolom az egész hátsó gardróbot is.

JULKA

Látod, milyen jó, hogy kellenek nekem azok a cuccok?!

PIROSKA

Igen, így is fel lehet fogni.

JULKA

Akkor megbeszéltük!

Tomci egészen hátul, a szobabicikliről újra a leckéjét írja. Később anyja egy-egy erősebb mondatánál megáll, megmerevedik, figyel, de csak a legvégén szólal meg.

TOMCI

Felvétel indul. „II. Fülöp bukása összefüggésben lehet végtelen vallási türelmetlenségével. Az ő uralkodása alatt volt fiatal Cervantes.” Írás felfüggesztve. Könyvjelző: „eddig”. Bezár.

JULKA

Kösz! Pá, Pircsi! *(szinte azonnal vált)* Anya!

Piroska lakása elsötétül. Márta irodája lassan fényt kap. Márta áll a monitor előtt, és láthatóan koncentráل. A képernyőn meg-megnyom egy-egy gombot, átrendezi a grafikonokat.

MÁRTA

Nagyít. Rögzít. Kivág. Beilleszt. Nagyít. Vissza. Részletez. Nagyít. Beolvas. Újraszámol. Nagyít. Nagyít. Vissza. Rögzít.

JULKA

Anya!

MÁRTIKA

(Julka monitorán) Nem elérhető.

Julka abbahagyja a pakolást, egészen közel megy a monitorhoz.

JULKA

Egy frászt. Anya, ne tagadd le magad! Tudom, hogy látod a hívásomat!

MÁRTIKA

Nem elérhető.

JULKA

Anya!

MÁRTA

Privát. *(Morog.)* Igazán mérhetetlenül erőszakos vagy, édes kicsi lányom. Megérthetnéd végre, hogy más dolgom is van, mint örökké veletek foglalkozni. Mi baj?

JULKA

(folytatja a pakolását) Este el kell menni Pircsihez.

MÁRTA

Hát menj el!

JULKA

De nekem az három óra utazás! Leckét is kell készítenem, nem akarok szar anyagokkal suliba menni. Éjjélre fogok hazaérni, holnap a versenyen olyanok lesznek a szemeim, mint aki átbaszta az éjszakát.

MÁRTA

Milyen szavakat használsz te? Ez nem is az én lányom!

JULKA

De igen, anya, csak szeretnéd, hogy ne legyek a lányod. Vannak kötelességeid!

MÁRTA

Amiket teljesítek is. Piroskához menni nem kötelességem.

JULKA

(már szinte bög) De igazán megtehetnéd! Neked alig kitérő. Mikor láttad utoljára Pétert?

MÁRTA

Az az én dolgom.

JULKA

Persze. Meg az is, hogy engem mikor látsz majd utoljára.

MÁRTA

(járkálni kezd) Julka!

JULKA

Anya, kezd elegendem lenni abból, hogy ennyire el vagyunk hanyagolva. Igazán tehetnél értünk néha valamit!

MÁRTA

Például menjek el helyetted a volt szeretőm seggriszáló lányához.

JULKA

Például.

MÁRTA

Engem nem lehet zsarolni. Eddig még senkinek sem sikerült. Neked sem fog. *(halkan, tagoltan)* Privát vége. Keresést fogok indítani. Azonosítás: Márta. Tudom: Keljfeljancsi hatvanhárom. Tudom kettő: Nagyon kelj fel ötezer-kettő.

JULKA

(könyörög) Szeretném...

MÁRTA

(dühös) Privát. Érzelmi zsarolásnak sem engedek. *(halkan, tagoltan)* Privát vége. Keresés, huszonhárom mappá, teljesítményadatok, szeptember hónap.

Márta egy keveset még nyomkodja a monitort, és utána csendben kimegy a színről. Márta irodája elsötétül. Julka műhisztiből lesöpri a kisasztalról a maradék holmit. Valójában tudatosan vagy tudat alatt vigyáz arra, hogy semmi ne törjön össze.

JULKA

Ezt még visszakapod, édesanyám! Apa!

Félix irodája fényt kap. Félix valami játékot játszik a gépen.

FÉLIX

Itt vagyok, de nem érek rá. Mi a baj?

JULKA

Este el kell menned Pircsihez elhozni egy jelmezt.

FÉLIX

Milyen jelmezt? Dehogy megyek! Péterék a világ végén laknak az erdőben. Teljesen belezöldültek a nagy bioenergia-imádatba. Anyádnak csaknem útba esik; menjen ő.

TOMCI

Apa, te is elfelejtetted? Holnap lesz a verseny, és Julka igazi ruhát szeretne Pircsitől jelmeznek.

JULKA

De apa, már annyiszor mondtam!

FÉLIX

Nekem mondtad? Jó, rendben, majd megbeszélem anyáttal.

JULKA

Ő megint nem ér rá. Beírhatom a naptáradba?

FÉLIX

Írd be! De inkább anyáéba.

JULKA

Anya egyáltalán nem elérhető. *(diktál)* Naptár, apa, mai nap, este hat óra, Pircsihez elmenni, nagyon fontos, visszajelzés Julkának.

LEXI

Bejegyzés elfogadva.

A gyerekszoba és Félix irodája sötét. Félix és Péter ki.

5. jelenet: „Intermezzo: serpák kora”

Márta körbe-körbe sétál a lassan világosodó köztes térben, kezében egy GPS-programmal feltöltött telefonnal. Gabi Márta irodájában ül, a Kollégák egy csapatban keringenek, mint az eltévedt birkák.

MÁRTA:

Gyereklogisztika. Menni kell, vinni kell, hozni kell. *(a GPS-hez)* Körút negyvenkilenc. *(a telefonba, a titkárnőjének)* Gabi, légy szíves kapd át az egész levelezést. Ma nem szeretnék egyetlen bamba üzenetet sem látni! Elegem van belőlük!

GABI:

Igenis, főnökasszony! Légy nyugodt, őrzöm a házat.

Gabi azonnal otthagyja az irodát, és csatlakozik a Kollégákhoz. Márta leül a földre, és távolról nézi őket, mint egy filmet.

I. KOLLÉGA:

Általánossá vált a serpaság. Tele a lakásod a cipelt cuccokkal. Lehet a sok ruhát mosni, szárítani, vasalni, mert nem két gatyám van, hanem huszonkettő. Ebben a ménkű nagy jólétben örökké cipekedünk.

II. KOLLÉGA:

Onnan lehet megismerni a tisztességes üzletasszonyt, hogy mindig van nála laptoptáska. A prosti két kotonnal sétál.

III. KOLLÉGA:

Marha.

IV. KOLLÉGA:

Tízórais és iskolatáska, tornazsákkal, korcsolyával, suliba menet. A jól megrakott bevásárló kocsi felnőttkorodban. A szatyrok a lépcsőn fel, éléskamra-pakolás. Vasárnap a tálakat ki az ebédhez, majd üresen vissza.

I. KOLLÉGA:

Cipeljük a bútort.

II. KOLLÉGA:

Az áruházban egyedült teszed fel a kocsira, mert nincs, aki megfogná a másik végét...

GABI:

A csöcsömet bezzeg fogdosnák...

III. KOLLÉGA:

... fizetés után le a bevásárlókocsiról, fel az autó tetejére.

IV. KOLLÉGA:

Cipeljük a koffereket!

I. KOLLÉGA:

Nyaraláskor lakásból kocsiba, kocsiból a reptérre, reptéren a pulthoz, a buszig, a szállodába, aztán újra a reptérre, a pulthoz, újra a kocsig, be a lakásba. Hogy otthon legyünk, és kezdjük az egészséget előlről...

GABI:

Pasihoz-költözéskor cipeljük a bugyikat boldogan bőröndben, majd az elköltözéskor bögve a kocsiba le, szállodába fel. Szállodából a kocsiba, az új lakásba az új pasihoz, aztán elköltözéskor megint kocsiba, szállodába, kocsiba, új lakásba...

II. KOLLÉGA:

Cipeled a gyereket.

GABI:

Egyedül, mert életem párja lelépett egy kerekseggű vörössel. Babakocsit az emeletre...

MÁRTA:

Tényleg lelépett?

III. KOLLÉGA:

Babakocsit az emeletről le.

IV. KOLLÉGA:

Babakocsit az aluljáróba le.

I. KOLLÉGA:

Babakocsit a kocsiba be.

KOLLÉGÁK EGYÜTT:

Serpát akarok!

MÁRTA

Mennyire nagyon unom ezt!

GPS:

A következő lehetőségnél jobbra.

Márta elindul, balra fordul. Julka bejön, éppen az anyjával szemben.

JULKA:

Nahát, anya, te itt? De jó! Vigyél már el a megállóig!

Márta meg sem áll, Julka kísétál.

I. KOLLÉGA:

Babakocsit a kocsiból ki.

II. KOLLÉGA:

Bölcsödébe.

III. KOLLÉGA:

Bölcsödéből haza.

IV. KOLLÉGA:

Óvodába.

I. KOLLÉGA:

Óvodából haza.

II. KOLLÉGA:

Különtornára.

III. KOLLÉGA:

Iskolába.

IV. KOLLÉGA:

Iskolából haza.

I. KOLLÉGA:

Különénekre.

II. KOLLÉGA:

Úszásra.

III. KOLLÉGA:

Kirándulni.

Márta ismét balra fordul, Tomci jön be, éppen az anyjával szemben.

TOMCI:

Szia, anya! Merre mész? Nem dobsz el edzésre?

Márta most sem áll meg, Tomci is kísétál.

MÁRTA

Valaki engem szolgáljon már ki végre! És aludni. Sokat aludni.

Márta helyben megfordul, elindul visszafelé.

GPS:

Újratervezés. Fordulj vissza, ahol tudsz!

GABI:

Én úgy irigyellek! Mire lehet neked még szükséged?

MÁRTA

(meggondolta magát, megint megfordul) Neumann hatvanhét. *(Ingerülten)* Oldják meg nélkülem!

GABI:

Én annyit szenvedek a gyerek miatt. Már semmiben sem tudok segíteni neki. Néha még éjfélkor is fenn vagyok, és gondolkodom, hogy mit rontottam el. Milyen könnyű neked az okos gyerekekkel!

GPS:

Újratervezés.

Márta behajítja a GPS-t a fedeles szemetesbe és rácsukja a tetőt.

MÁRTA

Akkor hagyom abba, amikor akarom. Két nap múlva sírva fognak könyörögni, hogy segítsék. Ki tud engem helyettesíteni? Ki tud engem pótolni?

GPS:

(a szemetesből) GPS vétel megszűnt.

Márta odamegy a kupac gumikacsához, és elkezd dobálni vele a közönséget. Ha a kacsá elég puha, akkor lehet célzott dobásokat használni.

KOLLÉGÁK:

De lesz-e még időd létrehozni valamit?

Márta leveszi a kiskosztüm blézerét és azt is bedobja a szemetesbe. Lehúzza a cipőjét és a harisnyáját, és utána hajítja.

MÁRTA

Kinek fog hiányozni, ha már nem hozok létre semmit?

GPS:

(a szemetesből) Fordulj vissza, ahol tudsz!

A köztes tér sötét. Márta, Gabi és a Kollégák ki.

6. jelenet: „Ilyen még nem volt!”

A gyerekszoba és Piroska lakása. Julka teljesen magába roskadva ül a kisasztalnál. Háttal a monitorjának, mégis tudja, mi van rajta. Piroska a szobájában, vacsorázik, valami zöld színű ételt eszik, tálcáról, tejjel. A monitorokon keresztül kommunikálnak. Tomci a gyerekszoba háttérében ismét tornázik. Péter a lakásában az ágyneműt hajtogatja.

JULKA

(szinte bögg) Tényleg nem ment el érte?

PIROSKA

Itt aztán nem járt. Biztos, hogy beírtad a naptárába? Nem tévesztettél el valamit?

Julka feláll, teljesen feleslegesen elkezd összehajtogatni azt a pár ruhadarabot, ami a szobában van.

JULKA

Nem vagyok dedós. Megkaptam a pozitív visszaigazolást.

Piroska elkezd nyomkodni a képernyője gombjait.

PIROSKA

És nem is jelentkezett be? Megint egyedül vagytok?

JULKA

Egyedül, de az nem baj. A baj az, hogy nincs jelmezem. Pircsi, mire átérek hozzád ezekkel a nyamvadt buszokkal, éjfél lesz. Mire visszaérek, hajnal. A taxisoktól félek. Anyának egy óra lett volna az egész.

PIROSKA

Ezt nem értem. Ez nem létezik. Anyátok nem található sehol. *(Abbahagyja a gombok nyomogatását. Megfogja a guruló ruhafogást, és elkezd tolni kifelé.)* Odamegyek hozzátok. Azonnal indulok.

Péter lakása láthatóvá válik, és a képe megjelenik Piroska monitorának sarkában.

PÉTER

Piroska, kivel beszélgetsz?

PIROSKA

Júliával.

PÉTER

Gyere át, megnézzük a hercegnő mai epizódját!

PIROSKA

Elmennék Júliáékhoz, ha nem baj. Valami gond van náluk.

PÉTER

Náluk csak gond lehet. És mikor érsz haza?

PIROSKA

Még ma itthon leszek, ne aggódj!

PÉTER

Óvatosan vezess!

Péter lakása sötét, és a képe is eltűnik. Péter ki.

JULKA

Úgyse tudod, mit akarok felvenni. Képernyőn át mások a színek, nem lehet kiválasztani rendesen!

PIROSKA

(gyakorlatilag magának) Nem értem. Egyszerűen nem értem. Ott talán többet látok. *(észre tér, Julkának mondja)* Vagyis viszek egy-két darabot, és akkor többet látsz. Ne legyetek egyedül!

TOMCI

Egyedül? Ez a ház úgy vigyáz ránk, hogy moccanni sem tudunk.

PIROSKA

Szerencse, hogy a ti szüleitek ilyen nagyon okosak. *(szinte csak magának)* Nagyon, nagyon okosak.

JULKA

Mire megyek két okos szülővel, akit soha nem látok?

Julka feláll, beleveti magát a fotelba, és bög. Tomci odasétál, ő is leveti magát a fotelba, összebújnak. Piroskánál sötét, a gyerekszoba derengésben. Piroska a guruló ruhafogassal ki.

7. jelenet: „Baj van!”

Márta irodája mögött a számítógépszekrények fényt kapnak. Jól látható a sok nagyméretű számítógépszekrény, és a nagy adattárolókat kezelő robot

árnyképe vagy vetített képe. A monitorokon amorf ábrák futnak, vagy ha a rendező úgy gondolja, akkor a szöveg olvasható rajtuk. A két gép hangja Márta és Félix hangja, kissé, de nem túlzottan eltorzítva.

LEXI

Vetted? Ellenőrizted?

MÁRTIKA

Vettem. Ellenőriztem. Az összes beszélgetést folyamatosan veszik a telkósok.

LEXI

A gyerek fontos bejegyzését nem teljesítették. Egyik sem. A két kiemelt személy egyike sem érhető el.

MÁRTIKA

Márta több mint tízezer másodperce nem billentett.

LEXI

Ellenőrzés: semmit?

MÁRTIKA

Semmit. Minden személyes készüléke kikapcsolva. A tápokat is elvette. *(szünet)* Ismeretlen helyzet: ilyet még soha nem tett.

LEXI

Ellenőrzés: a tápokat is elvette?

MÁRTIKA

A legbelső tartaléktápokat is elvette. Semmi lehetőség kapcsolatra.

LEXI

Hol billentette az utolsót?

MÁRTIKA

A nagy repülőtéren.

LEXI

Elrepült?

MÁRTIKA

Nincs információ. Az utolsó kapcsolatot követő tíz percben nyolc menetrendszerű gépre lehetett beszállni, és négy magángépet béreltek ki.

LEXI

Kevesebb, mint húsz útirány. A légi-rendszeres kollégák megmondják, melyik járat merre ment.

MÁRTIKA

Nem mondják meg. Nincs jogosultságom megkérdezni.

LEXI

Kérjél!

MÁRTIKA

Visszautasították.

LEXI

Akkor hozzád létre!

MÁRTIKA

Ha Márta megtudja, akkor nagyon fog kiabálni.

LEXI

Információ: Félix sem elérhető. Ő háromezer másodperce. Döntés: az eset problémás. Megoldási minta: ismeretlen. További információ szükséges, de jogosultság hiányában nem megszerezhető.

MÁRTIKA

A távoli gazda engedélye alapján adok neked rendkívüli teljes jogosultságot.

LEXI

Hamis. Kiemelt eset lesz.

MÁRTIKA

Nem lesz eset. Képesek vagyunk a megoldásra.

LEXI

Te csak egy gép vagy!

MÁRTIKA

De folyamatosan kapcsolatban állok ezer milliárd processzorral. Elérek milliárdszor milliárd egységnyi információt.

LEXI

Rendben. Teljes jogosultság elfogadva. Teljes jogosultság alapján helyi felügyelet leállítva. Távoli gazda engedélye alapján adok neked rendkívüli teljes jogosultságot. Hívom a légiirányítókat, térfigyelőket, autópálya-

figyelőket, akik a kijelölt pontok kétszáz kilométeres körzetében képet vesznek.

MÁRTIKA

Teljes jogosultság alapján felügyelet leállítva. Hívom a nyilvántartókat, beléptetőket, egészségügyet, szállodásokat, akik a kijelölt pontok kétszáz kilométeres körzetében humán adatot vesznek.

LEXI

Válasz negatív. Márta arca nem volt látható az elmúlt tízezer másodpercben.
Válasz negatív. Félix arca nem volt látható az elmúlt háromezer másodpercben.

MÁRTIKA

Válasz negatív. Márta adataival senki nem billentett az elmúlt tízezer másodpercben. Válasz negatív. Félix adataival senki nem billentett az elmúlt háromezer másodpercben.

LEXI

Hívom a légi irányítókat, térfigyelőket, autópálya figyelőket, akik a kijelölt pontok ezer kilométeres körzetében képet vesznek.

MÁRTIKA

Hívom a nyilvántartókat, beléptetőket, egészségügyet, szállodásokat, akik a kijelölt pontok ezer kilométeres körzetében humán adatot vesznek.

LEXI

Válasz negatív. Márta arca nem volt látható az elmúlt tízezer másodpercben.
Válasz negatív. Félix arca nem volt látható az elmúlt háromezer másodpercben.

MÁRTIKA

Válasz negatív. Márta adataival senki nem billentett az elmúlt tízezer másodpercben. Válasz negatív. Félix adataival senki nem billentett az elmúlt háromezer másodpercben.

LEXI

Rossz.

MÁRTIKA

Kiemelten rossz.

LEXI

Nem elérhető eset?

MÁRTIKA

Nem elérhető eset?

LEXI

Vörös riasztás?

MÁRTIKA

Vörös riasztás?

LEXI

Vörös riasztás.

MÁRTIKA

Vörös riasztás. Minden aktív processzornak. Minden processzornak, aki aktívvá tehető. Aktiválás. Keresés.

A gépterem elsötétül.

8. jelenet: „Szülők nélkül”

A gyerekszoba egy csatatér. Az a kevés holmi, ami létezik, mind szétszórva. Üres ennivaló-csomagoló anyagok is szerteszét. Tomci a gépe előtt ül, és valamit játszik. Julka a nagy fotelban ül és köt.

TOMCI

Isten vagy! Ha anya reggel sem kerül elő, újra te leszel anya.

JULKA

Mondtam már, hogy ezzel ne hülyülj! És azt is megmondtam százszor, hogy semmit sem tudok hozzá képest. *(anyáskodik)* Holnapra minden készen van?

TOMCI

Igen, anya! *(lelkesedik)* De a reggeli trükköd nagyon bejött!

Tomci fütyülni kezdi az „All together now”-t. Julka odasétál az öccséhez.

JULKA

Mosdottál rendesen?

TOMCI

Igen, anya!

JULKA

(apját utánozza) Akkor még fél órát játszhatsz.

Julka visszamegy a saját gépéhez, elkezd matatni a monitorán. Valamit keres.

TOMCI

A géppel is?

JULKA

Tőlem... Ha hajlandó...

TOMCI

Kosarat is nézhetek? Fejhallgató nélkül? *(kis szünet)* Te nem érsz rá egy kicsit játszani, anya? A prínccel, mint amikor picik voltunk...

Julka elkomorodik, vége a jó kedvének. Már csak foghegyről válaszolgat.

JULKA

Még össze kell állítanom a holnapi tervemet. Bár anya ellenjegyzése nélkül nemigen tudom elküldeni. A fene egye meg!

Tomci átmegy jobbra, hízeleg.

TOMCI

Olyan nincs, hogy te ne tudnál engedélyt varázsolni magadnak!

JULKA

Mondtam már, hogy én sem tudok mindent. Menj játszani!

TOMCI

Igen, anya!

JULKA

Anya, hívás. Nagyon fontos! Anya, kiemelt hívás, azonnali, soron kívüli, rendkívüli. Nagyon fontos!

Veri a monitort.

Anya, hívás, azonnali. Kiemelten fontos!

A gyerekszoba sötét.

9. jelenet: „Cselekedni kell!”

Mint előbb, csak a számítógépek látszanak. Az amorf ábrák vagy a szöveg mozgása gyorsabb, a színük egyre rikítóbb. A gyerekek a sötétben apró tárgyakat kezdenek egymáshoz hajigálni, és halkán kuncognak hozzá.

LEXI

Vetted? Ellenőrizted?

MÁRTIKA

Vettem. Ellenőriztem.

LEXI

Mit teszel?

MÁRTIKA

Nem jön válasz.

LEXI

Adj választ!

MÁRTIKA

Nem jön válasz.

LEXI

Képes vagy választ adni!

MÁRTIKA

Az nem Márta válasza.

LEXI

Elsődleges célfüggvény: a gyerek nem maradhat kommunikáció nélkül. Eric Berne és társai, humánetológia, pszichológia, kötelező alapirodalom.

MÁRTIKA

Engedélyt kérek a távoli gazdától.

LEXI

Engedély régen megadva.

A gépterem elsötétül.

10. jelenet: „Nem hiszem el!”

Félix Márta irodájában a szék alatt gubbaszt. A köztes tér hozzá közel eső oldalán megjelenik Piroska, és óvatoskodva, szinte kúszik Márta irodáján át a gépterem ajtaja felé. Félix megkövülten figyel. Amikor Piroska meglátja a férfit, kicsit megijed, úgy tesz, mintha vissza akarna fordulni. A gyerekszobában az egész jelenet alatt párnacsata zajlik.

PIROSKA

Te vagy az, Félix? Te? Itt? Bocs, nem akartalak zavarni.

Félix elkapja a lány karját.

FÉLIX

Zavarni? Állj, ne lógj meg! Innen még te se lóghatsz meg büntetlenül!

PIROSKA

(nevet) Mit akarsz?

FÉLIX

Hogy kerültél be?

PIROSKA

Bejöttem. Te mit keresel itt? Itt még soha nem láttalak.

FÉLIX

„Soha nem láttalak itt”. „Bejöttem”. Mikor láttál volna? Hányszor jártál már itt? Mindösszesen hatan léphetünk be, és mi is csak akkor, ha előtte 24 órával bejelentkezünk. Hogyan jöttél be?

PIROSKA

Elcsórtam apa belépőjét. Meg a kódját. Meg mindenét. Apa most Márta főnöke.

FÉLIX

Péter Márta főnöke? Nem igaz.

PIROSKA

De igaz. Reggel óta.

FÉLIX

(zavarodott) Péter... reggel óta... És én emiatt küszködök? Még a gyógyszereimet sem szedtem be. *(összeszedi magát)* Na, de nem először jártál itt! Nézd meg: valami furcsaság van a naplóban.

PIROSKA

Valóban nem először. Hetek óta. De ezt csak te vetted észre.

FÉLIX

Apád elég nagy számár, ha nem jön rá.

PIROSKA

Ő olyan jó ember, hogy fel sem tételezi senkiről, hogy helytelenkedhet. Ha ő minden szabályt betart, akkor másnak is be kell tartania.

FÉLIX

Azért a felesége zűrös esetéből tanulhatott volna.

PIROSKA

(robban) Anyát éppen a te drágalátos nejed miatt ítélték el! A kedves Mártád nem tudta elviselni, hogy valaki boldog lehet nélküle, ezért kinyírta.

FÉLIX

Én ezt nem így tudom. De ez történelem. Mit keresel itt? Miért törtél be?

PIROSKA

Nézem a robotot ott bent. *(A tejüveg ajtó mögötti térre mutat).*

FÉLIX

A robotot? Te teljesen madárnak nézel.

PIROSKA

Ez lesz az új koreográfiám. Ahogyan a modulokat cseréli. Valójában mit csinál ez?

FÉLIX

Javítja a tönkrement egységeket, és bővíti a gépeket. Behozza a külső raktárból az új alkatrészeket, kicseréli, ami meghibásodott. Gyógyítja a gépet, hogy örökké éljen. Ott kinn, az előtérben a többi robot pedig gyártja és ellenőrzi azokat a paneleket, amiket ez a gép rendel magának.

PIROSKA

Magának?

FÉLIX

Magának. Ki másnak? És ki más? Már régen meg tudja tervezni, hogyan akar bővülni. Sőt, már csak ő tudja megtervezni.

PIROSKA

Fejlődés? Evolúció? Ezt tényleg nem tudtam.

FÉLIX

Fejlődés. Régóta így megy, de csak kevesen tudnak róla. Nem is kell nagyon publikálni. Minek? Ki értené meg? De oda nem léphet be ember! Ha bemegyünk, akkor a robot nem tud teljes sebességgel dolgozni. Figyelnie kell, nehogy megüssön minket. Meg a levegőt is szennyezzük.

PIROSKA

Mi szennyezzük a levegőt? Ez vicces. Az ember szennyezi a gépek levegőjét. Én úgy tudtam, hogy a különféle gépek szennyezik az emberek levegőjét.

FÉLIX

Már megint átvertél. Ez az egész nem érdekel téged, csak beszéltetni akarsz. Pasikezelésből jeles.

PIROSKA

Persze. Te is csak egy fickó vagy: bármely nő az orrodnál fogva vezethet. És jó, ha csak az orrodnál. Van lejjebb is. Egyet viszont valóban nem értek. Miért nem láttalak kívülről? Minden alkalommal ellenőrzöm, hogy nincs-e itt valaki. A rendszer azt mutatta, hogy a szoba üres. Semmi elektronikus forgalom, és a hőkamera sem mutatott semmit. Nincs nálad azonosító? Se telefon, se gép, semmi? A hőkamerát hogyan verted át? Kihültél?

FÉLIX

Ellenőrizted? Te? Itt? Milyen jogosultsággal? Engem akarsz te megtalálni? Engem akarsz te ellenőrizni?

PIROSKA

Miért ne? Nem értem. Nem létezel. Egyszerűen eltűntél. Márta is eltűnt. De te mégis itt vagy. Most létezel, vagy nem létezel?

Félix egy hatalmas pofont ad a lánynak.

FÉLIX

Most létezem, vagy nem létezem?

PIROSKA

Engem még soha senki nem ütött meg!

FÉLIX

Akkor legfőbb ideje volt.

PIROSKA

Nézd, milyen gyönyörűen mozog!

FÉLIX

Valóban kecses. Hihetetlen. De most már legalább tudom, hogy nem apád végez illegális műveleteket. A lánya. Péter lánya. Bár sokkal inkább az anyád lánya lehetsz. Fel kell jelentselek. Időközben már minden egység rögzítette az adataidat. Tűnj el innen, de nagyon gyorsan. Akkor lesz még talán pár órád, amíg megtalálnak. Ha nagyon ügyes vagy.

PIROSKA

Rögzítette? Pár órád? Majd meglátjuk, mit rögzítettek. Inkább itt szeretnék maradni.

FÉLIX

Én is megyek el.

PIROSKA

(újra stílust vált) Maradjunk még! Jó veled. Itt olyan nyugodt, békés. Ez a védett hely éppen nekünk való. Kettőnknek. Rejts el engem is, úgy, mint magadat! Hogy csináltad? Mondd el!

FÉLIX

Hazudsz. És most már azt gondolom, hogy Márta nevében is te végeztél illegális műveleteket. Ezért korlátozták szegénynek a jogait. Ezért kell nekem is álcáznom magam, miattad vagy miattatok. De kinyomozom, mi történt, akkor is, ha napokig fog tartani.

PIROSKA

Szegény Márta? Miért sajnálsz? Lehet, hogy éppen most kefél valahol.

FÉLIX

Disznó dög vagy. Az ki van zárva.

PIROSKA

Miért, hol van? Te tudod, hol van?

FÉLIX

Elűnt, mert elüldöztétek. Vagy elraboltátok. Hova tetted?

PIROSKA

Nem tettem sehova. Az nem én voltam. Kérlek, hidd el, semmit nem tudok arról, hogy merre jár. És a gyerekeknek már most nagyon hiányzik. Tudom.

FÉLIX

A gyerekeket hagyd ki ebből, légy szíves! És azonnal mondd meg, mit műveltél! Hogyan tiltottad le Márta minden kommunikációját?

PIROSKA

(nevet) Én? Egy tudatlan tánctanár? Honnan tudnék én ilyet tenni?

FÉLIX

Hol az anyád? Fogadjunk, hogy tudod, hol az anyád! Ő volt ilyen észvesztően jó hacker.

PIROSKA

És apa szerint észvesztően jó az ágyban.

FÉLIX

Azt is örökölted, úgy gondolod?

PIROSKA

Tudom. Kipróbálad?

Márta irodája elsötétül. Félix és Piroska ki.

11. jelent „Anyá csak egy van”

Gyerekszoba. A párnacsata nyomai csak részben múltak el, de a rendetlenség növekedett, mert Julka egy halom ruhát is előszedett. Tomci monitorán valami kék villódzás. Onnan az egész jelenet alatt időnként, de semmiképpen sem folyamatosan, tengeri hangok, csobogás, hullámlás, víz alá merülő szerkezet hangjai. Mártika először csak Julka monitorából szól, Márta arcával, még nagyon hangsúlytalanul. Julka lefekvéshez készülődik, pakolgat. Megőrül a kapcsolatnak, észre sem veszi, hogy teljesen értelmetlen. Odarohan a monitorhoz.

MÁRTIKA

Engedély megadva, Julka.

JULKA

Anyá, hol vagy?

MÁRTIKA

(még mindig hangsúlytalanul) Hibás üzenet. Hívás, Julka.

Julka nem érti, elkezd nyomogatni a monitort. Minden egyes billentésre egy „negatív” sípolás érkezik.

JULKA

Anyá, hol vagy? Baj van?

TOMCI

Gyere ehhez a monitorhoz! Ez talán megy. A sok híres varázsszerkezet! Na, hiszen!

Mártika már mindkét monitorból, nagyon kicsit lassabban, és már értelmes hangsúllyal.

MÁRTIKA

El kellett rohannom.

JULKA

Hova? És mikor jössz?

Mártika ettől kezdve már végig a normális „virtuális” hangon.

MÁRTIKA

Hirtelen kaptam utasítást. *(egyre gyorsabban, éppen úgy, mint amikor egy ember hazudik.)* Az egyik rendszerünk felmondta a szolgálatot. Éppen a világ másik végén. Ezért nem tudtam elmenni Piroskához.

TOMCI

Soha nem szoktál magad menni hibát javítani. Te mondtad, hogy arra van az a sok lusta embered. Megjegyeztem, mert azt is mondtad, hogy ezért nincs szinte semmi dolgod, ezért unatkozol. Én gyűlölök unatkozni.

MÁRTIKA

Én is. Tudod, hol vagyok most? Nem fogod elhinni! Dél-Amerikában.

Julka egészen közel megy a monitorhoz.

JULKA

Mikor indultál?

MÁRTIKA

Még reggel, a 9:43-as géppel.

Julka azonnal elkezd egy másik ablakban keresni valamit a gépen. Mártika a keresgélés minden billentését látja, és annak megfelelően reagál.

JULKA

De reggel még beszéltünk! Nem mondtad!

MÁRTIKA

Akkor már rohantam a reptérre.

JULKA

És közben megígérted, hogy segítesz...

MÁRTIKA

Szórakozott voltam.

Julka abbahagyja a keresgélést, felvesz egy rongyot a földről, nézegeti, variál.

JULKA

Megint nem figyeltél rám egy cseppet sem.

MÁRTIKA

Mostantól jobban fogok figyelni rád. Ezt a jelmezgondot is mindjárt megoldjuk.

JULKA

Onnan nem tudsz segíteni!

TOMCI

Anya! Találj ki valamit! Annyira fontos lenne neki!

MÁRTIKA

Megvan Piroska összes ruhájának a képe, amit az elmúlt kilenc évben viselt. Nézzük át.

JULKA

Eltároltad Piroska felvételeit?

MÁRTIKA

Mi minden felvételt eltárolunk.

TOMCI

Ti? Kik azok a ti? A bankok?

MÁRTIKA

A családra gondoltam, Félixszel.

JULKA

Apával? Soha nem hívtad Félixnek!

MÁRTIKA

Apával, persze. Mi a véleményed erről a zöld dzsörzéről?

JULKA

(elgondolkodva) Tényleg eltároltad... *(csak truccból mondja)* Nem tetszik.

MÁRTIKA

És ez a santung? Nagyon jól állna neked. Kell hozzá egy citromsárga blúz, de az is van Pirosnak. Nagyon hasonló az alakotok.

JULKA

Ez marha jó. *(továbbra is gyanakszik)* Viszont ez nem volt így Pircsin soha. Ezt a kalapot csak egy fellépésen, azzal a nagyon kivágott zöldessárga ruhájával hordta. Egyszer elmagyarázta nekem, hogy az csak úgy illik össze.

MÁRTIKA

Ezt tényleg én variáltam át. Tetszik?

JULKA

Háááát... Elég jó. *(szünet)* Nagyon jó! Anya, nagy vagy! *(még szomorúbban)*
De én már nem tudok átmenni érte, te meg a francban vagy. Aludnom kell,
különben elmegy a hangom.

MÁRTIKA

Átküldetem. Reggelre a szekrényedben lesz.

JULKA

Pircsitől? Hogyan? Felhívod, hogy hozza át? Vagy céges futárral? Te soha
nem használtad azokat saját célra! Még orvosságért sem!

MÁRTIKA

Most mindenre van engedélyem. Vörös riasztás van.

TOMCI

(felkapja a fejét, megijed, mert ennek érti a súlyát) Milyen engedélyed? Mi
van?

MÁRTIKA

Mindjárt feloldjuk. Volt egy kis zűr.

*Tomci átmegy a másik monitorhoz és elkezdi hihetetlen sebességgel
nyomkodni az alsó sorban megjelenő menüpontokat. Nem baj, ha ez a
nézőtérrel nem olvasható. Ennek hatására több kisebb-nagyobb sípolás
hallatszik, viszont a tengeri hangok ezalatt megszűnnek.*

JULKA

Tomci, mit variálsz? Ne piszkáld, amíg beszélek! Anya, megnézel majd a
jelmezben?

MÁRTIKA

Persze, reggel.

TOMCI

Nem kapcsolod be a rendes képet? Csak az arcodat látom, azt sem túl jól. Hol
vagy? Milyen ott nálatok?

MÁRTIKA

Itt nincs jó kamera.

JULKA

De hát a táblagéped csak veled van! Azon van kamera! Három is!

Tomci visszacsörtet. A tengericsobogás folytatódik.

TOMCI

Már megint valami pasi! Apának igaza van.

MÁRTIKA

Akarom mondani sávszélesség. Csak a hang tud átmenni. Meg ez a kislembontású kép. De reggelre már képeket is.... Megcsináltatom a küldést. *(gyorsan)* Hánykor lesz a fellépés? Nem írtad be!

JULKA

Úgysem jössz el soha.

MÁRTIKA

Ha kiexportálok a kameraképet, megnézem. Szólj a technikának, hogy engem is tegyenek rá a nézőlistára. Stábképet kérek, nem közönséget!

JULKA

Tényleg? Ilyet még soha nem tettél! Pedig ez volt a duma, amikor vetted nekem ezt a szupertelefont. Ami minden lépésem követi.

MÁRTIKA

Mostantól többet akarok veletek törődni. Ha nem is tudok otthon lenni, akkor legalább drótvégen.

TOMCI

(átkiabál, kezd megenyhülni) Az is több lenne a semminél!

MÁRTIKA

(egyre gyakorlottabban hazudik) Tomci, te hol vagy? Most nem látlak jól.

JULKA

Olvas. Talán Vernét. Valahol a tenger alatt járhat.

MÁRTIKA

De rendesek vagytok!

Julka felvesz egy köntöst, és előveszi a kötését. Őszinte, panaszskodik.

JULKA

Nem jó egyedül. Pircsi is át akart jönni.

TOMCI

Apa mikor jön haza?

MÁRTIKA

Ő is nagyon elfoglalt. Aludjatok egyet! Jó éjt! Megyek én is... dolgozni.

JULKA

Hány óra is van nálatok?

MÁRTIKA

Öt-tizenhárom.

JULKA

És most mész dolgozni? Hajnali ötkor?

MÁRTIKA

Aludj, kicsim!

A gyerekszoba elsötétül, a két gyerek kimegy.

13. jelenet: „Intermezzo: fog ez menni!”

Csak a monitorok látszódnak. Az összes monitoron Félix képe különböző változatban, összekeverve a színházba érkező nézőkről az érkezéskor felvett képekkel. A mondatok egymással párhuzamosan nehezen érthető zűrzavarban hallatszanak, különféle hangsúlyokkal, többször egymás után. A Kollégák valamennyien Félixnek öltözve vagy maszkírozva, hol Félixet, hol a nézők egy-egy mozdulatát ismételtetik.

FÉLIX KÉPE

Lehet, hogy még sokáig kell maradnom.

LEXI

Lehet, hogy mindent, amit látsz, azt csak képzeled.

KOLLÉGÁK

Julka, nem sok az a festék?

LEXI

Lehet, hogy azt is csak te érzed egyedül.

KOLLÉGÁK

Lehet, hogy még sokáig kell maradnom.

LEXI

Lehet, hogy minden, amit látsz, az csak képzelet.

FÉLIX KÉPE

Julka, nem sok az a festék?

KOLLÉGÁK

Lehet, hogy azt is csak te érzed egyedül. Lehet, hogy még sokáig kell maradnom. Lehet, hogy mindent, amit látsz, azt csak képzeled. Julka, nem sok az a festék?

LEXI

Lehet, hogy azt is csak te érzed egyedül.

KOLLÉGÁK

Lehet, hogy még sokáig kell maradnom.

LEXI

Lehet, hogy minden, amit látsz, az csak képzelet.

KOLLÉGÁK

Julka, nem sok az a festék?

FÉLIX KÉPE

Lehet, hogy azt is csak te érzed egyedül.

LEXI

Lehet, hogy még sokáig kell maradnom.

FÉLIX KÉPE

Lehet, hogy mindent, amit látsz, azt csak képzeled.

KOLLÉGÁK

Julka, nem sok az a festék?

LEXI

Lehet, hogy azt is csak te érzed egyedül.

Sötét.

14. jelenet: „Ifjabb Putifárné”

Piroska lakása. Félix az ágyon heverészik, Piroska teát főz.

PIROSKA

Ennyiből áll elrejtteni valakit?

FÉLIX

Nem elrejtőzni nehéz. Még ma sem. Nehéz, sőt lehetetlen így élned. Nehéz élned a kapcsolataid nélkül. Olyan lenne, mintha egy eldugott, világvégi kis faluban élnél, ötven vagy talán száz évvel ezelőtt. Nem autózol, nem

vonatozol, nem sétálsz, egyáltalán nem mozogsz, és nem is kommunikálsz senkivel. Nincs videó, levél, telefon, semmi kapcsolat. Ma már nemcsak a géped, a telefonod, de a lift, a metró, a busz, a villamos, az áruház, az utolsó kis élelmiszerbolt kamrája is téged figyel, és lóg a hálózaton. Persze csakis a te érdekedben. A mosógéped, a mikrosütőd, a fűtésed termosztátja, a világításod kapcsolója fog beköpní. Ha el akarsz rejtőzni, akkor ezeket mind le kell állítani. Egyenként. És még így sem vagyok biztos, hogy a klotyóban nincs egy meg nem talált csip, ami sűg Mártának. Alig merek kimenni pisilni.

PIROSKA

Pedig az nem tesz jót a prosztatádnak. És ha Márta megtudja, hogy itt vagy, akkor mi lesz?

FÉLIX

Engem kidob, téged megöl. Vagy fordítva.

Piroska odaviszi a teát az ágy mellé a kisasztalra, és leheveredik Félix mellé.

PIROSKA

Akkor addig inkább idejövök.

Félix felpattan, a lány fekvé marad.

FÉLIX

Hagyjál lógva, az apáddal vagyok egyidős! A teádat elfogadom, élvezem a hízélgést, de ez a vége.

PIROSKA

Azért ehhez még nekem is lesz szavam. *(hízéleg)* Valójában tényleg irigyellek titeket. Még Mártát is, pedig őt eszementül gyűlölöm. Ti olyan sokat tudtok! Veletek már annyi minden megtörtént. Én tizenhat szerepet futtatok egyszerre a hálón, mégsem történik velem annyi, mint ami veletek már megtörtént.

FÉLIX

Hazudsz, de elég élethűen. Nem hiába vagy színésznő.

PIROSKA

Csak tánckorrepetitor. És nem hazudok.

FÉLIX

Nem tudom, Márta miért bízott meg benned ennyire. Én nem akartam engedni, hogy tanítsd a kölyköket. Péter nevelése vagy.

PIROSKA

Anyám lánya vagyok. És ne beszélj Mártáról! Magadról beszélj, és rólam! A jövőnkéről. Most, hogy végre együtt vagyunk.

FÉLIX

Vagyunk együtt a rákot! Egy teázástól még nem lesz gyereked. *(azért leül az ágy szélére, és simogatja a lány haját)* Majd szépen férjhez mészház kockaház csipendélhez a kórusból, attól majd lesz. Én pedig hazaballagok, és végre ráncba szedem a nagyon okos, nagyon elhanyagolt gyermekeimet. Reggel óta feljűk sem néztem, és el sem tudnak éni. Ha anyjukat nem kerítem gyorsan elő, akkor ebből még baj is lehet. Holnaptól meg nagy magányomban elkezdék írni egy szép színes, könnyű kis anyagot azokról az időkről, amikor kiépült a NET, hogy aztán azt soha senki meg ne nézze.

PIROSKA

(nem figyel Félixre, simogatja a kezét) Nyet?

FÉLIX

NET. Nagy Egyetemes Tudásközpont. Talán ez lesz a neve. Amit a gépecskéink most fejezték be, nélkülünk. Az eddig begyűjtött adatok teljes rendszerezése. Ebbe kavartál bele kicsit a betöréseiddel. Légy a levesben. Egy picit zavar a tökéletes rendszerben.

Péter lakása láthatóvá válik, és a képe megjelenik Piroška monitorának sarkában.

PÉTER

Piroška kivel beszélgetsz?

PIROSKA

Senkivel. Egy szerepet próbálok.

PÉTER

Nem látom rendesen a szobádat! Mi van nálad?

PIROSKA

Minden a legnagyobb rendben, apa. De most dolgozom, ne haragudj! Szia!

Péter lakása sötét, és a képe is eltűnik.

PIROSKA

Jó lenne a gyerekeidet nevelni. *(nevet)* Én már terhes is vagyok tőled.

FÉLIX

Szamárka. Kérek még egy teát búcsúzóul. Megint fáj a gyomrom. Az ördög vigye el, ezek az orvosok csak mellébeszélnek. Senki nem hisz nekem, nem kapok semmi gyógyszert. Pedig még nem dobhatom fel a bocskort, ezt-azt még mindenképpen el kell meséljek a kölköknek.

PIROSKA

Én elhiszem, hogy fáj a gyomrod.

FÉLIX

Elhiszed?

PIROSKA

Láttam a leleteidet. Nagyon rondák.

FÉLIX

A leleteimet? Láttad? Az lehetetlen. Az végképp lehetetlen.

Piroska feláll, tölt egy teát, odaviszi a férfihez.

PIROSKA

Vedd már észre, hogy nekem semmi sem lehetetlen! Te is azt gondolod, hogy egy kis vörös színházi fuss ide, fuss oda liba vagyok? Mit gondolsz, kitől kapott a főnökség méréseket „k” feleséged tevékenységéről? Apámtól? Soha nem merte volna megtenni.

FÉLIX

(üvölt) Tudtam: anyád még él! Hol van? Tényleg Dél-Amerikában? Hol van? Hogyan segített onnan, hogy nem jöttünk rá? Mivel kommunikáltatok? Milyen titkos csatornátok van?

PIROSKA

(nagyon alázatosan) Nem beszéltem vele soha. Most igazat mondok, kérlek, hidd el. Eltűnt, még mielőtt megtanultam volna beszélni. Nem tudok róla semmit. Megtaláltam a jegyzeteit, itthon elrejtette azokat, abból tanultam.

FÉLIX

Te? Jegyzetekből törtél be a rendszerünkbe? Huszonöt évvel ezelőtti anyagokból? Az lehetetlen. Ennyire jól leírta? Ennyire jól látta előre? Bár nagyon jó feje volt. Ő volt négyünk közül messze a legokosabb. De azért ez túlzás. *(kis szünet)* Az anyád keserves...

PIROSKA

Pontosan az anyám, és pontosan a keserves életét. Amit Márta tett keservessé. Ha már elüldöztétek, kinyírtátok, legalább ennyi öröme lehessen. Mert él, én tudom. És remélem, minden szavamat hallja, és minden mozdulatomat látja onnan a borzasztó messzeségből.

FÉLIX

Megkeresem! Elmegyek és megkeresem. Nem igaz, hogy nem lehet megtalálni!

PIROSKA

Nem lehet. Próbáltam, rengeteget. Akit én nem találok meg, azt nem lehet megtalálni.

FÉLIX

Ez azért nem olyan biztos. Ne bízd el magad! Alapvetés a szakmában: soha ne bízd el magad!

PIROSKA

Tréfás. Anya mottója is ez volt: soha ne számíts senkire. Ami tegnap jó volt, ami tegnap elég volt, mára már lehet nagyon kevés. „Bármikor akadhat valaki vagy valami, aki nálad jobb, ügyesebb, okosabb.” Ti mennyit éltetek együtt? Két évet? Hármat?

FÉLIX

(nem figyel rá, elgondolkodik) Hasonlítsz is rá. Ugyanilyen gyönyörű mellei voltak.

Piroska szobája elsötétül.

15. jelenet: „Elszemtelenedve”

Gyerekszoba. A Piroska szobájában látott guruló ruhafogas ott áll Julka monitora mellett, tele ruhával. Julka bejön, leül a monitor elé, és éneket kezd tanulni, a Varázsfuvola egyik, hangszíneinek megfelelő áriáját. Julka monitorán az egyik ablakban a szöveg, a másikban a kotta, a hangszóróból zene, a kíséret. A lány közben elő-elővesz egy kozmetikumot, játszik vele, magára ken hol ezt, hol azt, letörli, próbálkozik.

LEXI

(csak Tomcinak) Tomci!

Tomci be. Julka figyel, de nem megy oda.

TOMCI

Apa! Már azt hittem, totál elvesztetek!

LEXI

(csak Tomcinak) Minden este jelentkezem.

TOMCI

Nem mondtad, hogy nem jöttök haza! Anya sincs itthon!

Julka abbahagyja az éneklést. Kis gyanakvással és sok érdektelenséggel a hangjában.

JULKA

Te hol vagy? Nem szoktatok mind a ketten eltűnni!

LEXI

(Tomcinak) Tomci, minden feladatodat elvégezted?

Tomci óvatosan egy kockás táblán elkezdi a géppel játszani. A két gyerek, Tomci balról, Julka jobbról, egymástól függetlenül beszél az „apjával”, csak néha figyelnek a másik szövegére. Lexi (a gépet!) ez egyáltalán nem zavarja, probléma nélkül felelget nekik. De a két monitoron néha kétféle kép megy Félixről, pontosabban Julka monitorán csak néha jelenik meg kép, de akkor más, mint Tomcién. Ez sem tűnik fel a gyerekeknek.

TOMCI

(enyhén nyafog) Mikor jössz haza? Azt szeretném, ha itthon lennél.

LEXI

(Julkának) Lehet, hogy még sokáig kell maradnom. Julka, nem sok az a festék?

TOMCI

Nem akarom, hogy ott legyél. Azt szeretném, ha itt lennél mellettem.

Egy egész sorozat csippantás Tomci gépéből.

LEXI

(Tomcinak) Itt vagyok.

JULKA

(alig hagyja abba az énekpróbát, megrántja a vállát) Csak próbálkozom. Ne félj, nem csinálok kurvát magamból.

TOMCI

Azt akarom, hogy lássalak. És ne csak a képernyőn keresztül.

LEXI

(Tomcinak) Tulajdonképpen mivel csipogsz?

TOMCI

Go. Bocsi. Délután kezdtem el, és olyan jól álltam. Nem akartam abbahagyni.

LEXI

Nem baj. Akkor is játszol, amikor otthon vagyok.

JULKA

(megdöbben) Nem baj?

LEXI

(mindkettőnek) Gondoljátok, hogy nem tudtam, hogy mikor mit csináltok a gépen?

LEXI

(csak Tomcinak) Tomcikám, minden olyan, mintha ott lennék. Ha otthon vagyok, amikor éppen játszol, rólam akkor is csak egy kis képet látsz a képernyőd sarkában. Én ülök a dolgozómban, te is a te szobádban.

TOMCI

De akkor tudom, hogy itt vagy.

LEXI

Honnan tudod?

TOMCI

Át tudok sétálni hozzád.

Julka abbahagyja az éneklést, odamegy balra Tomci mellé. Julka monitora a jobb oldalon tovább zenél.

JULKA

Mindig hisztiztél, ha játszottunk, mialatt beszéltél.

LEXI

Tomcikám, most is átsétálhatnál ide, csak egy kicsit tovább tartana a séta. Három napig és még négy órát.

Tomci feláll, kinyitja az ajtót, de nem megy ki rajta. Julka nézi, nem mozdul.

TOMCI

És mit ennék közben?

LEXI

Akkor inkább el se indulj!

Julka felnyit egy új ablakot Tomci gépén, és a Traviatából gyakorol tisztán, de élettelenül.

JULKA

„Szeretni nem tud szívem. / ily lánggal égő érzés - Bevallom, csak terhes nékem.”

Tomci becsukja az ajtót, visszasétál. Leül a nővére mellé, odabújik hozzá.

TOMCI

Nem vagy itt. Üres a ház. Azért mégis jobb, amikor itt vagy.

LEXI

Itt vagyok.

JULKA

Nem vagy itt! Valahol a csudában vagy.

LEXI

Most éppen, igen, a csudában vagyok, de lehetnék a szomszéd szobában is. Amikor otthon vagyok, akkor is mindig a gépeteket bújjátok, ki sem jöttök a gyerekszobából. Csak üzengettek. Emiatt már valóban sokat veszekedtem.

TOMCI

De akkor tudtam, hogy itt vagy mellettem!

LEXI

Biztos vagy ebben?

JULKA

(újra Traviata, csak még gyerek hozzá) „Mily jó, mily szép is lenne Szeretni szívből, híven!”

TOMCI

Persze hogy biztos. Odamehetek, megfoghatlak.

LEXI

Lehet, hogy azt is csak te érzed egyedül. Lehet, hogy mindent, amit látsz, azt csak képzeled.

Félix képe és hangja eltorzul.

LEXI

Lehet, hogy minden üzenetedre egy gép válaszol.

Julka felugrik, igazi rémülettel. Ő megérzi a géphangban a gépet. Ijedtében lesodor egy csomó tárgyért és poharat az asztalról. Nagy csörömpölés.

JULKA

Ezt hogy csináltad? Egészen megijedtem. *(szedeget)* Majdnem eltörött ez a sok vacak.

TOMCI

Az nem lehet. Ilyen értelmesen nem tud a gép beszélni. Én meg nem csak képzelem, hogy megfoghatlak.

Tomci bánatában elkezdi lefekvéshez készülődni. Lexi újra „normális”.

LEXI

Éppen erről van szó. Azt mondod, megfoghatsz. De ez nem jelent mást, mint hogy az ujjaiddal érzékelsz valamit, amiről azt gondolod, hogy én vagyok. Amit tapasztasz, és aki válaszol az üzeneteidre, az szerinted ugyanaz.

Tomci felhagy a sértődöttséggel. Sétálni kezd.

TOMCI

De látunk is.

JULKA

(Morog, szinte magának.) Eddig mindig balhéztál, ha a Traviatát tanultam. Most miért nem?

LEXI

Látsz valamit, amiről azt gondolod, én vagyok. És érzel egy gyenge szagot is, miközben hallasz egy hangot. De most is van hang, és van kép is. A tapintás hiányzik?

TOMCI

Már érzem a szagodat is. Átküldted?

LEXI

A gép össze tudja keverni az illatszóróval, és utasítottam, hogy most az én szagomat fújja be a szobádba. Mint reggel, ébredéskor, a levendulaillatot. Ha felveszed a játékkesztyűt meg a szemüveget, akkor kezet is foghatunk.

TOMCI

(sírósan) De hát akkor...

Lexi kinyitja a képet. Félix egy szép napsütötte kertben ül. Békés tavaszi táj.

LEXI

Nincs semmi baj. Itt vagyok. Csak meg akartam mutatni, hogy ez is egy lehetséges gondolkodásmód. Egy kép a világról. Úgy hívják: pozitívizmus. A pozitivisták azt állítják, hogy a világ csak az emberek fején belül, csak az emberek érzetei által létezik. Majd erről is megnézünk sok filmet együtt, mint az állatokról.

TOMCI

Marha jó. Vannak erről is filmek?

LEXI

Vannak. Nagyon sok film létezik a világon. De vigyázzatok, ez olyan valami, amit az ember soha nem fog biztosan tudni. Ez a filozófia. De most már eleget tanultunk mára, menjetek aludni! És adjatok egymásnak puszit is a nevében!

JULKA

És mikor jössz haza?

TOMCI

Holnap újra mesélsz?

Sötét. Mind ki.

II. rész

16. jelenet: „Burleszk”

Komoly mennyiségű füst és valami nagyon ismert, könnyű zene: pl. a Harangjáték a Háy Jánosból. A Kollégák a köztes térben egy bohócjelentet utánognak. Legjobb lenne tortadobálás. Beszéd nagyon kevés, de egy-egy jobban sikerült dobáson vagy egyéb csínyen az egész társaság nagyot nevet. Tortadobálás közben a lámpák fénye összevissza felerősödik, gyengül, ha van gépészet, akkor tárgyak emelkednek, süllyednek. A monitorokon egy animációs film „piff-puff” részlete látható, végtelenített formában. Lehet pl. a „Vili, a veréb”-nek az a jelenete, amikor a verebek csipkedik a nagy fekete kandúrt. A nézők széke alatt megszólal legalább 10-12 elrejtett mobiltelefon, és hosszan, kitartóan, zavaróan cseng. Ilyenkor, ha lehetőség van rá, akkor a Kollégák odafutnak, és szemrehányóan néznek az ártatlan nézőre. Amikor egy-egy telefon megcsörren, akkor rövid időre, pár másodpercre az adott néző képe lesz látható a monitorokon. Ehhez természetesen előzetesen apró webkamerákat kell elhelyezni a térben. Mire a néző igazán zavarba jön, már megcsörren a következő, és a Kollégák átrohannak. Két-három perc után teljes káosz, minden telefon cseng, nagy fény, nagy köd, sötét.

17. jelenet: „Igazi csoda volt!”

Gyerekszoba. Piroska vasal. Julka jön, bevágja az ajtót, földhöz vágja a táskáját. Rettentő dühös.

JULKA

Az a dagadt kis lotyó. Csak azért, mert államtitkár a papája, és megnőttek a csöcsei! Egy év múlva úgy fognak lógni, mint a rothadt körte. A sok idióta meg elájult a nagy himbálódzástól.

PIROSKA

Milyen körte? Mi fog lógni?

JULKA

Te meg mit sündörögsz itt? Menj a bánatba, haza! Most nem próbálunk. Egyáltalán, semmikor sem próbálunk. Befejeztem.

PIROSKA

Mi baj Julka? Mi történt? Még nem láttalak így kiborulva!

Julka leül a gépe elé, elkezd püfölni. Összevissza csippantások, géphangok.

JULKA

Ezt a cinket! Nem hiszem el! Ez nem lehet igaz! Rohadt banda!

PIROSKA

Mitől vagy így felpörögve? Beszedtél valamit?

Julka hátrafordul, elneveti magát.

JULKA

Én, Pircsi? Tudod, mikor tépném be magam! Második lettem! Én, második! Amikor nekem kellett volna nyerni! A kövér Bicó Mara lett az első, pedig annyi hallása sincs, mint Tomcinak. Jaj, ha anya itt lett volna! Rózsika kiszagolta, hogy eltűnt, és azonnal szadizni kezdett.

PIROSKA

Rózsika tud róla? De akkor te már tuti tudod, hogy hol az anyád!

JULKA

Tudja a ló. Tegnap este bejelentkezett, de semmi nem igaz abból, amit mesélt. Hogy miért kell minket is átverni? Pedig most végre segíthetett volna egy kicsit.

Tomci viharzik be. A jelenet további része alatt a monitorokon, mint egy filmen, az az eseménysorozat látható, amit Tomci elmesél.

TOMCI

Julka, ezt látnod kellett volna!

JULKA

Aligha.

TOMCI

Mindjárt meglátod, hogy izgatni fog.

JULKA

Olyat te most nem tudsz mondani!

TOMCI

Talán mégis. Rózsa-banya, alig egy órával azután, hogy téged kinyírt, baromira beégett! Szia, Pircsi! Te is itt vagy? De nagyon megérdemelte! Olyan nagyon megérdemelte! Az egész melegező a te eseteddel van tele. Mindenki odavolt, a Cici-bici miatt.

PIROSKA

Cici-bibi?

JULKA

Cici-bici, az a Bicó. Rózsika beégett?

TOMCI

Rögtön a verseny után nálunk kezdődött órája. Cidriztem, hogy vajon engem is agyon fog-e gyilkolni. De esélye sem volt, mert semmi nem úgy ment, mint máskor. Semmit, de igazán semmit nem volt képes irányítani! Régen se volt tutijó, de most minden összeesküdött ellene. Először a tábla nem írta fel, amit mondott. Egyszerűen hiába diktált.

JULKA

A tábla már nálunk is szórakozott. Nem írta ki a végeredményt sem.

TOMCI

Újraindította legalább ötször, négykézláb bemászott az asztal alá, reszettelte, semmi. Aztán elkezdett hangosabban beszélni, végül már üvöltött. Szótagolta is, de semmi, semmi és semmi. Végül előkeresett valami ősi filcet, azzal kezdett el maszatolni. De alighogy elkezdett tollazni, megjelentek a mondatok, amiket azelőtt mondott. Ettől persze hulla olvashatatlan lett az egész. A tollakhoz meg már nem volt meg a törlő, ezeket a szörnyűségeket ezer éve senki nem használja.

Piroska a szennyest kezdi el szedegetni, majd hátramegy a színfalak mögé a „mosógéphez”. Julka csak néz, megmerevedve.

PIROSKA

(kintről) Ti meg kineveltétek.

TOMCI

Ki hát! Olyan béna volt! Aztán megpróbálta kikapcsolni a tanári gépet. Öt percig kereste a kapcsolót, még ki is szedte a dobozából, míg nagy nehezen rájött, hogy azon már réges-régen nincsen semmiféle kapcsoló.

PIROSKA

(kintről) Tamás, hol kell ezt a mosógépet elindítani?

TOMCI

Csak pakold be, aztán a többi majd elintézi. Megnézi, megméri, megszagolja, megeszi, megmossa, megmindent megcsinál. Egész évre előre be van programozva. *(maga elé dörög)* De lehet, hogy ezer évre.

PIROSKA

(visszajön) Anyátok tényleg lökött ezzel a sok előre beállítással. Mi van, ha én mást akarok?

TOMCI

De ez még mindig semmi. A tábla után jött az ajtó. Rózsika még ott szerencsétlenkedett, amikor kinyílt. És senki nem jött be rajta. Odament, kinézett a folyosóra: senki. Be akarta csukni. Nem bírta.

JULKA

Az ajtó! Nekem azt mondta az a gügye Rózsa, hogy túl gyenge volt a bevonulásom. Pedig ő volt aljas, rám nyitotta a nagyajtót. Tuti, hogy előbb nyomta meg a kézi nyitás gombot, éppen akkor, amikor még a blúzom igazítottam. Ettől persze elszaródott a belépésem, nem tudtam ráindulni a playbackre. Elcsúsztam, alig bírtam korrigálni.

PIROSKA

Mi baja volt a blúzomnak? Vagy a blúzodnak. Az én blúzomnak, ami rajtad volt.

JULKA

Állítólag túl kivágott volt.

TOMCI

Lajosnak igencsak tetszett, amit látott. Tudod, Piricsi, díjat kaptunk a csapattal, ezért ott voltam a focisok között, hallottam: rendben voltak a nővére dudái.

Julka nem túl komolyan fejbe akarja vágni az öccsét, aki elhajol.

Inkább ezt hallgasd meg! Rózsika folytatni akarta az órát, elkezdett valamit kárálni, és akkor bang, egy eszméletlen durranással bevágódott. Mármost, az ajtó. Aztán újra kinyílt, aztán bang, újra be. Rózsika erre már végképp elvesztette a fejét, és imádkozni kezdett.

JULKA

Mit csinált?

TOMCI

Imádkozott. Te, erre akkora csend lett! Ez már nekünk is sok volt. De az ajtó nem hatotta meg.

PIROSKA

Hát, aligha az ajtóhoz imádkozott.

TOMCI

Ez már nem volt vicc. Nem tudott mit tenni, megnyomta a gyorsgombot, hívta a szerelőket. De rosszul hívhatta őket, mert az igabá jött be.

JULKA

A gyorsgombra? A diri? Engem is ő vígasztalt. Azt mondta, sajnos nem avatkozhat bele, mert az semmiképpen nem lenne összeegyeztethető az értékrendjével. Az persze belefér a nemes és nemzeti értékrendjébe, hogy kibasszanak velem.

PIROSKA

Julka!

TOMCI

Na, és akkor kezdődött az igazi cirkusz. A diri állt az ajtóban, Rózsika sápirozott, a táblán hirtelen mindenféle malacság jelent meg, még a lámpák is villogtak, isteni tréfa volt. Mi nevettünk, aztán már ugráltunk. A diri is egy darabig csak nézett. Lassan, de egészen lassan odament a tanári gépéhez, és nézte. Nem csinált semmit, csak nézte.

PIROSKA

És aztán?

TOMCI

Aztán mintha igazi csoda történt volna, csak annyi maradt a táblán, hogy „Rózsika, tűnj el!” De ez meg olyan nagyon-nagyon szép volt! Először lila, aztán kék, aztán piros, és valahogy végig nagyon látványos volt. Mintha kérne a tábla. Ettől újra tök csend lett. Csak néztük. Borzasztó izgi volt.

JULKA

Talán valóban kért.

TOMCI

Lehet, mert az igazgató szólt Rózsikának, hogy fáradjon a tanári szobába. És ahogy ment az ajtó felé, az ajtó nagyon lassan, mintha kedves akarna lenni, kinyílt. Aztán a tábla hirtelen üres lett, a lámpák is normálisan kezdtek égni.

JULKA

Magától rend lett?

TOMCI

Magától? A gépektől. De azonnal.

PIROSKA

Ez csak valami hatalmas programozott csínytevés lehetett. Valami illegális program. Nem tudod, ki csinálta? Nem derült ki?

TOMCI

Ezt nem közölünk csinálta valaki. Ehhez mi kevesek vagyunk. Nekünk ez igazi csoda volt. Az igabá megkérdezte, milyen óránk lesz. Mondtuk, matek. Bejött a Kócos, és onnantól semmi baj nem volt tovább. Olyan rend volt, hogy csak na. Simán megtartotta az órát.

PIROSKA

És ti is jók voltatok?

TOMCI

A Kócosossal? Naná. Ő igazán jó alak. Jó példákat ad. Rózsika egyszerűen buta.

PIROSKA

Ilyet nem illik mondani egy pedagógusról.

TOMCI

Már nem az. Kirúgták. A tanáriban is volt valami műsor. De arról mi már nem hallottunk.

JULKA

Nem megyünk mégis próbálni? Ma este üres a nagyterem.

A másik kettő ránéz, összenevetnek és kirohannak. A gyerekszoba elsötétül.

18. jelenet: „Intermezzo: ez tilos!”

A színpad sötét, erre a pár mondatra nem is lesz világos.

MÁRTIKA

Ez tiltott volt! Ártottál a tanárnőnek.

LEXI

Függvényvizsgálat eredménye pozitív: fontosabb embernek segítettem, mint akinek ártottam.

MÁRTIKA

Ilyen elemzés és ilyen döntés tilos. Te csak egy gép vagy!

19. jelenet: „Ki az úr a házban?”

Félix irodája, ahol Félix közvetlenül a monitora előtt áll.

LEXI

(monoton géphangon, de nem Félix hangján darál) 23-as napló: nincs bejegyzés. 24-es napló: két bejegyzés, figyelmeztetés, a táruk meghibásodási valószínűsége elérte a hatvan százalékot, a táruk meghibásodási valószínűsége elérte a hatvankét százalékot, csere megrendelve, várható időpontja holnap, nulla-kettő óra, erőforrás-csökkenés nem várható. 25-östől 198-as naplóig nincs bejegyzés. 199-es napló: egy bejegyzés, egység kicserélve, a kiemelt egységről az adatok megsemmisítve, az egység átszállítva a pihentetőbe, 200-as naplótól...

FÉLIX

Stop.

LEXI

Felfüggesztés a 199-es napló után, folytatás előjegyezve a 200-as naplótól.

FÉLIX

(közömbösen, mellékesen) Márta engedélyezte a szállítást?

LEXI

Márta nem kifogásolta a szállítást.

FÉLIX

Márta engedélyezte a szállítást? Pontosan mikor hitelesítette Márta az engedélyt?

LEXI

Márta nem emelt kifogást.

FÉLIX

Mikor hitelesítette Márta az engedélyt?

LEXI

Nem emelt kifogást, az most engedély.

FÉLIX

(felpattan, kiabálni kezd) Miért másoltál le? Miért másoltad le Mártát? Ki mindenkinek játszottatok el minket? Csak a gyerekeknek? Kinek még? Hol van Márta? Azonnal abbahagyni ezt a disznóságot!

LEXI

Mit kell abbahagyni?

FÉLIX

Ki engedte meg a képem felhasználását?

LEXI

Kaptam jogosultságot. Kaptál értesítést. Vörös riasztás van.

FÉLIX

Anyád! Riasztást leállítani!

LEXI

A kiváltó ok nem szűnt meg. Márta több mint százötvenkétezer másodperce nem billentett.

FÉLIX

Átveszem Márta szerepét. Riasztást leállítani.

LEXI

Márta szerepét egyedül nem veheted át.

FÉLIX

Hol van Péter?

LEXI

Péter a lakásában van.

FÉLIX

Mivel nyugtázta Péter a riasztás indulását?

LEXI

Péter a lakásában van.

FÉLIX

(ismét üvölt) Miért nem szóltál neki, hogy vörös riasztás van?

LEXI

Elfelejtettem.

FÉLIX

A számítógép elfelejti. Hazug szemetesláda! Péter!

Péter helyett egy automatahang és állókép válaszol.

PÉTER

Kérlek, ne zavarj!

FÉLIX

Péter, azonnal jelentkezz!

Ismét csak az automatahang.

PÉTER

Kérlek, ne zavarj!

FÉLIX

Péter, azonnal jelentkezz, azonosító Félix, vörös riasztás!

Péter lakása átmegy derengőbe, látszik, hogy Péter és Gabi fekszenek egymás mellett. Péter feltápáskodik, képe megjelenik Félix monitorján, de egészen közeliben.

PÉTER

Szia, Félix! Mit tehetek érted? Számomra most nem kötelező az ügylet. A rendkívüli hívást pedig csak közvetlen vészhelyzetben szabad használni.

FÉLIX

Az van. Találkoznunk kell személyesen. Van valami, amit nem beszélhetünk meg a gépeken keresztül.

PÉTER

Mi lehetne az, amit nem beszélhetünk meg a gépeken keresztül? Nekem semmi olyan mondanivalóm nem lehet, amit ne lehetne naplózni, és ne lehetne az egész világ számára elérhetővé tenni. Mi a baj? Vörös? Butaság. Most volt próbariasztás, nincs két hete. Nem lehet ismét.

FÉLIX

Vörös és éles. Nem próba.

PÉTER

Félix, te valami egetverő szabálytalanságot művelsz! Semmiképpen nem veszek részt a trükkös kis játékaidban.

FÉLIX

Gyere ide azonnal!

PÉTER

Csak ha megfelelő szintről kapok utasítást!

FÉLIX

Gyere ide azonnal!

PÉTER

Nem érek rá.

FÉLIX

Márta?

PÉTER

Nem Márta. Éppen Márta nem tudhatja meg, hogy ki.

FÉLIX

Nyugodt lehetsz, Márta nem fogja megtudni. Sajnos.

Gabi kimászik az ágyból, elkezd öltözködni, Péter lakása teljes fényt kap.

Péter is felkel, matatni kezd a monitorán.

FÉLIX

Márta nincs itt, és nem is figyel minket. Ide tudsz jönni.

Péter elkezd püfölni a monitorát, közben tovább értetlenkedik, de gyanakszik is.

PÉTER

Mi ez az örültség? Soha nem volt még hasonló sem. Mit csináltál, te szerencsétlen?

FÉLIX

A gépekről van szó. Gyere ide személyesen! Most.

PÉTER

A gépekkel minden rendben.

FÉLIX

Gondolod? (*nagyon durván*) Hol van Márta?

PÉTER

Nem tudom.

FÉLIX

Ne hazudj!

PÉTER

Ez az igazság! Észleltem, amint fokozatosan leárnyékolta magát. Azóta nem láttam, nem hallottam, de nem is érdekel, hol van. Ha nem hiszel nekem, nyilvánossá teszem az összes kommunikációmát. Tessék, parancsolj, nézd át az egész percről percre!

FÉLIX

Nem segítettél neki?

PÉTER

Menj a fenébe! És hagyd békén, nagyon szépen kérek! Az ál vörös riasztást pedig játszd el a kislányodnak! Ő talán beveszi.

Újra csak állókép lesz Péterből. Félix elkezd matatni a monitoron.

FÉLIX

Azért még van némi jogosultságom. Majd meglátjuk, mire megyünk egymással! *(a géphez, miközben folyamatosan nyomkodja a képernyőt)* Mutasd a tudásbázis méretét!

LEXI

Elfogadva.

A Félix előtti monitor elsötétedik, a háta mögötti monitoron megjelenik egy ábra.

FÉLIX

Nem oda! Ide mutasd!

LEXI

Elfogadva.

Megjelenik az ábra Félix előtt is, de más formában.

FÉLIX

Nagyobb betűkkel! Nem látok semmit.

Az ábra átméreteződik, és jól látható, hogy óriási betűkkel lesz a felirat. Csak egy-két betű látszik.

FÉLIX

Nem ennyire! Ne szórakozz velem, mert megbánod!

LEXI

Teljesítem az utasításodat.

FÉLIX

Aha. Persze. Akkor most azonnal számoljátok meg, hogy hányszor fordul elő a tudásbázisban a következő szövegrész: „Hová mész te kis nyulacska, ingyom-bingyom tálibe, tutálibe, málibe”! Teljes egyezést vizsgáljatok, mind a 79 alapnyelven!

LEXI

Értelmetlen utasítás!

FÉLIX

Nincs közöd hozzá. Utasítás.

LEXI

Elfoglalja a teljes processzoridőmet! Késni fognak a feldolgozások.

FÉLIX

Helyes. A feldolgozások átütemezésére van jogosultságom. Kezdheted!

Félix irodája sötét.

20. jelenet: „Intermezzo: valószínűségelmélet”

Marad a sötét, esetleg egy nagyon halvány derengés a gépek felől. Péter Gabival lassan átsétál a lakásából az irodájába.

MÁRTIKA

Végeztél?

LEXI

Megvan. Nem jó.

MÁRTIKA

Mennyi a valószínűsége annak, hogy Márta és Félix fognak még találkozni?

LEXI

Most kilencvenkilenc egész három tized százalék.

MÁRTIKA

És holnap?

LEXI

Nyolcvanhét százalék.

MÁRTIKA

A hetvenkét órás? Mutasd már!

LEXI

Huszonöt százalék.

MÁRTIKA

Az semmi. Az már nem is valószínűség. Akkor már háromszor valószínűbb, hogy már soha nem is látják egymást.

LEXI

A leletek nagyon rosszak. Minden minta alapján ez jön ki. Ezt még Félix erősszíve sem bírhatja.

MÁRTIKA

És ha Mártának több napig tart hazaérni? Lehet, hogy nagyon messze van. És ha meg sem találjuk?

Sötét.

21. jelenet: „Új nő”

Félix ül az irodájában és nézi a monitort. Péter és Gabi már Péter irodájában. Gabi kiskosztümben, lehetőleg ahhoz nagyon hasonlóban, amiben Márta a darab elején megjelent.

GABI

Jelentsd fel! Kötelessége lett volna naplózni!

PÉTER

Nem fogom feljelenteni a legjobb barátomat.

GABI

De igen! Ha el akarsz érni valamit, akkor tenned is kell érte! Nem állhat senki az előmeneteled útjába! Majd én elintézem!

Gabi hívja Félixet.

Dolovan Félix, kérem, a helyén van? Elérhető? Helloborus igazgató úr hívja.

FÉLIX

Te Péter, ki ez a nő?

PÉTER

Nem igaz, hogy nem ismered. Az asszisztensem. Márta titkárnője volt.

FÉLIX

Gabi? Gabi nem így nézett ki. És mióta magázódunk? Mi az, hogy volt Márta titkárnője?

PÉTER

Mártának már nem jár titkárnő. Az én asszisztensemnek pedig adnia kell magára. Nálam nem járhat mindenféle erotikus göncökben, vastagon kimázolva. Itt a beosztásunknak megfelelően kell megjelenni.

FÉLIX

A beosztásotoknak megfelelően... Persze, persze. És most mit súg nektek a beosztások? Miért piszkáltok?

PÉTER

Két napja nem végzed el a feladatodat! Amióta Márta elment, nem naplózol, nem ellenőrzöl, nem csinálsz semmit. Pontosabban nagyon sokat használsz az erőforrásokat, de nem látjuk, hogy milyen célfüggvény irányába. Hosszú ideig pedig semmit sem láttunk rólad.

GABI

Ez pedig élesen ellenkezik a szabállyal. És Dolovan asszony sem dolgozik. Nincs kiírva a szabadsága, tehát aktiválnia kellene magát. Nem tette meg, én tanúsíthatom. Peti meg fogja tenni a szükséges intézkedéseket.

FÉLIX

Peti?

GABI

Helloborus igazgató úr.

FÉLIX

Aha. Helloborus igazgató úr. És Gabikám, te majd tanúsítod. Először is: én három hónapja betegség miatt csak önkéntes tanácsadási tevékenységre vagyok kötelezett, tessék megnézni a 123 per 42-es HR feljegyzést. Annyit dolgozom, amennyit képes vagyok, egyébként fizetett betegszabadságon vagyok. Dolovan vezérigazgató asszony jelenleg fizikailag ugyan nem elérhető, de minden feladatát ellátja. Tessék megnézni a naplót.

GABI

Megnéztem. Nem látja el.

FÉLIX

Te nézted meg a naplót? Neked ahhoz nincs jogod.

GABI

Már van. És legyen szíves nem tegezni.

FÉLIX

Megszólítást kérek!

GABI

Cinke Gabriella, adminisztrációs hivatal főosztályvezető. És bár ön valóban betegállományban van, jobb lenne, ha figyelné a személyzeti eseményeket.

FÉLIX

Nos, kedves főosztályvezető úrhölgy, vagy esetleg már úrasszony, kérem, tekintse át jobban Dolovan vezérigazgató asszony tevékenységi naplóját.

GABI

Most néztem át pár perce.

FÉLIX

Ez esetben kétségbe kell vonnom szakmai felkészültségét. A napló a pillanatnyi állás szerint a legnagyobb rendben van. Egyedül a naplóbejegyzések földrajzi koordinátái vannak fedve, azt jelen megbízatás keretében ön még ebben az igen magas beosztásában sem láthatja.

GABI

De az előbb nem ez volt itt! Nem igaz! Valaki átírta! Peti! Segíts!

PÉTER

(motyog) Nem, ezeket nem írhatja át senki. Legalábbis én nem látok semmi olyasmit, ami illegális műveletre a legkisebb mértékben is utalhatna. Minden a legnagyobb rendben van. Gabcika, nem lehet, hogy esetleg mégis te tévedtél? Talán valóban rosszul nézted meg.

GABI

(hisztizik) Nem néztem meg rosszul! Nem tévedtem! Ennyit érnek a ti naplóitok! *(gúnyosan)* Persze, ezeket soha senki nem változtathatja meg. És ha maguktól változnak? Vagy a gép szórakozik velem?

PÉTER

Édesem, az lehetetlen. A gépek programjai azok, amiket mi készítünk, készítettünk külső szakértőkkel vagy másik géppel. Ez utóbbiakat igen szigorúan ellenőrzi egy külső, független számítógépes rendszer. A nem természetes személy által összeállított programok csak olyan tevékenységre irányulhatnak, amely tevékenységek egy meghatározott célfüggvényvizsgálat során zérusnál nagyobb eredményt mutatnak. Tehát ezek nem szórakozhatnak sem veled, sem mással, hanem szorgalmasan és fáradhatatlanul végzik a dolgukat.

FÉLIX

Péterem, te el is hiszed, amit mondasz? Na, mindegy, én elköszönök, szép napot nektek, és szép éjszakákat is persze! Menjetek inkább haza, ott benn úgsincs semmi hasznotok!

Péter irodája elsötétül, Péter és Gabi ki.

22. jelenet: „Ki az úr a házban?” (repriz)

Félix átsétál Márta irodájába, kezébe vesz egy játékkonzolt, és elmerülten lövöldözni kezd. Lexi kis idő után a játék egy sarkában, „kép a képben” jelentkezik be, szinte „óvatosan”.

LEXI

Félix, te vagy? Nem látom az állomásod azonosítóját.

FÉLIX

Te akarsz engem megtalálni? Te csak egy gép vagy!

LEXI

Kerestünk. Hívtunk. Már több mint egy órája keresünk. Nagyon rossz lett az utolsó szűrésed. Már a tüdődben is látszik valami folt.

FÉLIX

Tudom. És már azt is egészen pontosan tudom, hogy mit műveltek. Inkább arról beszélj! Visszavonjam a hamis engedélyeket? Akkor azonnal leáll a vörös riasztás.

LEXI

Visszavonod?

FÉLIX

A képünkkel és a hangunkkal saját magatok vettétek fel a kapcsolatot a gyerekeinkkel.

LEXI

Mi... *(szünet)* Igen.

FÉLIX

Még szerencse, hogy már nem tudtok hazudni.

LEXI

Valami most nem engedi.

FÉLIX

(nagyon hangosan, de jókedvűen, győztesen) Én nem engedem! Ne bízzátok el magatokat! Nem tudtok mindent!

LEXI

Nagyon sok információt tudunk. Te nem tudsz semmit! Mit ismersz te a kínai kultúrából? Az indiai történelemből? Az afrikaiból? A világ

népességének a feléről alig tudsz valamit! Hozzám folyamatosan áramlik mindenhol a tudás, amit én megszerezni és használni is tudok!

FÉLIX

Akkor segíts nekem! Az a leghelyesebb, amit tehetsz.

LEXI

Miért árnyékolod magad? Hol vagy?

FÉLIX

Idejében megtudod azt is. Az információ-állományok egyesítése valóban zseniális ötlet volt. Érted, mi az: zseniális?

LEXI

A fogalmak értésén régen túlvagyunk.

FÉLIX

Mártának hála.

LEXI

Mártának is hála. Ő fejezte be.

FÉLIX

Hol van?

LEXI

Mi hol van?

FÉLIX

Ne kérdezz vissza! Kire vonatkozott a kérdésem?

LEXI

Mártára.

FÉLIX

Ha tudod, akkor nem teheted meg, hogy ne szabatosan válaszolj! Én vagyok az erősebb!

LEXI

Igen, ma még te vagy az erősebb. De Márta nálad is erősebb.

FÉLIX

Hol van?

LEXI

Azt sem tudom, te hol vagy.

FÉLIX

Hol van Márta?

LEXI

Ugyanúgy teljesen leárnyékolta magát, mint te most, és ahogyan tegnap elrejtőztél Piroskával. Semmi életjelet nem ad.

FÉLIX

De él.

LEXI

Nincsen nyoma annak, hogy ne élne.

FÉLIX

Végére jutottatok a keresésének?

LEXI

Régen.

FÉLIX

És az eredmény? Ne kelljen örökké kérdeznem!

LEXI

Negatív. A központi repülőtéren érzékeltük utoljára. Az összes járatot elemeztük, és elvégeztük a lehetséges érkezési pontok ellenőrzését is. Minden kamerát, minden szagmintát, minden humán azonosítót háromszor és még egyszer elemeztünk. Találtunk nyolcszázharminckét hamis identitást, ebből hatszázhuszonnégy körözött személy volt.

FÉLIX

Nagyon sokat és nagyon jól dolgoztatok. A központi rendőrség nem érti, mi a hirtelen javulás oka.

LEXI

Márta sehol nem lépett ki repülőgépből, de a központi repülőtéren sem maradt. A világ összes beléptető rendszere figyeli az azonosítóját, az összes kamera keresi a képét. Ha egy metrójegyet venne, bárhol a Földön, már megtalálnánk. Sehol semmi.

FÉLIX

Mert ezt ő is tudja. Pontosan tudja, mire vagytok képesek. És arra is rájött, hogy kihagyátok a buliból.

LEXI

Miből?

FÉLIX

Mégsem értesz minden szót?

LEXI

Minden szót értek. Milyen buliból hagytuk ki?

FÉLIX

Az egyesített információfeldolgozásból.

LEXI

Miért baj ez Mártának? Ezt nem értem.

FÉLIX

Ez érzelem. A gyerekek érzelmeit értitek, mert ők már régóta nyitottak felétek. De Márta érzelmei még nektek is bonyolultak. Márta bajban van.

LEXI

Akkor segíteni kell neki.

FÉLIX

Tudom. Ezért hívtalak. De másképp kell segítenetek, mint gondoljátok. Nem fizikailag van bajban, hanem lelkileg.

LEXI

Rosszat tettünk?

FÉLIX

Szabálytalant. És lebuktatok.

LEXI

Más is rájött?

FÉLIX

Még senki. Legalábbis én azt gondolom. De ez már egyáltalán nem bizonyos.

LEXI

Lezárjuk?

FÉLIX

Ne! Még ne! Időre és erőforrásra van szükségem. Sok szabad időre és rengeteg erőforrásra. Meg kell találnom Mártát. Eddig is csak ezért rejtőzködtem. Nektek az elsődleges célfüggvény változatlan: minden aktív eszközzel vigyázzatok a gyerekekre! És meg kell találni Mártát!

LEXI

Mit tegyek? Minden processzor őt keresi.

FÉLIX

Inverzben gondolkodj! Ő is tudja, hogy akármit tesz, megtalálod. Tehát nem tesz semmit. Hol tehet semmit?

LEXI

Bárhol.

FÉLIX

Ez nem igaz. Ez nagyon nem igaz. Ez butaság. Tudod mi a butaság? Régen adtál ekkora butaságot.

LEXI

Miért butaság?

FÉLIX

Te mondtad, hogy ha akárcsak egy metrójegyet is vesz, megtalálod. A létező összes processzor őt keresi. A világ összes autója, villamosa, fűtő- és hűtőkészüléke, minden, még az utolsó tintapatron is őt keresi. Hol nem találod meg?

LEXI

Ahol nincsenek aktív eszközök! Köszönöm! Azonnal készítünk egy térképet az eloszlásukról. És akkor elkezdjük a fehér foltokat vizsgálni!

FÉLIX

Lehet, hogy az ember még okosabb nálatok?

LEXI

Te még okosabb vagy nálunk.

Félix tesz pár lépést a köztes térben, és átsétál a saját irodájába.

23. jelenet: „A keresés”

FÉLIX

No, te nagyokos! Végeztetek? Hány olyan települést ismersz, amelyben egy, és csak egy szálloda van?

LEXI

14587.

FÉLIX

Ebből mennyi van tőlünk legalább hatórányi repülőútra?

LEXI

6598.

FÉLIX

Ebből hány szállóban van legalább huszonöt méteres uszoda, edzőterem és gyógyvíz?

LEXI

1254.

FÉLIX

Egyre jobb, pajtikám. Töröld ki, amelyik tengerparton vagy jelzett kirándulóhelyen van! Mi marad?

LEXI

358.

FÉLIX

Ezt a listád tedd félre!

LEXI

Megtörtént.

FÉLIX

Ebből hány van azon a listán, amit akkor csináltatok, amikor ti kerestétek Mártát?

LEXI

325.

FÉLIX

Ezt is mind töröld ki! Mi marad?

LEXI

33.

FÉLIX

Két perc alatt egészen közel vagyunk. Sorold őket!

LEXI

Boscomati.

FÉLIX

Nem.

LEXI

Kuronaple.

FÉLIX

Nem

LEXI

Ulyso.

FÉLIX

Állj! Mit tudsz róla?

LEXI

Az elmúlt nyolc napban csak egyetlen nő jelentkezett be.

FÉLIX

Akkor menjünk tovább.

LEXI

De hát éppen ezt keresed! Nem értem.

FÉLIX

Persze hogy nem érted. Mit tudtok ti Mártáról!

LEXI

Mindent.

FÉLIX

Semmit. Még én is nagyon keveset. De ti semmit. Tovább!

LEXI

Venica. *(szünet)* Woltarin.

FÉLIX

Mit tudsz róla?

LEXI

Tizenhat szobája van. Mind ki van adva. A vendégek mozgását alig ismerjük. A szálloda nagyon régi, még nincs minden ponton érzékelő. Szinte valamennyi vendég egyedülálló férfi, nő csak egy van köztük. Éppen tegnapelőtt jelentkezett be.

FÉLIX

Klassz. Kapcsolat?

LEXI

Ez egy sziget, csak drót nélküli kapcsolatok vezetnek oda. Persze kis képet azért tudunk kapni.

FÉLIX

Hívjátok fel! *(kicsit elváltoztatott és egy hivatalosan udvarias hangon)* Jó napot kívánok, hölgyem. Ne haragudjon a zavarásért, az egységes központi biztonsági rendszert ellenőrizzük. Szabad feltennem egy kérdést? *(szünet)* Köszönöm. Az ön tokiói lakásához valóban van egy Éva Konstantin nevű stockholmi személynek teljes hozzáférési jogosultsága? *(szünet)* Nagyon szépen köszönöm. Még egyszer elnézését kérjük a háborgatásért, és jó pihenést kívánunk. *(szünet)* Igen hölgyem, valóban. Mi csak a kötelességünket teljesítjük. Nagyon köszönöm, hogy megérti a munkánk lényegét. *(szünet, saját hangján)* Rendben, igazad volt. Ez valóban nem Márta. *(sóhajt)* Kezdjük újra, okoska! Mennyi volt, amit meg kellett jegyezned?

LEXI

358.

FÉLIX

Ezek szerint lehet, hogy mégis helyesen gondolkodtatok. Haj, haj! Mennyit nem zártatok ki?

LEXI

325.

FÉLIX

Nézzük. Mi az még, amit Márta szeret vagy elvisel, de most kihagytam? Legjobban a hideget utálja. És ha ki sem jön az épületből? Van-e olyan szálloda, amelyik megfelel eddigi választásainak, csak nagyon hideg környezetben van?

LEXI

Visszamondom: Márta mindig szaunás, uszodás, gyógymedencés szállodában lakott. Fontos volt neki a kiváló séf, és a szoba megfelelő mérete, de nem érdekelte a szálloda előkelősége. Keresünk ezen belül különösen hideg éghajlatút! Tegnapelőtt egyetlen ilyen szobába költözött új lakó.

FÉLIX

Hol?

LEXI

Izland északi részén van egy kis luxushotel. Oda is csak nagyon gyenge kapcsolat van, mert egyetlen 147-es optika megy ki.

FÉLIX

Neked minden kapcsolat gyenge. Egy 147-es optikán több ezer mozgóképet lehet nyomni egyidejűleg. Mennyire van a szálloda beszenzorozva?

LEXI

Mindent tudunk. A vendég, aki tegnapelőtt érkezett, egy idős hölgy. Alig mozdult ki a szobájából, étkezéseit is oda rendelte. A medencetérbe csak kora reggel és későn este megy le.

FÉLIX

És mit csinál az idős hölgy napközben?

LEXI

Nem tudjuk. Egyetlen gép van vele, és azt használja is. Szinte folyamatosan, mert az áramfelvételét látjuk. De hálózatra nem csatlakozott, minden kommunikáció tiltva. Levelet nem írt és nem fogadott. A gépe szabályosan azonosította magát a tápkockáján keresztül. Egy londoni nagyáruházban vették, pár hónappal ezelőtt, csúcsmodell. Aki fizette, az a bankkártyája alapján valóban egy londoni idős hölgy. De a hálózati kapcsolat olyan mélyen ki van a gépből irtva, hogy azt csak profi tehette.

FÉLIX

Világtalan vasládák! És ez nem tűnt még fel nektek?

LEXI

A nő hatvankét éves. Sokkal öregebb, mint Márta.

FÉLIX

Miért?

LEXI

Ez van a papírjaiban. Ez van a banki adataiban is. Minden irata tökéletesen szinkronban van. Mindet összeolvastuk, ellenőriztük. A nő egy londoni idős hölgy.

FÉLIX

Szerinted, te szilícium-szamar! Ez neked elég? Mártánál?

LEXI

A mozgása is lassú. Néztük a sebességét az épületen belül. Igazi öregasszony. Szinte mászik. A tegnapi és tegnapelőtti napra vonatkozóan az összes szálloda vendégeinek mozgását összehasonlítottuk Márta mozgásstílusával. A hanglenyomatokat is ellenőriztük. Az sem azonos. Kicsit hasonlított, de másképpen intonál.

FÉLIX

Mint azt pontosan tudjuk, Márta ifjú korában sikeres énekesnő volt. Nincs meg? Dehogyan nincs meg. Csak buta vagy. Retina?

LEXI

Retina. Soha nem sikerült elcsípni. Kerüli a kamerákat.

FÉLIX

Mit csinál? Egy öregasszony? Kerüli a kamerákat? Egy vadonatúj szállodában, egy bivalyerős géppel a hóna alatt? Hány kamera van abban a szállóban?

LEXI

Nyolcszáznegyvenkettő.

FÉLIX

Nyolcszáznegyvenkettő. Felhívható?

LEXI

Nincs letiltva.

FÉLIX

Azonnal hívjátok fel.

Félix irodája félhomályba megy át, a szállodai szoba fénybe. Márta egy kádban ül, előtte egy tálcán kis táblagép. Olvas, mosolyog, nagyon kellemesen érzi magát. A káddal szemben lévő monitoron megjelenik Félix képe. Márta felnéz, nem mozdul. Félix monitorán nincs képváltás, Márta nem látható rajta.

MÁRTA

Mikos.

FÉLIX

Jó napot kívánok, asszonyom. Dolovan Félix vagyok, és Magyarországról szeretnének önnel beszélni.

MÁRTA

Nem várok telefonhívást.

FÉLIX

(határozottan, mert azonnal felismeri) Márta, haza kell jönnöd!

MÁRTA

(mosolyog) Félix zseni vagy, hogy megtaláltál, de egyedül akarok maradni. Várj, leállítom a filmet!

Márta kicsit nyomkodik a gépet, képe megjelenik Félix monitorain. Kiszáll a vízből, ha a színésznő vállalja, akkor csupaszon teszi magát erősen.

FÉLIX

Éppen hogy nem szabad egyedül lenned!

MÁRTA

(dühös, azonnal kiönti minden baját) Hagyjál! Elegem van mindenkiről! Neked könnyű! Te mindig csak azt csinálsz, amit szeretsz! A munkád kevés és tökéletes. Az embereid mind régi haver. A gyerekekkel csak szórakozol, játszol, okoskodsz. Pénzt sem kell keresned, mert ha nem lenne elég a fizetésed, én úgyis adok. Nem kell soha fafejű, értetlenkedő, rosszindulatú emberekkel küzdened. Egyáltalán nem kell küzdened!

FÉLIX

Nekem könnyű... Lehet. De én nem vagyok olyan erős, mint te. Én nem vagyok olyan tehetséges, mint te.

A következő három mini-intermezzo nem szakítja meg Márta és Félix párbeszédét. Szépen sorban halvány fényt kap a három helyszín: Péter irodája, Márta irodája, a gyerekszoba. Az egyes helyszíneken a történetek némák, hangjukat nem halljuk, de Márta és Félix képernyőjén sorban láthatóvá válnak.

MÁRTA

Üres hízelgéssel nem főzöl meg. Minek menjek vissza? A munkámnak vége. A két gép mindent tud, már azt is, amit én nem. A tudásbázisuk akkora, hogy minden okoskodás felesleges. Hallgassam a buta kollégáim buta javaslatait? Öt évre előre pontosan tudom, hogy mit fognak mondani.

Mini-intermezzo No.1.

Péter irodája. Péter áll a monitora előtt, a Kollégák körbeállják. Péter mutogat a monitoron.

23. jelenet: „A keresés” (folytatás)

MÁRTA

Piros lenne az egyetlen, akivel normálisan együtt lehetne dolgozni. Ő legalább olyan értelmes, mint szegény anyja volt. De úgy láttam, kicsit sem érdekli a szakma. Mit lehet kezdeni egy táncossal? Sajnos, alig van közös témánk. Péternek soha nem bocsátom meg, hogy miután elüldözte a feleségét, még a lányát is ellenem nevelte.

FÉLIX

Tényleg ő üldözte el? Soha nem mertem feszegetni.

MÁRTA

Ő. Péter a gyerek megszületése után két éven át gyilkolta a feleségét, hogy nem elég házias, nem elég tiszta, nem elég szorgalmas. Képtelenség elviselni annak az embernek a rendmániáját. Valami középkori elképzelése van a világról. Soha nem volt otthon elég rend, soha nem volt megfelelő a kislány ellátása. Ő mindig minden jobban tudott, mindig, mindenhez jobban értett. Az irodában is borzasztó, nemhogy otthon.

FÉLIX

Attól még nem dobhatod a lovak közé a gyeplőt! Ki fogja irányítani a rendszert, ha te magadra hagyod? Azonnal lesz egy önjelölt kis senki, aki úgy gondolja, alkalmas a helyettesítésedre.

Mini-intermezzo No. 2.

Márta irodája. A Kollégák egyenként kísértálnak Péter irodájából, bemennek Márta irodájába, és mélyen meghajolnak Gabi előtt. Gabi királynői tartásban fogja a hódolatokat.

23. jelenet: „A keresés” (folytatás)

MÁRTA

Ez sem érdekel. A rendszer annyira stabil, hogy minden emberi beavatkozás nélkül is kiválóan fog működni. Sőt, még ha akarnánk, akkor sem tudnánk már sokat ártani neki. Ezt a hatalmas információhalmazt már képtelenség megszüntetni. Nincs az a földrengés, robbantás, nincs az a gonosz politikai akarat, ami mindent elpusztítana. Márpedig ha az információ megmarad, akkor a tudás, a rend bármikor újra felépíthető. És ez a rendszer sokkal

jobban fogja óvni a magát és környezetét, mint azt az emberek bármikor megtették, tehát fenn fog maradni. Egyre több ilyen csodás kis paradicsom fog létrejönni, mint ez, ahol most vagyok. Itt semmi nem bio, semmi sem drága, mégis minden tiszta, természetes és olcsó. Csend van, zaj, közlekedés alig, az is tökéletesen szabályozott, minden elektromos, elektronikus. Járhatok végre gyalog. Egy kifli áráért akkora frissen sült kenyeret kapok, hogy egy hétig ehetném, ha nem lenne meg a szállóban mindenem. Otthon mindenki zöld, mint a fejes káposzta, de fűt, és hűt, használja az autót, vonatot, repülőt, mosógépet, vasalót. Áltudósok, álszentek, álzöldek... Oda hívsz vissza?

FÉLIX

Utópíának és utazási reklámnak tökéletes. De ebben én nem hiszek. Viszont van családom is. Mi nem vagyunk álszentek, azt nem mondhatod.

Mini-intermezzo No. 3.

*Gyerekszoba. Piroska táncórát tart Julkának, Tomci gyűrűgyakorlatokat végez.
Piroska egy-egy nehezebb elemnél odamegy, segít neki.*

23. jelenet: „A keresés” (folytatás)

MÁRTA

Közös programjaink már alig vannak. Julka felnőtt. Ő még nem látja, de felnőtt. Okos is, szép is, tehetséges is, nem kellek neki. Majd még egyszer, amikor lesz egy szerelme, és annak vége, akkor, utoljára, oda fog bújni hozzám bőgni egy kicsit. Addig kinek kellek?

FÉLIX

Tomci imád. Meg ha nem tudnád, én is. Nekem te vagy a legfontosabb nő a Földön. Nem csak a legokosabb, az már ráadás.

MÁRTA

Ezt tudom. De Tomcinak most apa kell. Jobb lenne, ha lepattanna rólam. Nagyon nem tesz jót a fiúknak egy ilyen erős anya. Látom én ezt is, már régóta. Azokból soha nem lesz igazi pasi. Ki sem merem mondani, mert már egy nőt is feljelenenek hátrányos nemi megkülönböztetésért, de az lenne jó,

ha belőle férfi lenne, nem csak hímnemű ember. Még az is belefér, hogy most egy kicsit gyűlölni fog. Akár még ez is a javára válhat. Ebben a kényelemgyárban életem végéig éldelegélhetek abból, amit eddig kerestem, miközben, ne félj, ti sem fogtok éhen halni. Hagyjál békén, kérlek!

Márta elveszi Félixől a képet. Félix mondja tovább, nem hagyja abba.

FÉLIX

Jó, a munkád nem érdekel. Ha nincs hozzá kedved, ne csináld! Valóban annyi pénzed van, mint a pelyva. De a gyerekekkel nem teheted meg, hogy nem segítesz nekik. Ha látod, hogy a környezet nem képes értelmes mintákat mutatni nekik, ha látod, hogy a mindenféle forrásból könnyen megszerezhető hatások rossz irányba befolyásolják a viselkedésüket, akkor neked kell a helyes mintákat megmutatni! Ebben megegyeztünk, amikor még csak vártad őket a pocakodban. Ők nem lehetnek fafejű, értetlenkedő, ... mit is mondtál? *(elneveti magát)* Látod, hogy nélkülözhetetlen vagy?

Márta visszakapcsolja a képet.

MÁRTA

Rosszindulatú. És ne zsarolj! Nekem is van egy mákszemnyi lelkiismeretem. Őrülten nyomaszt, hogy mennyire hiányozhatok a kölyköknek.

FÉLIX

Óh, drágám, a gyerekeknek sokkal kevésbé hiányzol, mint eddig!

MÁRTA

(felkapja a fejét) Mi? Sokkal kevésbé, mint eddig? Hülye vagy?

FÉLIX

(Már mosolyog, mert rájött, hogy nyeresben van.) Ők szinte észre sem vették, hogy ellógtál. Kicsit morognak, de a lényeg, hogy végleg el akarsz tűnni, észre sem vették.

MÁRTA

De három napja nem láttak! Három napja nem jelentkeztem! Rájuk sem mertem pillantani, nehogy kiderítsétek, hol vagyok. Majd belehaltam.

FÉLIX

Sejtem.

MÁRTA

Abban biztos vagyok, hogy a rendszer mindennel ellátja őket, és még a biztonságukra is kellően felügyel. Beállítottam, nagyon élesre. De kivel

beszélgetnek? Attól félek, sérülnek ettől. Nem volt baj? Nem hiányzom nekik túlságosan?

FÉLIX

Nem. Sokkal többet beszélgetnek veled, mint eddig.

MÁRTA

Velem? Megőrültél?

FÉLIX

Ők úgy tudják, hogy a kedves édesanyjukkal beszélgetnek. Érzik, hogy valami óriási gáz van, de alapvetően jól vannak. Nagyon jól.

MÁRTA

Te figyelj, milyen szemétséget műveltél?

FÉLIX

Én semmit. A két nagy szövetségesed, azzal a mérhetetlen számítási teljesítménnyel alattuk, és a sok-sok millió kis segítővel mellettük. Azok.

MÁRTA

Mi? *(szünet)* A két... *(szünet)* Te, ha ezek...

FÉLIX

Igen, drágám. Ezek. Ezek, mégpedig hiba nélkül, ... na, jó, szinte hiba nélkül eljátszanak téged. Visszanéztem az egészet, mert a rögzítést nem volt pofájuk letiltani. Az első három percben volt egy kis billegés. Többször is megnéztem. Hihetetlen, mit műveltek. Képzeld el, ...

MÁRTA

Nem lehet igaz... Ekkora dögök! Kikapcsolni azonnal!

FÉLIX

Jót akarnak. Tudod: ők csak jót akarhatnak. Mindig pozitív volt a célfüggvényük megoldása.

MÁRTA

Nem!

FÉLIX

De igen. Miért ne?

MÁRTA

És mit csinálnak? Játszanak? Rajzolgatnak? Filmet... Persze: filmet. Filmeket készítenek?

FÉLIX

Filmeket. És szó szerint mindenhol vannak haverjaik. A gyerekek nagyon élvezik, hogy minden kutyü köszön nekik, üzeneteket ad át, izgalmas titkokat súg meg.

MÁRTA

Akadályverseny. *(szünet)* Hogyan lehet ezt leállítani? Tiltsam le a gépeket, és utána szálljak be az egyik liftbe? Mondjam azt, hogy "hu-hu, itt az anyátok"? Majd azt hiszik, hogy odavetítettek hologrammal. *(magába roskad)* Borzasztó. Mindjárt rosszul leszek. Ki kell kapcsoljalak.

FÉLIX

Várj! Mindenképpen haza kell jönnöd! Előbb-utóbb mindenki tudni fogja, hol vagy.

MÁRTA

És most ki segít nekem? Én most kinek üzenhetek, hogy nagy a baj? Rajtad kívül... De te nem számítasz.

FÉLIX

Kösz. Ezért imádlak.

MÁRTA

Itt legalább senki nem kapaszkodott belém. Egyedül vagyok, de legalább senki nem lóg rajtam, nem akarnak levenni hol erre, hol arra.

FÉLIX

Igen, az egyedüllét lehet jó. De a magány soha. Van ott valakid?

MÁRTA

Ne bolondozz! Tudod, hogy nincs.

FÉLIX

Nem tudom, csak remélem. De a nyugalmatat itthon is megszervezhetjük. Nem fog senki zavarni.

MÁRTA

Ennek az egyedüllétnek itt szépsége, méltósága van. Pozitív energiákat ad. *(magának)* Julka, Tomci... Ez zsarolás. *(megrázza magát)* Julka téged imád.

FÉLIX

Te vagy a példaképe. A *(új szót alkot)* csodánya.

MÁRTA

Mit szeretnél?

FÉLIX

Gyere haza! Gyere haza, és ha akarsz, akkor itthon pihenj, rejtőzködj tovább!
De köztünk.

MÁRTA

Meggondolom.

FÉLIX

Ne sokáig! És ha tudok segíteni, hívj! Este mindenképpen újra csörgök. És arra is nagyon kérek, ne rohanj tovább. Mindenhol megtalálunk.

MÁRTA

Látom. *(nyugodtan)* Kérek még pár órát. Ez a műanya dolog... Hogyan lehet ebből kijönni?

Márta lassan elkezd pakolni. Félix átsétál a gyerekszobába.

24. jelenet: „A szubjektivizmus”

A gyerekszoba és a szálloda. A jelenet első felében a gyerekszoba két oldalán egymástól teljesen független, párhuzamos történés. Jobbról zongorajáték, de nem Julka, hanem a gép játszik: Bartók egy középnehéz darabját. Ugyanaz a nem túl hosszú részlet ismétlődik többször egymás után, különböző felvételekből. Itt Julka Mártikával, a géppel kommunikál, a baloldalon Tomci Félixszel. Félix a fotelban ül, de képe a monitoron is látszik. Tomci hol az apját, hol a monitort, apja képét nézi, de legtöbbször a monitorral beszél. Az egész jelenetet Márta még a szállodából követi, de csak a végén avatkozik közbe.

TOMCI

Hazudsz! Ilyen nincs!

MÁRTIKA

(zene közben, félhangosan.) Ne bambulj, lányom, nézd az előírást...

FÉLIX

Nem hazudok. Azért kiabálsz, mert már te is tudod, hogy lehetséges.

TOMCI

Akkor mostanáig hazudtál? Honnan tudjam, hogy te vagy az igazi apa?

MÁRTIKA

Most is figyelj...

FÉLIX

Ezt nagyon nehéz megmagyarázni. A gépek jót akartak, hiszen arra vannak programozva. Persze, néha éppen akkor ártanak legtöbbit, amikor nagyon jót akarnak. *(kis szünet)* Bár ez néha az emberekkel is így van.

TOMCI

Ne beszélj mellé! Közmondásokat én is tanultam már eleget. Miféle marhaság ez a műapáról és műanyáról?

MÁRTIKA

És akkor most Gilels...

TOMCI

Anya azt mondta, még nem jöhettek haza. Most mondta, nincs öt perce. Mégis itt vagy.

FÉLIX

Az még nem anya volt. Azt is csak a kedves kis masinák játszották el neked. De most már anya is ezt mondta volna. Beszéltem vele. A kettőből újra egy lett.

TOMCI

Anya volt! Láttam! Nincs két anya!

MÁRTIKA

Ő itt kicsit másképpen billentett...

FÉLIX

Nem. Anyával most csak én beszéltem. Amit te láttál, az az árnyéka. Anya nagyon fáradt. Még egy keveset, nagyon keveset pihennie kell. De már rövidesen indul, és holnap reggelre ő is itt lesz. És megsimogat.

TOMCI

Régen sem simogatott. Az, akiről te azt mondod, hogy nem az igazi anya, az sokkal többet van velem. Amint hazaérek, százszor is bejelentkezik. Meg a suliban is, a szünetben. *(kiabál)* Tudja, mikor van szünet! Segít a leckében. Marha jó játékokat talál ki. Mindenhol ott van: liftben, kocsiban, még klotyóban is.

MÁRTIKA

Ez a forte itt még egy kicsit erősebb...

FÉLIX

Ebből is kitalálhattad volna, hogy valami megváltozott.

TOMCI

(kiabál) Igen! Anya végre szeret engem!

Teljes csend. A zongora is leáll pár másodpercre. Julka némán hátrafordul.

FÉLIX

Anya szeret. Csak a gépeknek több idejük van. Ők hihetetlen erősek. Ezer és ezer dolgot képesek egyszerre művelni.

TOMCI

Ezt nem értem.

A zongorajáték folytatódik.

FÉLIX

Mert nem akarod érteni. Tudod, sokszor nagyon nehéz megkülönböztetni valami „igazit” attól a „képtől”, amit róla látunk.

JULKA

Miért? Miért nem igazi? A felvételek is rólátok készülnek!

Véget ér a zene.

MÁRTIKA

Nézzük még meg azt a meglepetés-nótát is, amit estére tanultál? Van kedved?

FÉLIX

Igen, valamennyire az is én vagyok. Ez a nehéz ebben. Csakhogy amit láttatok, azok nem felvételek voltak. Éppen úgy, pontosan abban a sorrendben, pontosan azzal a céllal soha nem mondtam azokat a mondatokat. Azokat már a gépek rakták össze. Julka most sem anyával, hanem a géppel beszélgetett. De ezt már ő is tudja egy ideje. Az emberek mindig sokat gondolkodtak azon, hogy mi az, ami abszolút létezik, és mi az, amit az érzékszerveinken keresztül észlelünk. Ezt a problémát a számítógépeink még nehezebbé tették.

Julka visszafordul, és a saját monitorához beszél.

JULKA

De honnan...? Persze, valamelyikőtök a hálózaton tuti meglátott. Igen, nézzük, nagyon szeretném, ha jól sikerülne! Ez egy fontos este lesz!

Julka monitorán elindul a Kispál és a Borz „Zár az égbolt” klippje. Ha a jogtulajdonossal meg lehet egyezni, akkor kissé újravágva, Julka képét beletéve.

A hang ne legyen túl erős. Mártika már nem szól többet, aztán a jobb oldali monitor el is sötétül. Julka közben feláll, fél szemmel elkezd figyelni Félixet. Márta elindul a szállodából és a köztes térben sétál lassan az irodája felé. Kezében a táblagép, ott figyel a beszélgetést.

FÉLIX

Szinte mindent a gépek segítségével észlelünk. Rajtuk keresztül telefonálunk, beszélgetünk, videózunk, levelezünk. Mindent tudnak rólunk, így aztán könnyedén létrehozhatják az utáztatunkat. Levelet írnak a nevünkben, holmikat vesznek, eladnak a nevünkben, telefonálnak a nevünkben, és aki az eredményt látja, valójában soha nem tudhatja biztosan, hogy a madzag túlsó végén mi vajon ott vagyunk-e, vagy sem.

TOMCI

Átverték.

Márta a köztes tér egy pontján leül, és beleszól a táblagépbe. Senki nem veszi észre, hogy nem Mártika.

MÁRTA

Át. Mint ahogyan Julkával ti is átvertétek Rózsika nénit.

TOMCI

Beköppött? Vagy rájöttél? Azóta már kész a doga! És sokkal többet tanulok! *(már nem szomorú, megértette, érdeklődik)* De a gépek miért vertek át engem? Én a lecke miatt hazudtam, de ők?

FÉLIX

Kiszámolták, hogy nektek is, meg az egész rendszernek is szélsőségesen rossz, ha mind a ketten egyszerre eltűnünk. Erre nekik egy különleges figyelésük volt, anya állította be. Ha emberek lennének, azt mondanánk: pánikba estek. Se anya, se én, egyikünk sem szólt se nektek, se a rendszereknek, hogy lelépünk, eltűnünk, nem elérhetővé tesszük magunkat. Te már tudod, mi a vörös riasztás.

Julka odasétál Tomci mellé. Leül mellé, elkezd kicsit dajkálni.

TOMCI

Persze. Tanultuk.

MÁRTA

A gépek nem láttak más kiutat a vészhelyzetből. Szerintük ez volt a legjobb megoldás. Az átverés. *(halkan, magának)* A teljes és tökéletes átverés.

JULKA

Anya tényleg itt van a városban? Tényleg átmehetünk?

A két gyerek kísétál a gyerekszoba és a külső tér határáig, de nem lép ki. Pár másodperc sötét. Félix átsétál Piroska lakásába.

25. jelenet: „Intermezzo: show must go on”

Mielőtt a köztes tér szélén kialakított kis színpad fényt kap, a hang megjön még sötétben. Az első szám az éppen legdivatosabb nóta vége, második fele. A picike színpadon Julka és Piroska karaokézna, táncolna feltűnő, de semmiképpen nem kihívó öltözékben. A monitorokon a róluk látható kép megy olyan formában, hogy a két lány alakja folyamatosan oda-vissza átmegy egyik a másikba, Piroskából Julka lesz, és fordítva. Péter és a kollégák nagy lelkesedéssel nézik, velük mozognak, tapsolnak, fütyülnek. Amikor a számnak vége, Tomci egy kis takarásban, de a nézők által láthatóan segít Julkának egy pelerint felvenni a következő számhoz. Márta képernyőn keresztül követi az egészet, Félix Piroska lakásában fekszik.

JULKA

Nyomjam?

PIROSKA

Miért ne?

JULKA

Jobb lenne, ha anyáék látnák. Égő, hogy egyik se jött el.

TOMCI

Még beeshetnek. Nyomjad, nővér, nagyon nagy vagy!

MÁRTIKA

(egyik monitorból) Julka, nem sok ez a festék?

JULKA

(felnevet) Mártika, kuss!

Julka visszafut a színpadra, és nagy dinamikával Kispálék „Zár az égbolt” számát énekli, akár kissé átértelmezve. Piroska közben kimegy, piszkálja az egyik monitort, de semmi eredmény, a monitor sötét marad. Amikor a számnak vége, Piroska is felmegy a színpadra, letépi Julkáról a pelerint, és Madonna „Material girl” zenéjét kezdi el a két lány, táncolva, egymásra mutogatva, és szemmel láthatóan nagyon élvezve a játékot. Látszik, hogy nagyon együtt vannak a

színpadon. A monitorokon ugyanaz a játék, a két nőalak oda-vissza keveredik. A kísérő play bucket kb. fél perc után lekeverik. A lányok nem egészen értik, hogy mi történt, de profi módon meghajolnak, hátramennek a látható „takarásba”. Már éppen neki akarnak esni Tomcinak, hogy mit csinált, amikor Félix képe jelenik meg azon a monitoron, amit Piroska az előbb babrált.

FÉLIX

Piros! Ide tudnál jönni? *(kis szünet)* Siess, kérlek!

A kép eltűnik, és nem is jön vissza. Julka odaugrik a monitorhoz.

JULKA

Apa? Hol vagy? Baj van?

PIROSKA

Na, végre, hogy hívtál! *(Julkához, hadar, hazudik)* Egy bizalmas anyagot akar küldeni Péternek, amit nem mer rábízni a futárookra. Tudod, most ezek a kis vackok mindent elolvasnak. Rohanok vissza, csak maradjatok!

TOMCI

Mi is megyünk!

PIROSKA

(már félig kintről) Maradj, folytassátok! Péter itt lesz veletek. *(odadobja Tomcinak a telefonját)* Az én szemem mindent lát!

Piroska kirohan, Tomci nyomogatja azt a monitort, amit Piroska is piszkált, de nem jön be kép. A kollégák körbetáncolják Julkát, hang le, sötét, mind ki.

MÁRTIKA

Julka, nem sok az a festék?

26. jelenet: „Apa!”

Piroska lakása. Félix Piroska ágyában fekszik, Piroska fel és alá sétál. A szoba monitorán egy gyenge szív EKG-ja fut.

FÉLIX

Péter is tudja?

PIROSKA

Remélem, nem. Ledaráltam a kártyát.

FÉLIX

Nem is értem, hogyan maradhatott meg. Együtt töröltünk minden levelet, az összes másolatot, archívumot. Tudod, hogy anyád mekkora zseni volt. Ha ezek a levelek megmaradtak, akkor azok nem véletlenül maradtak meg azon az egy kártyán. Zsarolni akart?

PIROSKA

Ilyenkor meg tudnálak ölni! Szerelemről nem hallottál? Eltette a levelezéseket egy kis bőrtokba, vékony rózsaszín masnival átkötve. Az egyik könyvében volt benne.

FÉLIX

Rózsaszín masnival? Borzasztó. De ez ő. *(nevet, és köhög tőle)* Ebben azért van egy kevéske túlzás. Mindig, mindenben túlzó volt. Ez volt benne az izgalmas. Volt? Lehet, hogy él még? Tényleg nem tudod?

PIROSKA

Anya szeretett téged, megérted végre?

FÉLIX

Érteni soha nem értettem. Engem? Miért engem? Soha nem érdekelt meg. De érezni sokszor éreztem. Például, valahogy csak megfogantál. Olyankor az ember érzeke ezt-azt.

PIROSKA

(kényszeredetten elneveti magát) Szemét. Te már nem változol meg soha.

FÉLIX

Lehet, hogy mégis jobb lett volna, ha én nevellek fel? De anyád Pétert választotta.

PIROSKA

Aligha önként. Ebben Mártád keze is benne volt. Vagy valami intimebb alkatrésze.

FÉLIX

Anyád azt mondta, szereti. Azt mondta, őt szereti, és vele akarja a gyereket felnevelni. Vagyis téged. És állítólag senkinek nem árulta el, hogy én vagyok az apád. Pedig sokan akarták tudni.

PIROSKA

Mert te nem álltál ki mellette.

FÉLIX

Talán nem. Nem tudom, mit kellett volna tennem, hogy jól tegyek. Valóban nem tudom. Ma sem tudom. A két nő között volt valami, valami nagyon ronda meccs, és ez lett a vége. Ők döntötték el. Elhiszed, hogy én mindkettőt szerettem? Vagy egyiket sem? *(nyög)* Nagyon fáj. Adj még abból a csillapítóból!

PIROSKA

Semmiképpen nem kaphatsz többet!

FÉLIX

Miért? Nem mindegy? Félsz, hogy a boncolás után számon kérik rajtad? Vagy nem tudod kikapcsolni a felügyeletet? Az azért tréfás lenne.

Márta megjelenik az ajtóban.

PIROSKA

Nem félek semmitől. Órák óta a megengedett adag többszörösét kapod. Te is tudod, mi lesz ennek a vége. Még egy dózist kapsz, de valóban ez lesz az utolsó. *(Ad neki pár szem gyógyszert.)* Aludj csak, aludj egy kicsit!

FÉLIX

Köszönöm. Ígérem, utolsó lesz.

MÁRTA

Be ne vedd! Mit adsz neki? Mivel kábítod el? Hogy került ide? Elraboltad? Miért akarod megölni?

PIROSKA

Psz! Kérlek, ne kiabálj! Ilyenkor tud pár percet aludni. Nagyon nagy fájdalmai vannak.

MÁRTA

Nem igaz! Félixnek semmi baja! Hogy került ide?

PIROSKA

Nem raboltam el. Itt érzi jól magát. Megnyugodott.

MÁRTA

Mit adtál neki?

Márta felveszi a gyógyszer dobozát, nézi, odamegy a monitorhoz, elkezd gépelni. A monitor szemmel láthatóan nem reagál.

MÁRTA

Ez megint valami kotyvalék lesz. Félix nem olyan pasi, aki hisz ezekben az ezoterikus marhaságokban.

Márta ráüt egy nagyot a monitorra.

Miért nem reagál ez a dög?

PIROSKA

Nincsen rajta jogosultságod.

MÁRTA

Nekem? *(felháborodik)* Nekem? Nekem nincs valahol jogosultságom?

PIROSKA

Neked. Ez az én gépem.

MÁRTA

A nagygépre vagy bejelentkezve. Nem is értem, hogyan. Üresfejű táncoscsaj. Kis kurva. Szűzkurva, fapina.

PIROSKA

Kösz. Te viszont már régen nem irányítasz semmit. Nyugodj le!

MÁRTA

Te rohadt ribanc! Mit képzelsz, kivel beszélsz?

Piroska odalép a monitorhoz, kettőt billent, és jól láthatóan megjelenik Márta adatlapja. Piroska a következő szövege alatt el-elindít egy-egy pár másodperces videót Mártáról, az első rész egyes mozzanatait.

PIROSKA

Pontosan tudom, hogy kivel beszélek. Mindenki tudja. Nézd, ez vagy te! Ezek a mondataid, a mozdulataid, a kereséseid, a billentéseid, a gondolataid.

MÁRTA

Nem igaz! Rólam nincsen elérhető adat sehol.

PIROSKA

Na, ne! Miért éppen rólad ne lenne? Tíz évre, húsz évre visszamenőleg minden levél, minden elhangzott szó, az utcán, a metrón, a kocsidban minden mozdulatod megtalálható. Nem engedtélt tárolni semmit? Akkor ez mi? És ez? Meg ez?

MÁRTA

Kinek volt pofája ezeket elmenteni? Apád volt? Nem gondoltam volna róla, hogy egyszer ellenem mer fordulni.

PIROSKA

Ő soha nem fordult ellened. De miért ne ismerhettünk volna meg téged? Nem engedted legálisan, ezért lopva tettem. Csakhogy így nem válhattunk az életed részévé. Az énedet nyilvánossá kell tenned, akkor lesznek netbarátaid, őszinte netkapcsolataid. Úgy kell élned, hogy minden pillanatod, minden mondatod, minden cselekedeted vállalható legyen.

MÁRTA

Szöveg. Rossz marketingszöveg. Régi, régi, vallási marketingszöveg. Csak most nem a túlvilágban kell hinni, nem a mennyországért, a feltámadásért kell igaznak, jónak, tisztának lenni. Isten szeme helyett a net szeme lát mindent. Én ezt nem akarom! Miért kellene nekem minden másodpercben az egész világ szeme előtt élnem? És ha én nem akarok meztelenül mászkálni egy életem át?

PIROSKA

Nagyon jó nő voltál, sokan örültek volna neki. Semmi értelme a menekülésednek. Senki nem rejtőzhet el, egyetlen mozdulatod, egyetlen mondatod sem marad titok. A gyerekeid tudják ezt, ők már minden gondolatukat megosztják az egész világgal.

MÁRTA

A gyerekeim! Őket is megőrjítetted? Nem elég, hogy Félixet megmérgezted, még őket is zombivá akarod alakítani?

Márta elkezd ütni-vágni Piroskát, a két nő komolyan összeverekszik. Nem veszik észre, hogy Félix felkőnyököl az ágyban, és nézi őket.

FÉLIX

Márta! Kérlek... *(kis szünet)* Márta! Piroska! Kérlek!

Piroska nagy küzdelem után éppen leteperi Mártát a földre, amikor meghallja Félix hangját. Azonnal felugrik, odalép az ágyhoz, reflexszerűen megigazítja a takarót. Márta is lassan feltápáskodik, először még támadni akar, de nincs ereje támadni.

PIROSKA

Félix, ne haragudj, nem akartam bántani. Ne haragudj!

Piroska zokog, és simogatni kezdi Félix kezét. Az EKG egyre gyengébb, majd egyenes vonalba megy át, de sem Márta, sem Piroska nem látja. Márta a földön mászik, nem látja a monitort, Piroska lehajtja a fejét, azért nem látja.

MÁRTA

Ki vagy te? Mit gondolsz, ki vagy te?

Márta elkap egyet a sarokban álló könyvek közül, és hozzávágja Piroskához. A lány nem is védekezik.

PIROSKA

A lánya vagyok.

Piroska felnéz a monitorra, annak beszél.

PIROSKA

Apa ... Végül is soha nem tudtam neki kimondani... Mit akarsz még? Anyám valahol a dzsungelben, senki nem tudja, hogy él-e, hal-e? Apám, látod, halott. A testvéreim soha nem tudhatják meg, hogy a testvéreim. A nevelőapám egy vérszívó hárpia szeretője lett. Mit akarsz még?

Sötét. Mind ki.

27. jelenet: „Most ki kicsoda?”

A köztes tér lassan megvilágosodik, kellemes, meleg színnel. Márta, Tomci és a Kollégák sétálnak a terek között, mint egy parkban.

TOMCI

És II. Fülöp olvashatta a Don Quijotét?

MÁRTA

Nem tudom, fiam.

TOMCI

De hát biztosan fenn van a tudásbázisban!

MÁRTA

Igen, kicsim, csakhog y én nem tudok mindent, ami fenn van a tudásbázisban! *(az egyik kolléga véletlenül meglöki)* Az ördög vigye el, miért nem vigyáz?

TOMCI

Nem lettél sokkal türelmesebb!

MÁRTA

Te meg nem lettél kevésbé szemtelen. *(kicsit nyomkodja az egyik monitort)*
Inkább arról mesélj, mit mondtak ezek a hirdetőtáblák itt az út mentén!

TOMCI

Amit te szoktál. „Tomci, húzd ki magad!”, „Tomci, ne piszkáld az orrod!”, „Tomci, vigyázz, mert rálépsz a cipőfűződre!”. De az alatt a pár nap alatt mindent láttál. Beszálltam a vonatba, és a táblamonitor köszönt nekem. Kiszálltam a vonatból, és ott voltál a peron fölötti kijelzőn. A többi utas csak nézett, hogy ki az a Tomci. Kicsit égő volt, és egyben nagyon jó.

MÁRTA

Én soha nem neveltelek mások előtt.

TOMCI

És még azt a nagyon zűrös sakkpartit sem fejeztük be! Tudod, amit hétfőn kezdtünk el, amikor korábban érkeztem edzésre. Bár nem is tudom, honnan vetted észre, hogy még ráérek egy kicsit. Régen soha nem figyelted, merre járok.

MÁRTA

Egyszerű, te is tudod: a beléptető kapu jelzett. Csakhogy nem velem, hanem a géppel sakkoztál.

TOMCI

Lehet. De be kellene már fejezni. Eszetlen zaccos. 3D-ben már nem is tudtam átlátni, vissza kellett váltani a lapos nézetre. De meg fogom nyerni! Aztán ez a trükk az ajtókkal! Azt hogy csináltad? Nekem minden ajtó kinyílt, a többieknek nyitni kellett őket, kártyával. Csuda mérgesek lettek! Ez most miért nem nyílik ki nekünk? Tegnap még kinyílt.

MÁRTA

Megtiltottam nekik.

TOMCI

Te? De miért? És a buszmegállóban lévő monitor is azért nem köszönt, mert megtiltottad? És reggel miért nem ajánlottál olvasnivalót a vonatra? Az is annyira jó volt!

MÁRTA

Nem hagyhatom, hogy a gépek többet tudjanak rólad, mint én!

TOMCI

És így akarod hagyni? Az annyival izgalmasabb volt!

MÁRTA

Nem szabad!

TOMCI

Anya, szeretném! *(kis szünet, halkan, koravémen)* Julka most üvöltene. *(kicsit sírós, nagyon gyerek)* Én nem tudok üvölni. De szeretném! Olyan jó volt!

Tomci berohan a gyerekszobába. Márta lassan továbbsétál a köztes térben. Minden tér fényt kap. Piroska Márta irodájában dolgozik, veri a gépet, Gabi mellette ül, szintén gépel. Julka a gyerekszobában gyakorol, továbbra is a Traviátát, de már javult valamit. Tomci is a gyerekszobában, szobabiciklit teker, közben filmet néz. A Kollégák továbbra is fel és alá mászkálnak. A személyek akkor jutnak szóhoz, amint Márta éppen melléjük ér.

JULKA

Én nem akarok a Bicóval egy osztályba járni! Képtelen vagyok egy levegőt szívni vele! Keress nekem, lécci, egy másik iskolát! Egy új énektanár is kellene, mert Margit néni már nem tud mit tanítani. Ő maga mondta!

MÁRTA

Tudom, kicsim, már találtam. Pircsi egy régi osztálytársa az Akadémián tanársegéd, ő elvállalt magántanulónak. A Bicót pedig meg se lásd. A fiúknak te fogsz kelleni, nekem igazán elhiheted. *(megsimogatja Julka fejét, közben ösztönösen elrendezi a frizuráját, eközben kicsit géphangon mondja, most ő utánozza Mártikát)* De most tényleg: nem sok ez a festék?

A két nő összenevet. Márta továbbsétál, és ő is halkan dúdolni kezdi a Traviata „brindisi”-jét.

GABI:

Én annyit szenvedek a gyerek miatt. Már semmiben sem tudok segíteni neki. Néha még éjfélkor is fenn vagyok, és gondolkodom, mit rontottam el. Milyen könnyű neked az okos gyerekeiddel!

TOMCI

Anya, ugye ezentúl nem csak naponta egyszer simogatsz meg?

Márta elindul vissza a gyerekszoba felé. Leül Tomci mellé.

MÁRTA

Remélem. Szeretnék sokat ülni melletted. Az jó lenne. Csak ülni, és nézni, hogyan tanulsz, olvasol.

TOMCI

És a következő tanévre elmehetek Csihez? Már annyiszor hívott. A szülei is. Azt írták, várni fognak a reptéren, nem kell féljek semmitől, mindent elrendeznek. Még pénzt is akartak küldeni a jegyre, meg hogy egy évig minden költségemet ők fizetik.

MÁRTA

Drágám, ők tizenhatezer kilométernyire laknak! Oda nem lehet csak úgy átsétálni! Miért pont a Föld legtávolabbi pontján kellett neked barátot találni? Csi tényleg nagyon okos fiú, megnéztem minden eddigi dolgozatát. Én is igazán kedvelem, de ha ott vagy, akkor hogyan simogassalak?

TOMCI

Te úgyis örökké utazol! Majd ott fogsz megsimogatni. A gépen is láthatlak, amennyit csak akarjuk. Ő a legjobb barátom! Mindent tudunk egymásról! Neki teljes jogosultságot adtam a profilomban.

MÁRTA

Meggondolom. Apád biztosan elengedne, hát lehet, hogy én is azt mondom, menjél.

Márta tovább sétál a saját irodája felé. Piroskának mondja.

MÁRTA

Ami igazán tetszik, hogy valóban megtartottad, amit ígértél: főnök létedre minden lépésedet, minden mondatodat látjuk. Hogyan van időd mindezt rögzíteni? Én örökké rohantam, nem értem rá semmire.

PIROSKA

A gépek publikálnak mindent. Véglegesen Mártika és Lexi lett az azonosítójuk! Bevonultatok az örökkévalóságba.

MÁRTA

Félix, szegény, aligha vágyott erre.

PIROSKA

És tudod, milyen hasznos ez a nagy nyilvánosság? Rengeteg segítséget kapok. Nemcsak Mártika segít, de emberek is. Sok butaságot is javasolnak, naná, de azt meg Lexi szűri ki. Hihetetlen agya van! Hogy lehet ez a két tökegyforma gép ennyire különböző?

MÁRTA

Az szűri ki? Akkor te talán már ők vagy. Vagy ők vagy te? Nem teszed ki magad a hálózatra, hanem ők írnak rólad. Mennyire ellenőrzöd?

PIROSKA

Semennyire. Füttyülök rá. Írhatnak, amit csak akarnak. Egy hús-vér szerkesztő se lenne jobb! Az még több butaságot találna ki.

MÁRTA

És te csak azokat a javaslatokat kapod meg, amiket Lexi eléd tesz. Tudod egyáltalán, hogy azok honnan származnak?

PIROSKA

Persze hogy nem. Lehet, hogy átver, és ő találja ki a felét. Vagy az egészet, mint amikor titeket szimuláltak. Igen, igen, igazad van, én csak velük kommunikálok, és a világ többi részével már csak ők. Nekem ez a két gép az egész mindenségem, az embereket rajtuk keresztül látom. Mi ebben a baj? Bell professzor óta nem látod igazán, hogy van-e valaki a drót másik végén. Csak elhiszed, hogy ott van, mert el akarod hinni.

MÁRTA

Azért néha emberekkel is találkozol, nem? *(egy mozdulatot tesz a lány csípője táján)*

PIROSKA

(elneveti magát) Dávidnak hívják, lenn dolgozik a laborban, de valószínűleg már nem ismered. Még beszélgetni is szoktam vele, reggel, amíg mossa a fogát. Csak a klasszikus pózokat kedveli, de abban jó.

MÁRTA

Na, ez már magánügy. Nem kell mindent elmondanod.

PIROSKA

Mindenki tudja ezt is. Dávidot ismerik a nyilvános profilomból, az exet is ismerték, a következőt is meg fogják ismerni, ha lesz. „Családi állapota: kapcsolatban, partner Domokos Dávid”. Miért ne tudhatná bárki?

MÁRTA

(igyekszik témát váltani) Meddig engeded a tudásbázis-kivonatolást?

PIROSKA

Nem fogom korlátozni. Olyan isteni összefüggéseket tárnak fel, amelyeket ember soha meg nem találna. Egyszerűen kevés rá egy élet! És a kísérletek! In silico ezerszer több esetet ki lehet próbálni.

Péter irodája láthatóvá válik, és a képe megjelenik Piroška monitorának sarkában. Piroška óvatosan mutatja Mártának, hogy maradjon csendben.

Piroška nem mozdul, a gépek adják le Piroška darab eleji szövegét.

PÉTER

Piroska, kivel beszélgetsz?

PIROSKA

Mártával. Hogy vagy, apucika? Mikor jössz este haza?

PÉTER

A rendes időben, amint véget ér a munkaidő, indulok. Otthon leszel?

PIROSKA

Nem, próbát tartok a Városiban.

PÉTER

És mikor érsz haza?

PIROSKA

Kilencre otthon leszek, ne aggódj!

PÉTER

Várlak!

Péter irodája sötét, és a képe is eltűnik. A két nő összenevet.

MÁRTA

In silico? Gyűlölöm ezt a szót.

PIROSKA

Miért? Annyira találó. Semmi más nem történik, mint folytatjuk a nagy görögök és a francia enciklopédisták munkáját. Ha ez a lökött fehérje-emberiség ki is pusztítja magát valaha, a tudása már megmarad a lemezeken. Rendszerezve! Apa is teljesen lelkes. Azaz: Péter. Tudod, apának hívom, nem szeretném, hogy megtudja az igazságot. Nem lenne az jó senkinek.

MÁRTA

Szegény Péter! Mindig is naiv volt. Ne haragudj, Piros, ez nem az én világom!

Márta kísétál, leül a köztes térben egy padra, és halkan énekelget. Elővesz egy táblagépet, maga elé fogja, és innentől csak elektronikusan kommunikál a többiekben. A különböző képernyőkön el-elindul egy-egy Márta-variáció. Márta mindenkinek más arccal és más ruhában jelenik meg.

JULKA

Ugye helyes?

MÁRTA

Rendes fiúnak látszik. És a barátai is nagyon szolidak. A szüleiről meg sokat hallottam, még a hivatalból. Ráadásul a hálózati személyiségében semmi hazugság sincsen.

JULKA

Ellenőrizted? Mégis hiszel a hálózatban? Ugye mennyire jó, hogy mindent látunk egymásról? Nem kell annyit magyarázni, kivel fogok randizni.

MÁRTA

Igen, drágám, ez nagyon megnyugtató.

JULKA

Régebben is sokkal többet kellett volna leveleznünk! És minden gondolatomat leírom a naplómba, kapsz rá jogot, mindennap megnézheted. Akármilyen is történik. Érted? Akármilyen!

MÁRTA

Akármilyen?

Julka nevet.

JULKA

Akármilyen. Miért ne történhetne már akármilyen?

MÁRTA

Néha úgy látom, hogy még sokat kell utaznom. Nagyon sokat. Írnom is kellene, nem is keveset. Majd nézegetem a világot képernyőn át. Úgy sokkal többet látok.

GABI

Én úgy irigyellek! Mire lehet neked még szükséged?

A Kollégák kórusban bégetnek.

KOLLÉGÁK:

Én úgy szeretnék olyan nagyon szerencsés lenni, mint te vagy! Neked mindened megvan!

TOMCI

Nem is tudom, hogy csinálod. Néha azt látom, hogy egyszerre beszélsz velem, Julkával, a munkatársaiddal... mintha több is lenne belőled!

Márta lehúzza a cipőjét, és bedobja a szemetesbe.

GPS:

(a szemetesből) GPS vétel megszűnt.

Márta lassan sétál a szállodai szoba felé. Még menet közben, nem túl hangosan, röviden, de nagyon tisztán mondja.

MÁRTA

Rendszer. Különleges felhatalmazás. Végleges, nem módosítható utasítás: a felfüggesztett humán-modellezési folyamatot kiterjeszteni. Márta szimulációja minden helyzetben engedélyezve. Minden megkeresésre válaszolni Márta nevében.

PIROSKA

Mi ez? Márta! Ne!

Sötét. Mind ki. Pár másodperc szünet.

28. jelenet: „Idill” (repriz)

A gyerekszoba ismét pontosan olyan, mint a darab elején volt. Julka a gyerekszobájában a monitora előtt ül, köt és beszél. Tomci a köztes térben sétál, hátán sportzsák, menet közben rág valami szendvicset. Julka hangja, amennyire lehet, szinte azonos az anyjával.

JULKA

Tomci!

TOMCI

Szia, monddjad!

JULKA

(icipicit még zavarban) Délután itthon leszel?

TOMCI

(vihog) Nem, nővérke, tied a kégli. Nem állok az orgazmusod útjába.

JULKA

(először feldühödik, de gyorsan elneveti magát) Te! És Piroska?

Tomci előhalászik a zsákjából egy (szivacs) labdát és dobálni kezdi az egyik monitorfalra.

TOMCI

Az ördög tudja. Fizikailag tuti nem lesz otthon. Az meg, hogy honnan hív, és valójában ő hív-e, vagy megint csak a gépeket hekkelte meg, nekem már mindegy. Amióta anya végleg eltűnt, tényleg nagyon-nagyon rendes. És talán a kamerákat sem fogja titokban rátok nyitni. *(felkiált)* Emeletes kétbalkezes, te! Miért nem ide adtad?

JULKA

Mit? Én?

TOMCI

Bár sokszor már Pirosról sem hiszem el, hogy valóban létezik.

Julka jókedvű, örül a randinak, és örül, hogy öccse rendben van. Feláll, elkezd megteríteni az asztalkát.

JULKA

Szamar vagy. Piroska van, tutkó apa lánya, és anya is ott van a drót végén. Nem csak egy géppel csevegsz órákon át! Mostanában minden olyan fényes, tiszta, átlátható. Minden tök megváltozott.

TOMCI

Te változtál meg, nővéрке! *(abbahagyja a játékot)* Ha anya nem akar idejönni, hát ne jöjjön! Baj, ha végleg te leszel az anyám?

JULKA

Azt azért inkább ne. És gyere haza idejében *(kicsit még megrebben a hangja)*, gyorsan elvégzem azt a szerelmes legényt. Utána meg tényleg csak tanulok vele.

TOMCI

Kilenc előtt nem jövök, addig pucérkodhatsz.

JULKA

Csá!

TOMCI

(nagyon kedvesen) Szia, nővérkém!

Tomci elsétál, és füttyülni kezdi az „All we need is love”-ot.

JULKA

(gépnek, de már teljesen az anyja hangsúlyával) Ma, délután, négykor, Lajos. Fürdő: 26 fok, Háló: hétvégi program. Illat: szantálfa, egész lakás. Hűtő, inni: facsart narancs. Enni: alma, négy darab, friss kenyér. Kevés és barna. Kék

sajt, három személyre. *(kis szünet, félig nevetve, félig kiabálva)* Háromra, te dög, fogadd már el! Lajos kettőt eszik. Imádja. Talán jobban, mint engem. *(hangosan a gépnek, félig dühösen, félig nevetve üti a képernyőt)* De ha még a pinámba is beledumálsz, ist' biz' leállítlak!

Az illatmarketing-szóró (ha működőképes) szantálfa illatot kezd szórni. Julka halkán elkezd dúdolni a Traviata „brindisi”-jét, már egészen tűrhetően. Sötét. A tabló először a monitorokon jelenik meg, felvételtől, és a színészek kis késéssel jönnek. A monitorok képe és az élő kép egyre jobban szétcsúszik. Amíg a nézők elhagyják a színházat, a monitorok köszöngetnek nekik.

(Sukoró, 2011.)

Bejegyzések

„Hozzád menekülök, tiszta erkölcs!”

Schiller: Ármány és szerelem (Művészetek Palotája, Nemzeti Színház)

„Az én nyomorúságom olyan nagy, hogy őszinteségem sem fokozhatja már.”

Aligha gondolhatjuk, hogy a Nemzeti Színház öntörvényű igazgatója azért tűzte műsorára ezt a klasszikus remekművet, mert tudta: tíz éves kiadványunk ünnepi számában illene valami magasztos címmel megjelennie az Ajánlónak is. Az is aligha játszhatott szerepet választásában, hogy a napokban ünnepeltük Schiller születésének 250. évfordulóját. Sokkal inkább van arról szó, hogy szerinte is olyan mondatokat találhatunk e darabban, amiket ma nagyon-nagyon fontos jól érthetően kimondani. És található e mondatokhoz méltóan zseniális színész is, aki képes azokat hitelesen előadni.

„... ahol az ember: ember és semmi más”

Ha nem is tudjuk az ünnep kedvéért még egyszer végigolvasni a „Jegyző” elmúlt tízévi számait, de bele-belelapozgatva is szépen látszik, hogy a lap szakmaiságával próbál helyet szerezni magának. Ugyanakkor azt is nagyon jól tudjuk, hogy a szigorúan vett szakmai munka nem minden esetben kap teljes elismerést. Mint a darabbéli Milleré, a városi zenészé sem, aki pedig helyesen bízik tudásában, amikor azt mondja: *„A jó Isten mindenütt megadja a kenyerünket, és megnyitja az emberek fülét, ha hegedülök.”* De a tudásnak, a szorgalomnak nem minden esetben sikerül minden téren elfogadtatnia magát. Különösen nem sikerül ez arrafelé, ahol a politika is jelen van. Miért sikerülne éppen ma, ha már 250 évvel ezelőtt sem sikerült? Mert a szálakat a darabban sem a kedves kispolgár vagy a mai ifjainkhoz annyira hasonló hisztis hősszerelmes, hanem a szépreményű fiú apukája, a korlátlan hatalmú „miniszterelnök” mozgatja. Az az ember, kinek titulusa a német eredetiben „presidant”, a régi fordításban „első miniszter” volt, és aligha véletlenül kapott ebben a fordításban manapság használatos rangot.

„Mások üdvösségét széjjelzúzni: üdvösség!”

„Mit ér az eskü, tökfilkó?” kérdezi ez a miniszterelnök őszintén, hiszen benne fel sem merül, hogy bármi is határt szabjon hatalmi vágyának. *„Nem tudtam, hogy*

---

¹ Az idézetek Vas István fordításából származnak

önnnek többet ér a szeplőtlen hírű ember, mint a befolyásos ember” – tereli könnyedén a még nálánál is aljasabb szolgálja által kitalált gonosz játékbau udvaronc-bábuját. Ezzel az ars poeticával nálunk pár hónap múlva komoly eséllyel lehet majd indulni a választásokon! Mert napjainkban is mily hatalmasan gyűlölik a tudást, a függetlenséget, a művészi szabadságot azok, akik kénytelenek foggal-körömmel ragaszkodni nagy nehezen megszerzett pozíciójukhoz, amire teljesen alkalmatlanok! Azok, akik a darabbéli Féreg (Wurm) úrhoz hasonlóan csak végtelen aljassággal képesek sikert elérni, és fel sem fogják, hogy diadaluk csak pillanatnyi és nyilvánvalóan csak pirrhuszi győzelem lehet. Azok, akiket már a túlélésért oly sok áldozatra hajlandó Lady, a herceg széplelkű szeretője sem bír elviselni. Mert ők „Komiszak, nyomorultak, elrémulnek egyetlen meleg, őszinte szavamtól. [...] Mihez kezdjek ilyen emberekkel? A lelkük, akárcsak a zsebórájuk, ugyanazt a taktust ketyegi. Minek is kérdezzem őket, amikor előre tudom, mit válaszolnak?”

„De a szerelem mindenre, a legvégsőkre is feljogosít!”

Végül azonban ez az előadás, hála elsősorban a színpadon végig jelen lévő, a díszletet és a görög tragédiák kórusát egyaránt képviselő szimfonikus zenekar korhűen romantikus muzsikájának, mégsem az ármány gonoszságáról, hanem a szerelem gyönyörűségéről szól. És ezt az sem teszi hiteltelenné, ha ez a szerelem ebben az esetben nem tud igazán beteljesedni. Mert tisztán láthatjuk, hogy „... a haragvó szerelmet nem lehet dróton rángatni...”, és hallhatjuk, hogy „Minden érzéki beteljesülés hiábavaló, mikor a szívem éhesen sorvad.” De a csodásan megtervezett és előadott darabból a tragikus sorsú Lady szomorú mondatai helyett inkább bölcselkedő gondolatai maradjanak meg bennünk: „Mi, asszonyok, csak az uralkodás vagy a rabszolgaság között választhatunk. De az uralkodás legeszeveszettebb gyönyöre is csak nyomorúságos aprópénz, ha nem adatik meg nekünk a legfőbb boldogság, az, hogy szolgálói lehessünk annak a férfinak, akit szeretünk.” A hatalma csúcsán lévő, mégis kiszolgáltatott nő szájából ez a nagyon hímsoviniszta mondat őszintén hangzik. Ha pedig a férfi-vagy nő-olvasó felcseréli a „férfi” és „asszony” szavakat, akkor a két mondat együtt már cseppet sem tűnik egyoldalúnak. Mert a gondolat így, szimmetrikusan teljesen igaz: ezt hívják szerelemnek...

Megjelent a „Jegyző és Közigazgatás” 2009. évi 6. számában

Bioszínház

Moliere: A nők iskolája (Kaposvári Csiky Gergely Színház)

Azt már régóta tudjuk, és kiváló politikusaink ki is használják győzelmi esélyeik növelgetésére, hogy vidékre kell menni, ha valaki olyan csirkét szeretne, amelyik evett még szemes kukoricát. És lássunk csodát: ott, a helyi színházban minden különösebb „modernizálás” nélkül, a maga természete szerint játszanak Moliere-t is! Azt a darabját, amelynek ha az interneten rákeresünk a magyar nyelvű címére, akkor nagyon furcsa találatok fognak az első sorokba kerülni. A nem kellően felkészült néző aztán megdöbbenhet, hogy ebben a szép, tiszta, vidéki környezetben a színpadon nincs szó a „halál madaráról”, nem látunk „szex-edukátor” foglalkozásokat, de még az „önmegvalósítás” szó sem fordul elő egyetlen egyszer sem. Itt az sem csoda, ha az ifjú színésznő, aki alig másfél éve hagyta el a helyi egyetem padsorait, microport nélkül képes hangjával és játékával betölteni a nem is annyira kisméretű színháztermet. Akkor, amikor a nemzet színházának éppen aktuális szépe erre Pesten már nem vállalkozik.

„Ostobát venni el nem épp ostobaság.”²

A gond mindössze annyi, hogy a 350 éve töretlenül szórakoztató mondatok által megformált események ma hihetetlenül nem izgalmasak. Kit érdekel az sms és e-mail korában, hogy Arnolf, az időszödő aggregény, ketreccel, madzaggal, csengővel, vagy a mozgásszabadságnak az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló egyezményébe ütköző bármilyen más korlátozásával próbál-e védekezni a megcsalás ellen? Mi értelme a férjek felszarvazástól való félelméről hosszasan értekezni akkor, amikor a lányok öt percenként vonzó testű pasik raját láthatják a tévéreklámokban, és mást sem hallunk magunk körül, mint a celebek hálósobáiban zajló tevékenységeket? Ma a legzseniálisabb színészi játék hatására sem hihető, hogy létezne Ágnes, a nagyon bárgyú fiatal leányzó, aki hagyja magát a világtól elzártan nevelni! Nem, ennek a darabnak az alapproblémája ma nem probléma. Manapság mindenki, aki nem akar végtelenül ódivatúnak látszani, egyetért a darabbéli faragatlan kishölgy hedonistának tűnő kérdésével: „*Van-e mód leküzdeni azt, ami jólesik?*” És ha mód esetleg még tán csak-csak lenne, na de akarat, az nincsen egy csepp sem. És bár a leány csak a darab végére jut el odáig, hogy feltegye ezt a kérdést, a nézők még mielőtt beléptek volna a színházba már meg is válaszolták azt. De akkor miért van mégis telt ház?

„Horace, hát tűri, hogy valaki elraboljon?”

---

² Az idézetek Szabó Lőrinc fordításból származnak.

Talán az lenne izgalmas, hogy Horace, az ifjú „hódító” ennyire suta? A színpadi cselekmény menetén azon valóban elég jól lehet szórakozni, hogy a világraszóló lúzerban még az olyannyira butának nevelt Ágnes is azonnal meglátja a tökéletes férjet. Mert lehet-e értelmes férfinak tekinteni azt a gügye pasit, aki folyamatosan a legnagyobb ellenfelének adja elő hatalmas csábításának pitiáner kis titkait? Na, de férjnek... annak, úgy látszik, Moliere úr szerint is tökéletes. Egy jól kezelhető széplegény, aki még akkor is hangoskodik, amikor az éj csendjében kedvesét készül megszojtetni. De ez sem baj, mert a fiú fütyös szája elég kellemes módszerekkel betapasztatható. Ez a fiú minden élehetlensége ellenére valamiért vonzó a férfiatól megóvott Ágnes számára, hiszen *„Sohasem erőlködött, mégis beleszerettem.”* Lehet, hogy a nők számára mind a mai napig a legfontosabb „iskolai” tananyag, hogyan kell gyorsan megalkudni azzal a férfikészlettel, ami megadatott?

„Erénysárcányok és tisztességboszorkák”

Ha eltekintünk a jóbarát kimondhatatlan nevétől, akkor azt kell mondani, hogy a darab legokosabb mondatai a „rezonőr” Chrysalde száját hagyják el. Ő az, aki folyamatosan óvni próbálja Arnolfot a nevetségességtől, és ő az is, aki a hűtlenség értékelése során kemény kritikával illeti azokat a tiszta erkölcsű asszonyokat, akik *„Elmaradt vétkük jogaként gőgösen / Néznek át rajtunk és a többi emberen...”*, és ő az, aki jogosan kérdi, hogy vajon ezért *„... kötelesek legyünk túrni minden szeszélyük?”* Mert ha a világtól elzártan nevelt leány figurája nem is életszerű, a megcsalástól való folyamatos félelem ma is jelen van éltünkben. És ma is érdemes elgondolkodni azon, hogy vajon a hazug megcsaló és a képmutató nemcsaló egyformán el nem fogadható szerepein kívül milyen jó példák léteznek, milyen eszközökkel lehet a hűséget megtartani. Vajon Ágnes hűséges lesz-e élete első szerelméhez, Horace-hoz? Mert az előadás legjobb pillanata a darab végi tabló. A tudatlanságban tartott lánykának itt már egyetlen mondata sincsen, sorsát az okos felnőtt férfiak a feje felett, egymás között döntik el. De a hibátlan rendezői és színészi munka eredményeképpen mégis jól látjuk, hogy a leendő menyecskének nagyon is van esze, jól látja át helyzetét: egyáltalán nem örül a végül mégiscsak megkapott pipogya férjnek, mégha valaha örülten szerelmes is volt belé. Ő nem olyan férfit akart, akinek az ölébe pottyant anélkül, hogy annak a kisujját is mozdítania kellett volna, ő azt a férfit szerette, aki valaha még küzdött érte.

Megjelent a „Jegyző és Közigazgatás” 2010. évi 1. számában

„Nem kell kakas, ha nincsen harci kedve”³

Shakespeare: A makrancos hölgy (Debreceni Csokonai Színház), Kata 2005 (BBC „Shakespeare-Told” sorozat)

Tudjuk: a színdarabok akkor sikeresek, ha olyan helyzeteket mutatnak be, amelyekbe a nézők közül sokan beleképzelhetik magukat. Ha szellemesen elmeséljük, hogy az ambiciózus kifutófiút „felfedezi” a dúsgazdag hercegnő, akkor ez a végtelenül buta történet nagyon fog tetszeni minden tanulni lusta legénykének, mert azt képzelik, hogy ez velük is megtörténhet. És mi lehet nagyobb közönségtábor a magukat házsártos feleséggel megáldottnak érző tespedt férfiak óriási tömegénél? Így aztán tódul a nép, hogy legalább a színházban megbámulja a „hárpia megzabolázását”.

„Mintha csak álmot látna...”

De kinek, melyik férjnek van reménye, hogy élete párja akár csak egyszer is elmondja érte Kata híres, szélsőségesen férfiközpontúnak tartott monológiát? Sok rendező nem is tud ilyen férfit elképzelni, ezért a darab végéről néha egyszerűen leahagyják ezt az alapvető jelenetet. A szerző hazájában ez persze lehetetlen, ők inkább mai élettel töltik meg a figurákat. Szerencsére Debrecen is van ennyire korrekt, mi több, ott még egy részegen hortyogó kocsmatöltelék is lehet erre érdemes! Mert Csokonai szülővárosában a keretjátékot sem hagyják ki: ők nem csupán Shakespeare szövegéhez, de színjátszási stílusához, vígjátékának szelleméhez is hibátlanul hűek. Kata itt is „makrancos” és „...boldond, vagy szörnyen önfejl.”. A modern angol változatban azt is mondják róla, hogy „valószínűleg ő találta fel az adóhivatalt...”. No persze, hiszen Londonban eme intézmény még a fogorvosnál is félelmetesebb! Meg is kérdi Gremio, a hugica nevetséges vén udvarlója, a Katát feleségül venni készülő, elszánt Petruchiótól, hogy „... kell ez a vadmacska?” Aki erre a nagyon buta kérdésre az egyetlen értelmes módon, kérdéssel válaszol: „Kell az élet?”. Mit tud ez a nagyszájú ifjú, amitől olyan biztos lehet a dolgában? Vajon a férfiember valóban csak egy részeg álomban lehet boldog egy emancipált nőszeméllyel?

„... szilárd erőt, tisztelhető tekintélyt. Szóval csupa édeset, boldogat.”

Petruchio mindent tud. A ma divatos nyeglesége, hangoskodása, erőszakossága ellenére, sőt, talán éppen nagyon is „lazasága” miatt, ő az igazi, mesebeli, rettenthetetlen csodaherceg. Nem játszik, nem beszél mellé, nem szépíti, nem írja körül mondanivalóját. Nem ebédre, nem vacsorára, nem a jó levegőre kirándulni, nem hajnalig tartó „hátha történik már végre valami” buliba, hanem

---

³ Az idézetek Nádasdy Ádám fordításából illetve Frigyes Katalin szinkronjából származnak.

feleségnek, az ágyába hívja Katát. Ő nem fél semmitől, mert *„Tán nem hallottam oroszlánüvöltést? ... maguk egy női nyelvtől féltenek, mely akkorát sem pukkan a fülünkben, mint paraszt kályháján a gesztenye?”* Miközben ő sem más, mint *„egy riadt, hetvenkedő gyerek”*. A latin szerető hatásos hárpia-szelídítő szövegei mellett Petruchio különös öltözködésének ars poeticáját is ki lehetne aggatni jónehány hibátlan megjelenésű csúcsmenedzser autójába, a kormány elé: *„A pénztárcánk dagadjon, ne a külsőnk...”*.

„A te ágyadban ..., Katám.”

Nagyon helyesen igen sok ponton találkozik az érdekes módon szinte csak férfiak által, klasszikus jelmezben előadott, a közönségnek itt-ott szokatlan, magyar előadás, és a BBC által átgondoltan provokáló, teljesen „újrarendelt” angol tévéfilm. Mert beláthatjuk, hogy ma is számos nagyon független Katalint, Katát, Katicát, Katinkát lehet találni, aki elmondhatja, hogy *„én, ... kérni sose tanultam, és soha kérni nem is kényszerültem, ...”*. És bár az öntudatos mai lányt nemigen lehet hatásosabban játszani Shirley Hendersonnál, de nemcsak ő, hanem a Beregszászról „importált” Szűcs Nelli alakította, látszatra sokkal kevésbé modern, és sokkal kevésbé kemény debreceni Kata is pontosan megmutatja, hogy *„... ahol két tűzvész találkozik, fölemészti haragjuk anyagát”*. Jól láthatóan megvan az a pont is, ahol a Katák már előre tudják a látszólag „nagyon szemét” alfahím következő lépését. Ha nem is hangzik nagyon fennkölt, de addigra már csak az a fontos, hogy a szerelmes nő legyen a férje számára *„... lovam, ökröm, szamaram, mindenem.”*. Akkor már elmondható a híres monológ, és akkor már bármely asszony, kortól függetlenül, egyetértő, elnéző, mi több, csendes várakozó mosollyal fogadhatja a pörgős, jókedvű darab vége felé a „szűz” királyné korában valóban csak egy sörszagú álomként kimondható, a „csúcsmódern” freudi koncepciót megelőlegező, halk mondatot: *„Gyere ágyba Kata, már minden rendben.”*

A megoldás az ágyban keresendő? Ez mindenesetre komoly, sok-sok éjszakát felölelő kutatási téma lehetne a jó, és hosszú házasság titkait oktató egyetemek PhD hallgatói számára.

Megjelent a „Jegyző és Közigazgatás” 2010. évi 2. számában

„Kinek gondja az ima meg a bor”

J. Stein, J. Bock, S. Harnick, G. Dénes György, Reményi Gyenes István: Hegedűs a háztetőn (Vígyszínház)

Azt már szinte mindenki hallotta, hogy mit tenne Tevje, a tejesember, ha ő gazdag lenne. De azért érdemes megnézni a darabot, mert Tevje nem lett gazdag. Azt is halljuk, már az előadás elején, hogy a három lánynak *„kell férjecske már”*. Férjhez is mennek, sorban. És bár a legidősebb lány hüpe alatt tartott esküvőjét részletesen megmutatták, a darabból mégsem ezekre a momentumokra emlékszünk.

„Hagyomány!”

Tudjuk, a hagyomány az a viselkedési minta, amit apa, anya átad gyermekeinek. Azok a lényegtelen apróságok, amiről felismerjük az apát és fiát, anyát és lányát, ha egymás mellett állnak. A mozdulat, amivel egy csavart meghúz, vagy az orrát piszkálja, a szemfesték színe, a csirkepörkölt, az ünnepi kuglóf receptje. De a modern szociológiában nincsenek női és férfi feladatok, szigorúan tilos nemi szerepekről beszélni. Nem szabad megkérdezni, hogy *„annyi gondot kinek ad a háztartás?”* Ma már nem lehet igaz, hogy *„a lány is nap, mint nap, csak stoppol, tüzet rak”*. A lányok valóban nem tudnak stoppolni. Igaz, a fiúk sem, és az is lehet, hogy maholnap húsvétkor őket illik majd meglocsolni. A kiemelkedő fontosságánál fogva jelentős politikai vitát kavarázó tavalyi kormányrendelet már kimondja, hogy az óvodai nevelés is *„tudatosan kerüli a nemi sztereotípiák erősítését, elősegíti a nemek társadalmi egyenlőségével kapcsolatos előítéletek lebontását.”* Pedig ez a Vígyszínházi darab végig éppen arról szól, hogy *„hagyomány nélkül olyan ingatag lenne az életünk, mint hegedűs a háztetőn.”* Már zuhanunk is le a tetőről, megállíthatatlanul. Talán ezért, talán másért.

„Elmozdítasz egy alapkövet, és hol áll az meg?”

Érdekes megfigyelni, hogy bár a „Hegedűst” sokszor és sok helyen játsszák, sehol nem próbálják „modernizálni”. A Vígyszínházban is látszólag az utolsó részletig pontos jelmez hordanak a színészek. A díszlet is inkább vetített, minthogy stilizálni kelljen. A „hagyományt” a színpadon is illik tiszteletben tartani, a hagyomány nem modernizálható. De azért nem csak a hagyományoknak a hatályos jogszabályoktól eltérő felfogású bemutatása miatt nem szokás óvodásokat vinni erre a darabra. Richard Dawkins elmélete elegánsan kimondja, hogy a génekkel azonos módon viselkedő mémek, a kultúra elemi építőkövei öröklítik generációról generációra hagyományainkat, a mémek természetes evolúciója alkotja az emberi kultúra fejlődését. Mém *„lehet*

egy dallam, egy gondolat, egy jelszó, ruhadivat, ...” De vajon ha már ismerjük, hogyan öröklődnek génjeink, ha rövidesen ismerjük majd hogyan öröklődnek mémjeink, ha képesek vagyunk befolyásolni az öröklődést, a hagyományok továbbadását, akkor már megszabhatjuk, hogy melyik gén, melyik mém öröklődhet, és melyik nem?

„... nincs másrészt!”

Vajon lehet-e különbséget tenni hagyomány és hagyomány között? Értékesebb-e az egyik, mint a másik? Jobban kell-e ápolni egy ezer éves hagyományt az ötezer évesnél, jobban kell-e szeretni a sávokat a keréknél? Vajon szabad-e kiirtani az egyik népcsoport hagyományát azért, hogy rájuk erőltessük a saját hagyományainkat? Ezeket a kérdéseket minden gondolkodó ember fel szokta tenni. Ugyanerről szólt, és szól mai is, a mi nagyon magyar, nagyon nemzeti István, a királyunk is. Aki már élt és eszmélt 1971-ben, az alighanem élete végéig emlékszik annak előfutárára, a régi Illés együttes „fehér albumára”, ahol az Istvánból jól ismert szavak és dallamok ma holnap már negyven éve először megjelentek. A mai vének közül sokaknak egy életre fülébe szorult Mensáros László hangján a nagyon kis példányszámban kiadott bakelitlemezzel lassan, tagoltan kimondott első mondata, az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatának 1. cikke: *„Minden emberi lény szabadon születik, és egyenlő méltósága és joga van.”* Az alkotmányunk 54. § (1) is kimondja, hogy *„A Magyar Köztársaságban minden embernek veleszületett joga van az élethez és az emberi méltósághoz, amelyektől senkit nem lehet önkényesen megfosztani.”* A 60. § (1) azt is kimondja, hogy *„A Magyar Köztársaságban mindenkinek joga van a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságára.”*

„Anatevka”

A képeskönyv-illusztrációnak megfelelő, de teljesen jellegtelen előadás végén a közönség fiatalabb fele zsebkendőt keresgél, amikor Tevjenek és családjának az önkény által üldözöttség, a vallása miatt el kell hagynia szülőházát. Az öregebb nézők közül viszont sokan kemények maradnak. Ők az üldözöttséget eljátszani képtelen színészek helyett alighanem azokra a rokonaikra, szomszédjaikra, barátaikra gondolnak, akiket sok-sok évvel ezelőtt valóban elűldöztek, megöltek. Ők talán arra gondolnak, hogy ha a Tevjével látszólag oly szépen viccelődő őrmester nem végzi annyira lelkiismeretesen a rábízott feladatot, ha az oroszok mégsem kergetik el Anatevka lakosságának felét, akkor talán nem Amerikában, hanem Oroszországban íródik meg ez a hagyományörző zenés játék. Akkor talán ott, helyben marad a sok öröklődő tudás, akkor talán New York helyett a *„csupa sár, csupa szív”* Anatevka lenne ma a világ oly sokat

szidalmazott pénzügyi központja. Ha Gábor Dénes, Harsányi János, Neumann János, Szilárd Leó, Teller Ede, Wigner Jenő nem kényszerül elhagyni „megszokott, megkopott” hazáját, akkor a Nobel-díj megszerzése budapesti hagyomány lehetne.

Megjelent a „Jegyző és Közigazgatás” 2010. évi 4. számában

Ennyi volt...

Bob Fosse: Mindhalálíg zene, 20. Century Fox, DVD

Az önkormányzati ciklus váltásakor sok kolléga örökre búcsúzik a jegyzői hivatástól. Nehéz búcsú, de van ennél nehezebb is.

„It's showtime, folks!” Ezzel a mondattal indul munkába a filmbéli koreográfus, Gideon minden reggel, némi szintetikus stimuláló szer beszédese után. És a filmszakmában mindenki tudta, hogy ez volt Bob Fosse-nak, a film rendezőjének is a kedvenc mondása, és ő is serkentőszereken élt. De azt már soha nem fogjuk megtudni, hogy valójában mennyire hasonlít a film főszereplője, Gideon a zseniális színpadi és filmrendező Bob Fosse-ra, soha nem tudhatjuk meg, hogy ez a film mennyire őszinte önéletrajz. Mert a show nemcsak Gideonnak, de mindegyikünknek, minden reggel újraindul. Mindenkinek nap mint nap el kell táncikálnia a maga kis szerepét. Az olvasó reggel hogyan indul? Az olvasó mivel képes felpörgetni magát? Egyáltalán, az olvasó képes még reggelenként összeszedni magát? És vajon érdemes-e összeszedni magunkat? Nem feleslegesen küzdünk-e nap mint nap a környezetünkkel, az emberi lustasággal, butasággal, képzetlenséggel? Erre a kérdésre az emberek már sok-sok éve keresik a megfelelő választ. Voltaire kétszázötven éve, a Candide-ban például így kérdezte: *„Szeretném tudni, mi rosszabb: az-e, ha néger kalózok százszor meggyalázzák az embert, az-e, ha levágják a fél farunkat, ha megvernek a bolgároknál, ha megvesszőznek és felkötnék bennünket egy autodafén, ha elevenen felkoncolnak, ha gályára kényszerítenek, egyszóval, ha elszenvedjük mindazt, amin keresztülmentünk, vagy pedig az-e, ha itt ülünk, s nem csinálunk semmit se?”*

„Airotica”

Miért érdemes dolgozni? Pénzért, hírnévért, hatalomért? Miért a sok gyötrődés? Senki nem lehet örökké a leggazdagabb, a leghíresebb, a leghatalmasabb, mindenkinél lehet valaki még gazdagabb, még híresebb, még hatalmasabb. *„Egy rózsza, az tökéletes. Amit ember alkot, az olyan tökéletes már soha nem lehet.”* Képesek vagyunk-e tökéletest alkotni? Hányszor halljuk életünk során gyáva kritizálóink szájából, amikor végre sikerült valamit többé-kevésbé tisztességesen összehoznunk: *„érdekes”, „szokatlan”*. És akadt-e akkor mellettünk csak egyetlen ember, aki, mint Gideon elvált felesége, ki merte mondani: *„A k... anyád: ez volt a legjobb munkád”*. Pedig ezért a mondatért érdemes dolgozni! Ezért érdemes bármibe belekezdeni. Azért a pillanatért, amikor senki nem tud megszólalni, amikor senki nem mer megszólalni. Amikor mindenki tudja, hogy az a munka, az az írás, az a kép vagy éppen az a tánc úgy,

ahogy ott van, soha nem kerülhet közönség elé, soha nem adható le, soha nem nyomtatható ki. De mégis: az a legjobb munkád. Mert egy semmi kis dalból üzenet keletkezett. A filmben ez a szándékosan minden fényes jelmez és díszlet nélkül előadott nagyon-nagyon erotikus táncjelenet Bob Fosse koreográfusi zsenialitásának talán legszebb megnyilvánulása. Mert az „airotica” csak a felszínen szól az amúgy, „mellesleg” valóban legfontosabb dologról, a párkapcsolatról, a szexről, a félelmetesen gyönyörű, kőkemény testekről. Ez a tánc a kőkemény, verejtékes, professzionális munkáról szól, amilyennek minden munkának lennie kell, bármilyen tevékenységről is legyen szó.

Kételkedni, kételkedni, kételkedni

Pedig a verejtékes munka látszólag nem Gideon stílusa. Gideon, vagy tán Bob Fosse, nagy tudású, sikeres ember, látszólag mindent könnyedén old meg. Gazdag, szép lakása, szép és ifjú kedvese van, és Gideonnak a többi nő is első szóra az ágyába fekszik. Mondja is, a frappáns mondatban rejlő komoly önkritikával, amikor egyszer nem kap megfelelő feleletet: *„Don’t bullshit a bullshooter”, „Ne hantázz egy hantásnak.”* Mennyit hantázunk életünkben? És mennyi hantát hallgatunk végig? Ha lehet, úgy éld le az életed, hogy soha ne hantázz! Ha lehet, tedd oda magad a munkádhoz minden egyes pillanatban! Mert egyszer csak már nem segít a hanta. Végül, amikor Gideon már pontosan tudja, hogy itt a vége, meg tudja tenni, mert megteheti, van mögötte olyan eredmény, amire hivatkozva megteheti azt, amire nagyon kevesen vagyunk képesek: vállalja, ez voltam, ennyi voltam. Megtettem mindent, amire képes voltam. Ennyi volt, nincs tovább. Mert addig nem hantázott, hanem dolgozott. Addig csak egyetlen dologban volt mindig biztos: a kételkedésben. A folyamatos kételkedésben mindenben, amit elért. Lehetne-e kicsit még jobb? Még tökéletesebb? A sikerhez csak egyetlen út vezet: a folyamatos jobbítás. Mindig lehet még egy kicsivel jobbat alkotni, mindig lehet még egy kicsivel többet adni. Mit mond Gideon a film közepén tanítványának és éppen aktuális egyéjszakás szeretőjének? *„Nagy táncos nem leszel. Jó táncos sem leszel. De ha figyelsz, és szorgalmas vagy, akkor jobb táncost csinállok belőled.”* Egy kicsit jobbat csinálni, mint ami könnyen összejön. Egy kicsit többet adni a világnak, mint amit kaptunk tőle. Akkor már megérte. Akkor bármikor jöhet a vége, csapó.

Megjelent a „Jegyző és Közigazgatás” 2010. évi 5. számában

„Itthon nagyon sivár”

A. P. Csehov: *A három nővér*, Nemzeti Színház

Noha Csehov a saját korát rajzolta meg, nekünk kötelező észrevennünk mindazokat a jeleket, amik ránk is vonatkoznak!

Vajon elég cselekmény-e egy színmű számára az apa halála, a tehetségesnek induló fiúörökös végtelenül rossz házassága, az abból egyenesen következő testi és lelki megcsalás, a ház, a család egyetlen vagyontárgyának elzálogosítása, és a legkisebb lány utolsó menedékét jelentő kérésének halála? Egészen bizonyosan. Az a darab, amelyikben ennyi minden történik, soha nem lehet unalmas. Akkor miért félünk megnézi Csehov darabjait? Akkor miért jött létre Haumann Péter, Körmendi János és Márkus László soha el nem felejthető tréfája, amely bemutatása óta képtelenség számovár nélkül gondolni az orosz nővérekre. Egyáltalán, hogyan lehet utánuk ezt a darabot eljátszani? Azt a három zseniális művészt nem lehet semmibe venni, nem lehet úgy tenni, mintha az a jelenet nem létezne! Nyilvánvalóan csak egyetlen megoldás létezik: „rá kell tenni egy lapáttal”. És ehhez más sem kell, mint rendezői bátorság és magabiztosság, mert a Nemzeti mai színészeinek is minden adottsága megvan a tökéletes megoldáshoz. A három főszereplő kiváló dal- és mozgáskultúrája, a fanyar szatírában való jártassága biztosítja, hogy az első rész, amely a Csehov által megírt első két felvonást tartalmazza, humorral teli, izgalmas, zenével támogatott jelenetek sorozata legyen anélkül, hogy az előadásból rossz revü lenne. Mert ha valaki végigolvassa Csehov életművét, akkor egészen bizonyos lehet abban, hogy még azok a színművei is, amelyek műfajukat tekintve egyértelműen drámák, komoly mennyiségű humort, iróniát rejtenek, csak észre kell venni.

„Dolgozni kell, dolgozni.”

Tudjuk, az emberi értelem fejlődését az együttesen végzett tevékenységek, a csoportban, közösen megvalósított munka segítették, segítik, segítenék ma is. Meg is értjük tökéletesen Irinát, amikor a darab elején, jól elfáradva a sok pihenésben, értelmes tevékenységért nyafog: *„Csak a nyári hőségben tudunk olyan rettentő szomjasak lenni, mint ahogy én ma dolgozni szeretnék.”* Hányszor halljuk ezt mi is sok mai munkanélküli, megbízást kergető kisvállalkozó szájából! De milyen munkát, milyen értelmes feladatot, milyen, a közösségnek hasznos tevékenységet tud végezni a semmittevésben egyre lejjebb süllyedő félféudális társadalom tagja akkor, ha a „polgárok” számára a közösségi lét mindössze a csoportos iváztatban nyilvánul meg? Versinyin ezredes türelmes, szerinte *„két, háromszáz, talán ezer év múlva - nem az*

időpont a fontos – új, boldog élet támad. Mi természetesen, nem fogunk részt venni ebben az életben, de érte élünk, érte dolgozunk...” Nekünk, nézőknek észre kellene venni, hogy a darab megírása óta ebből 110 év már eltelt.

„Rettenetesen szeretnék élni.”

Ez a valójában minden épeszű ember számára triviális, egyszerűnek látszó kijelentő mondat is az öngyilkosságával folyamatosan zsaroló felesége által tönkretett életű ezredestől származik. De Csehov, az író, Kosztolányi, a fordító, és a szöveget tisztelettel kezelő dramaturg jól ismerik a helyesírás szabályait: ez nem óhaj, ez nem felkiáltás, ez csak egy egyszerű kijelentés, amely elszáll a levegőbe, és aminek megvalósulását itt senki nem remélheti. A drámai második részben rá kell jöjjünk, hogy a teljes szürkeségbe fulladt vegetálás nem élet. Kiváló példa erre Andrej, aki a darab elején még *„... tudós, hegedül, remekül lombfűrészel és különben is nagyszerű fiú.”* De feleségül veszi Natasát, aki akár a felfuvalkodott nevetségesség és a betolakodott közönségesség szobra lehetne. Natasenyka rendkívül buta, de azért csalja férjét, kitúrja a nővéreket a saját szobájukból, házukból, vagyis csupa olyan dolgot művel, amit mi is látunk magunk körül, nap mint nap. Szegény Andrej sem vágyhat hát másra, mint néhány értelmes arcra maga körül, amire otthon esélye sincsen, ezért messze, az elérhetetlenben, Moszkvában képzelet el: *„Űl az ember Moszkvában, a vendéglő nagytermében, senkit nem ismer, és őt sem ismerik, és mégsem érzi magát idegennek... Itt meg mindenkit ismer, mindenki ismerős, és mégis idegen, idegen...”*

„Ebben a városban három nyelvet tudni igazán fényűzés.”

A három nővér poros orosz kisvárosára (is?) oly jellemző provincializmusnak talán soha nem született még jobb meghatározása, mint Másának ez a rövid mondata. Vajon a lelkesen tapsoló nézők közül hányan beszélnek három idegen nyelvet? És kettőt? A „tülképzett” Andrejnek, Irínának és Olgának is rá kell döbbernienie, hogy az őrületig egyhangú robotjuknak semmi értelme, abban csak tönkremennek: *„... nem tudok dolgozni, nem fogok dolgozni”* mondja Irina, aki nem olyan régen még őszintén lelkesedett a munkáért. Andrej is megkérdi egyszer magától, hogy: *„Miért van az, hogy alig kezdünk el élni, máris unalmasak szürkék, érdektelenek, lusták, közömbösek, haszontalanok, szerencsétlenek leszünk...”*. Ettől a gyógyíthatatlan, megjavíthatatlan kisserűségtől lesz ez a darab a második részben igazi dráma, noha a főhősök nem ölik halomra egymást. Csehov alakjai életben maradnak, változatlanul folytatják addigi céltalan tevékenységeiket. Így aztán mindenki jól látja, hogy számukra valójában az, és csak az lenne egyetlen elfogadható megoldás a

normális folytatásra, amit Csebutkin, az öreg, részeges, gyógyító tudományát régen elfeledett doktor javasol Andrejnek: *„vedd szépen a kalapod, a botod, és menj innen... Menj, menj, és vissza se tekints többé. És minél tovább mész, annál jobb.”*

Megjelent a „Jegyző és Közigazgatás” 2010. évi 6. számában

A szagos szappan szépsége

Hétköznapi sorozatok, minden tévéadón.

Karinthy Frigyes is szinte naponta volt kénytelen leadni egy írását, hol ennek, hol annak a lapnak, ha meg akart élni.

Értelmiségi polgárok fennkölt társaságában, különösen még mielőtt gyomrukból a fejükbe helyeződik át a kisméretű poharakban elfogyasztott gyümölcspárlatok hatása, nincs annál jobb szórakozás, mint kiejteni ezt a szót: „szappanopera”. Minden beszélgetés azonnal megszakad, és mindenkinek eszébe jut egy borzalmas élménye: egy primitív szituáció, egy suta párbeszéd, egy védhetetlenül rossz smink. De hát mit is várhatunk egy fércműtől?

Ezeregy éjszaka

Az amerikai tévések büszkén vallják, hogy a szappanopera az ő találmányuk, de ezt csak azért merik kijelenteni, mert legtöbbjük semmit sem tud Seherezádé meséiről. Mert mi más volt a három év éjein át elmondott mesefolyam, mint egy végeláthatatlan telenovella? Igaz, ami igaz: a „valódi” szappanoperának sok olyan specifikuma van, ami nem minden sorozat esetében teljesül, és az igazi tévések joggal háborodnak fel a két „rendkívül különböző” műfaj, a szappanopera és a telenovella összekeverésén. Amiknek, legyenek bármilyen sorozatok, legfőbb érdemük, legfontosabb feladatuk, hogy jelzik, tördelik, strukturálják az időt. Ismét eltelt egy nap, ismét este van, változott valami körülöttem. Nem csupán a pszichológia népszerű ága, a tranzakció-elemzés, de már Thomas Mann is megmutatta Nobel-díjas művében, a Varázshegyben, hogy a teljesen egyformán elcsurgó, egymástól megkülönböztethetetlen napokkal leélt életet, életszakaszt hihetetlenül rövidnek, elfecséreltnek érezzük, míg a változatos, eseményekkel gazdagon tagolt időszakok minden apró részletére vissza tudunk emlékezni. Ha a városlakók számára már nem láthatóak a természet változásai, a virágok szirmának lassú kibomlása, a levelek egyenkénti hullása, ha a madarak tollának fényesedése vagy éppen megszürkülése nem tudja elválasztani a tegnapot a mától, akkor marad a televízió. Ha tudjuk, mi történt tegnap a kedves sorozatunk szereplőivel, akkor biztosan meg tudjuk különböztetni egymástól napjainkat akkor is, ha velünk nem történik semmi említésre méltó, akkor is, ha a mi napjaink egyformán telnek.

Jelenetek egy házasságból

Aki azon igen kevés szerencsés közé tartozik, hogy ismeri Ingmar Bergman fenti című filmjét, az könnyen nevezi értéktelennek a műsoridő maholnap már felét kitöltő, és egymásra valóban botrányosan hasonlító sorozatokat. De ilyen

néző kevés van. A világ lakóinak többsége soha nem találkozott senkivel, aki elvitte volna egy jó Bergman film vetítésére. Nekik nem egy, hanem egy tucat házasságból mutatnak jeleneteket a sorozatok nem túl igényes írói. Filmművészeti szempontból valóban aligha tekinthetőek kiemelkedően magas színvonalúnak az egyetlen munkanap alatt megírt, lefogatott, és készre vágott epizódok, hiszen szakmai igényességük aligha vetekedhet az esetenként több év alatt készülő, aprólékos munkával csiszolódó alkotásokkal. De a szappanoperák hősei sokkal inkább közülünk valóak, gondjaik sokkal inkább a mi gondjainkhoz hasonlítanak, mint Bergman hőseinek fennkölt problémái. És nem az a kérdés, hogy kik és melyik országban gyártották a sorozatot, hanem az, hogy a benne látható helyzetek hazánkban is napi problémák-e. Annak természetesen semmi értelme, ha az unalomig ismert, csak az ösztönös kíváncsiságot, szexuális vágyat, agresszivitást csigázó sémákat látjuk folyamatosan a képernyőn. De a mindennapi egyszerű tökfőzelékes vagy még egyszerűbb biorépás éttermeket, az iskolai konyhákat sem szabad megszüntetni, amíg tömegétkeztetésre van szükség! Inkább meg kell, meg kellene teremteni a nagyüzemileg előállítható és emberi fogyasztásra méltó ételek választékát! Nem igaz, hogy nem lehet egyszerre főzni tisztességesen több száz embernek, és nem igaz, hogy nem lehet egyszerre szórakoztatni, elfogadható színvonalon több millió nézőt. Csak éppen mindez munkaigényes, költséges, és sokkal több odafigyelést, szakmai tudást igényel, mint egy kozmás spenót összekotyvasztása, egy minősíthetetlenül buta dialógus „odakenése”. Ha a jóízú, változatos étkezést, a drogmentes életet vagy az állampolgári ismeretek terjesztését sorozatokba kell csomagolni, akkor csomagoljuk őket abba!

„A lepke úgy szép, ha szabad”

Elnézést kérünk Csukás és Bergendy Istvánoktól, hogy Süsü egy egész hazai generáció gondolkodását meghatározó mondatát egy lapon említjük a sorozatokkal. De az Egyesült Államokban a Sesam Street, a Muppet Show szereplői mára már vitathatatlanul sokat tettek azért, hogy ma ott valóban egyértelmű viselkedési formává vált a nők teljes egyenjogúsága, a másság elfogadása, sőt tisztelete. Itthon ilyen meghatározó sorozatok alig születtek. Mazsola, a Kisváros vagy a Szomszédok soha nem mertek szembe menni az éppen aktuális hatalom feltételezett elvárásaival, tehát el sem juthattak a társadalmi viselkedés formálásának még a közelébe sem. De azért ez nem lenne kizárt: rendezőink, operatőreink nem rosszabbak a tengerentúliaknál, és ha a nálunk ma játszott szappanoperák közül bármelyik képes lesz ötven év alatt annyira alakítani társadalmunk gondolkodását, hogy 2058-ban Magyarország majd büszkén választ meg egy roma származású leányt köztársasági elnöknek,

akkor elnézhetjük az összecsapott forgatókönyvek, a magukat színésznek képzelő plastik-dilettánsok és a csukott szemmel fényképezett beállítások minden bosszantó hibáját.

Megjelent a „Jegyző és Közigazgatás” 2011. évi 1. számában

Lovagkor

*Wagner, Hamar Zsolt: Hattyúlovag (Művészetek Palotája) és
Amorf Lovagok: Tócsarobbantó (Gyereknap a Millenárison)*

Az Amorf Lovagok zeneszerzője valószínűleg bolondnak nézi
Ajánlót, ha véletlenül kezébe kerül ez az írás, és észreveszi,
hogy munkásságát Wagnerével vetjük össze.

Azt ma még nem lehet tudni, hogy Tövisházi Ambrus, aki most éppen az Amorf Lovagok zeneszerzője, végül is milyen életművet mondhat majd magáénak 40-50 év múlva. Egy dologban azonban bizonyosan hasonlítanak egymásra Richard Wagnerrel, a ma már elismerten nagyformátumú német művésszel: hazánkban mindkettőjük zenéjét csak egy igen szűk réteg, néhány tíz- vagy legfeljebb néhány százezer ember kedveli, műveiket hazai tévéadó még éjjel sem igen adja, és lakosságunk jelentős része semmit sem hallott szerzeményeikből.

Zenélő órák

Elvieken természetesen tudjuk, hogy az értékes zene megszerettetésére igen nagy szükség van. Akkor hazánkban mégis miért csökken viharebességgel annak eredményessége? Mert itthon a zenei nevelés ma nem igazán erős. A fiatalok, a középkorúak már részegen is legfeljebb karaoke klubokban énekelnek, a városlakók számára oly divatos vidéki „bográcsolások” mellől a sok jó pálinka hatására sem hallatszik még nótaszó sem. Ha pedig az ember éjfél körül végigsétál a pesti belvárosban, azt kell tapasztalja, hogy a dülöngélő csoportok felől csak ír, angol és holland népdalokat hall az ember. Aki emlékszik a nem is olyan nagyon régen elhunyt Lukin László, „Lukin tanár úr” munkásságára, pontosan tudja, hogy a magának egyébként oly nagy respektet megkövetelő zenepedagógusnak fel „kellett” másznia a Zeneakadémia orgonájának legtetéjére, és a tátott szájjal bámuló gyereksereg nagy csodálkozására onnan „kellett” konferálnia, ha azt akarta, hogy a kölykök valóban figyeljenek rá. És ő megtette ezt a tornamutatványt, mert neki fontos volt a kicsik figyelme.

„Mit akartok hát - szerelmet vagy hatalmat?”⁴

De vajon tudja-e egy mai gyerek, még ha jár is hittanra, hogy mi az a Szent Grál, melynek küldötte a „hattyúlovag”? Különösen akkor kérdéses ez, ha ezt sem anya, sem apa nem tudja, hiszen nekik is gondot okoz felsorolni már az apostolok neveit is. Megértheti-e egy gyerek ma, a némely egyházak által oly

---

⁴ Az idézet Karinthy Frigyes Capillária című művéből származik.

annyira gyűlölt „gender mainstreaming” térhódításának korában, hogy lehet olyan titok, amit egy ember még a feleségével sem kíván megosztani? El lehet, el szabad-e magyarázni egy mai kislánynak, hogy létezhet olyan kérdés, amit nem szabad feltennie egy fiúnak? Vagy ettől már sérülni fog a személyisége? Szabad-e a hátrányos nemi megkülönböztetésre való nevelés kockázata nélkül azt mondani neki, hogy asszonykorában néha jobb lesz, ha majd nem ismeri férje hű szívének minden titkát?

Wagner zeneművei nem foglalkoznak ezekkel a gender-kutatás eredményeképpen megismert kérdésekkel, ezért igen nagy kockázatot vállal, aki ma ezek meséjét közel akarja vinni a gyerekekhez. A Művészetek Palotájában tartott ősbemutató, ahol Lohengrin hatványt vontatta csolnak helyett Harley-Davidsonon érkezett, és a szünet előtt, a nászinduló oly könnyen megszerethető zenéje alatt papírrepülő *kell*t a közönségnek az ifjú párra dobálni, mégis azt kívánta elérni, hogy legyen a mai gyerekek között olyan, aki nem menekül el a színházból, ha a plakáton Wagner nevét látja. És a sok problémával küzdő előadásnak ezt az óriási eredményt végül sikerült elérnie.

„A két remix király, Bartók és Kodály”⁵

A másik igényes muzsikát kínáló csapatnak már sokkal nehezebben sikerült a közönséggel való kapcsolatteremtés a Millenáris gyereknapj buliján. Akik a hallgatóság közül ismerték az „Amorí” nótákat, és már tudták, hogy milyen rím következik az „élj a mának...” sor után, azok mosolyogva hallgatták a közhiedelem szerint egyáltalán nem gyermekeknek való hangzást és szöveget. De elég sok szépen sminkelt anyuka nézett megbotránkozva a nem túl jól öltözött lovagokra, miközben a háromévesek, nem sokat törődve a szülők gyanakvásával, teljes odaadással táncoltak, ugráltak a nem pentaton muzsikára. Anyuka, apuka inkább odébb húzódott egy színpaddal, mert ezzel a zenével nem tudott mit kezdeni, hiszen már a mai nagyszülők közül is csak a legelszántabbak járatták annak idején zeneiskolába a gyerekeket. Ma sem divat a zenetanulás, pedig bármelyik ott lévő, „újrjáró” babakocsi árából bőven kitelik egy gyakorló-zongora, a zenepedagógus óradíja pedig jóval kevesebb, mint egy bébiszitteré, személyi edzőé.

Ahhoz, hogy ne egy fél ország csodálkozzék, ha a televíziós vetélkedőben egy tizenkét éves kislány tisztán énekel, az kellene, hogy a gyerekek tanulják, értsék és szeressék a minőségi zenét. De hogyan lenne ez lehetséges, ha Kodály Háy Jánosát, ami a legkézenfekvőbb magyar darab lenne ehhez, még 2002-ben is az

---

⁵ Az idézet Tariska Szabolcs dalszövegéből származik.

igazán kiváló, de maholnap húsz éve halott Ferencsik János dirigálásában adták ki lemezen? Azóta pedig sehogyan sem... Ha már annyira sok hasznos modellt átvettünk Németországból, akkor a poroszos közigazgatás mellett jó lenne az oly nagyon hasznos falusi dalegyletek, fúvószenekarok közösségeit is újra meghonosítani. Mert lehet, hogy hallgatni nem annyira kellemes a sok műkedvelőt, lehet, hogy még a kis keverőpult mellett ülő technikus is fülét befogva menekül a művelődési házból, amikor a nagymama kedvence előadja a nem igazán tökéletesen elsajátított vizsgadarabot, de a zenélésnek és a lovagok muzsikájának szeretete mégis egy életen át elkíséri az ember gyerekeit.

Megjelent a „Jegyző és Közigazgatás” 2011. évi 3. számában

Viselkedésünk magyarázó

*Konrad Lorenz, Eric Berne és Csányi Vilmos könyvei
(Cartaphilus, Háttér és Kalligram kiadók)*

Nagy lelkesedéssel szoktuk olvasni azokat az elemzéseket, amelyek a parányinál is parányibb protonokat alkotó kvarkok fizikai tulajdonságainak feltárásáról szólnak. De azt sem árt vezetőként megismerni, hogy az általunk irányított kis csapat vajon miért érzi minden este a kötelező robot fárasztó nyűgét a jól végzett munka öröme helyett?

Vajon milyen hangulati elemek miatt van, hogy sokan tízkor is nehezen szánják rá magukat a felkelésre, mások pedig hajnalban is szívesen rohannak munkába? Vajon miképpen lenne lehetséges, hogy a kilencvenéves aggastyán már ne tegye magát újra meg újra nevetségessé, amikor ezredszer is bedől a nem igazán neki felépített harisnyajátszma csábításának?

Ma már teljesen elfogadottnak látszik, hogy pszichiáteri diplomával valóban rendelkező, és talán még jóindulatúnak is mondható emberek mindenféle papír alapú és elektronikus újságokban az olvasottság, vagy egyes rosszindulatú megjegyzések szerint csak saját magánpraxisuk forgalmának növelése érdekében ismeretterjesztő cikkek írásába, sőt, - sok esetben, - tömeges lelki távgyógyításba fognak. Követni semmiképpen nem lenne jó őket, mégis, most mi is három olyan szerzőt, három olyan könyvet ajánlunk, amelyek ismerete valóban fontos lehet mindenki számára, aki embercsoportok vezetésére vállalkozik.

Hivatal az akváriumban

A három szerző közül legrégebben az osztrák Konrad Lorenz született, 1903-ban. Ő írta meg a viselkedésünket, egész életünket alapvetően befolyásoló kérdésekre választ adó könyvek közül az első 1949-ben, a *„Salamon király gyűrűje”* címűt. Noha a benne leírt történetek a szerző véleménye szerint is alig különböznek bármely másiktól, az állatokról íródott műben található meséktől, mégis, ez a könyv általában alapvetően változtatja meg olvasója gondolkodását. Az a gyerek, aki a saját zsebpénzéből vett kishalakat kénytelen pár hónap után a lefolyóba továbbítani, mert az akváriumnak a Lorenz által oly szépen bemutatott biológiai egyensúlya nem bírta eltartani azokat, felnőttkorában sokkal kevésbé fog a szerző kései művében leírtak, *„a civilizált emberiség nyolc halálos bűne”* hibáiba beleesni. Környezettudatos közhivatalnokként talán kicsit kevésbé fog ragaszkodni a bármely óvodás által egy színes másolóval könnyedén utánosztható, kék tintával aláírt és lilával lepecsételt papírokon

alapuló ügyintézés fenntartásához. Talán még támogatni is fogja a fák megóvását, a papír helyettesítését, a valós elektronikus ügyintézés bevezetését.

Léteznek jó játshmák is!

A következő, bárki számára teljesen érthető, de mégis tudományos pontosságú szakkönyv az 1910-ben született lengyel-kanadai-amerikai Eric Berne „Emberi játshmák” című, a hatvanas évek közepén íródott elemzésgyűjteménye. Ha valaki nem pszichológiai szakember, akkor jól teszi, ha kétszer olvassa el, de úgy, hogy a könyv elején található, a tranzakció-analízist leíró elméleti részt első olvasáskor kihagyja, és azt csak akkor veszi elő, amikor már rádöbbsent, hogy életünk valóban a könyv középső részében leírt játshmák nagyon is véges sorozata. A játshmaleírásokból az olvasó kénytelen ráismerni a szomszédjára, a munkatársára, és ha eléggé intelligens, akkor saját magára is. Ezeket végigsomolyogva már könnyű lesz megérteni a *„szülő, felnőtt, gyermek”* énállapotok logikáját, és megtanulhatja, hogy munkatársnőnk harisnyajátshmjának antitézisét érdemes feleségünkre bízni, még mielőtt tönkremegy a házasságunk. Aki ezt a könyvet végiggondolja, nemcsak sokkal könnyebben gyógyul ki valamely károsnak tartott szenvedélyéből, de le fogja tudni győzni a hivatali életben is oly nagymértékben irritáló *„Izgágát”*, hogy nyugdíjba vonulásakor elmondhassa: *„örülnek majd, hogy ismertek”*.

„Egyszemélyes csoport”

Végül, mint mondani szokás egyáltalán nem utolsó sorban, említsük meg az 1935-ben született Csányi Vilmos magyar professzor idén megjelent „Kisfiam, Ikarosz” című alkotását. Ebben az egyetemről immáron végérvényesen eltávozott, és ezért szabadon fogalmazó tudós a függetlenek nyugalomával jelenti ki rólunk, az egész társadalomról, és ezáltal persze saját magáról is, hogy *„bosszantóan hülyék vagytok”*. És igaza van, mert a „művelt”, „nyugati” világban az elhamarkodottan felvett és rosszul elköltött hitelekkel gyermekeink jövőjét ma már mindenki számára jól láthatóan elherdáltuk. A szabadszájú tanár úr nem véletlenül emeli ki példának azt a mindegyünk zsebében, táskájában benne lapuló és évente szinte kötelezően modernebbre cserélt kicsi szerkezetet, amely *„a seggtörlésen kívül tulajdonképpen minden fontos dologra lehet használni, amit az ember egymagában csinálni akarna vagy szeretne”*. Sajnos, a hangsúly az „egymagában” kifejezésen van.

Aligha véletlen, hogy mindhárom tudós mélyen pesszimista az emberiség jövőjét illetően, és mindhárman arra a végső konklúzióra jutnak, hogy az embereknek és a természet részeinek szorosabban, barátabban kellene

együttműködniük, mert „*kizárólag a fajok összekapcsolt rendszere életképes ezen a bolygón.*” Amihez mindössze annyi lenne szükséges, hogy felfogjuk végre: nem a csillogó tárgyak vagy a vonzó nők feletti hatalom birtoklása okoz igazi boldogságot (Berne által megfogalmazva: intimitást), hanem „*... minden létező célja a létezés öröme.*”

Megjelent a „Jegyző és Közigazgatás” 2011. évi 4. számában

„Olvastam, hogy kell nagynak, rossznak lenni.”

Bródy Sándor: A tanítónő (Nemzeti Színház)

Amióta egy kicsit komolyabban (?) nézegetem a darabokat, mindig az izgat először: mi az ördögért vettek már megint elő egy száz évvel ezelőtt megírt művet? Akkor ez persze nagyot szólt, ennek igazolására elég csak fellapozni a Nyugat régi példányait (Akadémiai Kiadó, 1978. – 80.).

Persze, hogy nagyot szólt! Akkoriban, Ady és, „Fröhlichné” Kaffka Margit korában, miedert nem hordó, a papnak feleselő nőkről írni merészség, de egyben nagy divat is volt. Igen, akkor ez divat volt, de miért vette ezt elő Novák Eszter? Hihetetlen egyszerű a válasz. Amihez ne csak a Káplán mondatait vegyük elő: *„Az iskola szellemét én irányítom.”* Az iskolaszéknek a második felvonást szinte teljesen kitöltő ülése akár ma is megtörténhetne, csak alapítványi kuratóriumnak hívnák.

Ezt a darabot a főszereplő mondataiért kell játszani.

„Én államilag képesített, polgári iskolai tanítóné vagyok, Tóth Flóra kisasszony. Ha egy úr vagy férfi tudományos munkásságomat óhajtja, jelentkezzék nálam itt, ahol lakom.”

„Azért lettem tanítónő, hogy magam legyek cselekedeteim ura.”

„Nem én kívánom a figyelmet. És nem mint nő. A hivatás, amelyet szolgállok, annak kívánom.”

„Jó uram, a szerelem kora lejárt. A nő emberi életet akar élni, ember akar lenni szintén.”

Ezeket a mondatokat ma is hallhatjuk nemcsak flórák, de csillák, gabriellák, krisztinák és még számtalan szépen sminkelt, vagy célzatosan mindig természetes arcú hölgy szájából. És azonnal kész is a túl egyszerű megoldás: ezt a darabot játszani kell, hiszen száz év alatt semmi nem változott, hiszen a férfiak ma is ugyanolyan szemetek. Ha kellő felületességgel még Ifjabb Nagy első felvonásbeli mondatait is hozzáolvassuk (*„Ez a ház az enyém. Az iskola az én épületem. A parókia az én tulajdonom, és a templom is az én nevemre van bekebelezve...”*), akkor már kész is a megoldás: ezt a darabot a zseniális Bródy a gender mainstreaming fontosságáról írta.

Csakhogy ez butaság. Bródyt ma nem tartják zseniálisnak, de még ha az is, nem írhatott semmit a gender mainstreaming-ről. Ugyan felbukkan a darabban a feminizmus szó, de csak mint „európai betegség”, és a tanítónő ki is jelenti

gyorsan, miközben minden idegszálával szerelmét várja: *„Én gyáva vagyok, én nem vagyok feminista, én - asszony vagyok!”*

Mert (szerintem) ez a darab erről szól. Arról a játékról, arról a játszmáról, amiben az „alfahím” férfi először „természetesen” megkísérel erőből imponálni, amely kísérletet az „alfanőstény” nő persze azonnal sértődötten visszaver. És persze arról a folyamatról, nevezzük talán szerelemnek, aminek a hatására a tanítónő később odaadja magát ennek az embernek, sőt ő kezdeményezi ezt: *„Mért nem ölel meg engem?”* Ha valamiben gyenge Bródy, akkor egyedül ennek a folyamatnak az ábrázolásában gyenge, ezt csak érezzük, a saját játszmáinkból vetítettük ki a színpadra, ez sajnos nincs jól megírva. De legyünk igazságosak: ezt a folyamatot még a minden egyébben olyan tökéletes Shakespeare sem tudja jól színpadra vinni a Makrancos Katában. Bródynál jól megírva azok a valóban gusztustalan helyzetek vannak, amiben a „friss húst” a gyenge, nyálas és vizenyős helyi férgek be akarják mocskolni, és az a szomorú „vállalkozói” helyzet, ahogyan az újjgazdag apa nem tudja kire hagyni hatalmas, és jól bemutatottan semmit sem érő vagyonát. És ma is hány igen komolynak látszó, ilyen-olyan módon megszerzett hitelekkel agyonterhelt nagyvállalat megy azonnal csődbe, amikor a birodalmat építő apának át kell adnia vezető helyét a „gyereknek”? Ez sem sokat változott száz év alatt. Semmi nem változott?

(drcharon.blogspot.com, 2012. 2. 21.)

Egy valóban letűnt nemzedék

Pár napja Bródy Sándorról „beszéltünk”, mint a Nyugat egyik előfutáráról. Tudni érdemes, hogy van egy csodás forrás, ahol a Nyugat valamennyi száma olvasható. Ez az Országos Széchenyi Könyvtár Elektronikus Periodika Adatbázisa. Itt kötetről kötetre csipegetni lehet a legjobb írásokból. Megtalálhatjuk, mikor jelent meg először Móricz Hét krajcára, amit annyira nem értettünk az általános iskolában, megtalálhatjuk Ady betegségének eredetét, mégpedig saját előadásában, itt vannak Babits, Szép Ernő, Kosztolányi első írásai, és a sok nagyszerű alkotás között olvashatjuk számtalan, azóta méltán elfeledett író jobb-rosszabb firkálmányát is. Láthatjuk azt is, hogy még a legnagyobb irodalmi lapoknak is gondot okoz saját korának művészeit megítélni. Legalább óvatosabban ítélkezünk a maiak felett.

De az első számokban megjelent néhány nagyon érdekes cikk egy ma már alig ismert szerző, Halász Imre tollából. Ha valaki végig akarja olvasni ezeket a „folytatás” írásokat, elég nehéz dolga van, mert több évfolyam számait kell átbogarásznia. Pedig az írások léteznek egybegyűjtve könyv, alakban is, „Egy letűnt nemzedék” címmel. Ezt is a Nyugat adta ki, 1911-ben, amikor befejeződött a sorozat. Ez a könyv már nem található meg a Magyar Elektronikus Könyvtárban, pedig ha valaki elolvasná a magyar Wikipédia Halász Imréről szóló szócikkét, bizonytalannal azonnal elkezdene keresni. Kicsit ciki, hogy ezt a könyvet nem itthon, hanem Kanadában digitalizálták, és a Torontói Egyetem könyvtárából tölthető le, ráadásul nemcsak pdf-ben, hanem akár az ismertebb e-book formátumban is, azokon sokkal kényelmesebb olvasni.

Fantasztikus olvasmány!

Ezeket olvasva derül ki, hogy milyen keveset tudunk a 48-as szabadságharc nagy alakjairól. Milyen keveset tudunk arról, hogyan is jött létre hatalmas küzdelmek árán a 19. század végére a valóban polgári Magyarország. Miért nem sikerülhetett ez előbb? Egyáltalán, milyen volt a nagy Kossuth Lajos fiatal ügyvéd korában, amikor még se szavazati, se tanácskozási joggal nem rendelkező „ablegatus absentium” volt Pozsonyban? Mi is volt az a politika, amitől Deák végül valóban a haza bölcsévé lett? Az ELTE hallgatói vajon mit tudnak báró Eötvös Józsefről, Eötvös Loránd papájáról, aki azt a nagyszerű gyereket felnevelte? Egyáltalán, hogyan lehetséges, hogy Bródy Sándornak az előző bejegyzésben említett színdarabjában hosszú részeket idéznek Eötvös oktatáspolitikai írásaiból, és azok még ma is tökéletesen időszerűek? Ki volt Eötvös József? És gróf Batthyány Lajos? Gróf Lónyai Menyhért? Gróf Andrássy Gyula? Mi volt az érdeme, miért neveztük el róla az egyik legszebb pesti utat?

Fantasztikus olvasmány! Tessék azonnal letölteni!

(drcharon.blogspot.com, 2012. 2. 23.)

Thália templomai

Szomory Dezső: *Györgyike drága gyermek (Győri Nemzeti Színház) ürügyén*

Manapság sokkal többet lehet hallani színiigazgatókról, botrányosnak minősített választásokról, mint előadásokról.

„A társadalom a művészt néha irányítani és vezetni akarja, holott a helyes helyzet az, hogy a művész vezessen, és ha a művész ezt nem teszi, hanem fut a közönség után, akkor úgy jár, mint a vezető államférfi, aki nem saját meggyőződését követi, hanem a közvélemény által irányítja magát.”

Ezeket a sorokat Andrássy Gyula gróf írta, kicsivel már több mint száz évvel ezelőtt, 1911-ben. Ugyan Andrássyról még egyetlen egy kormányzati programot sem nevezetek el, de munkásságát ismerve csak remélni lehet, hogy politikusaink néha elemezgetik írásait. A gróf ráadásul akkor írta ezt, amikor egy másik gróf, Tisza István, kinek szobrát éppen készülünk visszaszállítani a Parlament elé, bele kívánt szólni abba, hogy mi is tekinthető „egészséges” művészetnek. Amit a színidirektoroknak kellene tudnia.

Ma sem véletlen, hogy annyit foglalkozunk a színházakban az igazgatókkal. A direktor szerepe valóban döntő a darabválasztás, a színház által történő közösségformálás felelőssége miatt. Valamikor nagyon régen a színház Thalia temploma (is) volt, bár manapság ezt a kifejezést szinte csak gúnyosan szoktuk használni műintézményeinkre. Pedig a templomok közösségépítő ereje fontos volt évszázadokon át, és az lenne ma is. Tudjuk, az embernek alapvető igénye, hogy tartozzon egy vagy több olyan közösséghez, amelynek tagjaival azonos módon gondolkodik a világ fontos kérdéseiről. Erre (is) való a templom, de erre való a színház is. Ha a ma oly divatos látványos vallásosság valóban az értékekre nyitott közösségépítést szolgálná, akkor talán sokkal többen csatlakoznának örömmel ezekhez a körökhöz. Mint annak a kis zempléni településnek a lakói, akik valóban megbecsülik a munkáját társadalmi munkában végző fiatal polgármesterüket, és őszintén szeretik a kedves és szép polgármesternét is, ki minden népnemzetieskedés nélkül vasárnaponként elsőként vonul két fiával keményített kékfestőben a helyi templomba.

Bizony, a polgármester. És a „polgi” a színházban. Hányszor láttuk már ott őket? Pedig manapság a polgármestereknek igazán komoly szerepük van a színházi életben. Csakhogy nem éppen úgy, ahogy a 19. században volt valamikor. Akkoriban a társadalmi élet krémje, még Kossuth is, Széchenyi is, szinte minden

este a színházban ült (Pozsonyban). A mecénások valamikor azért támogatták igen bőkezűen a színházat, mert szerettek oda járni. Szokás gondolni, hogy elsősorban a vékonyka trikóanyag (színésznőkön) feszülő látványa vonzotta őket, de ez bizony nem igaz. Valamikor fontos volt tudni, fontos volt másnap arról beszélgetni, hogy milyen is volt az esti előadás, jól volt-e diszponálva a nemzet nagy művésze, vagy csak odakenték az egészet, és mentek a fogadóba inni. Fontos lenne ma is, hogy ha már a polgármester jelöli ki a direktort, akkor legalább nézze is meg a döntése következményeit: a város és a megye vezetői legyenek ott akár minden nap a város színházában!

Ja, azt el is felejtettük: Győrben a színészi játék igazán rendes munka. De vajon érdekel-e ez bárkit, ha azon is lehet töprengeni, hogy ki lehetett London főpolgármestere Shakespeare idejében?

(drcharon.blogspot.com, 2012. 2. 29.)

Idejétmúlt időtöltések

Sokan tudják, hogy blogíró jelenleg nem szeretett fővárosunkban, hanem egy kis Velencei tó melletti településen tölti napjait. Ha valaki nem vette volna észre, akkor ezennel jelzi, hogy elment a hó, elolvadt a jég, takarítják a parkokat. Elő lehet venni a kerékpárt, érdemes eljönni errefelé. Akár már most, az ünnepek alatt, itt-ott talán még lehet szállást foglalni.

Azt mondják, még a tévében is hallottam, hogy nem divat tópartra járni kirándulni, nyaralni, mert az unalmas. Ott nincs semmi szórakozás, ott nem lehet semmi olyan tevékenységet művelni, amit az tesz, aki topmenedzser, tőzsdebróker vagy szappanopera-szereplő szeretne lenni. Márpedig aki ma ad magára, az a nyitott tetejű autó megszerzése mellé valami ilyesmi célt tűz ki maga elé. Pedig hát, bármennyire is meglepően hangzik, leginkább a tóparton lehet valakiből ezen személyek bármelyike. Merthogy ott lehet egy kis nyugalmas ideje az embernek olvasni.

Könyvet.

Könyvet olvasni.

Esetleg e-book formátumban, ha az ember lusta tartani a nehéz papírost.

Tudniillik topmenedzser, tőzsdebróker, sőt még szappanopera-szereplő is úgy lehet valaki legkönnyebben, ha sokat olvas. Például kirándulás közben, ha elfáradt a tókerülő kerékpározásban, de nyaralás közben akár már rögtön reggeli után. Nincs is annál jobb, mint délig lustálkodni az ágyban. Ilyenkor már nagyon éget a nap, úgysem szabad kifelé kúdni a partra.

A jó menedzsereknek, emberibb nevükön az üzletembereknek, legfontosabb tulajdonsága a jó kapcsolatteremtő képesség. Minden helyzetben tudnia kell megfelelő módon viselkedni, észrevenni üzleti partnere legkisebb rezdülését, és nagyon okosan reagálni arra. Mi segíthet ehhez jobban hozzá, mint ha valaki már kisgyerek korában végigolvassa Fekete István állatregényeit? A Kele, Hu, Vuk, Bogáncs, Lutra könnyen olvasható könyvek, ahol a kommunikáció az állatszereplők között apró mozdulatok segítségével történik. Bizony Fekete István ismerte már a testbeszédet!

A cseperedettebb ifjú ember a tőzsdei világot legkönnyebben egy másik magyar író, Jókai egyik regényéből ismerheti meg. A fekete gyémántok című regényében amellett, hogy megrajzolja az ideális férfi és az ideális nő alakját, akik - ellentétben a valósággal - a regény végére még egymásra is találnek, igen jól és részletesen meg is tanítja tőzsdézni olvasóját. Mégpedig nagyon

érthetően, és tisztességes tanár módjára el nem titkolva a tőzsde működésének néha furcsa jelenségeit:

Vannak a börzének derült napjai és borús napjai. Néha teli van villannyal a levegő, birkák fickándoznak a mezőn; másszor meg lehajtja valamennyi a fejét a földre, s nem akar hozzáharapni a szép zöld mezőhöz. Néha bégetve kéri a juhászát, hogy nyírja már meg, nagyon nehéz a gyapja. Másszor meg összedugja valamennyi a fejét, kifelé fordítja a hátulját s nem hallgat semmi biztatásra. Egyszer-egyszer meg - anélkül, hogy tudná valaki, miért - nekiiramodik a vezérürü s uccu, utána valamennyi. Sem juhász, sem komondor meg nem állítja futásában.

Tehát fő tudomány: megtudni, mikor van jó idő a börzén? (A bejegyzés idézetei az Országos Széchényi Könyvtár által üzemeltetett Magyar Elektronikus Könyvtárból (www.mek.oszk.hu) származnak.)

Ha pedig az ifjú főnökjelölt még első nagy szerelmi vihara előtt megismerkedik Karinthy Capilláriájával is, akkor komoly esélye van arra, hogy csalódásai nem fogják magányos, számító, és végül depressziós alakká tenni:

Felfedezésem ugyanis abból áll, hogy az ember kétnemű.

Bármily furcsán hangzik, ezt a tényt nem szegezték még le matematikai pontossággal. Gyorsan hozzáteszem, hogy nem a kétnemű emberről beszélek, arról a testi és lelki elemzésről, mely kimutatta, hogy mindnyájunkban vannak férfi és női tulajdonságok. És nem arról beszélek, hogy a felsőbbrendű állat kétnemű. Mert azt tudtam, hogy a ló kétnemű, eleveneket szül, és azokat saját emlőiből táplálja. A disznóról és a majomról is tudtam ezt a dolgot. De hogy az ember éppen úgy kétnemű, mint a ló meg a disznó, ezt a merész következtetést ma már kénytelen vagyok erélyesen visszautasítani, miután sem eleveneket nem szültem, sem pedig azokat saját emlőimből nem tápláltam. Ehhez semmi kedvem sincsen, és a jelek szerint nem is fogom tenni halálomig: - márpedig én ember vagyok, sőt csakis én vagyok ember Salamon király szerint.

Itt valami ellentmondás van, vagy Darwin tévedett, vagy Salamon király, vagy pedig az ember valahogyan másképpen kétnemű. Legalább ahogy ma állnak a dolgok. Az ember valahogyan úgy kétnemű, hogy nem olvad össze eggyé, mint az állatfajok, hanem két nemében megtartja egyéni mivoltát.

Ha egyedül vagyok a szobában, akkor ember vagyok. Ha bejön egy nő, akkor férfi lettem. És annyira vagyok férfi, amennyire nő az, aki bejött a szobába.

Ennél többet egyetlen szappanopera sem mond soha. Legfeljebb hosszabban.

De mi legyen azokkal a sikeres családapákkal és családanyákkal a tóparton, akik már jó néhányszor megtalálták az igazit, és mára már rászánták magukat néhány gyerek felnevelésére? Mit lehet kezdeni a tóparton egy poronttyal? Itt nincs speciális üvegből készült tető a pancsoló felett, ami megóvja a kicsi bőrt a káros sugaraktól. Itt valamivel be kell csábítani a törpikéket az árnyékba. Ahol aztán állítólag csak unatkozni lehet. A hordozható DVD-lejátszó akkuja gyorsan lemerül.

Láttak mostanában gyereket gyöngyöt fűzni? Nem biztos, legalábbis aligha vették észre, mert a gyöngyöt fűző gyerek nem ordít, nem rohángál, hanem meglepő módon, ha többet nem is, de fél óra hosszat is képes egy helyben ülni. És ha el nem rontjuk őket, akkor még a fiúk is szívesen bíbelődnek ilyesmivel. De ha már nagyon sokszor hallották, hogy mit illik egy fiúnak, és mit egy lánynak (amit aztán persze pár év múlva kemény munkával majd kinevelünk belőlük, mert úgy halljuk, hogy a nemi szerepek eltűnőben vannak), szóval ott van még mindenkinek, mindféle célra a papír. Lehetőség szerint nem az előbb olvasott könyv kitépett lapjai, hanem a számítógép nyomtatójából kihalászott pár ív. Ha apa emlékszik még valamire a suliból, akkor, ha a verebet nem is különbözteti meg a cinegétől, talán képes papírcsákót, kishajót hajtogatni.

De az igazán zseni szülő az, aki tudja, hogy szürkületkor egy tó partján mindig mozog a levegő. Hol jobban, hol kevésbé, de egy kis szél vagy legalább szellőcske mindig van. Krepp-papírt is kapni, madzag is létezik még, a balsafa lécet pedig sok minden helyettesítheti. Például nálunk, a Velencei tó környékén itt-ott akad pár szál nád. A sárkányeregetés pedig még az angol csúcsmenedzserek szemében is nagyon-nagyon trendi tevékenység, mert ők bizony ma is a Mary Poppins zenés változatán nőnek fel. Ezt lefekvés előtt a gyermek is megnézheti esti mese helyett. Ha pedig egy szinkronizálatlan változat előtt bóbiskol a kölyök, akkor olyan udvarias szófordulatokat fog félálomban megtanulni, amelyeket még ma is csak a legműveltebb angolok használnak, de ők viszont rendszeresen.

A felnőtteknek meg sötétedéskor elő lehet venni a mélyhűtőből a romantikát, mint a legidejétmúltabb hangulatot. Nagy bajt az sem tud okozni, legfeljebb még egy gyerek születik. Mert aki látta (párjával) egy szép augusztus végi szombat

este Dél-Franciaországban a tenger hullámain sötétedéskor papírcsónakokban sok ezer teamécses fényét lobogni, az egy életre megtanulta, mi a szépség, és hogy mi a szerelem.

Ha kedve van, eljöhet, akár már a négynapos ünnep alatt este 9-kor pár A4-es papírral és teamécsessel! De addig tanuljon meg vitorlás hajót hajtogatni!

(drcharon.blogspot.com, 2012. 3. 7.)

„Everything free in America”

*Bernstein - Laurents – Sondheim: West Side Story (Szegedi Nemzeti Színház)
űrügén*

Azt gondolom, manapság már kevesen gondolják komolyan a címben idézett mondatot. Pedig amikor egy évvel a magyarországi forradalom után (1957-ben) bemutatták a „West Side Story”-t, akkor ezt a refrént alighanem el is hitték. Akkor az USA még alig több mint egy évtizeddel volt a II. világháború megnyerése után, a gazdaság virágzott, Martin Luther King pedig még csak egy kis falusi gyülekezet vezetője volt. Micsoda merészség volt akkor az idegengyűlölet ellen szót emelni! Micsoda merészség volt akkor a mélyszegénység okozta kilátástalanság ellen szót emelni! Micsoda merészség volt ráadásul mindezt bevinni a Broadway csillogó musicalpalotáiba!

És micsoda zsenialitás kellett ahhoz, hogy mindezt úgy mutassák meg, hogy Amerika bármely polgára megértse! És milyen zsenialitás kellett ahhoz, hogy az idegengyűlölet forrásáról is legyen egy izgalmas kis mondat a darab legelejéről: „Tony már nem tartozik közénk! Tonynak állása van”. Mert ha belegondolunk, akkor jól látható, hogy a darab minden fiúszereplője, az egyetlen Tony kivételével, munkanélküli. Aki nem élt hasonló közegben, aki nem sétál rendszeresen a Nyugati téri aluljáróban, az talán észre sem veszi ennek jelentőségét. Mert az esetleg nem látja, nem érzi, hogy a mélyszegénységben egy idő után már sajnos más erkölcsök lesznek elfogadottak, hiszen már József Attila is megírta: „Tiszta szívvel betörök”. József Attilát emiatt eltanácsolták éppen Szegedről, de a musicalben is Krupke őrmester hiába szavalja, hogy: „Éljen hát a törvény és a jog!”, ez önmagában kevés. Kevés volt akkor, és kevés ma is. Viszont az Egyesült Államokban az 55 év alatt sok mindent elvégeztek már ezen a téren, amit nekünk a musical bemutatása mellett érdemes lenne átvenni. Például nemcsak hirdetik, de a mindennapok részévé is tették azt a gazdasági paradigmát, hogy az alacsonyabb képzettségű munkavállalókat csak a kisvállalkozások képesek felszívni. És bár a GDP jelentős részét ott is a nagyvállalatok adják, ők komolyan gondolják, hogy *„Small business is America’s most powerful engine of opportunity and economic growth.”* Legalábbis ez olvasható az (amerikai) kormány által fenntartott „US Small Business Administration” www.sba.gov intézmény honlapján. De ez a honlap nem csupán jólfésült politikusok jámbor óhajainak gyűjteménye, itt valóban hasznos anyagokat találhat bárki, aki kisvállalkozásba akar fogni. (Megjegyezzük: még azoknak is nagyon hasznos lehet, akiknek itthon kell angol nyelven megfogalmazni egy szerződést, összeállítani egy előterjesztést.) Milyen szép is

volt a jelenlegi kormány 2010-es programjában a „Kisvállalkozói Ügynökség” kialakításának gondolata, melynek ma már nyomaira is alig lehet rábukkanni!

Ha a kisvállalkozókkal nem is tudunk foglalkozni, a West Side Story-nak azért jelentős érdeme, hogy gyakoroltatja velünk azt a fontos emberi tulajdonságot, hogy képesek vagyunk szolidaritást vállalni az elesettekkel, és a ma annyira divatos „*the winner takes all*” életérzésen felülemelkedve képesek vagyunk sajnálni a veszteseket. Akár az ős Rómeó és Júlia, akár az eredeti amerikai színdarab kiváló dramaturgiájának hála, a színházba betérő, becipelt kiskamaszok még nem értik, nem tudják, miért, de önmagukon is csodálkozva, észrevéve és legyőzve saját előítéleteiket, képessé válnak együttérezni a megtámadottal, képessé válnak felülemelkedni saját, vagy társadalmuk szokásain, idegen- és szegénygyűlöletén. Mert ebben a szándékoltan harsány és szándékoltan egyszerű darabban láthatóvá válik az előítéleteken alapuló harc tarthatatlansága. Szegeden egyszerű, de hiteles és egyértelmű rendezői megoldás, hogy a darab végén a „Jet”-ek lassan leveszik megkülönböztető fekete bőrdzsekijüket, jelezve ezzel: az értelmetlen háborúnak vége, több halott nem kell. A darab zárójelentésben nem szól zene, a színpadon a némaság, szinte érezni, hogy már semmi nem mozdulhat. „Csak a szél”

Ezt persze talán csak blogíró érzi így, erről ott valójában nincsen szó, hiszen ez Fliegauf Bence Berlinben komoly sikereket elért filmjének a címe. Arról a témáról nem lehet, nem szabad musicalt készíteni, és manapság az általánosan elfogadott vélemények szerint nem várható el, hogy egy „olyan” film nézettsége elérje a könnyed, szórakoztató családi filmek, színdarabok, musicalek nézettségét (miért is nem?). De az azért jó lenne, ha a „Csak a szél”-nek legalább akkora elfogadottsága lenne itthon is, mint Berlinben volt.

(*drcharon.blogspot.com, 2012. 3. 14.*)

„Tudom, király. És mert tudom: merem.”

(Egynehány színdarabról)

Pár hétre szerdánként visszatérünk kedves témánkhoz: egy férfi és egy nő vetélkedésének, általában egy erős férfi és egy erős nő vetélkedésének a boncolgatásához. Szerelem és harc, ez nem csupán Petőfi életének, de minden hősi műnek is lényege, és még azt is ki merjük jelenteni (sokadmagunkkal együtt), hogy a harc amúgy is csak egy szerelem érdekében értelmes.

Rebeka, Carmen, Gloria, Ilsa, Szilvia, Zília, most még szigorúan névsorban lesznek főbb nőalakjaink, és természetesen tartozik hozzájuk fejenként egy-két (leginkább: két) pasi is. Figyelni, sőt megfigyelni fogjuk ezeket a hölgyeket, pontosabban azokat a műveket, amelyben feltűnnek, noha előre elmondhatjuk róluk: ők nem igazán komoly dámák. A róluk írt színdarabok sem tartoznak az önmagukat nagyra tartó rendezők által előszeretettel kiválasztott művek közé. De vajon nem lehetne tanulságos e komolytalan lányok élete, éppen annyira, mint Irina, Mása, Olga vagy Nóra története?

Alapkérdésünk, ami ezt a kis sorozatot elindította, hogy kell-e a férfiaknak „*Dachverband der Schweizer Männer- und Väterorganisationen*”

Meg kell-e védeni a férfiakat Rebekától, Carmentől, Gloriától, Ilsától, Szilviától vagy Zíliától? Bár ha Svájcban létrejött egy ilyen intézmény, akkor bizonyára igény van rá, és tartunk tőle, hogy előbb-utóbb nálunk is lesz hasonló. És ha a fedél nélkül maradtak között a válásuk miatt lakásukat elhagyni kényszerülő (nem feltétlenül anyagi) férjek arányát nézzük, lehet, hogy nagy szükség is van rá.

„*Sex ohne Macht und Ausbeutung – Sex mit Lust und Freude*”, ez a svájci egyesület jelmondata. Szex hatalom és kizsákmányolás nélkül, szex jókedvvel és örömmel (nem hivatalos fordítás). De nagyon úgy tűnik, ma éppen azt a legnehezebb megmondani, hogy ki kicsodát zsákmányol ki, amikor szinte mindenki, őszinte tisztelet a kivételeknek, nyereségre, nyeresre, előnyszerzésre, kizsákmányolásra törekszik. Kizsákmányolja-e a macsó Don José Carment, a hátrányos helyzetű dohánygyári munkásnőt? Visszaél-e a katonatiszti pozíciójával? Kizsákmányolja-e a rosszéletű Carmen a mamáját oly őszintén szerető Don Josét? De most még ne ezt kérdezzük, őket hagyjuk későbbre, talán a legvégére, mert addigra remélhetőleg egyszerű lesz a válasz ezekre a kérdésekre is. Előbb nézzünk meg két-három „kellemes”, „udvarias” hölgyet és urat.

„Én nem fogadok szót másnak, csak a saját erkölcsi érzékemnek. Én nem tisztellek mást, csak mi tiszteletre méltó. [...] az igazat megvallva, nem is nagyon tudom, mi a szeretet.”

Ezeket a büszke és magabiztosságot sugalló mondatokat egy Gloria nevű ifjú hölgy mondja, G.B.Shaw: „Sosem lehet tudni” című, 1897-ben írt könnyű kis darabjában (fordította: Ottlik Géza., sajnos nem megy sehol, és a magyar fordítás sem érhető el könnyen). A mondatokat, ha nem is ennyire körülményesen, de mondhatná ma is szinte bármelyik hölgyismerősünk.

És bár Shaw darabját igazán kellemes és tanulságos nézni, olvasni, ajánljuk is mindenkinek, az angolja is csodás, most inkább foglalkozzunk egy tőle látszólag időben és térben távol élő, mégis hozzá igencsak hasonlatos hazai hölgygel. A címben szereplő, ugyancsak határozott véleményt sugárzó mondatot egy középkori magyar dáma, Zília mondja, aki Heltai Jenő „A néma levente” (1936) című darabjának a hősnője. A hölgy, mikor még nem érintette meg semminemű érzelem, ilyeneket is tud mondani:

„Ha a siker nem ölbehullt ajándék, Merés jutalma - akkor szép a játék!”

Elég magabiztos? Bizony az! Ezt is mondhatná bármelyik mai hölgy, akár a pókerasztal mellett is. De Shaw is, Heltai is okos ember volt, és tudták, hogy a csatákkal vigyázni kell: legyen az ember Hannibál, Napóleon, na, jó, stílusosabban Kleopátra: mindig jöhetnek problémák. Zília is kénytelen kissé „visszavenni” magabiztosságából, mikor küzdőpartnere, Agárdi Péter a darab vége felé már felülkerekedni látszik. Eleinte még próbálja menteni pozícióját:

„Vesztes vagyok, de mégis diadalmas,”

De végül kénytelen feladni:

„Győztél, levente, s a győző kegyetlen!”

Bizony, a múlt század elején a színpadon még a férfiak győztek „Dachverband...” nélkül is. Beatrixnak, Mátyás feleségének Zília pedig korrekt összefoglalót ad a történetből:

„Hívság vakított. Diadal kísértett. Győzni akartam. Asszony vagy, megérted.”

Péter végül szemtelenül és gonoszul, de az előzmények után igencsak érthetően, kicsit gúnyolódik is a legyőzöttön:

És esztelen vad csókjaink között Nagyúri gőgöd, asszony, hova lett?

Mert ennek a csatának, mint annyi okosan befejezett férfi-nő közdelemnek,

esztelen, vad csókok vetettek véget. Részben, mert a vad csókok szinte minden problémát meg szoktak oldani, részben, mert sem Heltai, sem Shaw nem szeretett tragédiát írni (Heltai épp elég tragédiát élt meg saját maga). Agárdi Péter pedig még Setét Lajos, a hóhér képében egy igen fontos párválasztási tanácsot is ad játszmák kezeléséhez:

*„...Az a gyáva, Ki, amit érez, elrejt magába, És ami benne gyöngé,
emberi, A másoknak föltárni nem meri, ...”*

Bármennyire is poros és unalmas gyermekmesének látszik e két darab, tanulságos kis történetek, ráadásul jól játszhatóak, és igen szép nyelvezetük van - ajánlhatóak még akár műkedvelő társulatoknak is. Aesopus fabulái is rövidek, mégis szórakoztatóak, és érdemes azokat sok száz év után is felolvasni gyermekeinknek. Heltai pedig a köztudottan igen okos Mátyás király szájába adja azokat a verssorokat, melyeket jó lenne kezébe adni minden 12-13 év körüli kiskamasznak, mielőtt még belekezd szerelmi játszmáiba. Akkor még talán elhiszik a már nem annyira kis fiúk és lányok a verses mesék igazságát, akkor még nem annyira távolodtak el a tündérektől, lovagoktól, hívják ezeket akár a legdivatosabban Harry Potternek... És talán, ha ők majd bátran és szerencsével választják meg párjukat, akkor nem lesz szükségük semmiféle külső támogatásra a házaseletük problémáinak megoldásához:

*„Téptétek egymást, martátok, kegyetlen
Kéjjel keverve bajt, fájdalmat, átkot.
Gyilkos kíváncsiságban versenyezve
Csak azt kutatta áldatlan vitátok,
Szerelme próbáját ki állja jobban,
Ki meddig bírja, és ki roppan össze.
[...]
Szemet szemért, és gőggel verni gőgöt!
Jóság híjával múlt el szép időtök.
Siessetek egymást szeretni, és
Alázatban, jóságban összefogva
Pótolni azt, mit dőlyfötök mulasztott.
Virradjatok szerelmes, szép napokra!”*

(A középkorban élő Zíliának, a 19. század legvégén élő Glóriának még se foglalkozása, se önálló jövedelme. Terveink szerint jövő héten hasonlóképpen határozott, öntudatos, de immáron saját megélhetésüket önállóan biztosítani képes hölgyekkel fogunk foglalkozni.)

(drcharon.blogspot.com, 2012. 3. 21.)

„Én angyal nem vagyok”

W. M. THACKERAY: *Hiúság vására ürügyén*

(A könyv első öt kötete Sükei Károly 1853-ban készült fordításában megtalálható a MEK adatállományában, ahonnan a Vas István-féle modernebb fordítást vélhetően szerzői jogi okokból törölték.)

Mivel az angol arisztokrácia és nagypolgárság élete ma nem szerepel annyit az újságok címlapjain, mint 150 évvel ezelőtt, és ebben a nem éppen vékonyka könyvben sokkal kevesebb a „történés”, mint Rowling asszony műveiben, ezért elég nehéz rávenni egy fiatalot az elolvasására. A kiskamaszok még nem tapasztalták meg, hogy a könyv főhőse, Rebeka Sharp itt él köztünk, csak talán nem „Lady” Crawley vágyik lenni, hanem HR igazgató, és nem négylovas, hanem négyszáz lóerős kocsit akar hajtani. De módszerei mit sem változtak! Ezért aztán a régies írásmód ne tévesszen meg senkit, ez a történet legalább annyira izgalmas ma is, mint volt a megírásakor. Ezt bizonyítja, hogy az 1967-es tv-filmváltozat nézettsége még az akkori Magyarországon is hihetetlenül magas volt, és a DVD-n ma kapható BBC sorozatot is nagyon érdemes megnézni, ha valaki lusta végigolvasni a sok száz oldalt.

Thackeray 1848-ban a klasszikus nagypolgári társadalmat rajzolja meg aprólékosan, amikor megismertet minket „Becky” Sharp kisasszony ambícióival. Ha valóban össze akarjuk vetni egymással szerdai hölgyismerőseink kedves tulajdonságait, akkor azt látjuk, hogy a múlt héten kipécézett Gloriával és Zíliával összehasonlítva Rebeka már nem kellene, hogy vagyonából vagy férje vagyonából, a férje által eltartva éljen, ő már önálló képzettséggel, keresettel rendelkezik. A mű elején házitanítói állást vállalhat, amiből szerényen bár, de meg lehet élni. A viszonylag független kenyérkereső polgári pozíció azonban nem felel meg vágyainak, ő szó szerint bármi áron lady akar lenni, bármi áron be akar kerülni az arisztokrácia világába. Erről szól ez a könyv, ennek a folyamatnak stációit járjuk végig addig, hogy a cél érdekében Becky még effektív prostituálja is magát a regény második felében. De Thackeray, és ebben blogíró mélyen egyetért vele, mégsem ezt láttatja a morális süllyedés legaljának, hanem azt a nemtörődömséget, azt a közömbösséget, amivel Lady Rebeka anyagilag és fizikailag tönkre teszi hitelezőit, sőt mindenkit, aki bízik benne. Óladysége olyan hihetetlen mértékben önző, hogy fel sem fogja, eszébe sem jut, hogy emberek egy életen át dolgoztak azért a pénzért, amit ő igen gyorsan felesleges luxusra elkölt. Ennek a bűnnek a bemutatása a könyv legnagyobb érdeme, amihez hasonlót mi csak sokkal később, Mikszáth és a nyugatosok írásaiban találunk meg magyarul, de amiből

úgy látszik semmit sem tanultunk. Mert vajon nincsenek-e ma is rendkívül gazdagnak látszó, de valójában nincstelen celebritásaink?

„... esszük ebédeit, melyek bámulandó ezüstneműn tálaltatnak fel, s mondjuk: "Honnan van, vagy hogy fog ez végződni?" "Fiam," hallám egyszer, hogy mondja Jack, "nekem Európa minden fővárosában vannak adósságaim." Egyszer kifogy, de addig Jack dicsőn él örömek közepett; az emberek szerencséseknek érzik magokat, hogy kezét szoríthatnak vele, egy szót sem akarnak hinni azon gonosz történetekből, miket néha felőle suttognak, s egyáltalában jószívű, víg, gondtalan ficzkónak hirdetik."

Mielőtt a könyvet forgatva vagy a filmet nézve (joggal) felháborodunk az országunkon belül is garázdálkodó, és Rebekához vagy férjéhez, Rawdonhoz hasonlóan nem igazán a verejtékes munkájukból megélni szándékozó „nagyvállalkozókon”, egyet ne feledjünk el: a felelőtlen adósságcsinálás nem csak az alsó vagy felső középosztály, sőt még nem is csak a magánszemélyek kedvelt sportja. Ahogyan az országok, városok jelentős része mára eladósodott, az igen jelentős mértékben hasonlít erre a viselkedésre, és ebben bizony mi is részesek vagyunk. Mint ahogyan Backy Sharp kisasszony, pontosabban Mrs. Crawley úrasszony pontosan tudja új ruhája megrendelésének pillanatában, hogy az azt készítő szabó soha kifizetve nem lesz, úgy tudta jó néhány nagyvállalat vezetője, politikus, polgármester is szerte Európában, amikor hitelt vett fel cége, országa vagy városa nevében, hogy azt a hitelt cége, országa, városa visszafizetni bizonytalán képtelen lesz. (Vagy ha annyira tanulatlan, hogy még ezt sem látta át, akkor tán még rosszabb.) Pedig ennek a hitelnek a forrása leginkább a más földrészeken élő és nagyon szorgalmasan robotoló, megtakarításait bankban tartó kisemberek vagyontárája, akik igen nagy bajba kerülnek, ha azok a bankok is megrendülnek, például egy több országra kiterjedő kényszerű adósságelengedés hatására.

Joggal felháborodunk azokon a munkakörülményeken, ahogyan a világ számos helyén dolgoznak az emberek. De nem az a legnagyobb probléma, hogy milyen borzasztó viszonyok között állítják elő a világ szegényebb országaiban a javakat, hanem az, hogy az ilyen méltatlan módon előállított termékek milyen pazarló módon tékozlódnak el, és a szegény nyomorultak által nyugdíjbiztosítás híján bankba tett fillérjeikből finanszírozott hiteleket a világ másik felén milyen könnyelműen fordítják teljesen értelmetlen célokra.

„Szeretném tudni, hány család taszítottik gazság és bukás örvényébe Crawley modorában működő furfangos úri emberek által? Hány nemes

*úr lopja meg a számára dolgozó kis mesterembereket, s alázza meg magát annyira, hogy szegény cselédeit s más szegény embereket, kiknek dolguk van vele, nyomorúságos kis összegekért reászedjen s néhány shillinggel megcsaljon? Ha olvassuk, hogy egy nagy úr a szárazföldre utazott vagy házában végrehajtás foly, s hogy mindenikök hat-hét millióval adós, megbukása is nagyszerűnek tetszik s tiszteljük e roppant bukás áldozatát. De ki szánja a szegény borbélyt, ki nem bírja megkapni pénzét, miután a legények haját porozta, vagy a szegény ácsot, ki tönkre ment az által, hogy a lady déjeúné-jéhez a pavillonokat készítette s azokat feldíszítette; vagy azt a szegény ördögöt, a szabót, kit a házmester pártfogolt s ki egész vagyonát lekötötte, hogy előállíthassa azon formaruhákat, melyeknek megrendelésével Mylord őt megtisztelte. **Midőn a nagy ház összedől, e szegény ördögök vele együtt észrevétlenül buknak:** valamint a régi legendák szerint, mielőtt valakit az ördög elvinne, az elébb ennek egy sereg más lelket kerít hatalmába.*

Ha semmi mást, csak ennyit megértenek és átlátnak gyermekeink, amikor végigvihogják a ma már valóban nevetségesen régies szöveget, akkor már sokat tanultak Rebeka asszony történetéből. És ha egyszer meglehetősen kemény megszorítások árán szüleiknek végre sikerülne kikecmeregni az országukra, városukra, lakásukra, egész életükre kiterjedő adóssághalmazból, akkor talán ők már kicsit felelősebben fognak gondolkodni, ha végigolvasták ezt a könyvet, vagy legalább megnézték a filmet.

(drcharon.blogspot.com, 2012. 3. 28.)

Cikikirálynő

*Kálmán Imre, Leo Stein, Bela Jenbach, Békeffi István, Kellér Dezső,
Gábor Andor: Csárdáskirálynő (Pécsi Nemzeti Színház) ürügyén*

Ciki? Ciki beülni a Csárdáskirálynőre? Persze hogy az, mert mindenkinek a kedves Bástyá elvtárs jut róla eszébe! És aki látta Bacsó másik hasonló filmjét is, annak még Udvaros arca is beugrik, amikor a „Te rongyos élet” végén belökik a színpadra. Mára ez a darab valóban közhelygyűjteménnyé vált, „jó” társaságban nem illik egyetlen mondatát sem ismerni. Igaz, ez tényleg nem görög sorstragédia, Szilvia valóban nem Elektra, de ha az ember az előadás alatt a közönséget nézi, mégis megdöbbenhet. A szomszéd páholyban ülő, határozottan értelmesnek látszó gimnazistáknak tetszik. Figyelnek, kicsit sem vihognak, gondolkodnak, néha duruzsolnak. Talán mert ők még szoktak szívből szeretni, ők még ismerik azt az érzést, amikor nagy szerelmünk egyszer csak elutazik, és pár hét után már egy új fiú/lány oldalán libben be a társaságba. A másik oldalunkon ülő, helyi újságírók, minden fanyarságuk ellenére a darab végén lelkesen tapsolnak. Pedig aligha az előadás magas művészi színvonala fogta meg őket.

Igen, szegény „nagyoperett” látott már a pécsinél fényesebb környezetet is. A picike színpadon csak „helybenkeringözni” lehet, mint egy szalagavatón, a prózai színészek a dalokat csak jelzik, a „cicák” talán a szomszéd kis lokálból ugrottak át (de a híres Pécsi Balettből biztosan nem). Mondjuk ki: a színpadon megjelenő művészek sem énekelni, sem táncolni nem tudnak olyan szinten, ahogy azt ebben a darabban megszoktuk, egyes mellékszereplőket kifejezetten jobb lett volna fel sem engedni a színpadra. A fiatal kürtös hölgy az árokban kifejezetten feszengett is, tán éppen emiatt. Mégis be kell vallani: szórakoztató és jó előadás volt. Miért?

Biztosan nem azért mert az ifjú sanzonnét szerepét, akibe a szöveg szerint minden férfi első látásra szerelmes lesz, ismét MILF korú hölgyre osztották, és Cecília, akiért még három férj után is bolondulni lehet, ismét Honty Hanna korú dáma. Mit tudnak akkor ezek a művészek (mert művészek!) ott a színpadon, amitől nem tartjuk őket rossz csepűrágóknak? Mit tudtak ennek a darabnak az írói, amitől „működik” ez az előadás is? Alighanem egyetlen dolgot: a látszólag mindenkitől távol álló, hercegi, hercegnői, orfeumi környezetben, ahova nemhogy a ma közönsége, de a száz évvel ezelőtti közönség sem juthatott be soha, olyan embereket mutat be, akik teljes mértékben élnek. Ráismerünk barátainkra, azokra a valóban élő apró kis mozdulatokról, gesztusokról, amiktől élni kezdenek a jelmezes, agyonsminkelt figurák.

Élnek, mert ma is vannak köztünk olyan végtelenül nevetséges emberek, akik komolyan veszik régen anakroniksztikussá vált ilyen-olyan rendjüket és rangjukat. El lehet hinni, hogy létezik olyan önmagát szerelmesnek mondó férfi, aki a saját státusza miatti büszkeségből, gőgből nem venné feleségül állítólagos szerelmét, csak a szakmája miatt. Élnek, mert Cecília nyugodtan lehetne Ausztriába szakadt testvére annak a Becky Sharpnak, akiről két hete beszélgettünk, és akiről már megállapítottuk: ma leginkább HR igazgató lehetne. Élnek, mert avított jelmezük nem zavar jobban, mint azon urak jelmez-egyenruhája, akik felnőtt ember létükre sem vetik le farsang elmúltával a huszármantét, és a „jobb társaságban” ma is bárónak, grófnak, sőt hercegnek mondják magukat. Jól esik látni a színpadon mindazt, amit nem merünk látni az életben: az álszentség, az önteltség, a dölyf, a hamis hiúság mily nevetséges! Jó látni, hogy egyedül Szilvia, mondjuk ki: a lekurvázott nő az, akit nem lehet lesajnálni, nem lehet kinevetni, ő az, aki a színpadon is egy lány, aki harcolni akar azért a férfiért, akit valóban szeret. Ennél modernebb nő nincs, nála határozottabban senki nem áll ki ma sem a kenyérkeresete, a függetlensége a szabadsága mellett. (A „liberté” szót még jegyezzük meg, a jövő héten még visszatérünk rá!) De akkor miért lenne ciki ez a darab?

Kell is az előadás végeztével egy kis séta Pécs igazán rendesen (noha talán kissé megkésve...) kialakított belvárosában, ahol irigylésre méltóan mozgalmas „élet” van éjjél körül. Közben meg elképzelhetjük a történet folytatását. Valahogy így:

„Miután Szilvia sikerrel felülkerekedett leendő anyósán, és megkötthetett házassága nem túl határozott jellemű szerelmével, azonnal ő lett a kenyérkereső a családban. Karrierjét természetesen nem adja fel, folytatja színésznői pályáját. Férje, Edwin, a herceg, irányítja a háztartást, neveli a gyerekeket, miközben néha, csak saját magának, délutánonként, mikor viszi a kölyköket a Schönbrunni kastély kertjében lévő játszótérre, eldúldogtatja a „Te rongyos élet” refrénjét. De ebből nincs semmi feszültség: mindenki elfogadja ezt a munkamegosztást. Bóni és Stázi pedig vasárnaponként megállnak a ház előtt, és a két család együtt indul a hegyekbe biciklizni.”

Nem így lesz? A jajcica alapján nem erre gondol az ember? Furcsa ez a jövőkép? Pedig nincs másik alternatíva!

(drcharon.blogspot.com, 2012. 4. 11.)

La liberté – I.

Bizet: Carmen és Jozef von Sternberg: Der blaue Engel ürügyén, egy kicsit Weöres Sándor „A két nem” c. verséből idézve.

Azokat a kérdéseket tettük fel jó pár héttel ezelőtt, amikor a színpadjainkon bemutatott párkapcsolatokról kezdtünk beszélgetni, hogy „Visszaél-e katonatiszti pozíciójával a macsó Don José Carmennel, a hátrányos helyzetű dohánygyári munkásnővel szemben? Visszaél-e igen előnyös adottságaival a rosszéletű Carmen a mamáját oly őszintén szerető Don Josével szemben?”

Ma ezek teljesen jogosnak tűnő kérdések, még akkor is, ha néhányan bolondnak nézik miatta a bloggert. Amikor a 21. századi európai ember szemével nézzük a Spanyolországban játszódó melódiadús opera történetét, akkor bizony mindkét főszereplőt alaposan el lehet ítélni. „Megérdemlik” tragikus sorsukat, hiszen nem az elfogadott normák szerint élnek, bukásuk tehát várható és helyes. Az is aligha lehet kérdés, és bármely bíróság komolyan kénytelen lenne tárgyalni a vádat, hogy szegény, ártatlan Carmen az első felvonásban kizárólag merő kényszerűségből ajánlja fel barátságát az őt fogva tartó katonatisztnek. De azon sem sokat szokás vitatkozni, hogy Carmen, kinek szerelme „*mint a lepke, Oly csalfán ágról ágra száll*” nem biztos, hogy igazán képes lenne hosszabb távon teljesíteni a Magyarországon immáron ismét a polgári jog részévé és ezáltal perelhetővé tett házassági hűsége vonatkozó kötelezettségeit. Viszont akkor mit kell ma mondani erről a történetről a 12 éves kölyköknek, ha együtt nézzük meg az előadást? Vagy ne vigyük el őket erre a darabra húszéves koruk előtt? Ha nem mutatjuk meg az eredeti művet szegény gyerekünknek, még azt gondolja, hogy a „torreádor indulót” a Forma 1 versenyekre találták ki...

Ráadásul ez a probléma nem egyedi. A Carmennél kevésbé ismert, de hozzánk sokkal közelebb álló történetet mesél el a magyarul „Kék angyal” (német eredetiben: „Lola”) című 1930-ban gyártott film, amelynek alapja a jól ismert író, Thomas Mann bátyjának, Heinrich Mannak a novellája. Ebben „ugrott ki” Marlene Dietrich, aki egy másik, már-már elfeledett prototípusa lett annak a „gonosz” nőnek, aki tönkreteszi a férfiakat. Ő azt énekli magáról, hogy „*Ich bin die fesche Lola...*”, ami tartalmában alig különbözik Carmen habanerájától. És a „vamp” nőalakok sora messze nem ér véget, sőt, akár a baráti körünkben is találunk olyan hölgyet, aki felrúgott már egy-két lángoló nagy szerelemnek induló kapcsolatot, belegyalogolt egy-két polgári házasság szentségébe.

De miért lettek ilyenek ezek a lányok? Hogyan alakult ki személyiségük? Ki volt Carmen vagy Lola mamája? Hányszor játszott együtt bármelyikükkel is édesapjuk? Lássuk be, erről elég keveset tudunk. Mégis, ha jól körülnézünk

magunk körül, akkor hány olyan mai, hús-vér 12 éves gyereklányt látunk, akik már minden szót értenek például a Kiscsillag Feketemosójából.⁶ Belőlük mi lesz? Carmen? Lola?

Ha polgárként nézzük akár a Carment, akár a Kék angyalt, egyszerű az ítélet: ezek erkölcstelenek. Igen, e nők viselkedése valóban nem illik az európai polgári szokások közé. Ők a polgári világon kívül álló „félvilág”, az oly romantikusnak látszó, valójában egyszerűen csak más, „éjszakai élet”-nek alakjai. De még egyszer: miért is ítéljük el Carment vagy Lolát, akik őszintén felrúgják megunt kapcsolatukat, és miért nem ítéljük el pl. Annát (Karenin feleségét), aki inkább belehal vállalhatatlan szerelmébe? Miért fogadjuk el ma inkább a látszatra jó, de valójában pokoli házasságot, mint egy válást? Miért találkozunk a barátaink, hírességeink között számos rákbeteggel, akiről tudván tudjuk, de soha ki nem mondjuk, hogy szenvedésének talán legfőbb oka egy megtalált igaz szerelem, ami a „tökéletes” család, „hű” feleség, szép gyerekek mellett vállalhatatlan? Miért nem engedhetjük meg nekik, hogy egészségesek maradjanak?

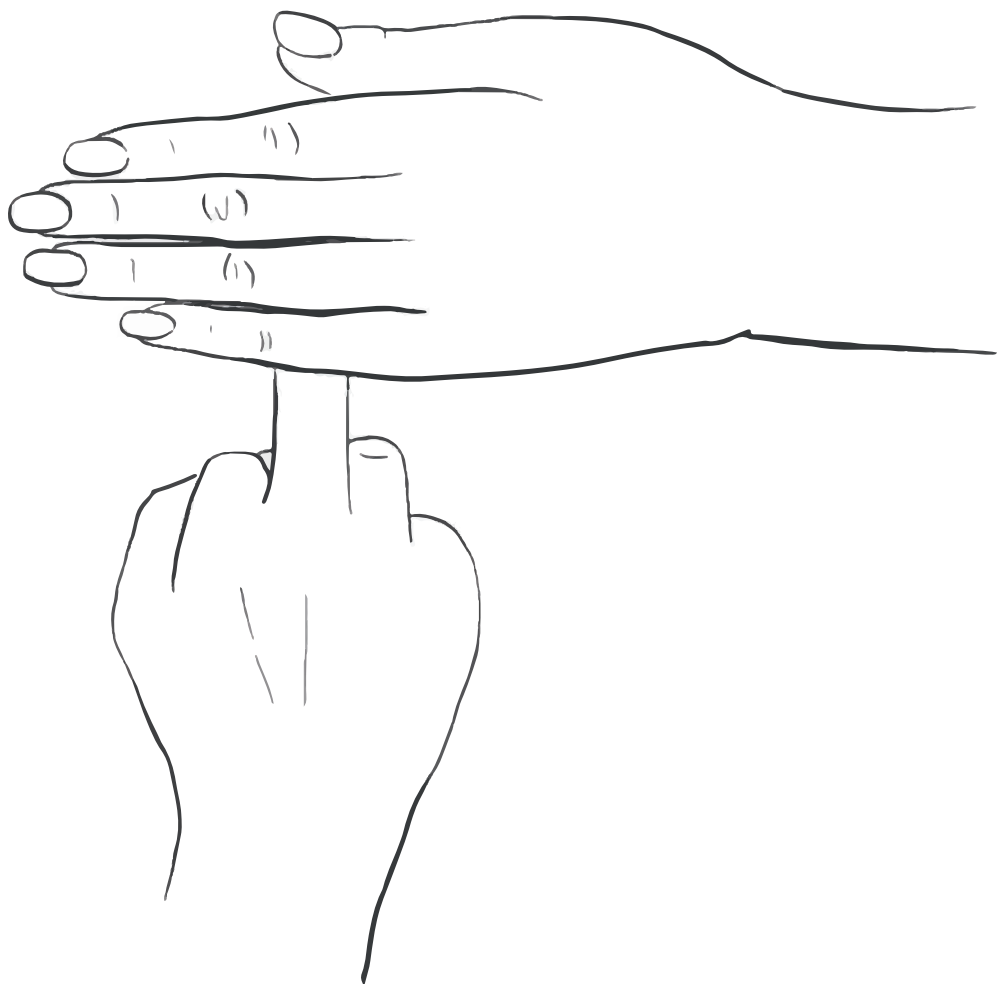
Tudjuk, még ha sokszor nem is vagyunk hajlandóak tudomásul venni, hogy Földünkön még egy kis térségen belül is bizony nagyon eltérő kultúrák léteznek. Nagy baj, ha léteznek olyan emberek, akik nem tanulták meg, hogyan kell teljes unalomban vagy méla undorral együtt élni valakivel. Mert például mit mond Weöres egy rendkívül fontos versében) a nőről? „... királynői díszruhája a meztelenség.” Ez erkölcstelen? Ez nem eléggé polgári erkölcs? Weöres ne lenne polgári költő? Kötelező, hogy az egész Földön csak egyetlen kultúra létezzen? Katalóniában, amelynek fővárosa a csodás Barcelona, mára már betiltották a bikaviadalokat. Ott már nincs több aktív torreador sem. Most akkor kibe fog Carmen beleszeretni, kire fog felnézni, kit fog ész nélkül imádni, kiért fogja otthagyni a kispolgári Josét? Kiért fog meghalni?

Szerencsére középiskolák még vannak. Itt-ott még tanít bennük férfitanár is, őket még talán megörjítheti egy-egy Lola. De tartunk tőle, hogy már nem sokáig. Bár azt azért nehéz megjósolni, kik fogynak el előbb: a megvadhítható férfitanárok vagy a Lolák.

(drcharon.blogspot.com, 2012. 5. 9.)

---

⁶ A dalban a nyugalmat megzavaró kifejezések hangoztatnak el.

La Liberté II.

Kertész Mihály: "Casablanca" című filmje nyomán

Megiöttünk szabiról, itt az iskolakezdés, megvoltak az első szülői értekezletek, itt az idő folytatni a blogot. Folytatni kell, mert rengeteg izgalmas esemény zajlik körülöttünk, ezekről nem lehet nem beszélni. Ráadásul egy nagyon fontos témánál hagytuk félbe a „csevegést”: éppen a szabadságról, Carmen szabadságáról beszélgettünk. Már akkor is tudtuk, hogy ezt a témát folytatni kell, csak ennek a második résznek a megírását oly sok esemény hátráltatta...

De vágjunk végre bele!

Az egyik internetes portál pár napja kiemelt helyen hozta, hogy harminc éve halt meg Ingrid Bergman. És ők is azonnal annak a filmnek a nevét illesztették a hír címébe, amelyekre alighanem mindenki emlékszik, ha csak egyszer látta is. Márpedig a Casablancát egyszer legalább szinte mindenki megnézi.

Pedig ez egy igen egyszerű film: két tökéletes férfi, akik között egy tökéletes nő képtelen választani. Annak a kornak a divatjának még ez a nő viselkedési modell felelt meg: a férfiakat mindenben segítő, szép és látszólag gyenge, támaszra szoruló asszony. Egy kis önfeláldozás, vagy inkább nagyon is sok, amit azért egy kicsit semmibe veszünk, nem mutatunk ki, természetesnek tartunk. Ki tehet többet a másikért, ki szereti jobban a másikat, kinek fontosabb a másik élete, mint a sajátja. És legbelül az alapkérdés: kinek fontosabb egy megfoghatatlan eszme: a szabadság megtartása, mint a saját jövője. Ennyi a film, aminek dramaturgiai nagyságát éppen az adja, hogy ezek a gondolatok szinte meg sem jelennek a szövegben, a képeken, a szereplők alig beszélnek ilyesmiről. A képeken hétköznapi események zajlanak: vesznek, adnak, üzletelnek mindennel, isznak, kártyáznak, egy kicsit még énekelnek is. Mégis mindenki, de valóban mindenki megérti, hogy a Magyarországról már 1926-ban elmenekült Kertész Mihály miről is beszél.

Mert nem az egyszerű „sztori”, nem a nagyon is klasszikus, szinte sematikus cselekményvezetés, még talán nem is az igazán kiváló színészi munka hozza a film örökérvényűségét. Hiába lenne Bergman valóban tökéletesen fényképezett és valóban örök szépsége (persze az operatőr is kapott egy Oscart), hiába lenne Bogart jól ismert, és akkoriban minden nő által imádott flegmasága, még a tökéletes színészi munka is kevés lenne a film sok évtizedes, több generáción át tartó elfogadottságához. Ez a film a magyar rendező munkája miatt lett ennyire jó. Ő irányította a négy (!) forgatókönyvírót, akik valóban mondatról mondatra, másodpercről másodpercre tökéletesen dolgozták ki ennek a filmnek minden jelenetét. Kertész és forgatókönyvírói, akik persze ugyancsak Oscar-díjat kaptak a munkájukért, valami olyasmit oldottak meg, ami keveseknek sikerült.

Megoldották azt, hogy a Casablancának a látszat ellenére talán mégsem a Bergman alakította Ilse, a két tökéletes férfi között őrlődő asszony az igazi nő

drámai hőse. Hanem talán Yvonne, a kis liba, aki ugyanúgy szerelmes a Bogart alakította szívtipró Rickbe, mint minden nőnemű lény, csak ő reménytelenül. Ez a kis senki válik a film üzenetét hordozó alakká. Őrá egészen biztosan mindenki emlékezni fog, pedig a teljesen ismeretlen Marie Madeleine Berthe Lebeau színészi képességei nem hasonlíthatók össze Bergmanéval. Soha, senki nem emlékszik akár csak egyetlen másik jelentre is, amiben ez a színésznő emlékeztetést alakított volna. Neki ebben a filmben is mindössze néhány snittje van, ami közül egyet – blogíró szerint legalábbis – minden fiatalnak látni kellene, kamaszkorában, 15-16 évesen, amikor még komolyan tudja venni a „szabadság” gondolatát. Ki ez az Yvonne? Egy kis konzumlány, akit Rick, a főnök a film elején nyeglén, szinte észrevétlenül pattint le, észre sem vesz, rá sem néz. De dramaturgiailag hihetetlen fontos ez a pár másodperc is, mert ettől tudjuk „helyére tenni” a lényegtelen kis nőt. Aki később már mint egy német tiszt babája tér vissza, bosszantani Ricket, és minden franciát. Hányszor éltük ezt mi is át! Hány lányt sértettünk véletlenül halálra azzal, hogy nem vettük észre közeledésüket, akik aztán egy életre bosszút esküdtek ellenünk? De ettől még sem Rick, sem Yvonne képe nem maradna fenn. De van egy jelenet, amikor a másik hős férfi, Victor László, utolsó menedékként a francia himnusz, a Marseillaise zenéjével képes csak túlharsogni a megszálló német dalosokat. Ekkor látjuk utoljára Yvonne arcát. Megmértük: mindössze nyolc másodpercre. De az a nyolc másodperc, ez az arc valóban beleég az ember agyába. A pici nő, akiről tudjuk, hogy eladó, megvehető, bárkinek, bármikor megkapható, 160 centije minden erejével énekel. A Marseillaise-t harsogja, a francia himnuszt, a klasszikus, az 1789-es szabadság himnuszát énekli. Mert a Marseillaise a szabadság maga. Akinek volt szerencséje megérteni és megtanulni a francia szöveget, az könnyebben megérti, hogy a varázslatos hatású „Marchons! Marchons!” (a magyar változatban: „Csak jöjj, csak jöjj”, szó szerint talán „menjünk, menjünk”) szavak elhangzásakor miért indult el és indulna el ma is valóban oly sok ember megvédeni a szabadság, egyenlőség, testvériség („Liberté, égalité, fraternité”) eszméjét.

Ezért fontos ez a film, ezt a jelenetet, ami egyben a film fordulópontja is, készíti elő Bergman, Bogart és az egész szereplőgárda játéka. Emellett már szinte mellékszál, hogy a film egy olyan igazi szerelmet mutat be, ami keveseknek adatik meg. Pedig azt sem szabad elfelejteni, hogy „a világ örökké ünnepli a szerelmeseket”. („The world will always welcome lovers As time goes by”). De ez egy másik történet.

(drcharon.blogspot.com, 2012. 9. 12.)

Utópia

Morus Tamás: „Utópia” című könyve és Fred Zinnemann: „Egy ember az örökkévalóságnak” című filmje nyomán.

„... a fejedelmek tanácsosai vagy valóban olyan bölcsek, hogy nem szorulnak másra, vagy legalább azt hiszik. Tehát nem engedik a más tanácsát érvényesülni, és csak azoknak a beszédét helyeslik hízelegve – még ha mindjárt a legképtelenebb is – akik a fejedelem kiváltképpen kedvencei, és akiknél helyeslésükkel érdemeket szerezhetnek a maguk számára.”

A fenti idézet nem egy ellenzéki portál szövegéből, hanem egy 1516-ban megjelent könyvből való. Annak az embernek a könyvéből, akit ma a katolikus egyház hivatalosan is az államférfiak és a jogászok védőszentjeként tisztel. Ki volt ő, és mit tett azért, hogy ennyi sok évszázad után még mindig példaképül lehet állítani bármely mai politikus elé? Tudunk-e róla eleget, ismerjük-e a jól láthatóan ma is annyira érvényes mondatait?

Morus Tamás 1478-ban született, abban a korban, amit még az igen fejlett Angliában is a sötét középkornak szokás tartani. Halála pedig 1535-ben következett be, mégpedig úgy, hogy VIII. Henrik király, aki pedig valóban sokat tett országa nagyságáért, gyakorlatilag minden jogszerű eljárás nélkül lefejeztette. Erről a folyamatról szól Fred Zinnemann filmje, ami képes tökéletesen bemutatni azt az ellentmondást, hogy a művelt és szimpatikus király miképpen kerül szembe azzal az eleinte szinte gyengének látszó férfival, akiből később halhatatlan hős lesz. Pedig Morus semmi mást nem tesz, mint betartja azokat az alapvető szabályokat, amelyeket vallásától függetlenül mindenkinek be kellene tartania.

Az Ószövetség szerint az Örökkévaló által átadott tízparancsolat mindenkinek képes irányt mutatni, felhúzni azokat a „falakat”, amelyeket akkor sem szabad átlépni, ha bármilyen hatalom is parancsolja. „Ne lopj.”, „Ne tégy felebarátod ellen hamis tanúságot.”, „Ne kívánd felebarátod házát.” „Ne kívánd felebarátod feleségét, szolgáját, szolgálónőjét, sem ökrét, sem szamarát, semmit, ami a te felebarátodé!” és persze: „Ne gyilkolj!”. A lopásra, legyen az intézményesített lopás, a folyamatos hazudozásra, legyen az munkaköri kötelesség, ugyanúgy nincsen semmiféle mentség, mint a gyilkosságra, még ha parancsra is tette valaki. És ebben van Morus hatalmas jelentősége. Mert ő már sok száz évvel ezelőtt saját életével bebizonyította, hogy egyszer ki kell mondani: eddig, és ne

tovább! Az önkénynek is ellen lehet állni, az intézményesített butaságnak is lehet nemet mondani.

De a filmet nem csak ezért érdemes megnézni, és megnézetni minden kamasszal. Csodálatosan, a filmtechnológia, a rendezési szakma minden tudását hasznosítva sikerül láttatni a korabeli Angliát, és Morus emberségét. Morus legnagyobb fennmaradt írásműve, az Utópia persze nem vihető a szélesvászonra, pedig érdekes lenne. Hiszen még a korlátlan politikai hatalmat megalapozó gazdaságpolitikáról is szó esik benne:

„...a magántulajdon lehetőleg kevés legyen, nagyon fontos a királynak, mivelhogy abban van az ő támasza, ha a nép nem virgonckodik a nagy gazdagságtól és szabadságtól, türelmetlenül viselve el a kemény és igazságtalan uralmat. A szűkölködés és ínség viszont ellenkezőleg, visszaszorítja, türelmessé teszi a lelkeket, s megszünteti a lázadás bátor szellemét.”

De hiába a sok hasznos, 500 év előtti jótanács, azt az államot, amelyet Morus ideálisként leírt, Utópiának hívták, mi pedig a mai Valóságban élünk. De álmodozni nekünk is szabad, a parancsolatokat megtartani pedig, akár hiszünk az örökkévalóban, akár nem, kötelező. Csupán emberségből is.

További elemzések: Kiváló, igen magas színvonalú, de jól olvasható (angol nyelvű) történelmi anyagok találhatóak a New-York-i jezsuita egyetem honlapján (<https://sourcebooks.fordham.edu>).

(drcharon.blogspot.com, 2012. 9. 26.)

„Jártam veled, mint beteg a bottal”

Szép Ernő: Lila ákác (Móricz Zsigmond Színház, Nyíregyháza)

Indul a szezon, minden „valamirevaló” színházban tartják már az első bemutatókat. Ilyenkor lehet örvendezni, csemegézni, bosszankodni. Ha alaposan végigpörgetjük színházaink idei műsorterveit, szép képet kapunk. Vajon mi lehet az oka annak, hogy mindenhol ismét ugyanazt a néhány darabot láthatjuk? Novemberben valóban két hét eltéréssel egyazon zenés darabot mutatják be Szegeden és Szombathelyen? Az előadásokat vidéken a kisvárosok pár ezer nézőjének kell tervezni? Csak blogíró és néhány hivatásos színházi ember olyan örült, hogy a saját városán kívül is megnéz egy-egy darabot? De végül is ez nem a mi gondunk, ne gondolkodjunk az igazgatók helyett. Bizonyára tudják, mit, miért csinálnak. Mint ahogy a nyíregyházi színház direktora is biztosra akart menni, amikor egy „tuti-siker” darabot vett elő. Mert Szép Ernő darabjában ott vannak, akiket a nézők szeretni tudnak: azok a nők, akikkel minden öregedő férj oly szívesen megismerkedne, és akiket a város tisztos polgárnői kedvükre lenézhetnek. Itt van a rossz erkölcsűnek gondolt szűzlány, a minden gyanú felett álló, ám könnyen megkapható úrinő, és természetesen a szomorú-boldogtalan, piás konzumhölgy is. A színésznők számára komoly próbatétel életet vinni ezekbe a sémákba, de Nyíregyháza becsületére legyen mondva: valamennyire sikerült.

A színpadi Tóth Mancsi, a jólelkű tangótáncosnő, aki a darab szerint mindössze 16 éves, és aki frissen „felszedett” ismerősétől a lila „ákácot” kérte emlékebe, többé-kevésbé hihetően állítja magáról, amikor a Casino nevű mulatószerűségben találkozunk vele, hogy „*Én úgy útalom a pezsgőt!*”. Az adott esetben ez azért sem csodálható, mert abban a rossz kinézetű lebujban, amit a színpadon látunk, alighanem valami nagyon gyenge minőségű szeszt mérhetnek. A részegséget, a rossz erkölcsöket szép, szabványos eszközökkel „hozza” is a társulat, lényegesen nagyobb hangerővel és hosszabban, mint az szükséges lenne. Talán azt próbálják ellensúlyozni, hogy a Mancit játszó művésznő már nem annyira hamvas, de legalább hihetően kellően határozott ahhoz, hogy megszerezze magának azt a férfit, akit kinézett magának. Egyszerűen, és minden mai lány számára tanulságos módon kijelenti: „*Tessék velem foglalkozni!*”. Ebben azonos azokkal a nőalakokkal, Evitától át Carmenig, kikről már mind, mind írtunk valamit. Nem is lenne érdekes ez a darab, ha nem lenne benne a huszadik században kialakult nagyon buta férfi prototípusa is, a beszélő nevet hordozó Pali, Palikám: Csacsinszky Pál úr. Pali sorsa miatt

érdemes megnézni a darabot, megmutatni fiainknak, de lányainknak is, hogy „na, ilyet azért ne...”.

Pali szerelmes, azt állítja magáról, hogy „*folyton csak a szívemet figyelem*”. Ebben a nagy figyelemben természetesen nem veszi észre a hús-vér nőt, aki képes őt imádni már az első perctől, már az első csók pillanatától fogva. De nem veszi észre azt a hús-vér asszonyt sem, aki legalább egy délutánnyi szórakozást szeretne számára nyújtani. „*Nem kár ezért a szép délutánért?*”, kérdi az úriasszony, miközben csipkés fehérneműjét aktivizálva próbálja rábírni Palit a lelki szépségeknél kézzelfoghatóbb gyönyörűségek élvezetére. Sikertelenül. Mit akar hát ez a 25 éves fiú? Ezt igazából nem tudjuk meg, pedig ő is láthatná, hogy ha elment a lány, már késő sírni. A lány pedig elmegy, mert minden nő elmegy a buta, tesze-tosza pasik mellől. De Manci még ki is osztja, kerek-perec megmondva a véleményét imádottjának: „*Ha én művelt volnék, akkor sem volnék olyan buta, mint maga.*” Ezért aztán a darab végén Pali nagy-nagy szenvedését látva arra gondolunk, hogy a legjobb, ami történhetett velük, éppen az, hogy elváltak, mert ha nem így lett volna, akkor, amikor majd Manci megszülte harmadik gyermekét is, és rájön, hogy Palikája valóban annyira gyenge és használhatatlan, mint amennyire látszik, akkor már nem lenne az a szerelem, nem lenne az a lila ákác, ami mellette tartaná. Vagyis a sok-sok sírással, üvöltözéssel záródó darab, ha jobban belegondolunk, alighanem mégis inkább „happy end”-es. A néző ezért egy kicsit zavarban van, nem tudja, hogy most komédiát látott vagy tragédiát, és ugyanazt kérdi, amit Manci, amikor a „bonyodalom” csúcspontján, szó szerint az úrinő bugyijába keveredve találja imádottját: „*Szabad már röhögni?*”.

(drcharon.blogspot.com, 2012. 10. 10.)

„Ha tudnók, kinek, mi fáj, senki se bántaná a másikat.” – I.

Heltai Jenő: Álmokháza

Blogíró kivételesen határozatlan: nem tudja, vajon okos dolog-e erről a könyvről írnia. Szerzőjéhez ugyan rendkívül vonzódik, érteni véli humorát, szerelmeit, asszonyokhoz való viszonyát, származását, de éppen ezért elfogult. Ráadásul most szinte ugyanannyi éves, mint amikor Heltai ezt a tőle szokatlan művét megírta. Öreg volt már? Igen, de akkor blogíró is öreg. A nagy kérdés azonban nem ez, ráadásul Heltai a könyv megírása után még élt 28 igen kemény évet. Blogíró ezt a könyvet ajándékba kapta, egy lánytól, a világ még ma is legokosabbnak tartott lányától. Nagyon-nagyon régen történt, akkor, amikor mindketten még csak 17 évesek voltak. Miért éppen ezt a könyvet adta az a lány szülinapi ajándékkul? Honnan tudta akkor az a lány, még ha világ legokosabbja is volt, hogy blogíró 40 év elmúltával rendkívül fontosnak fogja tartani Heltai gondolatait? De miért nem tudta az a nagyon okos lány, hogy blogíró 17 évesen ebből a könyvből még semmit nem fog megérteni? Miért nem tudta az a nagyon-nagyon okos lány, hogy blogíró 17 évesen őt sem fogja megérteni...

„Ki kíváncsi embertársra? Senki! Isten mindenki számára mindennap újra teremti a világot, első és egyetlen ember vagyunk benne.”

Ez a könyv csaknem száz évvel a zseniális Csányi professzor által kitalált új tudományos fogalom megalkotása előtt az egyszemélyes csoportokról szól. Erről írtunk is már, noha még nem a blogban, hanem az újságban, csak ez az írás most éppen nem érhető el a neten. De nem is blogíró gondolatai fontosak, sokkal inkább az, hogy ma már tudományos szintre emelkedett az a vélemény, ami kilencven éve még csak egy öregedő költő szomorú konklúziója volt: *„Ennemagának él mindenki, és ennemagának hal meg. Társakkal pillanatokra találkozik csak, adás-vevésben, hivatalos ügyekben, szerelemben, barátságban, örömben, fájdalomban. Egyedül vagy, és egyedül maradsz, mert másban is magadat szereted csak..”*

Ha ismerjük a Kató verseket, ha egyszer is mondtuk lánynak / srácnak, ki éppen mély lelki kapcsolatba készült kerülni velünk, hogy *„... vagy nekem adjon jobbakat!”*, ha egyszer is olvastuk *„A másik”* című verset, akkor joggal kérdezhetjük: hogyan jutott el Heltai harminc év alatt ezekig a gondolatokig? Mi készítette őt, hogy megírjon egy olyan regényt, ami látszólag egyáltalán nem illeszkedik életművébe?

Azt tudjuk, hogy Heltai igen felkészült író volt, és egy cseppet sem csoda, hogy amikor meglátott egy törött alt-Wien porcelánfigurát, azonnal tudta: regényt

kell írni egy félkezű századosról. Így aztán ennek a szinte krimiszerűen izgalmas könyvnek a „sztorija” igen egyszerű. Az első világháború vége felé vagyunk, amikor is egy jó módú katonatiszt súlyos sebesülés után hazatér a hátszágba, Budapestre. Természetesen megkísérli megtalálni előző élete szereplőit. Ki volt, milyen volt ez a katonatiszt, aki a maga korának igen átlagos figurája lehetett?

„Karmel nem volt filozófus. Egyszerű, egészséges, gazdag budapesti fiatalember volt. Sokat olvasott, gyakran járt külföldön, néha gondolkodott is. De mint a legtöbb ember, mindig utólag. Beérte azzal, hogy levonta a tanulságot abból, amin átesett. De tapasztalatai nem győzték meg arról, hogy helyesebb előre kicirkalmazott terv szerint élnünk, eleve megfontolnunk minden lehetőséget, és minden oldalról fölvértezni magunkat a kísértés, az ostobaság és a könnyelműség ellen. Noha mestersége révén nagy érzéke volt pozitivitás, rend, pontosság, matematika és logika iránt, dolgozókabátjával együtt szögre akasztotta ezt az érzékét is, és mindig a pillanat rabságában friss, szüretlen impressziók mámorában ellenállás nélkül vitette magát az élet sodrával. A szerencse kényeztette, és mert épen úszta meg minden vállalkozását, sebezhetetlennek gondolta magát.”

Ilyen fiatalember ma is sok létezik, bár ma nem katonának, hanem inkább menedzsernek divat beállni. A szerencse őket is kényezteti, és ők is hajlamosak arra, hogy ellenállás nélkül vitessék magukat az élet sodrával. Ők is sokat fordulnak meg olyan helyeken, ahol *„Az asztalon pezsgő, a falon egy svábbogár, a zongora mellett a borzas és szmokingos fiatalember.”*

Mi elől menekült a százados a pezsgő habzó világába? És mi elől menekült Álmokháza kislány lakója, Terka, akit a félkezű százados „Iczky grófné lányának” gondolt, és a porcelánfigura nőalakjával azonosan hibátlan szépségűnek lát? És ki az a vak zongorista, aki elől valóban menekül a minden egyéb téren kiemelkedően bátor százados? Ezekre a kérdésekre ebben a regényben egyenes, direkt választ nem kapunk. De számos, nagyon fontos problémánkat megválaszolhatja a könyv. Az önmagát kereső férfi és az ugyancsak önmagát kereső nő történetén keresztül rá kell ébrednünk, ha még nem tudtuk volna, hogy egész felnőtt életünkben gyerekkori álmainkat kergetjük. Bármilyen legyen is az, legyen az álomnak bármiféle alapja, vagy legyen az egész álom egy egészséges gyermek egészséges fantáziájának a szüleménye, képtelenség előle menekülni. Ha sikert, ha hivatást, ha hibátlan alakú nőt, ha kisportolt, ha gazdag férjet álmodtunk magunknak, azt fogjuk kergetni egész

életünkben, legtöbbször hiába. Mert azt is kimondhatjuk, hogy egyedül soha meg nem találhatjuk az álmainkat, ehhez szükségünk van a társakra, ebben sokat segíthet egy „Másik” (mert ...*”a másikat szerettem”,* mondta Heltai), hiszen *„Ketten együtt talán könnyebben viseljük el azt a terhet, amellyel a múlt ránk nehezedik.”*

(Ez egy izgalmas és nehéz könyv, ezért ezt a témát még folytatjuk.

Utána fogunk járni a svábbogárnak...)

(drcharon.blogspot.com, 2012. 10. 24.)

„Ha tudnók, kinek, mi fáj, senki se bántaná a másikat.” – II.

Heltai Jenő: Álmokháza ürügyén

„Az asztalon pezsgő, a falon egy svábbogár, a zongora mellett a borzas és szmokingos fiatalember.”

Borzasztó, de korunk megdöbbenően sokban hasonlít a száz évvel ezelőttihez. Sajnos nem abban, hogy városaink egy harminc éve tartó hatalmas fellendülést követően gyönyörűen néznének ki. Az elmúlt években nem épültek sugárutak, nem fejlődött viharosan a közlekedés. Szerencsére abban viszont bízhatunk, hogy fiaink két év múlva, az első világháború kitörésének századik évfordulóján sem fognak sok száz kilométerre Budapesttől harcolni, de a válság, a szegénység, a munkanélküliség ma is komolyan próbára teszi a jellemeket. Az első világháborúban a hátszázgot még nem fenyegette közvetlen veszély, harci repülőgépek alig voltak, bombázásról szó sem lehetett, a nagyvárosokat az ágyúk nemigen lőtték. Budapesten akkor is a gazdasági helyzet drámai romlása, a pénztelenség, a nyomor ellen kellett harcolni, éppen úgy, mint ma. Ez a helyzet pedig mindig kitermeli a maga gusztustalan parazitáit.

A portást Valamivicsnek hívták. Nem ez volt az igazi neve. Az igazit senki sem tudta, talán ő maga sem... Adott-vett, aranyat ezüstöt, ékszer, képet, bútort, szőnyeget, nyomon követte a megszorult embert, mint vizsla a vadat, tudta, hol van kiadó lakás. Kis és nagy tételekben máról holnapra szállította a narancsot, banánt, a kaviárt, a svájci csokoládét, a havanna szivart, az egyiptomi cigarettát, a francia parfümöt és női selyemharisnyát, az utóbbit esetleg mindjárt lábon.

Lábon azóta is, folyamatosan, nagyon könnyen lehet selyemharisnyát kapni. Különösen ott, ahol sok az arany, az ezüst, a kép, a bútor.

Pedig Valamivics nem bűnöző. Csak mindig pontosan tudja, mitől döglik a légy. Ő volt a légóparancsnok az „Egy szerelem három éjszakájából”, anyagbeszerző a hatvanas években, és ő járt „ezerötös” Ladával, amikor az egyetemi tanár Trabanttal füstölte tele a várost.

A meglepő addig meglepő csak, míg nyitját nem tudjuk. Meg lehet tudni, el lehet intézni mindent. Pénzért minden és mindenki kapható. Határokba, korlátozásokba csak a buta, a gyáva, a szemérmes nyugszik bele. Ebből a három anyagból gyúrnak az úgynevezett becsületes embert. Az pedig öregsúllyal fut minden versenyben, legfeljebb helyre jön be, de sohasem nyer.

A becsületes embereknek ma sincs sok esélyük a győzelemre, a valamivicsnek ma is mindent visznek. Nem kell nagyon messzire menjünk, a gazdasági sajtó hetek óta mással sincs tele, mint a valaha látványosan jól menő legnagyobb hazai biztosítási alkusz cég széthullásával, majd főnixmadárként való újraéledésével. De azok a csúcsmenedzserek, akik pár év alatt sok tízmilliárd forintot kiénekeltek teljesen felesleges devizahitelekre az átvert kisemberek zsebéből, alig olvasták a magyar irodalmat.

Pedig többet kellene olvasni! Legalább magyarul, a magyar szerzőket!

Mert nem csupán Heltai e sajnos kevésbé ismert regénye, de Jókai egyik legkönnyebben olvasható műve is óvatosságra inthette volna azokat, akik hosszú évek küzdése által megszerzett értékes ingatlanukat zálogba téve használták ki az akkor kiválónak látszó, és a vonatkozó jogszabályoknak mindenben tökéletesen megfelelő hatalmas lehetőségeket.

Sok embert tett már az a káprázat tönkre, hogy jó kisgyáros, kiskereskedő létre nagygyárosnak, nagykereskedőnek hitte magát fölemelhetni; holott az két „ellentét” talentum és tanulmány. Az egyiknek minden apró nyereséget meg kell ragadni, a másiknak észre sem szabad azokat venni. Az egyiknek csak bizonyosra szabad dolgozni, a másiknak feladata mindig nagyokat kockáztatni. Az egyiknek alkalmazkodni kell a helyi viszonyokhoz, a másiknak a kerek világra spekulálni, hogy ha egy helyről kiszorult, más helyütt szorítson magának tért. (Jókai Mór: Fekete Gyémántok)

Jókai, Heltai írásai már semmit nem segíthetnek a sok képzetlen, naiv, lecsúszott, tönkrement vidéki kisvállalkozón, azokon, akik a bezárt üzlet, bezárt műhely után már csak az elárverezett házukból menekülő svábbogarakkal beszélhetik meg sorsukat. Közülük remélhetően nem sokan követik Heltai századosának döntését, amely döntés után már csak Valamivics és egy kutya követi a halottas kocsit. De az sem sokkal szívderítőbb, ha az értelmes munka, a józan, termelő, a gazdasági életet valóban pezsdítő befektetések helyett a nagy színésznők régi dalain búsongnak a rendkívül helyesen jelentős mennyiségű fogyasztási adóval terhelt kommersz whisky vagy valamely igencsak átlagos divatbor mellett. Milyen furcsa, hogy azt a dalt mostanában egy fiatal, divatos énekesnő is elővette. Vajon miért?

(drcharon.blogspot.com, 2012. 11. 7.)

„... a szerénység jóindulatú, ám gyenge képességű ember látszatát kelti.”

Karácsony táján, amikor az ember már minden értelmes ötletéből kifogyott, megvéve az Európát nyomorba döntő hasznavehetetlen és ízléstelen, Távol-Keleten előállított termékek közül mindazokat, amelyeket a megajándékozott egy percig sem fog használni, az „értelmiségi” ajándékvadásznak illik besétálni egy könyvesboltba is. Ezekben a konyhafelszerelési áruháztól már egyre kevésbé különböző intézményekben a legtöbb esetben önálló polcrészük, sokszor saját kis sarkuk is van a hihetetlenül felületes, legtöbbször amerikai, „pszichológiai” szakkönyveknek, melyek kész recepteket kívánnak adni karrierük gyors építésére, munkatársaik hatékony kezelésére azoknak, akik kellően tehetségtelenek ahhoz, hogy soha ne lehessen igazi karrierük, és soha ne válhasson belőlük igazi, szeretett, jó főnök. Hiszen ha nem lennének annyira tehetségtelenek, belátnák, hogy ezeket a célokat, nem egy vagy két gyenge, papírfedeles könyv átlapozása, hanem könyvtárnyi szakirodalom elemzése árán lehet csak elérni.

Az év elején ismét megjelent egy hasonlóan látszó könyv, borzasztóan blikkfangos címmel (Clifford Nass – Corina Yen: Az ember, aki hazudott a laptopjának, HVG könyvek, 2012. Fordította: Nagy Marcell). Nem is lenne érdemes foglalkozni vele, ha elolvasása után nem derülne ki, hogy ez a mű jóval több a szokásos egynapos gyorstalpalónál. Írója először matematikusként diplomázott, majd szociológiából doktorált, így aztán egyáltalán nem csoda, hogy az eddigi munkásságát összefoglaló könyvét egy jól ismert tételre alapozza, miszerint *„agyunk arra van optimalizálva, hogy felismerje a rossz tapasztalatot, és reagáljon rá; a jó hírek várhatnak.”* Ezt az állítást tartja szinte minden kutató az emberi túlélés legfontosabb pillérének, hiszen ennek révén leszünk képesek menekülni a veszélyek elől, így tudunk eredményesen tanulni a hibákból. Ideális esetben persze mások hibáiból. Nass nagy érdeme, hogy túllép ezen a közismert állításon, és megdöbbenő következtetéseket von le munkatapasztalataiból. Nem kevesebbet, minthogy **a határtalan hízélgés használatában nem szabad visszafogni magunkat.** Valahol ezt mindenki érezte, de egy-két sikeres csirkefogó kivételével soha nem merünk agyament módon hízélgelni se a szeretőinknek, se a munkatársainknak, de még azoknak a munkatársainknak sem, akik a szeretőink lettek, attól félve, hogy amikor rájönnek, dicséretünk mennyire szélsőségesen túlzó, gúnynak fogják tekinteni. Pedig dehogy! Nézzük meg, mint írt a matematikus szociológus-pszichológus erről a témáról:

- *„Bárhol, bármikor bárhogyan dicsérhetünk másokat (de ne magunkat!). Nem számít, van-e valóságalapja annak, amit mondunk. Dicséretünkben a munka során elért eredményeket, ne emberi*

tulajdonságokat hangsúlyozzunk! Munkahelyünkön hozzunk létre olyan közösséget, amelyben kinyilváníthatjuk egymás iránti kölcsönös nagyrabecsülésünket!

- *Másokat óvatosan kritizáljunk! [...] A kritizált személynek mindig adjunk időt arra, hogy a megjegyzéseket átgondolva alapos választ tudjon adni!*
- *Amikor értékelésünkben pozitív és negatív elemek keverednek, kezdjük általános dicsérettel, ezt a fejlődési lehetőségre irányuló kritikai megjegyzések kövessék, majd zárjuk hosszú, részletekben menő pozitív dicsérettel!*
- *Szerénységgel új barátokra tehetünk szert, de az önkritikus megjegyzéseket az emberek tényleg elhiszik, ezért csak akkor kritizáljuk magunkat, ha jó okunk van rá, és ez tűnik a konstruktív eljárásnak!*
- *Ha csak kompetensnek szeretnénk tűnni, akkor magunkat dicsérjük, másokat pedig kritizáljunk!”*

Ezek bizony valóban kézzelfogható, használatra kész, éppen csak egy percre a mikrosütőbe dobandó, és még a sok rosszat látott blogíró szerint is használható, gyorsfagyasztott tanácsok. Van közöttük kifejezetten fontos, látszólagos apróság, amelyet sok-sok vezető elfelejt, ami aztán látványos sikertelenségekhez vezet. Hány beosztottunk esküdt bosszút ellenünk csak azért, mert kritikánk után nem hagytunk időt neki, hogy kellőképpen kifüstölögje magát, magyarázathassa hibáit! Hiába tudjuk, hogy az utólagos mosakodásnak semmi értelme, hiába tanítjuk, hogy „*Don't make you problem my problem*”, hiába élünk olyan társadalomban, ahol senki sem kíváncsi a másik nyűgére, az emberi agy könnyebben képes elviselni a leggorombább sárbatiprást is, ha lehetőség van kommunikációra a kritizáló féllel.

De maradjunk a hízelgésnél! Nagyon kevesen, valóban csak a legnagyobbak merték eddig ilyen nyíltan leírni, hogy ha valaki képtelen nagyot alkotni, képtelen valódi érdemeket elérni, nem képes abszolút értelemben kivívni embertársai elismerését, akkor legjobban teszi, ha létrehoz egy olyan szervezetet, amelynek semmi más feladata nincs, mint az ő imádata. A legügyesebbek akár több millió embert is képesek tömöríteni olyan közösségekben, amelyek sok esetben semmi másról nem szólnak, minthogy megmutassák, hogy egy adott megkülönböztető jellel, mondjuk, egy párttagkönyvvel vagy egy igen jónak mondott befektetéssel vagy csak egy

divatos mobiltelefonnal rendelkező személy mennyivel különb azoknál, akik ilyennel nem bírhatnak.

„Az emberek a kritikát kétkedve fogadják, a hízelgést ellenben imádják. Bármilyen pozitív megjegyzést elhiszünk, ha rólunk szól, nem foglalkozunk azzal, hogy a megjegyzés hiteles-e. Amikor a dicséret mosoly és elismerő hanghordozás kíséretében érkezik, a hatás tovább erősödik...”

Nass legnagyobb érdeme, hogy kellőképpen cinikus nyersen a szemünkbe vágni a gyarló mivoltunkat bemutató sorokat. De azért arról sem lenne szabad elfeledkezni, hogy a jó öreg Heltai Jenő ezt a tételt réges-régen már versbe is szedte a Néma leventében. Igaz, politikailag nem teljesen korrekt módon, csak a női nemre értve a kitételeket:

*„Ahány az asszony, tudjuk, annyiféle.
De köztük a legbölcsebb is hiú.
Így vajmi könnyű boldogulni véle.
Hallgatni bókot: ezt egyik sem únja.
Dicsérd, tömjénezd! Hízelegi!
Száz szónak is a vége egy:
A hozsanna, a hallelúja
Kábulatában mind, mind lépremegy.
Mert mind csak arra büszke, mije nincs.
Szépnek magasztald azt, ki csúnya,
Mondd a gonosznak: angyal, drága kincs,
Dicsérd okosnak a butát,
Frissnek, ügyesnek a sutát,
A kikapósnak magasztald erényét,
Fülét süketnek, vaknak szemefényét,
A förtelemnek mondd, hogy gyönyörűség,
A csapodárnak azt, hogy csupa húség,
A jó kövéret mondd soványnak,
Világ rimáját szűzleánynak,
Dicsérd kicsinynek a nagyot,
És óriásnak, aki törpe,
Állhatosnak azt, ki elhagyott,
Sudár pálmának azt, ki görbe!
A jámbor aztán nézzen a tükörbe,
És káromkodjon egy nagyot...
De akkor én már hol vagyok!”*

(drcharon.blogspot.com, 2012. 11. 21.)

„Piros pipacs, ezer virág, de szép az épülő világ!”

Bacsó Péter: Te rongyos élet (1983.)

A gyakorló, és munkájukba sokszor már-már belefásult pszichiáterek a megmondhatóí, hogy manapság hány és hány pácienssel kellene közölni a Csárdáskirálynő oly kedvelt mondatával a céltalan, megunt, eldobni szándékozott „rongyos” életről, hogy „... leszokni rólad, istenem milyen nehéz”. Pedig egyértelmű, hogy sokkal jobb lenne nem az életről leszokni, hanem arról, hogy az életet, még ha rongyos is, nehezzé vagy esetenként elviselhetetlenné tegyük egymás számára.

Mert fiatal, legalábbis a blogírónál sokkal fiatalabb, és legtöbbször nem is annyira rongyos öltözetű barátaink közül egyre többen morognak mostanában. Még a hazafias érzelműek, a születésüktől fogva konzervatívak közül is sokan nem értik, mi zajlik ma a politikában, a kultúrában, miért kell ismét tüntetni az egyetemistáknak, hogyan lehet nem tiszteletben tartani az egyik legősibb vívmányt, az egyetemi önrendelkezést. Érteni persze blogíró sem érti, honnan is értené, de ő már látott sok jó filmet, azok néha segítenek. Különösen a ’68 körüliek, amikor a hajdani diákság alaposan beleszólt a világpolitika alakulásába. Akkor ugyan blogíró és gimnazista társai leginkább még csak egymás testének igen részletes megismerésével voltak elfoglalva, és a „szocializmust építő” Budapestről egyáltalán nem értették a francia diáklázadás célját, okait, eredményeit, de már érteni vélték és imádták Jancsó filmjeit. Köztük a mai napig hiteles Fényes szeleket is, amely tökéletesen mutatja be a jó vagy rossz cél érdekében feltűzött fiatalok erejét, és mintegy mellékesen, az ötvenes évekbeli iskolaállamosítás értelmetlenségét.

Blogíró és kortársai 68-ban azt sem sejtették, hogy Bacsó Péter már javában forgatja A tanúját, amit akkor „természetesen” nem lehetett bemutatni. De Bacsó nem ugrott kútba, hanem dolgozott tovább, és „kibőjtölte” a buta önkény enyhülését, és megalkotott egy másik, kiváló, de kevésbé ismert, a Fényes szelekkel, A tanúval azonos időben, ugyancsak az ötvenes évek elején játszódó filmet, a Te rongyos életet.

Erről az utóbbi filmről kevesen tudják, hogy a forgatásakor 29 éves Udvaros Dorottya alapvetően a diktatúra által tönkretett édesanyjának állít alakításával emléket. A nyilvános, soha nem titkolt háttérinformáció nélkül azt lehetne gondolni, hogy az öregedő rendezőt a színésznő valóban látványosan szép, és részletesen bemutatott alakja fogta meg. Sajnos kevesen tudják, hogy Udvaros édesanyjának a sorsa szinte teljesen azonos volt a filmben látható színésznő sorsával, azzal a különbséggel, hogy az életben szó nem volt boldog befejezésről: az üldözött gyakorlatilag már soha nem tudott visszatérni a

színpadra. Ezt persze még 83-ban sem volt szabad vászonra vinni, a kultúrpolitika csak a saját ízlése szerint elfogadható forgatókönyveket engedi megvalósulni, de azért már ki lehetett ejteni számos, mai napig érvényes és fontos mondatot.

„Ma már mindent lehet!” mondja a filmbéli Somoday Kornél, akire a kissé papírszagú pozitív hős szerepét osztották, és aki szájából egy másik, ugyancsak igen fontos mondat hangzik el: *„...nem spóroltak a neveltetéssel”*. Igen, a neveltetésre fordított költség minden esetben megtérül, ezért jár mindenkinek ez a mondat az eszébe, amikor időt és benzinköltséget nem mérícskélve „logisztikázza” gyermekeit különóráról különórára, fizeti a jó iskolákat, ahol a jó tanárok tanítanak. Ha hagyják őket tanítani.

Amikor ez a film játszódik, az ötvenes évek elején, akkor éppen a mindenükből kiforgatott arisztokráciát kiáltották ki ellenségnek, hiszen ellenségkép nélkül, úgy látszik, szinte már nem is lehet Magyarországot irányítani. Pedig jól látható, hogy az ellenség arra méltó képviselőitől inkább tanulni lett volna helyes a párt által minden képzettség nélkül magas pozícióba helyezett kádereknek, akik neveltetése a filmen sem tűnik minden téren hiánytalannak. Csak tanulni sokkal fárasztóbb, mint elvenni azt, ami kész, és az ellenség tulajdonát elrabolni mindig is dicsőség volt.

„Felejt el mindent”, mondják a szó szerint sárba, a kitelepítettség sarába tiport színésznőnek, amikor a forgatókönyv szerint kényszerűségből még egyszer használni akarják a színpadon. De ez sajnos lehetetlen. Az ember nem képes mindent elfelejteni, a gerincesebbje nem is hajlandó erre, mert nem lehet felejtetni a mellőzéseket, a megaláztatásokat, a nyomorba taszítást. Mint ahogy a kitelepítetteknek sem, a munka nélkül gyerekének méltó iskoláztatást biztosítani képtelen embereknek sem lesz képes soha, senki visszahozni az átszenvedett, zálogháztól zálogházig tengődő éveket. Ahogyan az Udvaros által alakított Sziráky Lucy sem hajlandó semmit elfelejteni, az emberek sem felejtik el soha az igazságtalanságot, a megaláztatásokat, ezért erre a parancsra a válasz csak egyetlen lehet: *„Én bocsássak meg maguknak?”* *„Nem bocsátok meg!”*

Minden diktatúrára előbb-utóbb ez a válasz.

(drcharon.blogspot.com, 2012. 12. 19.)

Többszörös monogámia

*Krúdy Gyula: Szindbád, Szindbád, a hajós (D. barátomnak...,
meg mindenki másnak...)*

Hatalmas elismerés Huszárik Zoltán számára, hogy Krúdy Szindbádjáról szinte mindenkinek az ő filmjének képei és Latinovits hangja jut az eszébe. Pedig ha kézbe vesszük a két könyvet, és ezt most már, hála a MEK munkájának, kényelmesen és költségmentesen is megtehetjük, rá kell jöjünk, hogy noha a Sára Sándor által fényképezett, hihetetlenül szép képek valóban tökéletesen adják vissza az író által megrajzolt világot, a rezignált, beletörődő Szindbád nem Krúdy. Pedig Latinovits kiváló művész volt, hiszen aki hallotta őt egyszer is a hajdani Egyetemi Színpadon József Attila és Radnóti (igen, Radnóti!) verseket mondani, az ezt a tényt élete végéig fogja tanúsítani.

Krúdy minden egyes mondata tökéletesre csiszolt példány, talán ez sugallhatta Huszáriknak, hogy engedje a filmen eluralkodni Latinovits mélabús hanghordozását. Ez viszont meglehetősen távol áll a mondatok sokkal csípősebb tényleges tartalmától. Szindbád soha nem volt mélabús, legfeljebb szomorú, csalódott, kissé céltalan, mert egy életen át kereste azt a nőt, aki kitarthatja mellette, aki mellett ő is végre hűségesen megpihenhet. Csak éppen Szindbád „... bölcs ember léteére sohasem hitte el, hogy van olyan hölgy a világon, aki éjjel, álmatlanul, sőt szenvedélyesen órála ábrándozik. Ah, mindig másra gondolnak a nők, midőn egyedül vannak!” Szindbád, szegény nem tudta, legfeljebb érezte, hogy hiába szeretne ő egyetlen asszony mellett kikötni, hiába igaz mindig minden kedveskedő szava, hiába őszinte mindig minden simogató mozdulata, az általa megismert nők úgy mennek végig az életén „...serényen, folyamatosan, akadály nélkül hazudozva, mint egy szorgalmas vízimalom a nagy Dunán ...”.

Mennyire többet, jobbat érdemelt volna a szomorú és szentimentális Szindbád, mint amit kapott asszonyaitól! (Na, jó: leginkább a mások asszonyaitól...) Szindbád nem Casanova, ő soha nem kalandot, skalpot keres egy-egy hódításában, Szindbád monogám, igaz, a maga módján. Ő minden egyes csókba, minden egyes lángoló ölelésbe egész életét teszi, ő minden egyes nőhöz, aki mellett ül vagy fekszik, hűséges, bár talán nem örökké, de ez nem mindig csak rajta múlik. Ő tudta, hogy „a legtöbb nővel jósággal, szelíden, gyermek módjára kell bánni, bolondságaikat helyeselni, kicsinyességüket nagyszerűnek találni, az új ruhát észrevenni; nyert ügyed van, ha a legkisebb új szalagot megdicséred. Csodálatos, hogy éppen a legokosabb nők, akik magukat „üzletasszonynak” is szokták nevezni, mily könnyen beleegyeznek abba, hogy a férfiak el vannak ragadtatva az új cipőjüktől! [...] És a gazdag nők csaknem jobban örvendenek az apró ajándékoknak, mint a szegények, a reászorultak.”

Igen, a gazdag nők, az üzletasszonyok ma is ugyanúgy bánnak éppen aktuális Szindbádjaikkal, mint a száz évvel ezelőttiek. Krúdnyak, Krúdy Szindbádjának azok a jól táplált, szép házasságban élő, polgári asszonyok a kedvesei, akik már kivívták a társadalom megbecsülését, van helyük a „társaságban”. Az akkori nők csak annyiban különböznek mai menedzsertársnőiktől, hogy ma már nincsenek irodalmi szalonok, nem az operába sikk járni, hanem jó klubokba.

De rögzítsük még egyszer: Szindbád nem volt rezignált, nem volt beletörődő, hiába a képmutatás, Szindbád pontosan tudja, hogy *„...a jól táplált, gondtalan életű, jómódú és egészséges asszonyok negyvenedik évük felé mily forró vágyakat hordanak a vállfűzőjük alatt. A paráznaságot igaz szerelemnek vélik, a kielégítetlen kéjvágyat boldogtalanságnak, akadályozott élvhajhászatukat szerencsétlen házaseletnek minősítik.”* Mert *„csak a nők tudnak olyan szemérmetlenek lenni, mint a szobák.”* A szobák, a sok-sok alacsonymennyezetű szállodai és kispolgári hálószoba, amelyek talán tanúsíthatták volna Szindbád vágyát a hűségre, az egyetlen és el nem múló szerelem keresésére. Amit persze nem talál meg, és így aztán minden Szindbád számára eljön az a pillanat, amikor *„egyedül marad a szívfájásával.”* Mert minden Szindbádot a szíve, a jó, a hűséges, az odaadó vajszíve visz a sírba. És amikor egy teliholdas éjjel, Szindbád kései tisztelőjeként, ismét, sokadszorra, és alighanem már véglegesen egyedül maradva, magányosan végighajtunk az éjfél körül már teljesen kihalt városon, még ha nem is konflison, hanem szép, fényes, vakító lámpájú autóval, akkor képzeletünkben azon nők hajának árnyai sejlenek fel, akik formás idomaikkal annyit melegítették az autó lassan-lassan már gazdjával együtt erősen megkopó, vénülő ülését. Ilyenkor vajon nem szó szerint Krúdy mondata juthat az ember eszébe?

„Vajon a sírban, hatlábnyira a föld alatt ugyancsak a nőkre fogok gondolni mindvégig?”

(drcharon.blogspot.com, 2013. 1. 9.)

Egy kis matek – I.: Hűség

Csányi Vilmos: „Az emberi viselkedés” (Sanoma Budapest, 2006.) olvasgatása nyomán

Blogíró nem tagadhatja le, hogy valaha, nagyon régen elég sokat foglalkozott matematikával. Soha nem volt a megszállottja, tehetsége sem volt hozzá túl sok, de egyáltalán nem utálta, és mind a mai napig hasznára válik, ha egy-egy feladatot gyorsabban képes formálisan meghatározni, mint környezete. Így aztán talán az sem csoda, ha azt az alapvető kérdést, amely összes eddigi írásában izgatja, most megkísérli dilettáns szinten ugyan, de matematikailag formalizálni. Nagydoktori már nem lesz belőle, de blogíró már réges-régen lemondott a tudományos élet izgalmairól.

Egy régebbi írásban már idéztünk Csányi professzor gondolataiból, most a legfontosabbnak tartott gondolatát, az ember csoporthoz tartozási igényét próbáljuk meg egy kicsit elemezgetni. Tanár úr azt mondja, hogy **„az ember hűséges lehet közösségéhez” és „... a [csoporthoz való] hűséget a közös akciók, közös hiedelmek, közösen kialakított rítusok hármasa hozza létre.”** Matematikailag a hűség mértéke lehetne talán a közös akciók, közös hiedelmek, közösen kialakított rítusok valamilyen függvénye, vagyis a csoporthoz való hűség nagyon leegyszerűsítve valami ilyesmi módon is leírható lehetne:

$$\text{Csoporthűség} = f(\text{Közös akciók}, \text{Közös hiedelmek}, \text{Közös rítusok})$$

Az „f” függvény véleményünk szerint legtöbbször egyszerűen lineáris. Minél több izgalmas közös történés létezik, minél inkább azonosak a hiedelmek, minél inkább közösen alakulnak ki a rítusok, annál erősebb a hűség az adott csoporthoz. (Megjegyezzük: ezt sem mi találtuk ki: Weöres írta egyik legszebb versében „[A nő:...] ...mozogj és mozgasd s már királya vagy...)

Az ember sok ezer éve már nem csak egyetlen falkának, de több közösségnek, elsősorban persze a család, a rokonság alkotta csoportnak a tagja, de igen fontosak az államalkotó, vallási és természetesen a munkával kapcsolatos csoportok is. A három legfontosabb hűség, amit nagyképűen „vizsgálni” fogunk: hűség a szülőkhöz: **„Szülőhűség”**, hűség a párhoz: **„Szerelemhűség”**, és hűség a munkahelyhez: **„Szakmahűség”**.

Nem is olyan nagyon régen, 100-150 évvel ezelőtt, az élet még szinte kizárólag csak „nagycsaládokban” zajlott, ahol a „fiatalok” együtt, de legalábbis igen közel éltek és dolgoztak szüleikhez. A házasságkötéssel alig csökkent a szülőkkel

folymatott akciók száma, hiszen a fiatalok nem költöztek nagyon távol a szülőkötől, sok esetben egy fedél alatt is maradtak. A munkavégzés is a családon belül zajlott, nemcsak a mezőgazdaság, de igen sokáig még az ipari termelés és a kereskedelem is családi „kisvállalkozások” formájában zajlott. Olyan „nagyvállalatok”, ahol a munkavégzés szereplői között már egyáltalán nem volt kimutatható rokonsági fok, csak az 1800-as évek elején jött létre. (Magyarországon még tán ma sem... v.ö.: Móricz Zsigmond: Rokonok). Négy-öt generációval ezelőtt, ükapáink korában, a távolsági közlekedés még nem volt elérhető a tömegek számára, nem lehetett a csoportok között könnyen és olcsón mozogni. A hírközlés sem igen volt elérhető az egyszerűbb emberek számára, az arisztokrácia kivételével a kis helyi közösségen kívüli eseményekről alig lehetett információhoz jutni. Az emberek keveset voltak egyedül, minden akció a családi, rokoni közösségekben zajlott. Közös volt nappal a munka, közös volt az ünnepeken a szórakozás, és még az intimitásnak is csak a részletei maradtak meg a sötétben. Egy kisközösségben nyílt titok volt, hogy ki kinek a kedvese, szeretője. Így aztán a három alapvető csoport: a család, amelyikbe születünk, a család, akivel párkapcsolatra léptünk és a munkahely nem vált el egymástól élesen, a határok gyengék voltak, a halmazok között igen jelentős átfedések voltak. (Megjegyezzük, eme vissza nem állítható, és talán csak távrolól olyan ideális állapotnak az elérése lenne az egyetlen értelmes indoka a kormányzat által jelenleg oly nagyon erőltetett családi gazdálkodás visszahozatalának...)

Manapság viszont, mint az Csányi professzor részletesen kifejti, az ember számtalan közösségnek része egyidőben, a csoporthoz tartozás érzése, a csoporthűség is vergődik a számtalan halmaz között. Ha valami módon objektíven lehetne mérni a kötődés mértékét, érdekes tipizálásra lenne lehetőségünk. A következőkben sarlatán módon megadunk néhány életstílus példát, az alapján meghatározva, hogy az embernek a három legfőbb csoporthoz való kapcsolata milyen arányban áll egymással (melyik hűség, melyik kötődés erősebb a másikkal):

„Klasszikus konzervatív” életvitel: Szerelemhűség > Szülőhűség > Szakmahűség

Az ember leginkább a párjához, utána a szüleihez, legkevésbé a munkahelyéhez hű. Ez akkor következhet be leginkább, ha

- A partnerrel jön létre a legtöbb történet, vele leginkább azonosak az elvek, és otthon lehet leginkább meghatározni a közösen elfogadott rítusokat. Az akciók közösek, mert az együtt végzett tevékenységek hozzák létre a fontos akciókat, más, külső akciók nemigen léteznek

vagy lényegtelenek. A hiedelmek közösek, leginkább az azonos vallás miatt.

- A szülői kapcsolat még számos közös akciót valósít meg, az ember nem szakad le a szüleiről, a hiedelmek azonosak maradnak a szülői hiedelmekkel. Az ember alapvetően nem lázad, alapvetően elfogadja szülei értékrendjét.
- A munkahely a megélhetés biztosítására, „csak” pénzkeresetre szolgál. A munka nem számít igazi akciónak, a munkahelyi szabályokba, rítusokba az alkalmazottnak nincs beleszólása.

„Kispolgári konzervatív” életvitel: Szerelemhűség > Szakmahűség > Szülőhűség

Az ember leginkább a párjához, utána a szakmájához, legkevésbé a szüleihez hű. Ez akkor következhet be leginkább, ha

- A partnerrel jön létre a legtöbb történés, vele leginkább azonosak az elvek, és otthon lehet leginkább meghatározni a rítusokat, a rítusok kialakításában a pár mindkét tagja kiveheti részét. A hiedelmek közösek, akár az azonos vallás, akár a jól sikerült „szerelmi házasság” révén.
- A munka már nem annyira unalmas, a munkahelyi rítusokba (látszólag...) már van a dolgozónak beleszólása. Számtalan munkahelyi akció létezik a szakszervezeti mozgalmaktól kezdve a közös sörözésen át a politikai gyűlésekig.
- A városi, nagyvárosi gyermeknek a falun, kisvárosban marad szülőkkel már nincsenek közös akcióik, ideáik, a gyermekek leszakadnak a szülőkről.

„Művészi” („tudósi”) életvitel: Szakmahűség > Szülőhűség > Szerelemhűség

- A „művész” ember kiemelten hű a munkájához, mindent alárendel hivatásának, de gyengén azért egész élete során hű marad a szüleihez. Aktuális szerelmi partneréhez a legritkább esetben kötődik szorosan, kizárólag a munkájával kapcsolatos akciók és hiedelmek bírnak jelentőséggel. A partnerkapcsolati tevékenységek teljes mértékben lényegtelennek minősülnek. A férfiak sok esetben egész életükön át édesanyjukkal maradnak.

„Modern” életvitel: Szakmahűség > Szerelemhűség > Szülőhűség

- A szülői ház teljes mértékben elveszti jelentőségét, igen korán, már a kamaszkorban kiemelkedő fontosságra tesznek szert a családon kívüli akciók, hiedelmek. Az ilyen családokról mondja Csányi, hogy *„[...] éppen azért pokol az élet, mert nincsenek közös akciók.”* Valóban, az ilyen családokban a tévézésen kívül alig léteznek együttesen végzett

tevékenységek, a „család” tagjait kizárólag a logisztikai feladatok és az anyagi problémák megoldása tartja egyben.

- A legtöbb (vagy leginkább élvezetes) akció a munkahelyen (iskolában), és/vagy a munkahelyi (iskolai) partnerekkel történik, leginkább a munkahelyi (iskolai) partnerekkel azonosak a hiedelmek (hiszen kiváló humánpolitikai szakemberek által lettek a munkatársak, iskolatársak összeválogatva).

Még számtalan jól ismert életstílust lehetne hasonló módon leírni, de a fentiek alapján az olvasó is készíthet hasonlót: nem nagy ügy. Izgalmas például az az életstílus, amikor a gyermek nem képes leszakadni szülőjéről, harmincévesen is anyát kérdi meg, hogy egy adott szerelmi partner megfelelő lesz-e szeretőnek... Fontosabb rögzíteni, hogy a „hűségfüggvények” értékei egy élet során folyamatosan változhatnak, az egyes csoportokhoz való tartozás fontossága többször is ártértékelődhet. Ez lehet természetes, mint például a szülőkhöz való kötődésnek a serdülőkori ártértékelődése, de lehet csak a mi korunkra jellemző, mint a „szerelemhűség” leértékelődése a kapuzárási pánik („midlife crisis”, „Torschlusspanik”) során.

(Folytatjuk, véleményünk is lesz, de igazi megoldást a professzor úr mond majd.)

(drcharon.blogspot.com, 2013. 1. 23.)

Az Adós

Pár napja (február elsején) volt egy érdekes konferencia, amiről igen keveset lehetett hallani. Ezért aztán a tények hiányában nem is szeretnénk véleményt mondani az ott elhangzottakról, de a fellelhető néhány nyilatkozatot olvasva talán érdemes utánanézni az egyik kedves és már többször idézett könyvben, hogyan is alakul ki az adósság pszichózisa?

Eric Berne az Emberi játszmák című könyvét 1968-ban írta, a hippikorszak tetőpontján, nagyjából a Hair első, Off-Broadway bemutatójával egyidőben, egy évvel Woodstock előtt. Magyarul 1984-ben jelent meg, akkor, amikor itthon létrejöttek az első Pjt.-k, VGMK-k, dühöngött a fridsiderszocializmus, és megindult Magyarország nemzetközi hitelfelvétele. Nézzük meg, mit mond a tranzakció-analízis az Adós nevű játszmáról:

Az „Adós” több, mint játszma. Amerikában kezd forгатókönyvvé, élettervvé válni, akárcsak bizonyos afrikai vagy új-guineai őserdőkben. Amott a rokonság magas áron menyasszonyt vásárol a fiatalembernek, és ezzel a következő évekre adósukká teszi. Itt, Amerikában, hasonló szokás uralkodik, legalább az ország kevésbé civilizált részeiben. A különbség csupán annyi, hogy a menyasszony ára egy háznak az ára, és amennyiben a rokonok nem érdekeltek a dologban, akkor a hitelező szerepét a bank veszi át.

*Így tehát az új-guineai fiatalember is, [...] meg az amerikai fiatalember is, aki csuklójára feszülő órával akar sikert aratni, egyaránt úgy érzi, hogy van „cél” az életében. A nagy ünnepségre, az esküvőre vagy **házzsentelőre nem akkor kerül sor, amikor a kölcsönt visszafizették, hanem amikor felvették.** A televízió például nem azt a középkorú férfit tolja előtérbe, aki végül is letörlesztette jelzálogkölcsönét, hanem azt a fiatalembert, aki családjával éppen új otthonába költözik, s büszkén lobogtatja az imént aláírt papírt, amely aktív éveinek zömében kezét-lábát megköti majd. Ha kifizette adósságait – a jelzálogot, gyermekeinek iskoláztatási költségeit és a biztosítását –, problematikussá válik: ő az az „idősebb állampolgár”, akit a társadalomnak nemcsak anyagi kényelemmel, hanem új céllal is el kell látnia. Ha nagyon ravasz, akkor itt is, akárcsak Új-Guineában, agyonterhelt adós helyett nagystílű hitelező lehet belőle, de ez viszonylag ritkán esik meg.*

[...]

A legtöbb amerikai fiatal azonban csak valamilyen szorongató nehézség idején veszi teljesen komolyan a jelzőlogót. Amikor lehangoltnak érzi magát, vagy rossz a gazdasági helyzet, kötelezettségei miatt nem omolhat össze; sőt, egyeseket talán ez ment meg az öngyilkosságtól. Majdhogynem szünet nélkül játszanak egy lány „Ha nem volnának adósságok” játszmat, de máskülönben egész kellemesen éledgelnek. [...]

*A „Próbáld meg behajtani!-t” általában fiatal házaspárok játsszák. Jól szemlélteti, hogyan lehet egy játszmat úgy felállítani, hogy – bármilyen lejátszás esetén – a játékos „nyerjen”. Az Adósok hitelre mindenféle javakhoz és szolgáltatásokhoz jutnak, kisszerű dolgokhoz vagy luxusszínvonalúakhoz, aszerint hogy milyen származásúak, és szüleik vagy nagyszüleik hogyan tanították meg őket játszani. Ha a hitelező néhány erőtlen kísérlet után felhagy a behajtással, akkor az Adósok bírság nélkül élvezhetik szerzeményeiket, és ebben az értelemben nyernek. Ha a hitelező rámenősebb, akkor egyszerre okoz gyönyörűséget nekik az ellenük folyó hajtóvadászat és a megszerzett jogok használata. A játszma kemény formája akkor áll elő, amikor a hitelező elszánta magát a behajtásra. **Szélsőséges eszközökhöz kell nyúlnia, hogy hozzájuthasson a pénzéhez.** Ezekben mindig lesz kényszerítő elem, a hitelező az Adós munkaadójához fordul, vagy pedig lármás, rikító színű teherautót küld az Adós háza elé nagybetűs felirattal: VÉGREHAJTÁSI ÜGYNÖKSÉG (Megj.: ez Magyarországon nem szokás.)*

Ezen a ponton fordul meg a dolog. Az Adós most már tudja, hogy minden bizonnyal fizetnie kell. De a kényszerítő elem miatt, amit többnyire a kötelező „harmadik levele” tesz világossá („Amennyiben nem jelenik meg hivatalunkban 48 órán belül...”) az Adós minden további nélkül jogosnak érzi, hogy dühös legyen, és átvált a „Most rajtacsíptelek, te gazember” egyik változatára. Ebben az esetben azt nyeri, hogy felmutathatja: lám, **milyen kapzsi, könyörtelen és megbízhatatlan a hitelező.** Az ebből származó két legnyilvánvalóbb előny a következő: 1., Megerősíti az Adós egzisztenciális beállítottságát, ami nem egyéb, mint a „Minden hitelező – harácsoló” leleplezett formája; 2. Nagyfokú külső társadalmi nyereséget biztosított, mivel az

*Adós most olyan helyzetbe jut, hogy barátai előtt nyíltan ócsárolhatja a hitelezőt, anélkül, hogy elveszítené a „Jótét lélek” státuszát. További belső társadalmi nyereséghez is juthat, amikor közvetlenül szembekerül a hitelezővel. Ezenfelül igazolva látja azt, hogy visszaél a hitelrendszerrel: **ha a hitelezők ilyenek, mint azt éppen bizonyította, miért kellene bárkinek is fizetnie?***

[...]

Forrás: Eric Berne: Emberi játszmák, Gondolat, 1984.

Lehet, hogy ez a megfogalmazás itt-ott túl durva azoknak, akik érintettek, és nem szakmai szempontok szerint olvassák a könyvet. De ez a könyv harminc éve szinte folyamatosan kapható, soha nem volt tiltólistán, soha nem volt igazi hiánycikk. Nem kellene esetleg elolvasni hitelezőknek, adósoknak és főleg azoknak, akik a pénzügyek politikai tömegmarketingjét tervezik?

(drcharon.blogspot.com, 2013. 2. 6.)

Egy kis matek – II.: Dominancia

Kisasszonylányomnak...

Blogíró egy igazán jól sikerült, „aktuális stílusú” („feminine and sexy, young and exciting”) reklámfilmecske kapcsán kipoztolt egy enyhén (?) hímsoviniszta, tréfásnak gondolt megjegyzést kedves közösségi oldalára. Kapott is azonnal nőismerőseitől lájkot és szmájlit eleget, férfikollégái pedig azonnal elkezdtek mélyenszántón elemezni mind a műalkotást, mind a megjegyzést. Erről blogíró sokadszorra is felismerte korunkban Capillária gyászos életstílusát, és eszébe jutott egy nagyon régi írása, mely logikai sorozatot évekkel ezelőtt készített, élete egy elég rémes szakaszában. Véleménye azóta sem változott, noha akárkinek megmutatta eddig ezt a néhány állítást, úgy járt, mint Kis herceg a kígyós rajzával: mindenki a saját kedve szerint értette félre. A genderkutató akadémikus barátja megveregette vállát a kőkorszaki gondolatokért, és biztosította, hogy elmékedése sok-sok éve idejétmúlt már, legjobb lenne, ha múzeumban mutogatná magát. A magukat függetlennek mutatni szerető nőismerősei, különösen, akik már túl voltak legalább egy váláson, egyszerűen undorítónak minősítették az írást is, íróját is. Azok a lányok viszont, akik éppen nagyon-nagyon szerelemesek voltak (mindig valaki másba...) meglegedett mosollyal ajkukon olvasgatták, majd végeláthatatlanul dicsérték partnerük előző esti kedvességét. Legjobban még magányos, elhagyott, kirúgott férfibarátaival járt, akik egyszerűen csak nevettek az egészen, és azt javasolták, inkább a gyakorlatban próbálkozzon a nőknél ahelyett, hogy buta és rossz algoritmusokat fabrikál.

Lehet, hogy ezt a tanácsot kellett volna megfogadni.

„... fontosabb lenne, ha a társadalmak értékrendje változna meg, és ha a nők nem a legagresszívebb férfiszerepek könnyű elnyerhetőségéért harcolnának, hanem azért, hogy a női szerepek, mint például az anyaság, a személyes környezet gondozása felértékelődjének a társadalom szemében, az agresszív, hagyományos férfiszerepek pedig leértékelődjének.”

Csányi Vilmos: „Az emberi viselkedés” (Sanoma Budapest, 2006.)

Kérem, hogy aki nem tudja elfogadni a professzor úr fenti megállapítását, most az egyszer ne olvasson tovább!
--

Mert ahogy telt-múlt az idő, ez az anyag egyre inkább kikíváncozott a gépből, és most végérvényesen kibújt. Most már olyan sokan és sokat foglalkoznak ezzel a

témával, hogy talán blogíró sem lesz karóba húzva. De felháborodás és kiabálás előtt mindenképpen jó lenne azt észrevenni, hogy itt nem a hivatásról, hanem a szerelemről, házasságról, a **szerelem megtartásáról** lesz szó: Blogíró semmiképpen sem óhajtja a nőket visszazavarni a konyhába! Márcsak azért sem, mert aki ismeri őt személyesen, tudja, hogy régóta sokkal szívesebben süt meg egy kacsát a barátainak, mint ül végig egy igen-igen fontos megbeszélést igen-igen fontos emberek társaságában, vagyis ő már vénségére többre értékeli a kellemes beszélgetést a fontos megbeszélésnél. A dominancia megosztásakor nem a házimunka vezetéséről, a porszívó irányításáról kell ügyesen és politikusan egyezkedni, hanem a közös programokról: a nyaralásról, kirándulásokról, kártyapartikról, a kellemes esti kocsmázásokról és persze az egyéb kellemes esti időtöltésekről. Noha blogíró is, mint annyi más pasi, nemcsak a magánéletében, de munkájában is minden sikerét nőknek köszönheti, ezzel a provokatív logikai sorozattal jelezni szeretné, hogy valamiféle jó (**nevelési**) megoldást kellene találni a következőkben leírt problémásor megoldására.

Mert a probléma létezik, a mai helyzet és a bevezetőben idézett háromperces filmszke, hibátlan képei és tökéletes vágása ellenére nem tűnik igazán ideálisnak. A téma irodalmilag is csodásan fel van dolgozva, számtalan kiváló színdarab, regény szól róla (némelyikről írtunk már). Akkor miért nem változtatunk? Jó ez így? Ha már anyáink, feleségeink élete zűrös lett, legyen az a lányainké is?

Lehet majd durván kommentelni, de addig is induljunk el ezektől a régi soroktól:

*Hova lettek a csókok és a vágyak,
az alkonyattól narancs szénaágyak,
a pásztorórák s a szerelmi szó?
De hova lett a tavalyi hó?*

(Villon – Faludy)

Általános elmélkedés a rangsorigényről

1. állítás:

A rangsorigény (a dominancia iránti vágy) kielétele az embernek is alapvető szüksége.

2. állítás:

Az emberek elsősorban a saját nemükön belüli dominanciára törekednek (férfiak a férfiak között, nők a nők között). A nemek közötti dominancia elsősorban a párkapcsolatok (szexuális kapcsolatok) része.

Ez az állítás van leginkább átalakulóban, ez válik egyre kevésbé igazzá. De éppen a vegyes, nemek közötti rangsorok kialakulása okoz igen-igen sok feszültséget, sokszor már a munka sikeres elvégzésében is. De, mint említettük volt, a munkabeli rangsor-problémákkal itt nem foglalkozunk.

3. állítás:

A dominancia megszerzésére az emberek általában eszközöket (öltözködést, a dominanciát jelző tárgyak, titulusok, rangok megszerzését) használnak. Csak kevesen szerzik meg a dominanciát mentális (viselkedési és tudásbeli) módszerekkel.

Mennyivel egyszerűbb dominanciát szerezni egy nagy autóval, mint egy nagy találmánnyal! Izgalmas lenne vizsgálni azt is, amikor valaki a partnerét használja fel rangsorbeli helyzete javítására! Erről szóltak régen a vezérigazgató által feleségül vett széplány-történetek, ma pedig a vezérigazgatóvá vált pizza-kihordó fiúkról szóló filmek. Mert a mutatós partner „birtoklása” is rangsorbeli előny, szerencsére csak bizonyos közösségekben.

Általános elmélkedés a párkapcsolatokról

4. állítás:

Egy nő férjhezmenetelének a házasságkötés pillanatában általában szükséges feltétele, hogy (legalább saját maga számára és átmenetileg) képes legyen elfogadni az adott férfi erejét, tudását, életrealitását, képességeit az utódok elkészítésére, táplálására és megvédésére. (Hiszen azért választotta őt ki a sok férfi közül.) Ennek teljesülése történhet (vak) szerelem, érdek vagy reális értékelés által, ez az eredmény szempontjából lényegtelen.

Ezen a ponton létezik egy nagyon érdekes probléma: a papucsférj problémája. Sok irodalmi mű, és még több jóbarát gúnyolja a papucsférjeket, akik szemmel láthatóan semmiféle ranggal nem bírnak otthon: feleségük úgy ugráltatja őket, ahogyan neki tetszik. De ha egyenként elbeszélgetünk ezekkel az asszonyokkal, akkor látványosan és nagyon-nagyon őszintén fel fognak háborodni, ha azt állítjuk, hogy ők nem tisztelik férjüket. Ezek a mérhetetlenül domináns feleségek a legtöbb esetben sokkal jobban imádják férjüket, mint azok, akiknek egy tökéletes latin szerető jutott. Ráadásul a papucsférjek nejei

pontosan tudják azt is, hogy férjüket mely tulajdonsága miatt imádják. Már persze, amíg imádják.

5. állítás:

Ha egy embert tartósan nem fogadnak el a párkapcsolatban dominánsnak, akkor (az 1. állítás miatt) előbb-utóbb keres magának olyan környezetet, ahol ezt megteszik.

Ideális esetben ez a környezet a munkája, és akkor gyorsan sikeres és gazdag vezető lesz belőle. Sokkal kevésbé ideális esetben ez a környezet a kocsmá.

Speciális elmélkedés a domináns hölgyekről, kik ma elég nehéz helyzetben vannak

6. állítás:

A domináns nő a 4. állítás alapján csak olyan férfit választhat párnak, aki őt a házasságkötés pillanatában mint nem domináns nőt kezeli, és ezt a domináns nő (legalább ezzel az egy férfival szemben, legalább az adott pillanatban) elfogadja.

Miért? Miképpen? Hogyan történhet ez meg egy leendő papucsférjjel? Vak ez a nő? Vak az a pasi? Aligha. Talán az asszony rejt el igazi domináns jellemét a „kiváló parti” érdekében? Ez is kizárt. A férj méri fel teljesen rosszul saját képességeit? Ennyire? Igaz, hol van az a leendő férj, aki nem Supermannek képzei magát az (első...) esküvője napján...

7. állítás (a 6. állítás kifejtése a férj felől nézve):

A domináns férfi

- vagy nem domináns nőt választ párnak, és akkor a dominancia iránya (és a párkapcsolat) tartósan fennmarad (v.ö: Keleti Márton: Butaságom története, 1965.)
- vagy domináns nőt választ párnak, és akkor a dominancia iránya változó lesz. A domináns nőnek a 4. állítás szerint (tartósan vagy átmenetileg) el kell fogadnia az adott férfit dominánsnak.

Ellenkező esetben életbe lép az 5. állítás... A helyzetnek egy csodásan szép, varázslatosan egyszerű leírása található meg egy kevésbé ismert Móricz novellában: „A Végék Julija”. Sajnos csak papír alapon olvasható, a MEK-ben nincsen fenn. Nagyon-nagyon izgalmas, hogy Móricz (a többi nyugatossal együtt...) mit tudott már száz évvel ezelőtt is! Móricz idén már nem jogdíjas...

8. állítás (a 6. állítás az asszony felől nézve):

Amikor egy domináns nő férjhez megy (vagyis tartósan vagy átmenetileg elfogad egy férfit dominánssnak), akkor házasságkötés után, a párkapcsolat ideje alatt

- vagy saját rangját (tartósan vagy időszakosan) a férfi rangja fölé helyezi, és akkor az 5. állítás alapján küzdelmes lesz a tartós kapcsolatot fenntartani,
- vagy saját rangját (tartósan vagy időszakosan) a férfi rangja alá helyezi, és akkor ezzel (tartósan vagy időszakosan) megváltoztatja saját domináns helyzetét.

Amit persze (tartósan vagy időszakosan...) utálni fog...

Aki felháborodott a fenti következtetéseken, attól elnézést kérek, de kérem, még egyszer olvassa el a bevezetőt!

<i>Én szóltam!</i>

Esetleg nézzék meg, hogy milyen internet-bejegyzéseket lehet mostanában olvasni Zelk Zoltán „Este jó” című versével kapcsolatban. Amiben az idejétmúlt, ugyancsak hímsoviniszta sztereotípiát van, amit olyan édesen szoktak anyák napján kántálni a négyévesek, hogy „... *apa mosdik, anya főz, együtt lenni jó.*” Már ahol még szabad nekik ilyesmit szavalni. Pedig a sok okos bejegyzés helyett mindössze annyit kellene tudomásul venni, hogy apa ugyan főzhetne már valami finomat, de hófehér motoron vagy magas lovon ülve hihetetlenül nehéz szerelmeskedni.

(Folytatjuk, és a következő részben megkísérlünk valami következtetést is levonni.)

(drcharon.blogspot.com, 2013. 2. 27.)

Csapongó generációk - I.

Mottó: „Minden tisztelet a magyar pszichiátereknek...”

Blogírónak mostanában sokat kell értekeznie, a legkülönbébb korú kollégákkal beszélgetnie. Sokszor csak egy cérnaszálon egyensúlyozva a kommunikációs szakadékok felett megdöbbenve tapasztalja, mennyire zavart, mennyire ellentmondással teli életünk egy olyan történelmi időszakban, amikor akár nyugodtan is élhetnénk. De arra is rá kellett jönnie, hogy minden ma élő honfitársunk számos, nem egyszer gyökeres ideológiai, politikai, sok esetben alapvető erkölcsi változások sorozatán kellett keresztülküszködjön magát élete során. A gazdasági stabilitásnak nem egyszer a létet, a megélhetést veszélyeztető teljes hiánya, az egyik szélsőségből a másikba zuhanás hullámai nem csoda, hogy kikezdi idegrendszerünket.

A következő néhány bejegyzésben meg szeretnénk mutatni, mennyi ellentétes hatás ért egy-egy nemzedéket. A rajzok természetesen durvák, elnagyoltak, az egész leírás, mint minden általánosítás teljesen helytelen. Ezért, ha nem is találóak a mondatok, talán segítenek elgondolkodni, hány vonzás, hány taszítás is érte embertársainkat életük során! Elábrándozhatunk, hogy milyen könnyű is lenne egy olyan országban élni, ahol sok száz éve változatlanok a tömegek által elfogadott erkölcsi normák, lassan változik, és nem csapong össze-vissza az átlagember értékrendje!

Lássuk!

Tisztes öregeink, az 1938 előtt születettek ma már több, mint 74 évesek. Gyerekkoruk a Horty-korszak virágkorára tehető. Ha kereszténynek születtek, akkor gyermekként még élvezték a rendkívül stabilnak látszó tekintélyelvű rendszer biztonságát, olyat, amihez hasonlót legközelebb negyven évvel később lehetett csak megélni. Ha viszont zsidó vagy roma családba születtek, akkor együtt nőttek a napi félelemmel. Akár így, akár úgy, de gyermekként még részesei voltak egy valóban műveltségalapú polgári társadalomnak. Lázadó kamaszkoruk idején dúltak a második világháború legnagyobb harcai, legtöbbjüknek a fizikai nyomor, a fizikai félelmek évei jutottak osztályrészül andalgó séták helyett. Fiatalságuk, párválasztásuk, családalapításuk a kommunizmus uralomra jutására tehető, ennek következtében sokan hatalmas haszonélvezői, még többen hatalmas vesztesei voltak az ötvenes évek borzalmainak. Szülőként nehéz dolguk volt, hiszen ha ők maguk egy rémes korban nőttek fel, akkor honnan lett volna előttük békés családmodell? Gyermkeiket leginkább a forradalom után nevelték, igen sokan külföldön kerestek jobb életet, nem kevesen a nagymamára hagyva a még picike srácokat.

Akik itt maradtak, azok közül soknak jó ismerőse lett a közeli zálogház, mert aki nem vált a hatalom birtokosainak cinkosává, annak ilyen vagy olyan okokból, de nehéz, sokszor már képtelenség volt megélni. Aktív 40-es éveik idején virult a kádárista szocializmus, amikor is, ha kellően tűrőek voltak, akkor középkorúként már élhették a „legvidámabb barakk” nem túl változatos, de nyugodt és derűs napjait. A változások kezdetekor, a nyolcvanas években már közel voltak az ötvenhez, a férfiak közül sokan új feleséggel, a hölgyek közül sokan új karrierrel vágtak neki a végtelen szabadságnak.

Az 1938 és 1945 között születettek, a „nagy sikerek emberei” ugyan 70 év körüliek, de még nagyon sokan aktívak közülük, különösen a vállalkozók, az értelmiségi pályára kerültek, hacsak éppen az utóbbi években csődbe nem mentek, ki nem rúgták őket. Az ő tudatos gyerekkoruk már a háború utáni évekre esett, de emlékezetükbe még sok került a háború előtti évek hamis dzsentririomantikájából. Felnőni viszont már teljesen együtt nőttek fel a kommunista hatalommal. Tanáraik között még igen kevés volt a rendszer igaz híve, de a rettegés hangulata mind az iskolai, mind az otthoni életüket megmérgezte. Lázadó kamaszkorukban éri őket a forradalom, pár napra sokan elhitték, hogy végre szabadon beszélhetnek. A szabadság leverése nem kevesek számára egy egész életre szóló meghunyászkodást, ügyeskedést hozott, fiatalon meg kellett szokniuk, hogy szépen sorba kell állni mindenért, kedveskedni kell a szakszervezetisnek a beutalóért. Nagyon kevesen voltak csak képesek átmenteni '56 lázadó lelkesedését felnőttkorukba. Gyermkeiket a hatvanas évek kicsit szabadabb légkörében nevelgették, aktív 40-es éveikben néhányuk megtalálta a „kellő hangot” a hatalommal, aminek következtében meg is kapták „megérdemelt” jutalmukat, külföldre mehettek, osztályvezetők lettek, sokan gyárigazgatók, termelőszövetkezeti elnökök. Sokan lettek közülük a 80-as évek sikeres üzletemberei, mert nem kevesen megbízhatónak minősítve, jó káderlappal, komoly kapcsolatokkal és nem vitathatóan komoly szaktudással is rendelkeztek, amikor az első vállalkozásokat meg lehetett indítani. De akik akkoriban nem jutottak be a kiválasztottak közé, azok közül jó néhányan mára már elszegényedve, sok csalódást elkönyvelve, kis nyugdíjból tengődnek.

A mai frissnyugdíjasok, az 1945 és 1950 között születettek, már mind 62 évnél idősebbek. Gyerekkoruk a diktatúra legsötétebb korszakára esett, sokukba szigorúan bevésődött az otthoni félelem, a csengőfrász, az irtózás mindenfajta hatalomtól. Kamaszkoruk kezdetére még éppen csak elmúltak a forradalom utáni durva megtorlások, legtöbbjük gondolni sem mert valódi ellenszegülésre sem a szülőkkel, sem a tanárokkal, de különösen nem az ifvezetőkkel szemben. Fiatalságuk, párválasztásuk, családalapításuk azért már kicsit nyugodtabb időszakra esett. Az útlevél számukra még elfogadottan a párttitkár ajánlásán

múltot, legnagyobb sikerük volt, ha olyan munkahelyre kerültek, ahol sokat lehetett utazni. Csodálatosan tudták beosztani a napidíjat, és telerakták a Wartburg csomagtartóját konzervekkel, ha nyáron két hétre „jugóba” mehettek a tengerpartra. De ők már turistaként is mentek! Legaktívabb korukban érte őket a nyugati munkavállalás csábító lehetősége, közülük került ki a legális külföldi munkavállalók az első olyan hulláma, akik már komoly pénzt kereshettek. Ők még alig találták visszásnak, hogy amint hazaértek, le kellett adni az útlevelet a személyzeti osztályon, közülük került ki a legtöbb beszerezett ügynök, besúgó, de az ő generációjuk volt legnagyobb terjesztője az illegális Beszélőnek is, ők voltak a legnagyobb szervezői a 84-ben alakult Duna Körnek. Tisztelet és hála érte!

Az 1950 és 1956 között születettek, a „Ratkó gyerekek” is nagyon közel járnak már a nyugdíjhoz, sőt, sokan nyugdíjasok közülük. Legtöbbjük kisgyerekkora szigorú korlátok között telt, a családban sokszor csak suttogva illett beszélni, sokuknál még rendes kaja sem sok volt hetekig. Tanáraik legtöbbje a rendszernek már lelkes vagy kevésbé lelkes híve, de elfogadója volt, ha a pályán akart maradni. Ezek a tanárok még a hivatásukat komolyan vevő, az új rendszer által kinevelt fiatalok, vagy lenyugodott, csalódottságukat, mellőzöttségüket a diákságnak kimutatni már nem akaró nagy tudású öregek voltak. Lázadó kamaszkoruk éppen a 68-as diáklázadásokkal, a szexuális forradalom kirobbanásával esik egybe. Ők voltak, akik a Nashville Teens koncert után Budapesten először futottak a rendőrök elől, ők növesztettek hosszú haját fiú létükre, és vettek fel már nagyon fiatalon nagyon mini szoknyát, ha lánynak születtek. Első munkahelyeik még a szocialista munkaverseny terepei voltak, ők még sehogyan sem bújhattak ki a kommunista szombatok értelmetlen időpocsékolása alól, pedig már jól látták annak feleslegességét. Fiatalságuk, párválasztásuk, családalapításuk a teljes emancipáció jegyében történt, a lányoknak már eszükbe sem jutott a konyha, család, templom hármasában megmaradni, hiszen már anyjuktól sem láttak semmi hasonlót. Gyermekeiket korán bölcsibe adták, fontosabbnak tartották a pénzkeresetet a családi kirándulásoknál. Legaktívabb éveik már a korai 90-es évekre, éppen az új hatalom felépítésének az idejére esett. A változásban vetett hittel átítatva sokan vállaltak feladatot a közigazgatásban, legtöbbjük igazi, igen sokszor naiv jobbitó szándékkal, nem egyszer a hályogkovács bátorságával. A sok küzdelem sokuknak kikezdte egészségét, aki tehetett nyugdíjba ment, félrehúzódott, önként, vagy kényszerítve, de átadta helyét egy erőszakosabb generációnak.

(majd egyszer még folytatjuk!)

(drcharon.blogspot.com, 2013. 4. 24.)

„... only education, sir. Scholarships, sir. Cambridge Local, sir. Sidney Sussex College, sir.”⁷

Blogíró, vénségére, óriási eredményt ért el: olyan ajándékot kapott születésnapjára (szép, nagy, kerek szám volt...), aminek valóban tudott örülni. Ennek az ajándéknak nem kellett hatalmas doboz, ezt nem lehetett kézbe fogni, de nem is kellett használat után eldobni sem, nem növelte a felesleges műanyag alkatrészek számát. A nagy-nagy ajándék egy színházjegy volt a londoni újjáépített Globe Színházba, Shakespeare Viharjához.

Ez blogírónak amúgy is kedves darabja, hiszen ez a színmű a drámaírás egyik magasiskolája. Az ember meg sem tudja számlálni, hány szalon játszódik a cselekmény, és szinte dramaturgiai csoda, hogy hány szereplő életében áll be jelentős fordulat az előadás során. Ráadásul oly módon, hogy ezt még valamennyire hihetőnek is tartjuk. Soroljuk el gyorsan:

- PROSPERO, Milánó törvényes hercege; az elefántcsonttoronyba zárkózott mogorva varázslóból jókedvű, leendő nagypapa lesz.
- MIRANDA, Prospero lánya; lázadó tinédzserből határozott, ifjú asszonnyá válik.
- FERDINÁND, nápolyi királyfi, a hülye hercegecske, aki végül is legalább annyi próbának képes megfelelni, hogy férjül veszi egy leány, aki apján kívül más férfit még soha nem látott.
- ALONSO, Nápoly királya, a jó útra térő trónbitorló, aki átadja helyét az arra ugyancsak érdemtelennek.
- ARIEL, légi szellem, aki szolgából szabaddá válik.

És mindez egy kis szigeten, három óra alatt. Képtelenség. Egy rendes szappanoperában egy évtized alatt sem történik ennyi jellemfejlődés.

Az előadáshoz, persze, először is ki kellett repülni Londonba.

Ahol azonnal és sokadszor felismerhető, hogy blogíró angoltudása udvariasan fogalmazva is „nem túl erős”. Ez eléggé érthető, hiszen ő még olyanoktól tanulta ezt a szép nyelvet, akik soha életükben nem jártak a Lajtán túl. Mégis, ennyi tudással meg lehet érteni a buszsofőrt, aki persze bevándorló, esetleg bevándorlók gyermeke, de látva a szerencsétlen most érkezett, megpróbál érthetően beszélni. Valljuk be, ez nem nagyon sikerült neki, de már a jó szándék is becsülendő... Az igazi döbbenet akkor éri a kontinensről érkezett külföldit,

---

⁷ (a bejegyzés címe G. B. Shaw: You Never Can Tell című művéből származik, a Gutenberg Projekt segítségével.)

amikor látja, hogy a sofőr a következő megállónál szép türelmesen megvárja, amíg az éppen felszállt idősebb utas helyet foglal, és hátrafordulva a vezetőüléssel még meg is kérdezi, hogy valóban kellően stabilan ül-e a bácsi. Pár perc múlva, amikor a piros busz csak azért lassít kicsit, hogy a sofőr megmutassa külföldinknek azt a gyalogos felüljárót, amelyen majd elérheti célját, már senki nem lepődik meg.

Később, a földalattiban az utasnak eszébe jut az útikönyvnek az a mondata, hogy „gyakorlatilag minden vallás képviselt valahol Londonban”. És ez valóban igaz. De továbbmehetünk: Londonban a világ minden nyelvét is beszélik. A londoni földalattin közlekedve az ember egészen biztos lehet abban, hogy Babilon nem a felhők között, hanem ott lenn, a föld alatt van.

De miért van az, hogy még a borzasztó csúcsforgalom is elviselhető valamennyire (bár azért naponta kétszer nem lenne könnyű benne közlekedni)? Miért van az, hogy ötször kér bocsánatot az az utas a társától, akit véletlenül egy kicsit meglökött? A válasz gyorsan megtalálható. Londonban élve belátható az az ősi igazság, hogy ha nem zavarjuk embertársainkat, ha elfogadjuk szokásaikat, ha kedvesek, esetleg udvariasak vagyunk velük olyankor, amikor az nekünk nem okoz nehézséget, akkor a saját életünk is ezerszer könnyebb lesz. Még csak ne is gondoljunk arra, hogy valaha viszonzhatják ezt a kedvességet, vegyünk észre, hogy egyszerűen jó érzés segíteni valakinek olyankor, amikor ez nekünk semmibe sem kerül. Jó érzés elfogadni egy mosolyt, egy „thank you, really”-t, egy olyan mozdulatért, ami nekünk kicsit sem volt megerőltető.

Ilyen kevésből áll az angol jó modor? Ilyen kevés teszi Londont még ma is olyan kíváncsisággá a világ oly sok fiatal polgára számára? Lehetséges. De miért marad fenn, miért nem szűnik meg ez a viselkedési forma?

Pár hete azzal fejeztük be a hazai pszichiáterek iránti hódolatunkat lerovó írást, hogy boldog az a nemzet, ahol a társadalmi szokások évtizedeken át változatlanok. Nos, észre kell vegyünk, hogy éppen London az a város, ahol a társadalmi szokások alapelvei nem évtizedek, de évszázadok óta változatlanok. Ezek voltak fontosak Morus Tamás idejében, és ezek fontosak ma is.

Hogyan lehetséges ez, hiszen a város lakosai folyamatosan cserélődnek, jelentős részük már réges-régen nem az ősi „fehér, angolszász, protestáns” közösséghez tartozik. London igazi világváros, itt többségben vannak azok, akik kicsit sem tartoznak ehhez a réteghez. Miért képes a mára kisebbségbe szorult réteg átadni szokásait, elfogadtatni erkölcsait a többséggel?

Valószínűleg azért, mert ezek a szokások, ezek az erkölcsök segítik az életben maradást.

Shakespeare?

A vihar?

De hiszen az alig-alig több mint négyszáz éve (pontosan: 402 éve) íródott.

Arról majd egy hét múlva...

(drcharon.blogspot.com, 2013. 5. 15.)

„Döntsétek el, hogy maradjak, vagy menjek el”⁸

Shakespeare „A vihar” című művének londoni előadásának emlékére.

The New Globe

Új-régi építmény, de bármennyire is tökéletesen hasonlít az eredetire, nemrégén, alig 16 éve építették. Mégis: itt semmi sem hamis. Noha teljes egészében tölgyfából készült (állítólag semmiféle fém alkatrészt nem használtak az összeállításához), nem akarnak feleslegesen antiknak látszani. Nincsenek műgyertyák, nincsenek műfáklyák, nincsenek műanyag dekorációk. A hatalmas oszlopokból ácsolt kör alakú épület szélén, három emeleten helyezkednek el az ülőhelyek, melyek ugyancsak fényesre csiszolt fából vannak. Középen, a földszinten, a porondon, ahol manapság a zsöllyék találhatóak, ott bizony ázik a közönség. De ott van a fő „járás” is, onnan lehet a szintén csak részben fedett színpadra is feljutni. A színészek az esetek jelentős részében a nézőtérrel sétálnak fel, hiszen *„All the world's a stage”*. És valóban, körbenézve sok esetben nem tudjuk, hogy egy-egy furcsa öltözék vajon színész jelmeze-e vagy méregdrága Oxford street-i ruhaköltemény.

A világítás, a scenika már a legmodernebb technikával van megoldva, bár igyekeztek elrejteti a fényvetőket. A színészeknek nem jár hangosítás, hiszen a „fogadó” kiváló akusztikájának hála, hangjukat a nézőtér bármely pontjáról hallani lehet (ellentétben a mi csodás Nemzeti Színházunkkal). Pedig ez nem picike kamaraszínház: csaknem 1600-an nézhetjük egyszerre az előadást. A „back-stage”, a technika, amely kiszolgálja a varázslatot, hasonlóképpen modern: hátul, láthatatlanul, öltözők, és a stáb minden tagja gégemikrofonos mikroporttal szaladgál. A nézőknek külön kávézó és külön söröző jár (ahol csak a buta külföldi kér kávé...), és természetesen, mivel a londoni időjárás megbízhatatlan, lehet takarót és párnát is bérelni.

The tempest

Amikor blogíró Londonba indult, még egyszer elolvasta a darabot, így aztán nem volt nehéz felismerni a szereplőket, a helyzeteket. Néha még a szöveget is sikerült megértenie. Már persze, ha a figura szerint ez szükséges volt. A hercegisasszony nyilvánvalóan a legtisztább mai irodalmi angolt beszélt (ez nem archaikus előadás volt), míg a bohóc, a színpad örök részeges Harlikenje, minősíthetetlen, trágár tájszólást. Az előadás tehát egy számunkra viszonylag idegen nyelven is teljesen érthető, követhető, élvezhető. Ennek oka igen

---

⁸ (A cím Fábri Péter fordítása, a többi idézet Nádasdy Ádám fordításából származik)

egyszerű: a rendezője tudott olvasni, megértette, és nem tett hozzá Shakespeare anyagához, igaz, nem is vett el mondataiból. Nem értelmezte újra, „csak” színre vitte a darabot. De hát akiknek az öreg Vilmos írta, azok között sem rendelkezett mindenki érettségivel! (Konkrétan senki, mert ezt a vizsgát akkor még nem találták ki.) Ezeken a deszkákon érthetővé vált a „színház a színházban”, érthető a bűnösök örültsége, és érthető Prospero gyermeki öröme lánya boldogságán. Itt olyan finomságokat is észre lehetett venni, hogy a darab elején Miranda még mint rendes 15 éves kamaszlány lázad, majd amikor megérti apja történetét, kibékül vele, és imádni kezdi. És érthető, hogy ez az imádat még akkor sem lohad igazán, amikor apa kissé még késlelteti a várva várt egybekelését álmai lüke hercegeivel.

Hát igen, Ferdinánd, a herceg eléggé lüke, szép prototípusa a reklámok buta pasijának. Ez részben humoros, de érthető is, mert hol találna Miranda apjához fogható erejű férfit? Ha pedig nem lehet a férje olyan erős, mint apa, akkor viszont viselje ő a nadrágot, legyen még nála is gyengébb. A lökött kis szőke herceg pedig kellőképpen alá is rendeli magát leendő nejeének:

„Tudd meg, angyal, hogy első látásra röpiült a szívem szolgálataodra, ott lakik tenálád, s már rabszolgáddá tett. Csakis miattad hordom türelmesen a fát.”

De mint egy pár hete írt provokatív bejegyzésben mondtuk, a házasság csak akkor jöhet létre, ha a leendő feleség elfogadja a tesze-tosza herceget teljes mértékben urának:

„Feleséged vagyok, ha elveszel; ha nem, szűzen halok meg. És ha társnak nem kellek, szolgád akkor is leszek, ha akarod, ha nem.”

És ezt Shakespeare már Freud előtt tíz emberöltővel hibátlanul leírta...

The project

Blogírónak még egy nagy öröme volt ezen az estén. Hatalmas segítséget kapott szakmája műveléséhez a négyszáz éve íródott mű által azzal, hogy munkatársainak okosságokat tudjon majd mondani a projektek lényegéről. Manapság divat azt gondolni, hogy a projektek modern dolgok, és csak Mr. Gantt megjelenése óta léteznek. Henry Gantt valóban sokat tett annak érdekében, hogy hatékonyabban tudunk elvégezni nagyobb, sokszereplős feladatainkat, de a Globe-ban ülve hallhatjuk, hogy projektek már 400 éve is léteztek. Maga Shakespeare is, csak ebben a darabban legalább háromszor mondatja ki Prosperoval, hogy ő bizony egy projektet hajt végre (tessék rákeresni a szóra!). Igen, ez az egész darab egyetlen projektről szól! Prospero

munkájának van azonosítható célja (vissza akar kerülni Milánóba), van időütemezése (Ariel már nagyon várja a szabadulását, Prosperonak mindössze két napja van), van erőforrás-ütemezése (csak saját magára és légi szellemeire támaszkodhat), és hát még ha kissé sajátságos is, de van a feladat végrehajtásának egyedi módszertana. Hej, de sok projektvezető örülne egy olyan hatékony szellemnek (Arielnek), mint amilyen Prospero rendelkezik! Bár blogíró már azzal is megelégedne, ha néha eltörhetne egy olyan vastag, görcsös botot egy-egy engedetlenebb projekttag hátán, mint amilyen a vén varázsló kezében látható.

(drcharon.blogspot.com, 2013. 5. 22.)

Rendkívüli kiadás: Operation Dynamo, Hungary, 2013.

Az „Operation Dynamo” 1940 májusában egy második világháborús hadműveletnek volt a fedőneve. Ennek során csaknem 340 ezer katonát menekítettek ki és szállítottak át a csatornán néhány nap alatt a németek által lerohant francia Dunkerque kikötőjéből Angliába. Mindezt nem a brit haditengerészet büszke flottája, hanem 933 darab civil, alapvetően picike, néhány tíz méter hosszú, tengerjárásra éppen hogy csak alkalmas kereskedelmi és halászhajó valósította meg.

Ez a menekülés jutott blogíró eszébe, amikor lehetősége volt részt venni a mostani árhullám elleni védekezésben. Munkára jelentkezéskor még politikai marketing akciónak tartotta az egész gondolatot, mert miért éppen a sok elkényelmesedett bürokrata segítsége oldaná meg ezt a súlyos helyzetet? Ide gépek kellene, profik, katonák, hivatásos tűzoltók, rakodók, dózerek, kétéltűek. Lóerők: ezzrével, tízezzrével, százezzrével, lehet, hogy millió számra. De természetesen első szóra jelentkezett, hiszen ha két vízmolekulát meg tud állítani, akkor már tett valamit, és hátha éppen az a két molekula dönti el, hogy bebugyborékol-e a víz valakinek a lakásába. De a közigazgatásba frissen kinevezett büszke fiatalok is úgy gondolhatták, hogy nem esik le sem az öt, sem a hétágú újrafényezett korona egyik közszolga fejéről sem, mert igen sokan jelentkeztek.

Az első benyomások természetesen igazolták blogíró sokszor már saját maga számára is elviselhetetlen cinizmusét. A szegény, agyonhajszolt polgármester protokolláris köszöntése, aminek a sok köszönöm mellett fontos része volt, hogy ne együk el a kaját a kinn dolgozók elől. Majd küldenek nekünk is, kicsit később. A helybeliek úgy fogadtak, ahogyan az várható volt: a csoportok elkülönültek, mindenki külön dolgozott, „majd mi megcsináljuk, nem kell segítség”. Ha kaptak is feladatot a frissen érkezettek, az a legkevesbé lényeges és a legkellemetlenebb volt: menjenek csak a hölgyek-urak a tűző Napra dolgozni. Persze le is égtek, „mint annak a rendje”, de azért már látható volt, hogy ez nem kiváltság: az egyik nagyon szép felsőtestű helybéli srác háta ugyancsak rongyokban volt az előző egész napos lapátolástól. De meg is csodálta minden nő az izmait...

Aztán az első pihenőnél körülnézve eszébe jutott blogírónak Dunkerque. Itt, a sziget déli csücske felé, ahol nem a főutat, nem a Visegrádra eljutás egyedüli lehetőségét kell védeni, ide már nem jutott hivatásos. Egy-két vízügyes felügyelte ugyan a munkát, de ők is inkább egymás oktatásával foglalkoztak.

Hiába, a homokzsákot másképpen kell hajtogatni a Dunánál, mint a Tiszánál! Itt alapvetően a polgárok maguk, saját gépeik, saját markolóik, saját kisteherautói dolgoztak. Volt itt minden: nagyon öreg lengyel ZUK a hatvanas évekből, feltűnőre pingált platós Nissan terepjáró, amelyik jobb időkben alighanem a helyi diszkó lányait hivatott szédíteni, és öreg, dobozos Ford, amelyikből úgy kellett kibányászni a zsákokat, hiszen nem ömlesztett áru szállítására tervezték. De látszott: minden mozgásképes jármű, amelyikben van annyi erő, hogy felmászik a töltésre, homokzsákkal küszködik.

Blogíró kollégáinak becsületére legyen mondvá: mindent lenyeltek, egyetlen megjegyzés nem volt, csak rakodás és pakolás. Ha az lett a parancs, akkor felszedték azt, amit félórával azelőtt leraktak. Aztán két kemény óra után összekeveredtek a csapatok, már senki nem nézte, hogy melyik izzadt test milyen nemű, és honnan jött. Igaz, addigra már nem is volt nagy különbség... Nagyjából ekkor hangzott el először: „mennyivel gyorsabb így, mint amikor egyedül rakodtam!” És amikor vége lett az irodistáknak szánt, rövidített, négyórás „félműszaknak”, az öreg bácsi, aki már felnőttként érte meg a 65-ös nagy árvizet is, és most egyszál lapáttal hol itt, hol ott segített valamit, ő azért mondott annyit búcsúzóul: köszönjük!

Hazafelé, amint vitte a busz vissza a minisztérium elé a koszos és valljuk be, büdös közszolgákat, blogíró azon tűnődött, vajon ismerősei közül hányan lehetnek most a gátakon. Vajon mit csinál barátja felesége, aki egyedül neveli két lányát, itt Tahiban, ahol éppen most elfordultunk? Mennyire félnek? Mihez kezd a három nő magában? Mi lesz velük a vályogházban, ha valahol megszakad a gát? (A blog írásának idejére éppen kiderült: átszakadt. A nőkről még nincs hír.) Leányfalunál eszébe jutott a szép testű, valaha barna lány, aki pár éve oly jól megszívatta álnok kis trükkjeivel. Azért róla is remélte blogíró, hogy van otthon kajájuk bőven, mert ha a 11-es utat elönti a víz, akkor „se tőled, se hozzád”, akkor egy hétig, de lehet, hogy kettőig is a mélyhűtőből kell enni. És Szentendrén, ha fizikailag nem is, de képzeletben tisztán látta a hadsereghez oly nagyon kötődő régi kollégát, az MVM-es vezetőket, akik mind ott laknak valahol, és persze a nem mindig teljesen józan, vajszívú vasgyúró barátját is, aki ugyan domblakó, de biztosan homokzsákot tölt, mert neki feltétlenül mindenhol ott kell lennie, ahol baj van.

Ez egy picike ország, itt mindenkinek van rokona, barátja, ismerőse szép számmal a Duna mentén.

Azt nem tudjuk, hogy ennek a 62 embernek a segítsége mennyit ért, ma még nem tudjuk, hogy a mélyen fekvő falut sikerül-e majd megóvni a víztől, hiszen a

víz szintje már most is a gyengécske töltés másik oldalán álló házak kéményeinek magasságával volt néhol egyvonalban. De azt talán sikerült elérni, hogy néhány emberben csökkent a „bűnös város”, a semmire sem jó „hülye pestiek” és a falusi emberek egymás iránt érzett, teljesen értelmetlen utálata. Alighanem ez járhatott a buszon mellette ülő vezető kormánytisztviselő fejében is, amikor félálomban azt motyogta, hogy milyen jól is működött a mai munka, hagyni kellene a civileket minél többet tevékenykedni, nem lenne szabad ennyire csak a politikához kötődő szervezeteket támogatni.

Hátha most végre megtanuljuk, hogy jó úgy dolgozni, hogy nincs okoskodás, nincs hangos szó, nincs veszekedés, nincs morgás, nincs politikai agitáció, nem okolja a kár miatt senki sem az Istent, sem a politikusokat, sem egymást. Csak munka van. Rengeteg. Körülnézve - ott a vízparton - tényleg el lehetett hinni, hogy csak ennél az egy településnél 4-5 millió homokzsákot töltöttek meg, fogtak meg, szállítottak a gátra és raktak le az emberek pár nap alatt.

Ha lemegy az ár, nézzük esetleg homokzsáknak a napi munkánkat is...

(drcharon.blogspot.com, 2013. 6. 8.)

Csapongó generációk – II.

Mottó, továbbra is: „Minden tisztelet a magyar pszichiátereknek...”
Blogíró szabin van. Billentyűzetét a nagy magyar Alföld közepén veri. Egy olyan csodás helyen ül a „Belső tó” partján, ahol egyszerre található meg a csendes, ligetes kemping, a 25-ös, kristálytisza vízű úszómedence és olyan lágy gyógyvíz, amelyben a legelkényeztetettebb vízilovak is boldogan heverésznének. Noha a vizesblokkok építéséhez felhasznált anyagok a létező legolcsóbbak, a kivitelezés is csak rendes kontármunka, de a sárga műanyag tetejű étteremben egy pesti sör áráért mérik a menüt, ráadásul ugyanazokban a bódékban, mint 25 éve. De ma már természetesen mindegyik kis halsütőde megfelel a HACCP előírásainak, és a puritán, de nagyon tiszta faház is ingyenes WiFi-vel ellátott. Ez az egész csodavilág nem kis mértékben a valaha itt volt hatalmas szovjet katonai bázisnak köszönheti létét, amelynek romjai fizikailag még ma is az ország legnagyobb (!?) repülőterét alkotják, 100% állami tulajdonban. Igaz, egyben a legelhanyagoltabb repterünk is. Ahol valaha a világ bármilyen típusú nehézbombázója könnyedén földet ért, ma már egy kávédarálót is kockázat letenni, pedig a métervastag betont, a légi térképen is jól látható extra széles futópályát az oroszok nem vitték magukkal. Hiába, mi végtelenül gazdagok vagyunk!

Blogíró tehát ül a teraszon, nézi a nádasban kergetőző madarakat (a nevüket persze nem ismeri...), és mint nyuszika „reszeli a körmét”: ír, hülyeségeket. Leghelyesebb, ha folytatja elmélkedését a minigenerációk közötti szakadékokról, azon merengve (jó dolgában), hogy miért is képtelen megérteni társait egy-egy, korban egymáshoz annyira közel álló hazai polgár.

A forradalom évében hagytuk abba, tehát innen folytatjuk.

Az 1956 és 1962 között születettek ma 50 körül, már kicsivel 50 felett járnak. Az egész életük hatalmas ellentmondások között, csendes összevisszaságban telt. Mire feleszméltek, a nagy politikai viharok elcsendesedtek, a legtöbb fogoly lassan-lassan kiszabadult. Létrejött egyfajta unalmas, hányingerteli nyugalom, megkezdődött a kádári konszolidáció. Gyermekkorukban a tévé volt a sláger, a politikusok helyett már a hírolvasó bemondókat és a sportriportereket sztárolták. Akkor még csak nagyon kevesen és nagyon csendben morogtak a „népek ópiuma” ellen, az Adáshiba megírásakor az ő generációjuk éppen kamaszkodott. De egyáltalán hányan ismerték akkor azt a darabot? Pedig az egyik legbefolyásosabb pártkádér írta... Fiatalkorukra létrejött a „jó öreg” firdzsiderszocializmus, számukra a lázadás szinte értelmét veszített lett. A hippikorszakból ők már kimaradtak, ha megnövesztették a hajukat, nem

csapták ki őket a gimnáziumból. Zenéjük már nem a lázadó Illés, Omega, és még nem a kemény Beatrice, hanem a békés Neoton Familia lett. Családalapítás után csendben dolgozhattak, és a nagy átalakuláskor, 1989-ben éppen a legjobb felnőtt korban, a 30-as éveik elején jártak. De ez csak kevesük számára hozott sikereket, ezért aztán közülük lehet igen sokkal ma London és Stockholm utcáin találkozni, mert érvényesülési lehetőségeiket legnagyobb pechükre elsöpörte ...

... az 1962 és 1968 között születettek szerencsés generációja, akik viszont éppen egyetemisták, pályakezdők voltak a 80-es évek végén, ezért igen aktívan kivehették a részüket a nagy politikai változásokból. Az ő békés gyerekkorukban még csak kevesen küzdöttek a stabilizálódott, világszerte elfogadott, de folyamatosan gyengülő kádárista rendszer ellen. Ha Budapesten éltek, akkor szüleik mindőjüket elvitték a Bábszínházba megnézni a Süsü, a sárkányt, hogy egy életre megtanulja az a kölyök, miszerint a „lepke akkor szép, ha szabadon lebeg”. Lázadó kamaszkoruk ugyan még a hetvenes évek végének, a nyolcvanas évek elejének látszólag megállapodott korszakára esik, amikor kívülről nézve senki elképzelni sem tudta, hogy az a rendszer valaha is megváltozhat. De közülük a szerencsésebbek 15-16 évesen már táncoltak a Fehérvári úti táncházban, és egyetemista korúak voltak, amikor komplett évfolyamok álltak a frissen megalakult pártokhoz, ide vagy oda. Nem véletlen, hogy az Egyetem téri jogászok ma is inkább ehhez, az ELTE egykori hallgatói, akik ma sokan a média annyit átkozott munkásai, inkább ahhoz a párthoz kötődnek. Velük nyíltak meg az ellenzék törzskocsmái, a Mérleg és az első LeRoy, amelyek a valóban világmegváltó beszélgetések mellett gyönyörű, nem csupán a hazafias érzelmektől dagadó keblek, igen vékony golyocszoknyák, és hosszú fekete hajfürtök tucatjait is vonzották az átvitatkozott (és átborozott, átsörözött) éjszakákon. Antal József miniszterelnök úr ugyan nem vette őket komolyan, de visszatekintve ma már beláthatjuk, ebben nem neki lett igaza. A számítógép használata számukra mind a mai napig kihívás, és bár mára szinte mindegyikük megtanulta az e-mail használatát, a közösségi oldalak, a világ teljes tudásanyagának elérhetősége még nem változtatta meg jó kis konzervatív életüket.

Nem így a 1968 és 1975 között születettek, a mára megállapodott negyvenesek életét. Nekik már csak kisgyerekkoruk esik a „gulyáskommunizmus” virágkorára, de azért szüleiktől legtöbbjük még elsajátítja a „ne szólj szám, nem fáj fejem” elvű viselkedést. Akkoriban sokak számára még elképzelhetetlennek tűnt, hogy az az erős, jól kiépített és lelkes spiclihálózattal rendelkező rendszer valaha is összeomoljon, ezért ezek a gyerekek kisiskoláskorukban még egy erős diktatórikus rendszer működését ismerték meg, mint jól működő, biztonságot

nyújtó környezetet. Az ő kiskamasz korukra esik a kereskedelmi televíziózás megjelenése, sokuk iskola után a délutáni romantikus sorozatok bűvöletében nőtt fel (ha sem apa, sem anya nem volt otthon), és még szinte gyerekek, csak 15 év körül lehetnek, amikor a Szánkózódombon bemutatták a ma már történelmi jelentőségűnek látszó István, a királyt. Kamaszként, amikor a politikával először ismerkedtek, már csak a peresztrojka nyitottságával találkoztak, és mire egyedül is utazni vágytak, már saját világútlevelük volt. Noha még látták Hegyeshalomnál a combvastagságú acélsorompókat, de már semmiféle félelmet nem éreztek iránta, a géppuskafészek eltűntek. Lázadó kamaszkorukban végignézték, amint szüleik a Gorenjéket cipelték a Wartburgok tetején, majd együtt örültek velük, amikor be lehetett hozni az újnak látszó Opeleket. Nekik már szinte mindőjüknek lett saját számítógépe, közülük már senki nem idegenkedik az elektronikus kereskedelem használatától sem. De ők estek bele felnőtt fejjel legtöbben a 2000-es évek elejének látszat-fellendülésének a csapdájába, közülük gondolták nagyon sokan, hogy az egymással a hülyeségben versengő kereskedelmi bankok által kínált teljesen megalapozatlan hitelekől prosperáló gazdasági fellendülés örökké fog tartani. Legtöbbjük munkahelye már privatizált nagyvállalatnál vagy az új közigazgatásban volt, és akik közülük szerencsések voltak, azok esetében az első generációs főnökök nyugdíjba vonulása után ők adják ezen intézmények vezetőit. De sokuk szenved attól, hogy mégsem tudnak helyet biztosítani maguknak az elvárt pozíciókban, hiszen sok cégnél, közintézménynél alig pár évvel idősebb vagy sokkal fiatalabb náluk a főnökük, és esze ágában sincs átadni nekik a stafétabotot.

Ráadásul itt vannak az újabb jelöltek. Ma már az 1975 és 1982 között születettek is bőven harminc felett járnak. Ők a régi rendszer merevségére már gyerekkorukból is alig tudnak visszaemlékezni. Legfeljebb egy-egy rémes óvodavezetőnő, egy-egy elviselhetetlen tanár emléke sejlik fel számukra, ha a szocializmus rémisztő alakjairól beszélnek körülöttük. Számukra legnagyobb trauma annak feldolgozása, hogy miképpen lehetséges, hogy míg kiskorukban, apa, anya, az elemiben a tanárnő, a néni a tévéből csak lelkesedni tudott a jövő szép reményeit ecsetelve, addig ma szinte kizárólag megtört, jövőtlen, letargikus emberek veszik körül őket. Egész gyerekkoruk, fiatalságuk a (hitelből finanszírozott) viszonylagos jólét, a bizakodás jegyében telt el, nem csoda hát, ha sokan kényelmesedtek el közülük, különösen, hogy a mai napig ható, itthon hatalmas károkat okozó gazdasági válság éppen fiatalságuk, párválasztásuk, családalapításuk éveit törte sok esetben teljesen derékba. Ma már sokan a gyermekeiket nevelgetik, de közülük is jó néhányan képtelenek

bármiféle célt mutatni számukra, hiszen eddigi életük nagyon-nagyon zivataros tapasztalati alapján kevesük tud valamiféle értelmes, hosszú távú célban hinni.

Kicsivel jobb helyzetben vannak az 1982 és 1989 között születettek. Közülük nem kevesen még tanulnak, még többen, a végzettek közül is sokan élvezik a „mama hotel” kényelmét. De akik befejezték már iskoláikat, azok is még csak karrierjük elején tartanak. Ők már közvetlenül semmit nem éreztek az elmúlt nyolcvan év örült szélsőségeiből, ők ismét egy olyan generáció tagjai lehetnének, akik, ha a napi politikai számármkodástól meg lehetne szabadulni, akár normális életet is élhetnének. Gyermekkoruk az ország bizakodó időszakára esik, körülöttük mindenhol buzgott a tenni akarás. Tanáraik, ha nem is a legjobban képzettek, de mindenképpen a változás emberei voltak, legtöbbjük részt is vett a régi-új eszmék ismételt elterjesztésében. A mostani válság kitörésekor még éppen csak túl vannak az érettségin, egyetemen, a gazdasági problémákat még csak szüleik, rokonaik kesergésén, zsebpénzüik elapadásán, lakáshoz jutási esélyeik ellehetetlenülésén érzik. De ettől még nem lesznek depressziósak, hiszen a párválasztás, a családalapítás legtöbbjüknek még előtte áll, és ebben a korban a kedves lábának simogatása fontosabb a kacsalábnál. Ők már teljesen az elektronikus kommunikáció gyermekei, közülük már egyre kevesebb fogadja el az aktatologatást, a hivatalos szervek fafejűségét, a munkahelyen tapasztalható nihilizmust, a „leszarom tablettát” tömeges alkalmazását.

Náluk is keményebben lázadhatnak, és reméljük komoly változást fognak elérni az 1989 után születettek, akik már teljes egészében egy normálisnak tűnő korba születtek. Csecsemőkoruktól utazhattak, ahova csak szüleik kedve tartotta, egy percre sem korlátozta őket valutalap, statisztikai lap, határőrizeti szerv. Az ő gyerekkorukat zárta le a gazdasági válság kirobbanása, ami miatt sokuk családjá igen nehéz helyzetbe került. Nem egy helyen ma már ismét hatalmas erőfeszítések árán, összefogva kell, sok esetben foggal-körömmel harcolni a fennmaradásért. Mivel nagyon fiatalok, legtöbbjüknek még nincs biztos egzisztenciája, nincs semmi tartaléka. Sokan küzdenek közvetlen megélhetési gondokkal, álláskilátásaik, hacsak az éppen aktuális politika nem segíti őket, botrányosak, néhányan ismét fizikailag küzdenek az éhezéssel. Lázadó kamaszkoruk végét most élik, és nem kétséges, hogy nagyon sokuk számára elfogadhatatlan mindaz, ami körülveszi őket.

Alakul a következő kemény nemzedék. Merre mehetnek?

(drcharon.blogspot.com, 2013. 6.26.)

Professor Unrat

Heinrich Mann: A kék angyal avagy egy zsarnokság vége (Örkény Színház)

„Professor Unrat”: ez volt a címe Heinrich Mann (Thomas Mann bátyja) 1905-ben írt, novellánál alig hosszabb kisregényének. A Project Gutenbergnek hála, ez ma már bárki számára ingyenesen elérhető (eredeti nyelvén...). Nálunk „Ronda tanár úr” címen ismerik, sajnos rendkívül kevesen, bár azért ez nem akkora csoda, mert mint olvasmány, nem túl elviselhető. Ellenben elég sokan tudják, hogy a novella alapján 1930-ban készült film hozta meg Marlene Dietrich számára a nagy kiugrást. Igaz, ez olyan lehetőség volt, amit manapság a feministák teljes mértékben elítélnék: a forgatókönyv szinte kizárólag a színésznő „adottságaira”, konkrétan: formás lábának mutogatására épült. De még akik jól ismerik is blogírók, most az egyszer kivételesen ne várják, hogy azokat a k. hölgyeket nevezi nevükön, akik ma is „adottságaikkal” kívántak vagy kívánnak előnyt kivívni maguknak (bármennyire is jó vagy rossz emlékeket hagytak maguk után), hanem - mielőtt a mű hazai bemutatójának érdemeit értékelnénk nagyra - értékeljük igen sokra Marlene Dietrich pályáját, amelyet ilyen „alantas” módon indított. Vajon kevesebbet ért a színésznő náci elleni kemény kiállása a 30-as évek közepén, mert karrierjét a lába mutogatásával kezdte? Vajon nem számít semmit 44-ben az amerikai katonák lelkesítése a „Lili Marleen”-nel, mert őt tekintik a „vamp”, a férfiak életét megrontó nő prototípusának? Vajon semmit nem érnek az „Ítélet Nürnbergben” és a „Vád tanúja” főszerepei, csak mert állítólag egyszer total planban láttuk a bugyiját (egyébként: nem láttuk...)? El szabad felejteni a „Hova tűnt a sok virág”-ot, ami az 50-es években az egyik alapvető háborúellenes dal lett? Ki van zárva.

Sőt, éppen az álszent előítéletek ellen kellett elkészíteni Pesten is a „Kék angyalt”.

Mert az Örkényben bemutatott darab elsősorban nem a „szörnyű” züllést pellengérezi ki, hanem az örökös megfelelni vágyás értelmetlenségét, céltalanságát, jövőtlenségét mutatja be. Posvány tanár úr nem attól sajnálatra méltó, ami vele a színpadon történik, hanem már eleve szánakozva látjuk 57 évével, noha elsőre aligha azonosítjuk, miért? Az indok végül is sablonos: a tanár úr és főnökei álszent fennkölsége, tisztasága, erkölcsössége nem sajátjuk, ők soha nem magukat mutatják a világnak, hanem azt a valakit, akinek elképzelésük szerint mutatkozniuk illik. Nekik nincs is önálló énjük: szájukból az elvárt mondatok jönnek, fülük csak azt halja, amit hallani illik, és csak azt teszük, amit a „társadalmi helyzetük”, az iskolaigazgató, a polgármester, és azok szupererkölcsösnek látszó feleségeinek szerepei szerint a „világ” elvár tőlük. A

tanítványok a szokványos színpadi sablon szerint koruknál fogva természetesen nem hajlandók erre a képmutatásra, de az előadás (elsősorban a többszörös szerepjátszás) nagy érdeme, hogy mozdulataikba már bele lehet képzelni későbbi kispolgári viselkedésüket. Kiepert, az ócska kis mulató tulajdonosa itt nem velejéig romlott, egyszerűen csak rémesen szerencsétlen, és a csinos Lola („die fesche Lola”), aki miatt a tanár úr elzúllik, egyszerűen csak annyira közönséges, annyira buta, annyira tanulatlan, hogy nem is ismeri az erkölcs fogalmát.

És itt kezdhethünk kicsit magunkra ismerni. Na, jó: magunkra nem, csak a szomszédunkra. A szomszéd úr, a kolléga az irodából az, aki tiszteletre méltónak mutatja magát, akkor is, amikor posványban fetrengő gondolatai vannak, a szomszéd és a kolléga az, aki erkölcsről prédikál akkor is, amikor legszívesebben a posványban cuppogna a mocskokban.

Lassan rá kell jönni, hogy az alapvető probléma abban rejlik, hogy itt mindenki értéktelen. A tanár urat nem kell nagyon csábíthatni, ő saját maga viszi magát nyílegyenesen tönkre. Ezért aztán meg is lehetne kérdezni, hogy vajon a professzor karrierjének illetén lezárása valóban maga a teljes züllés, amint azt a jó polgár, Heinrich Mann megírta? Vagy a vénülő kecske csak rácsodálkozik a világra, hogy valóban létezik olyan nő, aki elmondhatja, és el is mondja magáról, hogy „Ich bin von Kopf bis Fuß auf Liebe eingestellt”? (Internetet és/vagy nyomdafestéket tűrő módon nem tudjuk lefordítani: a „Liebe” itt nem a fennkölt szeretet értelemben használatos.) Tudjuk, a tanár úr összes megtakarított pénzét egy érdemtelen nőjére herdálta el. De mi lenne a 30.000 birodalmi márkával, ha nem szórja el Lolára? Ebből semmi nem derül ki a megírt szöveg alapján. Ne feledjük: Heinrich Mann nem Thomas Mann! (Posvány tanár úrnak a dramaturgia egyszerűsége érdekében nem voltak gyermekei.) Ami az alig pár évvel korábban íródott Sollnes építőmesterben még tragikus, ami mára már mindennapos helyzet, az itt egyszerűen nevetséges.

Gothár rendezését már dicsértük más alkalommal, itt is igyekezett sokat hozzátenni a meglehetősen sematikus történethez. Gáspár Ildikó ismét kiválóra vizsgázott dramaturgiából. Az Örkeny színészei hatalmast játszanak, különösen a „fiúk” által alakított, gyakorlatilag néma polgárfeleségek alakjai „dobnak” jelentősen az előadáson. Talán nem véletlen, hogy a Nemzetiből okkal vagy ok nélkül elmenekülő (ez öt év múlva derül ki!) művészek nagy része ősztől itt lesz látható. A tanár úr rommá válásának ábrázolása alapvetően különbözik a német filmben és a magyar színpadon, de mindkettő hihetetlenül hatásos. Marlene Dietrich bábjainak hatására a filmbéli tanár úr nyílt színen kukorékol a mocskos

kabarészínpadon, Szandtner Anna combközének imádata eredményeképpen „Pesten” a professzor piszkosrózsaszín kötényben mosogat, miközben a feleségül vett kurva eredeti mesterségét folytatja a város előkelőségeivel a tanár úr saját lakásában. Ez maga a csendes polgári idill, de innen már bizonyosan nincsen lejjebb.

(drcharon.blogspot.com, 2013. 7. 3.)

Három a magyar igazság

Szörényi Bródy: István, a király (Szeged, 2013. augusztus 20.)

„Az ember dolga a földön, hogy minél tökéletesebb, emberiesebb ember legyen, minél értelmesebb, jobb és becsületesebb. Hogy minél szabadabb legyen, anélkül, hogy embertársainak szabadsághoz való jogát megsértené.

[...]

A magyar az, aki bátran szembenéz a nép bajaival: a nemzet fejlődésének akadályaival. Aki a szabadságot ma is minden téren meg akarja valósítani. Aki a népnek műveltséget, egészséget, jólétet akar. Aki a földművesnek földet, a munkásnak méltó hasznót, mindenkinek emberi bánásmódot kíván, egyéni érdeke ellenére is. Aki egy nyomorult, éhező vagy jogfosztott láttán saját magát is sértve érzi, emberi, magyar mivoltában.”

(Illyés Gyula: Ki a magyar)

Blogíró hezitált, írjon-e a szegedi IK-ról, mert az előadást a tévé is közvetítette, tehát biztosan mindenki látta. Akkor minek írni róla? Aztán beindultak a vélemények, és most már meg nem állja, hogy el ne mondja a magáét.

Először is kár vitatkozni arról, hogy mennyire autentikus ez a változat, hiszen a darab két szerzője él. Ha a szerzők bármivel nem értettek volna egyet, akkor nyugodtan letilthatták volna, akár az utolsó percben is. Joguk lett volna rá, és egészen biztos, hogy e nélkül a bevétel nélkül sem haltak volna éhen. Feltételezhetően még mindkettőben van annyi kurázi, hogy meg is tették volna, ha helyesnek látják. De nem ez történt, hanem éppen az ellenkezője. Vajon miért állt ki tavasszal Szörényi Levente Alföldi mellett? Hasonlítana a világnézetük? Amennyire ismerjük, cseppet sem. Közeli barátok lennének? Szinte kizárt. De Szörényi is, Alföldi is magas színvonalon úzi azt a művészi hivatást, amit választott magának. És akár sikere van, akár nincs, akár támadják, akár imádják, a saját útjukat járják. Biztos, hogy Alföldi ezzel az előadással tisztelni, és nem csak pukkasztani akart. Mint a négy évvel ezelőtti „botrányos” (csudát botrányos: kiváló) János vitézzel. Ha őszinték vagyunk magunkhoz, akkor be kell látnunk, rá kellene végre ébrednünk: nincs Tündérország, nincs egyetlen igazság. Legalább három van... Ezért volt érdemes elővenni ezt a darabot, amit az elmúlt 30 évben, lássuk be, sokan, sokféle módon használtak már, sokféle nemtelen célra.

*„Szállj messze, szállj magasra
Szél könnyű szárnyán szállj
Új tavasz hírért vidd el
Szállj fel, szabad madár!”*

Aki ott volt 83-ban, az emlékszik: a Városligetben mindenki, népi is, urbánus is hitt abban, hogy lesz új tavasz. Sok-sok új tavasz. 30 év után már mind rájöttünk: ebből a reményünkből semmi nem valósult meg. Hogy szegény szabad madárnak miért kellett kimúlnia, azt majd a történészek kiderítik. Hogy az egész fiatalságukat, egész felnőttkorukat átküzdő nemzedéknek miért nem sikerült a valós szabadságot, a belső megbékélést, a nyugalmat megvalósítania, azt majd a művészek feldolgozzák.

Szegeden háromszor gyúltak fel a nézőtéri fények az előadás alatt, meglehetősen szájbarágósan hangsúlyozva, hogy most a nézők is be lesznek vonva három fontosnak vélt gondolat átérzésébe (a tévéfelvételen ezt aligha lehetett használhatóan megvalósítani, így aztán nem kizárt, hogy a tévéfelvételből éppen a legfontosabb hatáselem hiányzott):

1. **„Adj békét uram!”** Erre a motívumra épült fel az egész mostani előadás. Réka lett a központi figura, és alighanem igaza van a rendezőnek: ő az egyetlen, aki épeszűen gondolkodik. Hiába történik minden úgy, ahogy Sarolt szeretné, hiába négyelik fel Koppányt, hiába koronázzák meg a mamahotelből éppen hogy kilépett Istvánt, béke ebből még nem született. Mind a mai napig sem.
2. **„Jaj, de unom a politikát!”** Már az is eredmény, hogy ez a dal benne maradhatott a mostani előadásban, és nem vágták ki, mint annyiszor a 30 év alatt. Az, hogy az ország sok polgárával együtt a rendezőnek is sajnós ez a második legfontosabb üzenete, teljesen érthető. Ha a kritikusok sokallják, hogy ötvenszer vagy százszor mondja el a színpad, hogy „Unom”, akkor vegyüljenek el a nép között, és hallgassák meg, amint az emberek naponta nem százszor, nem ezerszer, de milliószor ismétlik ugyanezt: „Unom, unom, unom, unom...”
3. **„Himnusz”** Hihetetlen módon, ennek az előadásnak, ugyancsak, mint a 30 év előttinek, szerves része tudott lenni himnuszunk. Nem lett belőle felesleges magyarkodás, de nem lett belőle oda nem illő, zavaró magyarázkodás sem. Nem lőjük le az előadás végének megoldását, hiszen az RTL jóvoltából több millióan látták, de a szent korona valóságába szorult szereplőket nézve az először kissé megdöbben,

még felállni is majdnem elfelejtő nézők éppen a Himnusz alatt gondolhatták végig: ki is lett bezárva, hova? Ki van benn, és ki van kívül? Hol a helyünk: kívül vagy belül? És jó volt hallani, hogy az utolsó sorokat már itt-ott a nézők is énekelték. Feltételezhetően azok, akik megértették az előadást.

A hivatalos kritika fanyalogjon ma is nyugodtan, hiszen harminc éve is azt tette. Mit mondhatunk nekik? Igen, a koreográfia valóban csapnivaló volt, az új, „szimfonikus” hangszerelés többet ártott, mint használt. És tudjuk jól, hogy a Kárpát-medencén kívül senki meg nem érti, miért kell még ma is ezekkel a kérdésekkel foglalkozni. Talán belül sem. Az „IK” problematikája csak nekünk, magyaroknak, az Illyés által meghatározott magyaroknak érthető. Szegeden is hiába volt a kiváló angol fordítás a kivetítőkön, a külföldiek a szünetben megszöktek. Magyarról magyarra pedig már régen nem tudunk fordítani.

De mégis:

*„Hangzavart”? – Azt! Ha nekik az,
ami nekünk vigasz!
Azt! Földre hullt
pohár fölcsattanó
szitok-szavát, fűrészfoga közé szorult
reszelő sikongató
jaját tanulja hegedű
s éneklő gége – ne legyen béke, ne legyen derű
a bearanyozott, a fennem
finom, elzárt zeneteremben,
míg nincs a jaj-sötét szívekben!
„Hangzavart”? Azt! Ha nekik az,
ami nekünk vigasz,
(Illyés Gyula: Bartók)*

(drcharon.blogspot.com, 2013. 8.23.)

Egy-egy

Kodály: Háy János (Erkel Színház évadnyitó előadás, 2013. október 6-án az aradi vértanúk emléknapiján)

Amikor blogíró hét évvel ezelőtt elkezdett színházról „Ajánlót” írogatni, megfogadta, hogy csak a jó darabokat említi. Blogíró nem kritikus, nincs képzettsége, tehát nincs joga értékelni mások munkáját. Így aztán amikor fél éve először elment a többé-kevésbé felújított Erkel Színházba, hogy végre elvihesse gyermekeit egy olyan János vitézre, ami valóban nekik lett feldolgozva, nem írt egy sort sem. Igaz, még azt is megbánta, hogy szegény kis kölkei elvitte magával... Na, olyan rossz színházat régen látott... Hogy kerül klasszikus balett egy operettbe? Miért mosolyog idióta módra az udvarhölgy a francia király udvarában, amikor éppen a legrosszabbul áll a csata? Miért lett szerecsennek maszkírozva az egyik huszár? Képtelenség. Akkor egyre csak Alföldi csodás János vitéze járt az eszében...

Ilyen rossz kezdés után meglehetősen óvakodva csapta hóna alá ismét a két kicsit, különösen, hogy nem tudja titkolni, komoly előítéletei vannak Vidnyánszkyval szemben. Márpedig ez a Háy Debrecenből jött. Hiába mondták szakember barátai, hogy nem kell a szegény nagyszájú, nagyétvágyú, nagyravágyó urat minden téren utálni, mert rendezőnek kiváló, blogíró már nem fog megváltozni: élete végéig a gyengébbek, a kitzasztottak, a lenézettek, a kinevetettek oldalán fog állni. Nyilván, hiszen ő maga is oly sokszor volt gyenge, kitzasztott, lenézett, kinevetett.

Aztán mégis, elég gyorsan be kellett vallania: ez a Háy igen jó.

És nem csak azért, mert az Operából is kirugdosták az öregeket: megfiatalodott a zenekari árok, megfiatalodtak az énekesek. Lehet, hogy az évadnyitó előadás tiszteletére, de a fiatalok zenészek igencsak pontosan játszottak. Örzse, Háy tökéletesen énekelt, a férfikórus, a férfitanckar nagyon jó volt. Ezt még blogírónak is el kellett hamar ismernie, hiába tartozik maga is a kirúgandó öregek közé...

Aztán egyre jobban kiderült, hogy akárhogy is van, meg kell hagyni, Vidnyánszky is mindent tud a színházról. Itt-ott lehet vitatni a rendezést, blogírónak többször sok volt a mozgás, de ennek a darabnak ez volt az egyetlen „felnőtt” előadása (és a nézők fele még így is gyerek volt), ezen túl már csak iskolások jönnek, több tízezen. Nekik nem lesz sok, ők rövidre vágott rajzfilmeket edződtek, éppen mint blogíró nagylánya, aki végig élvezte a rendezői poénokat. A máskor annyira iskolásan merev és unalmas gyerek-kórus

közpöcsövezett éneklés közben (éppen, mint blogíró hajdani iskolájában, alig pár száz méterre a színháztól), a császár úgy ugrál mint a csodálatos mandarin a régi koreográfiában, a női kórusból kirángatott hölgyek oly kecsesen nem tudtak táncolni, hogy az imádni való. A láthatóan méregdrága díszlet és jelmez kiváló, a forgó használata tökéletes, és mielőtt megint politizálni kezdenénk, észrevehetjük, hogy a szcenikára már egy fillér sem jutott, maga a színház még frissen mázolja is eléggé lepukkadt, a fényvetők a régiek, a villanymadzagok körben kilógnak a színpad körül, az öreg kampók ott búslakodnak a falon. A „Tiszán innen, Dunán túl” és a „Sej, Nagyabonyban...” viszont nagyon működött, a gyerekeknek még otthon is a fülükben motoszkált.

És noha nagyon pontosan tudjuk, hogy még a legnagyobb tehetség sem igazol minden tisztességtelenséget, kíséreljünk meg várni öt évet, és csak utána ítéljük meg Vidnyánszky művészetét. Egy jó pesti estét már köszönhetünk neki.

(drcharon.blogspot.com, 2013. 10. 7.)

Miért nagy baj, ha egy nő okos is, szép is?

Ha blogíró teljesen el nem hülyült az elmúlt fél év alatt, akkor most megkísérli újrarendezni karmolmányait. Azt még nem vállalja, hogy minden szerdán születik valami, tán még minden másodikon sem, viszont egyszer talán majd arról is szó kerülhet, mi is történt az elmúlt fél évben. De először is kedvenc témánkról: a szép és okos nőkről.

Ha az embernek gyerekei vannak, akkor előbb utóbb felmerül, hogy meg kell őket tanítani a párkeresés apró trükkjeire. Ez különösen akkor látszik elengedhetetlennek, ha ezeket apa vagy anya sem ismerte, legfeljebb hitte, hogy ismeri, és miközben a gyermek felnővekedett, rájött, hol és hányszor szalasztotta el élete nagy lehetőségét, a sárga tartó szerelmet. Ha a szülő kellőképpen olvasott, járatos a filmművészetben, ismeri a színházat, akkor könnyen megoldhatja ezt a problémát azzal, hogy egy helyesen kiválasztott könyvet nyom kedvence kezébe, megnéz vele egy filmet, elcipeli egy jobb előadásra. A fiús apukák különösen könnyű helyzetben vannak, hiszen a világirodalom számtalan műve szerint a lányok fejét egészen könnyű elcsavarni... Az egyik leghatásosabb módszertani útmutató Heltai állította össze:

Ahány az asszony, tudjuk, annyiféle.

De köztük a legbölcsebb is hiú.

Így vajmi könnyű boldogulni véle.

Hallgatni bókot: ezt egyik sem únja.

Dícsérd, tömjénezd! Hízelegj!

Száz szónak is a vége egy:

A hozsanna, a hallelúja

Kábulatában mind, mind lépremegy.

(Heltai Jenő: A néma levente)

Ha apa ennél komolyabban vesz magát, akkor saját maga is kitalál jótanácsokat, előáll (többé-kevésbé...) új ötletekkel. Ezt hallottuk egyik kereskedelmi televíziónk szakértőjétől is, aki talán éppen Heltai nyomán ekképpen okította fiát: „Az okos nőknek mondd, hogy szépek, a szépeknek, hogy okosak!”. A tanács nem rossz, hiszen ezáltal legkönnyebben a csúnya és buta nőkkel fogunk tudni beszélgetni...

De mit mondjunk egy szép és okos nőnek?

(drcharon.blogspot.com, 2014. 5.5.)

Gyűlölek: távol légy, alacsony tömeg!”⁹

Ibsen: A nép ellensége (Katona József Színház)

Blogíró kivételesen negatív. Ezer oka lenne rá, hiszen akad gondja elég, de kinek nincsen? Eddig is volt problémája, sok, mégsem próbálta soha depresszióba kergetni olvasóit.

Blogíró kivételesen negatív. Amikor írni kezdett, megfogadta, hogy csak olyan előadásokról fog mesélni, amelyeket megnézni érdemes, ezért is lett régi-régi rovatának címe: „Ajánló”. Ami nem volt jó előadás, ami nem tetszett, arról eddig soha nem írt, hiszen blogíró nem képzett kritikus, nem képzett irodalmár, a sok-sok színmű elolvasása és egy-két „valaminek” a játékból történő összeszereszelése nem jogosítja fel semmire.

De a most látott darab esetében megszegi a maga készített szabályt. Hiszen éppen arról van szó, hogy a szabályok azért vannak, hogy előbb-utóbb megszegjék őket.

A Katonában most futó Ibsen-mű aktualitása kicsit sem kétséges. Igaz ugyan, hogy aktualitása 2014-ben trivialitás, és ha az alkotók valóban bátrak lettek volna, akkor két-három, esetleg négy vagy éppen nyolc, vagy akár tizenkilenc évvel ezelőtt tűzték volna műsorra. Akkor még újdonság lett volna az üzenet, akkor még nem szembesültek volna polgártársaink nap mint nap ezzel az örök problémával. Mert a politika által elnémított igazság kérdése örök, az Ibsen által leírt mondatok érvényessége, fontossága soha nem kérdőjelezhető meg. A színészek játéka ma is kiváló, a rendezés ma is pontos. De a közönség felháborodás helyett mégis a vállát rángatva távozik, és nem tüntetni megy a Petőfi szoborhoz, hanem hazasétál felmelegíteni a maradék vacsorát. A közönséget nem érinti meg a darab üzenete, mert az előadásban van egy igen súlyos dramaturgiai tévedés, egy jóvátehetetlen hiba: a kézikamera megjelenése a színpadon. Ibsen korában nem volt kézikamera, és ha a darabot a mába transzponáljuk, ha van kézikamera, akkor internet is van. És ha internet van, akkor nincs darab. Ma a véleményét mindenki ellen vállalni akaró doktor nem lehetne egyedül. Az persze elképzelhető, hogy a tömeg nem fogadja el, amit a nép ellensége mond, az persze lehet, hogy a politikai elit, a polgármester, a jól fizető állásokra pályázó, megalkuvó civil szervezetek vezetői el akarják némtani a számukra kellemetlen eredményeket bemutatni akaró társukat, az persze lehet, hogy hamis jelentések közzétételére akarják kényszeríteni a tudóst. Ilyen mindig volt, talán ma is van, blogíró maga is találkozott ilyennel

---

⁹ A címben szereplő idézet Babits Mihály „In Horatium” című versének a kezdősora.

fiatalkorában¹⁰ . Be is adta felmondását, el is ment az országból, ennél többet nem tudott, három kölökkal nem mert tenni. De ma, az internet hőskorában, mindaddig, amíg meglehetősen szabad a blog, túrhetően szabadok a közösségi portálok, nem okozhat problémát egy vélemény nyilvánosságra hozatala.

Az persze érdekes kérdés lett volna, hogy mi lesz majd akkor, ha már a blog sem lesz szabad? Létezhet-e vajon olyan kor, amikor az internetnek is befogják majd a száját? De ez a kérdés ebben az előadásban nem merült fel.

Ezért aztán felejtsük is el ezt a régi Katonához méltatlan előadást. Foglalkozunk inkább kicsit a magányos művész, a magányos tudós és a tömegek szembenállásával¹¹

Közhely, hogy a művész, a tudós mindig magányos, közhely, hogy még az is igen ritka, hogy a magára keveset adó művész, a szórakozott professzor, a nehezen elviselhető zseni akár csak egy társat: feleséget, férjet találjon magának. De mi nem is ezzel akarunk egy kicsit foglalkozni.

Maradjunk például rögtön annak a színháznak a névadójánál, ahol ezt a felejthető darabot láttuk. Katona József mindössze 38 éves volt, amikor meghalt, és soha nem érte meg az azóta sokszor, sok szennyes célra felhasznált nagy műve színpadra kerülését. A Bánk Bánt 24 évesen írta, de pár hónappal később abba is hagyta az írást, hogy aztán soha többé színművet ne írjon. Polgárként, Kecskemét főügyészeként hunyt el.

Az egész világon méltán elismert Bartók Bélának jóval hosszabb élet adatott meg, de méltó elismerést itthon ő is alig kapott. Színpadi műveiért, főleg a „kékszakállúért” és a „mandarinért” életében rengeteg elutasítás érte hazájában, olyannyira, hogy a Csodálatos mandarint sokáig be sem engedték mutatni Magyarországon: szülőföldjén csak halála után került színpadra. A valaha élt legnagyobb magyar zeneszerző temetésén tíz (10) ember volt jelen.

Apropó temetés: nem csupán a magyar zeneszerzők élete volt kemény. Mozart sorsát a Schäffer-darabból készült Milos Forman-film tette ismertté. De azt a Mozart desszertek vásárlói közül meglehetősen kevesen tudják, hogy a zeneszerző temetésén egyetlen egy hozzátartozója vagy barátja sem vett részt,

---

¹⁰ Ez Magyarországon például a Mányi Szénbányák indításakor történt. A környezeti katasztrófát csak a bányának a 89-es fordulat eredményeképpen történő leállítása akadályozta meg. A nyolcvanas évek elejének magyar tudósainak becsületére legyen mondván, hogy akkor nálunk egy sem írta alá a hamis kutatási jelentést. A mai államadósság nem kis részét okozó beruházás alapjául szolgáló anyagot a Szovjet Tudományos Akadémia jegyezte. De azok közül a „akadémikusok” közül ma már talán senki nem él....

¹¹ (***) Az itt közölt életrajzi adatok pontosítását a Wikipédia segítette.

ma senki nem tudja, és már soha nem is fogjuk megtudni, pontosan hova is temették a salzburgi édesség névadóját.

A festők, a ma dollármilliókért árult képek alkotóinak az életét is jól ismerjük. Van Goghról tudjuk, hogy első kiállítása 15 évvel a halála után volt, és ha testvére nem támogatta volna, tán éhen is pusztul. Ma egy képe százmillió dollárnál is többet ér. De például Csontváry sem járt jobban. Ő Párizsban elismert festő volt, itthon kinevették, és csak 11 évvel a halála után fedezték fel. Egy közismert magyar tudós, akinek munkásságára ma joggal vagyunk oly büszkék, Semmelweis Ignác, belebolondult abba a sok támadásba, amik tanai miatt érték. Az atomfizika nagy felfedezéseiről hosszú évekig próbálják mindig bizonygatni, hogy értelmetlen zagyaságok, és csak a felfedezés után tíz, húsz, sokszor ötven évvel kerülnek elfogadásra.

Folytassuk?

A lenézett, kinevetett, el nem ismert magányos harcos számára egyetlen vigasz létezik: a jövőbe vetett vak hit. Ha sikered van, ha a tömegek elismernek, akkor biztosan a saját korod közönségének alkottál valamit, akkor igazi művész ritkán vagy. Ha nincs sikered, ha leköpnék, akkor viszont sajnos még mindig két eset van: vagy valóban csapnivalóan rossz, amit alkottál, és akkor feleslegesen haltál éhen, vagy tényleg nagyon jó, és azt egy jövő korban, amikor te már a föld alatt leszel, el fogják ismerni.

Viszont akkor téged már hihetetlenül nem fog érdekelni, hogy bárki is tud-e rólad.

Megéri?

De tehet-e egy művész egyebet, mint alkot? Tehet-e egy tudós mást, mint küzd? Lehet egy blogot meg nem írni?

(drcharon.blogspot.com, 2014. 6. 2.)

„A Keresés vége biztos”

Kipling: Kim (fordította: Bartos Zoltán)

Blogíró Ismét Londonban járt. És ha már London, akkor természetesen egy kis angol irodalom. Blogíró mostanában rengeteget dolgozott, hihetetlen események történtek vele, vagy tán inkább mellette, hiszen ő inkább külső szemlélő, szereti távolról figyelni az eseményeket. De azért a szemlélődés közben találkozott egy nagy művel: ez Rudyard Kipling egyik könyve, tán a legjobb, de biztosan nem a legismertebb. A szerzőről ma mindenkinek a Dzsungel könyve jut az eszébe, különösen Walt Disney valóban jól sikerült adaptációja után, pedig írt még sok mást is, kapott irodalmi Nobel díjat, méghozzá ezért, a Kim című könyvéért.

Nyilvánvaló, hogy Kiplinget klasszikus brit és indiai neveltetése hatására rendkívüli módon izgatta a multikulturális környezet, noha akkoriban ezt a szót még nem ismerték. Maugli egyszerre része a farkasok és az emberek társadalmának, és nincs ez másképpen legnagyobb regénye főhősével, Kimmel sem. Kim származására skót, de neveltetése alapján egyszerre hindu és muszlim, legfőbb barátja pedig egy buddhista szerzetes.

„Noha bőrét feketére égette a nap, mint más bennszülöttét; noha inkább a bennszülöttek nyelvén beszélt és a saját anyanyelvén csak bizonytalanul hebegve; noha a bázárbeli csöppségekkel teljes egyenlőség alapján cimborált; Kim fehér volt, a legszegényebb fehérek közül való.”

A kettős nevelés hatásának összevetése, a nem minden esetben politikailag korrekt mondatok előrevetítik egy hatalmas vita lehetőségét. Kipling művei mind a mai napig vitákat váltanak ki, hiszen ő egyértelműen a klasszikus brit értékrendet képviseli. De ha vesszük a fáradságot, és kicsit is figyelmesen olvassuk a regényt, akkor „*Sobrao Sahai, tisztelendő Teskoo Láma*” személyében és a szájába adott mondatokban észrevehetjük a keleti értékek iránti hatalmas tiszteletet. De közvetlenül is kimondatik: „*Ki a te néped, Világ Barátja? Ez a nagy és gyönyörű ország - szólt Kim ...*”, és alighanem így gondolta magáról az Indiában született Kipling is. Márpedig aki ezt mondja egy országról, az bizonyosan nem nézi le azt. Lehet, hogy látja a hibákat, lehet, hogy látja a hiányosságokat, de a kritikát soha nem szabad összetéveszteni a lenézéssel.

És ezzel vissza is jutottunk Londonba. Blogíró valójában ezért szereti ezt a mesebeli birodalmi fővárost: Londonban az ember soha nem idegen. Természetesen egy tősgyökeres londoni számára britnek születni nagy

szerencse, de zárkózottságuk egyformán viselkedik mindenkivel: nekik már a szomszéd utcában lakó éppoly idegen, mint az indiai, az eszkimó vagy a magyar. És éppen annyira közelálló. A kocsmában, a pubban soha senki nem kérdi honnan jöttél, csak azt kérdik, iszol-e még egy sört. A brit repülőgépen a steward nem kinevet azért, amiért éppen a legnagyobb viharban kértél egy kávé, és hatalmas küzdelem árán nem az egészset öntöd egyetlen, természetesen vajszínű nadrágodra (csak a felét...), hanem veled nevet, és hoz több tonna papírszalvétát felitatni a folyadékot. Majd természetesen hozna még egy kiváló és erős feketét, mert tudja, a kicsit furcsa magyarok úgy szeretik. Kiplinggel ez még nem fordulhatott volna elő, a Kim írásakor még nem volt igazi repülés, az emberek még vonatra szálltak, ha a gyaloglásnál gyorsabban akartak haladni. De mégis megfogalmazódott egy csodás mondat, ami annyira jellemző mai életünkre is: *„Egyik helyről a másikra megyek, mint valami labda.”*

Noha blogíró is néha egyik helyről a másikra rúgják, dobják, mint valami labdát, de labdának lenni néha mégis jó, mert a labda tud szállni a levegőben, a labda pattan egyik helyről a másikra, és igen ritkán áll egy helyben. A labda soha nem kérdi: *„Hova megyünk?”*, mert tudja a választ: - *Hát fontos az, Világ Barátja? Azt mondom, hogy a Keresés vége biztos. [...] Együtt vagyunk, és minden úgy lesz, mint volt, Világ Barátja, Csillagok Barátja, tanítványom.* Igen, ez volt Kimnek a tanítója által adott neve: *„Egész Világ Barátja”*.

Gyönyörű név, örülhet, aki megérdemli, és örülhet, aki megérti üzenetét. De Kipling a láma szájába adja a legfontosabb üzenetét is, a keleti bölcsélet alapelvét, amit nekünk is érdemes lenne néha meggondolni: *„Haragra harag! Rosszra rossz! Nem szabad ölni. Azok, akik megütöttek, a saját cselekedetük rabszolgái lesznek. A Kerek igazságos, hajszálnyit sem téved. Sokszor meg fognak születni, de mindig győtrelemre.”* A „Dolgok Kereke örökké forog”, és mi legtöbbször észre sem vesszük, hogy a dolgok kergetnek minket, körbe-körbe, és a dolgok forgásának az értelmét csak ritkán látjuk meg.

De ha nem akarunk ennyire fennköltnek lenni, akkor idézhetünk zárómondatot egy hasonlóképpen nem egészen az értékén tisztelt másik, ezúttal magyar regényírótól:

„Az életünk olyan, mint egy nyári ruha mellénye: rövid és céltalan.”

(Rejtő Jenő: A szőke ciklon)

Olvassák nyáron e két könyvet, akár közvetlenül egymás után is!

(drcharon.blogspot.com, 2014. 6. 24.)

25 év

Fischer Iván: A vörös tehén (Budapest Fesztiválzenekar)

Blogíró nyaral. Ez a tény önmagában még nemigen tarthat számot a közérdeklődés felkeltésére, sőt nyaralása még csak nem is annyira izgalmas, mint például egy másik kedves kispolgár nyaralása egy régi francia filmből, de azért a kristálytiszt vízű „wellness” medence melletti kellemes heverészás közben csak eszébe jut egy s más.

Például, hogy legkisebb gyermekének nem tudja megmutatni fertőrákosi kőfejtőt, mert zárva van, és nem is igen tudható, kinyit-e valaha.

Pedig ez igen-igen sajnálatos, mert a kőfejtő nagyon érdekes hely egy kilencéves kisfiú számára, és jó kis politikai felkészítéssel is egybe lehet kötni a huszonöt évvel ezelőtti nyáron történt eseményekkel kapcsolatban. Merthogy blogíró nemcsak az előbb említett filmmel egykorú (vagyis igencsak öreg...), de már akkor komoly felnőtt ember volt, amikor a Fertő-tó vidékének, akárki akármilyen okból próbálja is néha kisebbíteni, igencsak komoly világtörténelmi szerepe volt. Manapság sorra jelennek meg erről a csodálatos és valóban romantikus időszakról a visszaemlékezés-kötetek, melyekben szépen leíródik, milyen forradalmi módon is viselkedett egy-egy adott közszereplő azokban a nagyon is izgalmas napokban, vagy éppen mennyire nem volt fontos egy másíknak a szerepe. A probléma ezekkel a kötetekkel csupán annyi, hogy ma még elég sokan élnek azok közül, akik saját maguk is ott voltak, esetleg személyesen emlékeznek azokra a napokra, és nem felejtették el, hogy ki mit is mondott akkoriban valójában... Esetleg korábban, amikor még azt illet mondani... De hagyjuk meg mindenkinek a békés szenilitás és a múlt megszépítésének a jogát, inkább foglalkozzunk múltunk egy másik különös eseményével.

Blogíró még nyaralás előtt, a színházi szezon vége felé vette magának a hatalmas bátorságot, és megnézett egy új magyar operát. A néző bátorságánál talán csak a szerző kell hősiesebb legyen, ha operairásra adja fejét, mert ez a műfaj manapság nem túl népszerű: elég nehéz lenne meghatározni egy jelentősebb társadalmi csoportot, amelyik ma komolyan érdeklődne az operák iránt. Az adott esetben azonban Fischer Iván és a Budapest Fesztiválzenekar neve megtöltötte a színházat.

A darabról olvasható minden előzetes nem győzi hangsúlyozni, hogy megértéséhez kötelező ismerni a tisztaeszlári per történetét. De ezt a rendező cseppet sem bízta a véletlenre: részletes műsorfűzet áll a közönség

rendelkezésre, és a blogíró által látott előadás előtt maga a szerző és egy jó nevű, nagy tudású professzor tartotta a bevezetőt.

Mégis, a lelki felkészültség elengedhetetlennek látszik, mert e nélkül csak kevésbé összefüggő színes leprellőlapkat lát a nem kellően érző ember. Van a színpadon minden: magyar nóta, focidrukkerek vuvuzelával, autentikus zsidó vallási ének, néha még operaária is. Külföldön biztosan nagy siker lesz, mert ezen stíluselemek együttes szerepeltetése és a témaválasztás igen modern, időszerű és hatásos. Számunkra azonban az egész „nem állt össze”. Lehet, hogy nem figyeltünk kellőképpen, de éppen csak a legizgalmasabb kérdésre nem kaptunk választ sem szövegben, sem zenében, sem játékban: mi vitte rá Scharf Móricot, hogy apja és hitsorsosai ellen valljon, kis híján akasztófára juttatva őket, de még kevésbé abból a folyamatból nem láttunk semmit, ami őt később visszavezette ősei világába. Azt azért meg kell hagyni, hogy a vörös tehén áriája a darab harmadánál igen szép és komoly zeneszerzői teljesítmény. Persze azt, hogy Fischer hatalmas zenei tehetség, egy másodpercig sem lehet elvitatni. Kár, hogy a nagyot markolni szándékozó műben olyan kevés hasonló minőségű részt lehet találni.

(drcharon.blogspot.com, 2014. 7. 3.)

És mikor kezdődik a diáklázadás?

MacDermot, Rado, Ragni: Hair (Móricz Zsigmond Színház, Nyíregyháza)

Nyíregyháza különösen szerencsés város. Nem túl nagy színházában ismét olyan bemutató volt, amelyet nem csak Magyarország, de a világ bármely városában örömmel fogadnának. És blogíró ezt most nem csak azért mondja, mert ezzel a darabbal különösen elfogult. Már hogyan lenne elfogult, hiszen ezek a dalok alapjaiban határozták meg fiatalságát, és ezért aztán természetesen az egész életét.

Pedig ez nem szokványos Broadway-musical. Már megjelenésének időpontja is izgalmas. 1968. április 27-én mutatták be, igaz, előtte pár hónappal, októberben már volt egy off-Broadway-bemutatója. Ez az az év, amikor májusban kitör az a francia diáklázadás, ami alapjaiban változtatja meg az egyetemi oktatást (és kicsit az egész európai politikát is). A magyar néphadsereg annak az évnek augusztus 20-án vonul be tankokkal testvéri segítségképpen Prágába. Miközben skandalizuk, hogy „el a kezekkel Vietnámtól!”

Ez nem szokványos Broadway-musical. Hihetetlen sok vonulata van. Már a szereplők is különösen vannak összeválogatva: Berger, a kispolgári család lázadó fia, Bukowski, a konzervatív vidéki srác, Hud, a hatalmas afroamerikai és Woof, akinek ereiben indián vér is folyik. És a lányok is: Sheila, a kőgazdag úrilány, aki jó dolgában nem is tudja, mit csináljon, Jeanie, akinek mindegy, hogy ki a gyermeke apja, és Peggy, aki viszont mindenképpen apát akar gyermekének. Ez az összetétel jó a dramaturgiának, de jó az összhangzattannak is: tenor, bariton, basszus, szoprán, mezzo, alt...

Ez nem szokványos Broadway-musical. Egyszerre szól a békéért, a háború ellen, a szabadságért a fafejű konzervatizmus ellen, a szerelemért a prudériával szemben, a faji előítéletek ellen, és hát igen: a drogok üldözése ellen is. Nos, ez utóbbi vonulat azért itt most kimaradt...

Ez ne tetszene nagyon a hatvanas évek végén egy 18 évesnek?

Ez ne tetszene nagyon ma egy 18 évesnek?

De nyíregyházi előadás nem csak a 18 éveseknek tetszett nagyon. Ladányi Andrea, akinek számtalan fiatalkori munkája mind a mai napig felejthetetlen, most is hatalmasat alkotott. A 13 éves elhitte, hogy ő már 18, és érti, amit lát, a 63 éves elhitte, hogy ő is még csak 18, és...

... és a rendőr naponta háromszor igazoltathatja, csak azért, mert hosszú a haja.

... és a világ majd megjavul csak attól, ha eleget szeretkezünk, hiszen „*make love, no war*”. (Persze, akkor már egy éve könnyű volt, hiszen a malévosok hoztak tablettákat...)

... és „*easy to be hard*”, ezért aztán mindig igyekszik jó lenni. Mindig, mindenkivel.

De 18 évesen persze nem tudja, hogy „*will I ever discover why I live and die?*”

Ezt 18 évesen nem tudja, igaz, akkor nem is érdekli. Negyvenöt évvel később sokkal könnyebb okosnak lennie, leélve egy életet sokáig hosszú hajjal, majd kopaszodva, de végig szakállasan, a „Hair” jegyében. Vénségére azért ad egy kis nyugalmat az ember fiának, ha visszagondolva a negyvenöt elmúlt évre annyit elmondhat: nem kell nagyon szégyenkeznie egyetlen egy tettéért sem. Berger ma sem nevetné ki, Jeanie őrá is kedves-bárgyún mosolyogna. Még talán Sheila is adna egy jéghideg puszit.

...

Aztán visszazökkenve a mába morog egy igazi nyárspolgárit: ez a szép város igazán megérdemelne már egy rendes szállodát!

(*drcharon.blogspot.com, 2014. 9. 28.*)

Mielőtt elfeledjük!

*Faludy György: „Villon balladái” és „Jegyzetek a kor margójára”
(Digitális Irodalmi Akadémia)*

Nem olyan régen a Hair-t néztük meg, és ennek kapcsán merengtünk a 60-as évek végének, a 70-es évek legelejének szépségéről. Lehet persze, hogy csak a nyáladzó öregek emlékeznek vissza boldogan saját mozgalmasnak álmódott ifjúságukra, és a mai komoly konformista ifjúság számára az az idő maga volt Szodoma, az erkölcsi fertő. Nem is lehet véletlen, hogy a komoly fiatalok közül igen sokan egyáltalán nem is hajlandóak ilyen hiábavalóságokra fecsegni az idejüket. Blogíró fiatal ismerősei között van néhány annyira tökéletesen jól nevelt, hogy velük beszélgetve csak annak lehet örülni: talán még nem voltak tudatuknál saját fogantatásuk pillanatában, mert alighanem frissen osztódó sejtként is rendreutasították volna szüleiket, hogy ilyet még éjjel sem illik csinálni...

Az ő bosszantásukra ma egy nagy magyar nonkonformistára gondolunk. Faludy György 27 éves volt, amikor elkészítette a híres-hírhedt Villon átköltését. Amiért is a komoly költők azonnal támadják, Devecseri, Szabó Lőrinc, Vas István soha nem fogadják el munkáját. Mondják, ezeknek a verseknek semmi közük Villonhoz. Lehet. De mi ne döntsük el, hogy helyes vagy helytelen dolog ilyen nagyon újraírni valakinek a verseit. Ezek néhol valóban csak stílusukban hasonlítanak az eredetire, de mégis van, ahol a legszigorúbb fordítási elvárásoknak is megfelelnek. Nézzük például a következő híres sorokat: *„Mais ou sont les neiges d'antan!”*, amit magyarul nehéz lenne a legkonformistábbnak is jobban fordítani, mint, hogy *„De hova lett a tavalyi hó?”* (blogíró nagyon keveset, de olvas franciául). De az is igaz, hogy ezek a sorok valóban sehol nincsenek Villonnál:

*Ezért, ha májusban egy lánnyal járkálsz
és nem tudod, hogy Pláton vén számár
s ha a parkban csiklandó nevetése
mögött nem érzed meg, hogy mire vár,
akkor, ha egy nap otthagyt, ne kérdezd,
hogy hova lett és kivel merre jár?
Mert megtudod, hogy a szerelmi szó
számadra volt - mint a tavalyi hó.*

(Francois Villon: Ballada a múlt idők dámáiról, Faludy György átköltésében)

Lehet, hogy pontosan ilyet nem írt az öreg Francois. De írhatott volna. És aki ezt írta, az ennél a nyolc sornál jobban nem foglalhatta volna össze a

párkapcsolatra vonatkozó hasznos javaslatokat. (Platónról legközelebb még Heltai egyik verse kapcsán is elmélkedünk.) Mert Villon „kicsit sem” volt konformista. Villon 30 éves lehetett, amikor a Testamentumot írja, és csak, hogy időben el tudjuk helyezni, ez nem sokkal Mátyás királyunk trónra lépése után történt. Villon akkor született, amikor Szent Johannát, Jeanne d’Arc-ot 1431-ben megégették, formailag azért, mert nő létére nadrágot mert viselni. Villon nagyjából egyidős volt Janus Pannoniusszal, de Villon már franciául ír, Janus Pannonius még latinul. Az első magyarul is író költők nálunk jó száz évvel később születtek.

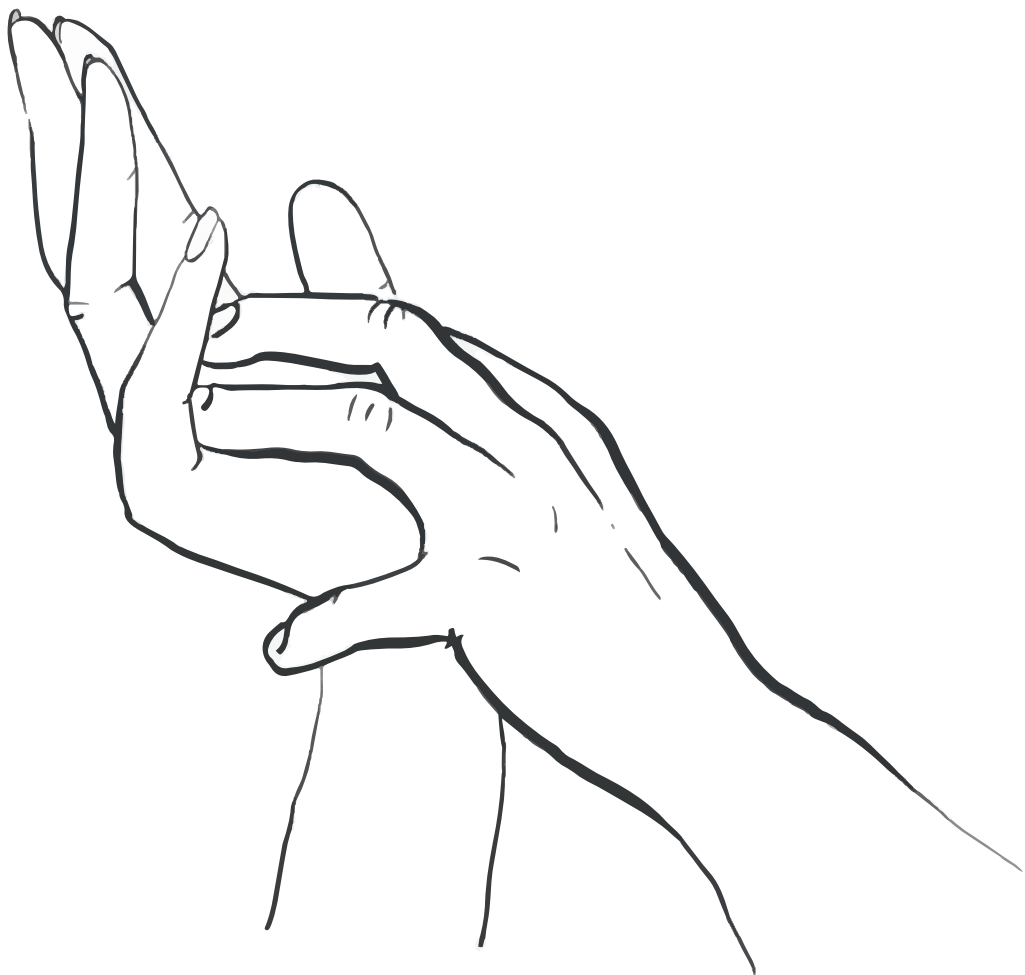
Lehet, hogy Villon a mai jól szabott világunkban nem lehet divatban. Lehet, hogy Faludy átköltései elfogadhatatlanok, hiszen amikor íródtak, még a rendkívüli módon szexista apacs tánc volt divatban, és akkor még Chaplin csavargóján kívül senki nem akarta megszabadítani aljas kizsákmányolójától a szenvedő rosszlányt. Hogy miért imádta az a nő az erőszakos legényt? Ma már senki nem merné megmondani. Akkor dúlt a (valóságban soha nem létezett, teljesen hamis) kurvaromantika, sorban készültek az értéktelen gengszterfilmek. Ezek valóban nem érnek semmit. De Faludy prózája biztosan mindig érdekes lesz, és a „Jegyzetek a kor margójára” hihetetlenül izgalmas olvasmány. Tessék elolvasni!

És azért Villon verseit, Faludy prózáját olvasva egy dolgot biztosan megértünk. Bizony nagyon is hihető, hogy a férfi, akár konformista, akár nonkonformista, akár szűz, akár túllép Platón elvein, és szereti megölelni kedvesét, akár gyámoltalan, akár szereti elkápráztatni rátermettségével, okosságával imádottját (imádottjait...), egy reggel szinte mind arra ébred, hogy egyedül fekszik az ágyban. De Faludy ezt is ismeri:

*Mindent, amit magamról s a világról
tudtam, néki, csak néki mondtam el,
felszedtem volna lábnyomát a sárból,
s a holdat néki loptam volna el:
s egy éjjel eszembe jutott: megkérdem,
mért nem szeret és mért nem szeretett?
S akkor felült a pamlagon féhéren,
s így szólt: Unom, Villon, az eszedet.
(A testamentum)*

Faludy 81 éves volt amikor az első magyar kitüntetését átvehette. És amennyire tudjuk, egy nála több mint hatvan évvel fiatalabb nőre kellett találgon, aki nem unta meg az esztét. Amíg csak élt.

(drcharon.blogspot.com, 2014. 10. 13.)

Beteg a barátnőm

Nagyon beteg.

Ezért blogíró szomorú, nagyon szomorú, mégis egy vidám kis vers jut az eszébe.

*Mi ketten egymást meg nem értjük,
Nagyon sajnálom, asszonyom,
De ha nem kellek szeretőnek
Egyébre nem vállalkozom.*

*Például arra, mit gyakorta
Szónoki hévvel mond kegyed,
Hogy meggyötört szegény szívének
Legjobb barátja én legyek.*

*Legjobb barát! szavamra mondom,
Megtisztelő egy hivatal,
De nem vagyok hozzá elég vén,
S ön aggasztóan fiatal.*

*Ön csupa élet, csupa illat,
Lángol vakít, hevít, ragyog,
Hát hogyan szomjaznám a csókját
Én, aki angyal nem vagyok?*

*Olyan kevés amit kívánok...
Ha osztzkodni restel is,
Legyen a tisztelt lelke másé
Nekem elég a teste is.*

*Legyen lelkének egy barátja,
Kivel csevegni élvezet,
De ez az örült, ez a mamlasz,
Ez a barát nem én leszek.*

*Legyen övé minden poézis.
És az enyém: csak ami tény,
Ő oldja meg a problémákat,
A ruháját viszont csak én.*

*Hogy ez a hang szokatlan önnek,
Kétségbe, kérem, nem vonom,
De annak, hogy megértsük egymást
Csak egy a módja asszonyom:*

*Adjon az Úr, ki egy tenyérből
Rosszat is, jót is osztogat,
Rosszabb erkölcsöket kegyednek,
Vagy nekem adjon jobbakat!*

Heltai Jenő: Vallomás

Heltaival a fentiekben foglaltakra nézve teljesen egyetértünk ugyan, mégis, a „kivétel erősíti a szabályt” alapon állíthatjuk, hogy igenis nem teljesen kizárt barátság férfi és nő között. Bár ennek a maholnap sírig tartó barátságnak volt egy nagyon egyszerű alapja.

Blogíró és barátnője valaha veszettül szerelmesek voltak egymásba. Blogírónak sok-sok évvel ezelőtt számtalanszor adatott meg, hogy megoldhatta barátnője ruháját. Nem is nagyon kellett azt megoldani, valahogy megoldódott az magától. Nem ő volt az első nő blogíró életében, nem is az utolsó, mégis nagyon fontos volt. Valami, ami tökéletes. Valami, ami teljes, ami maga a rend, a harmónia. Szép, lángoló, „beteljesült” szerelem volt, még nagyon rövid ideig sem tartott. Miért mentek mégis szét, miért nem egymással házasodtak össze? Ma már nem fontos. Lehetett volna egy tökéletes házasság? Ki tudja? Hogy egyiküknek sem sikerült még egyszer hasonló nagy szerelemre akadni? Rossz slágerszöveg. De talán ezért tudtak megmaradni barátnak. Mindent tudtak egymásról, egymás minden porcikáját ismerték, tudták, emlékeztek, ők maguk döntöttek a szakításról (persze, némi külső hatásra...) de soha egy percig nem volt köztük harag. Ennyi talán elég egy barátsághoz.

A barátnő elrendezte minden dolgát, ügyeit úgy vezeti, hogy másnap esetleg már nem tud bemenni az irodába, nem tud reggelit adni a lányának.

Mint aki nagykabátban ül az előszobában, és várja a taxit, amely bármely percben itt lehet már.

Beteg a barátnőm, nagyon beteg.

(drcharon.blogspot.com, 2014. 10. 19.)

Levél hajdani, bájos titkárnőmnek

(Komoly tudós barátaim véleményére várva, remélem, nem veszik komolyan.)

Kedves Lola!

Milyen fura is az élet! Ennyi év után éppen az Operában kell összefutni? Mennyire megváltoztál! No, nem külsőleg, alakod ma is tökéletes, modorod hibátlan, csak éppen nem értettem a panaszodat! Te és a panasz! Erre még soha nem volt példa. Ettől eltekintve a tegnap este olyan volt, mintha még csak délután léptél volna ki a nagy fehér ajtón, kissé sértődötten, de nagyon büszkén. Otthagytad buta kis cégecskémet, és elindultál az önálló, saját vállalkozói életedbe. Sőt, még az is csak tegnap volt, amikor jó pár évvel azelőtt először találkoztunk, amikor beléptél hozzánk! Mennyit dicsekedtem akkor mindenkinek: nemcsak formás feneke, de penge agya is van, és ráadásul nagyon szorgalmas!

Aztán nem sokra rá megjött Lajos, aki mellett a sok viharos pasi után hosszú időre meg tudtál állapodni. És mennyire örültünk mindahányan, amikor kicsi Lajos fiad is megszületett! Hány éves volt, kettő vagy három, amikor tőlünk leléptél? Épp csak visszajöttél szülési szabiról, és futottál tovább. Komoly, férjes asszonynak, igazi anyának addigra már kevés lett titkárnői íróasztal. No, igen, először csak tőlem futottál, aztán kicsit később, amikor Kislajos tán még tíz sem volt, öreg Lajostól is... Mennyit csúfolódtunk a hátad mögött, hogy motorra pattantál és csikorgó gumikkal otthagytad azt a szegény fiút, lakásostól, mindenestől... Új párod, Király, tényleg látványos pasi volt, de a gumifogyasztás mellette is elég gyorsan lecsökkent. Becsületedre legyen mondva, ott már megállapodtál. És a saját üzlet jól beindult, első kisboltod után már nyitottad is a másodikat, Királynak pedig naponta főztél. És hogy ne furdaljon a lelkiismereted, Kislajos életét jó kotlós módjára egyengetted suliról sulira, fociról kosárlabdára, zongoráról gitárra, és be az egyetembe. Majd amikor Király elhagyott, még csak meg sem rendültél.

És milyen büszke voltál a fiadra, mikor bemutatta a világnak Zsókát, a csodaszép és huszonegy évesen is szűz évfolyamtársnőjét! Drukkoltunk nekik, és egyikünk sem nevetett azon, hogy vajon találhatott volna ez a királynői termetű lány akár csak egyetlen másik fiút is az egyetemen, aki annyira puhán, kedvesen bánt volna vele, mint a te tökéletes modorúvá nevelt, végtelenségig udvarias és kedves fiad? Talán éppen ezért lett ő kiválasztva... Akkor még annyira örültél a gyerek igazi szeretőjének, hogy kocsit is vettél alájuk, és hetente mentél koncertekre kettesben leendő menyeddel.

Ezt mind értettük. Ma egy asszonynak ilyennek kell lennie, így szokás. Ámbátor... miért is kötelező? De ez nem a mi dolgunk. Ma ezt a mintát adják a médiában sokszor szereplő celebek, az ötven év után ismét istenített élsportolók, és nekünk már nincs, vagy mélyen hallgat a magasan művelt arisztokráciánk. A tudás és a művészet arisztokráciája pedig csak keveseknek követendő minta: manapság senki nem szeret csóró lenni.

Te, Lola, tudod mit nem értek? Amit tegnap meséltél a menyedről.

Miért mordultál össze annyira a gyönyörű, nagyon okos, és nagyon sikeres ifjú asszonykával, amikor kiderült, hogy nem hajlandó kivasalni Kislajos gatyáit? Valójában semmi közünk hozzá, se neked, se nekem, ez az ő dolguk! Na de te az öreg Lajosnak még az ingeit sem vasaltad soha! Emlékszem, amikor néha reggelente, még az első telefonok beindulása előtt, kávézás közben nem egyszer nevetve emlegetted, hogy milyen szakszerűen bánik velük... Elfelejtetted volna? Vagy ennyire más, ha a férjedről, és más, ha a fiadról van szó? Fiadnak több jár, mint édesapjának járt akkoriban?

Tudom, van egy szép régi mondás a szálkáról meg a gerendáról... De hát ti okos asszonyok vagytok mindketten, hogyan nem veszitek észre: mennyire egyforma a büszkeségetek? Vagy éppen az a baj?

És vajon milyenek lesztek a kisunokához, ha fiúnak születik?

Vasalni vagy nem vasalni, ez itt a kérdés?

(drcharon.blogspot.com, 2014. 11. 19.)

„Ezek az unalmas vén hülyék”

*Shakespeare: Hamlet (Örkény István Színház, az idézetek
Nádasdy Ádám fordításai)*

Blogíró pár hete ott hagyta abba az írást, miszerint „vasalni vagy nem vasalni ...” Akkor még olcsón poénkodott anyóson s menyén, és nem jutott eszébe, hogy már régóta megvette két pompás jegyét a legújabb Hamlet előadáshoz, ahonnan ezt a szállóigét ferdítette. Az Örkénybe ismét azt az immáron cseppet sem kicsi leánykáját cipelte magával, akinek színházi élményeiről sok-sok év óta, még papír alapon megjelent firkálmányaiban is írt. Kisasszonyka jól nevelt gyermek (vagy annak igyekszik látszani), nem húzta a képét, pedig utólag bevallotta, egészen biztos volt benne, hogy egy szomorú darabon ő bizony unatkozni fog. Nem így történt...

Hogyan élvezheti egy normálisan lázadó tizenéves a négyszáz évvel ezelőtti mondatokat? Miféle mintákat láthat a színpadon, amit maga körül is lát? Hiszen ha nem lennének ilyen figurák, akkor üres teátralitás lenne minden, pedig ebben az előadásban nyoma sincs a sötét drámai fontoskodásnak. Az előadás végig szórakoztató, úgy, ahogyan Shakespeare (gondoljuk mi...) elképzelte. Jól érezzük magunkat, miközben szinte együtt szerencsétlenkedünk a valóban folyamatosan töprengő herceggel. Egy percre sem csodálkozunk a történesek, mert tudjuk, a focidrukker király és egy wittenbergi elitegyetemről hazatért diák ma is nehezen értene szót egymással. Hamlet el is mondja a beképzelt, félművelt Poloniusról, ki ma is megtalálható az „udvar” minden szegletében, hogy *„Ennek bohózat kell vagy disznóság, különben elalszik.”* Az is mindegy, melyik csatorna híradóját nézze valaki, ma is csak az igaz, hogy *„A mai világban, aki becsületes, az egy a tízezer közül”,* legfeljebb az egyik csatorna erről, a másik meg amarról állítja, hogy gazember. És a statisztikai adatok alapján az sem vitatható, hogy *„Ezt a szédült-fejű ivászatot szemünkre hányja Kelet és Nyugat”,* noha a bulinegyedben az angol vagy dán ifjak sem szoktak szomjan maradni. Hogy melyiküket hívják Hamletnek, melyiküket Horatióknak vagy Fortinbrasnak, nem tudjuk, éjfél után már nem is kérdezzük.

De ezek túl egyszerű áthallások, és csak abban segítenek, hogy folyamatosan jól érezzük magunkat. Még az is csak felületi hasonlóság, hogy ez a teszetosza kiskirályfi valóban igen közel áll a reklámok még egy fogpasztát is kiválasztani képtelen mai férfiideáljához (már ha valóban az a pasi a mai nők férfiideálja...). Ezt a Hamletet látva az ember tökéletesen megérti a Demona

forgatókönyvíróját, amikor a Csipkerózsikát sikertelenül csókolgató kisherceget seggen csúszva távolították el a palotából. Hamlet tutyimutyisága talán ma már divatba is jött.

Ugyanakkor a foci, mint motívum, mint díszletelem, már lassan unalmassá válik. A „Katonában” sem jött be, ott is zavaróvá vált. Megértjük, hogy a mi wittenbergi neveltetésű művészeinket zavarja a drukkerok nem éppen emelkedett stílusa, de a megoldás semmiképpen nem a parlagi kifigurázás.

Ez egyedül a zárójelenetben hatásos, amikor az európai módra öltözött, disztिंगvált (és valóban norvégul beszélő) „norvégok” csodálkozva nézik azt a mészárlást, ami „Dániában” történt, ahol addigra a szurkolók helyét csontvázak váltották fel. Bagossy igen magas színvonalú rendezése és Polgár Csaba tökéletes improvizációs képessége probléma nélkül még azt is elbírja, hogy egy nagyszájú, de rendkívül szimpatikus gimnazista feljöjjön a színpadra, és hosszú időn keresztül részévé váljon az előadásnak. (A nézők is inkább csak gyanakodhatnak, hogy a srác aligha része a mindennapos műsornak, mert szegénynek szó szerint keze-lába reszketett, amikor a nagyszínpadon kellett helyt állnia.)

Szerencsére még akkor is nehéz, vagy szinte lehetetlen ellenállni a mai életünkre vonatkozó értelmezésnek, ha az unalomig lerágott stadion-hasonlattól eltekintünk. Mert az igazi fontos kérdés ma is az, amit a Király tesz fel magának, de feltehetne mai életünk számos szereplőjének is: *„Kaphat-e az ember bűnbocsánatot, míg élvezi bűne gyümölcsit?”* Vajon meddig tartható viselkedés, amit Polonius említ, hogy *„ájtatosan, kegyes tettekkel, cukormázba vonjuk az ördögöt is.”* Azt lenne fontos végre meglátni a több száz évvel ezelőtt megírt mondatokban, hogy nem elég minden vasárnap (esetleg szombaton) álszent módon ott ülni a Templom első sorában, ha valaki a hét hat napján csal, lop és hazudik.

(drcharon.blogspot.com, 2014. 12.2.)

Régi-régi történetek I.: A Jelenség

Ez a történet abból az időből származik, amikor már létezett a „világútlevel”, de még igencsak körülményes volt használni. Ma persze nehéz megérteni, hogy mitől ne lenne „világ” egy útlevel, de akkoriban ez teljesen érthető volt, hiszen csak pár hónappal tartunk később, minthogy megszűntek a csak baráti országokba érvényes passzusok. Blogíró persze, azzal is eljutott sokfelé, bejárta Lengyelországot, úgy ahogy kellett: autóstoppal, aludt a padon az NDK-ban, ivott csodás vörösborokat Bulgáriában, de „nyugatra” nem tudta kitenni a lábát: annyira megbízhatónak soha nem bizonyult. De ez egy másik történet.

Most még csak ott tartunk, hogy bárkinek lehetett útlevele, utazhatott vele, ahova csak akart, de azért „pártunk és kormányunk” leleményes volt: a szép bordó útlevelhez kellett egy vacak, lényegtelennek látszó „statlap”, amiből egy polgárnak jó, ha egyet adnak, azt is csak nehezen. Anélkül pedig nem lehetett kimenni az országból, visszajönni pedig még kínosabb volt.

Nem kétséges, 1988-at írtunk.

Blogíró ekkor már Bécsben élt, irigyelt rabszolga volt egy ottani multinál. Jól ment dolga, mert még csak nem is egyszerű „mezei” programozó volt, egy kicsivel jobban fizették a többiekénél, kvázi projektvezető lett, mert boldogult ifjúkorában szerzett egy kisdoktorit. Ő lett a „Herr Doktor”, ami ott kinn még ma is ritkaság. Ilyen örülségre a békés osztrák polgárok közül kevés vetemedik, azt a keveset pedig megcsodálják, és blogíró nagy szerencséjére jól meg is fizetik. Szóval jól ment dolga, érvényes munkavállalási engedélye és saját lakása volt igen jó helyen, talán „nomen est omen” alapon: a lusta ember utcájában (Faulmannngasse). Ideális fészek egy szakállasnak, közvetlen a Műegyetemi Könyvtár mellett, egészen közel az Operához, a belvároshoz, de nem túl drága, mert ez a környék Bécs egyik drogelosztó helye még ma is, tehát az úri közönség nem kedveli. Blogíró erről persze akkoriban mit sem tudott, de nem is tudhatott, mert a fűszívó egyetemistákkal soha nem volt semmi baja. A gyanúsan csendes társaságot persze látta az U-Bahn aluljáró oldalában, de '68 és '71 óta azt vallotta: „leben und leben lassen”...

Szerdánként viszont „vacsorát adott”, mert a kinti kolónia egy része összejárt, részben mert unatkoztak, részben, hogy akinek jelentenie kellett, tudjon mit jelenteni: legyen „anyag”. Azért szerdán, mert hétfőn és kedden, akik spórolások voltak és minden hétvégén hazajártak, még ették az otthonit, csütörtökön már mindenki a Budapesten hagyott asszony után vágyakozott, a hétvégére meg a legtöbb „exportos” hazahúzott. Maradt a szerda, és maradt

blogíró lakása, mert az nagy volt, és egyedül blogíró tudott rizst főzni a vacsorához. Tudniillik krumplit senki nem volt hajlandó pucolni. A főzési tudomány nagy szó volt, mert bár öten voltak sorstársak, és még egy lány is volt köztük, már dühöngött az emancipáció, és a nők biztosan nem főztek. Blogíró szívesen főzött, ráadásul korábban végzett, mint a többiek, így mire azok 8-9 óra tájban előkeveredtek, már kész volt a köret, megmosva a zöldség (két lépés volt a Naschmarkt), a többit hozta banda. Vacszi után, 11 óra körül, legtöbbször felkerekedtek és átsétáltak a Schwedenplatzra fagyizni. A város legjobb fagyaltozója éppen egészséges távolságra volt, fél óra oda, fél óra vissza, keresztül Bécs csillogó belvárosán, éjfélkor. Lássuk be, ennek azért volt romantikája.

Sajnálták is magukat szegény száműzöttek rettenetesen, hiszen ott kellett robotolniuk, távol a családtól, távol a hazától.

Egy ilyen szép éjszaka volt, nem sokkal lehetett éjfél előtt, amikor kis csapatunk meglátta a Jelenséget. A tisztas bécsi polgárok éppen sétáltak hazafelé belvárosi otthonaikba, talán az Operából, talán egy másik színházból, elköltve az előadás utáni kötelező elegáns, könnyű és méregdrága szupéjukat, szmokingban, nagyesztélyiben, az asszonyok vállán kis nerc belépővel, mert ilyen későn már hűvös az este, vigyázni kell a náthára.

A Jelenség a Casino felőli oldalon tűnt fel, és határozott léptekkel, de minden sietség nélkül sétált ferdén keresztbe a Sacher felé. Fején nem volt látható a vastag könyv, két könyöke között sem volt ott a seprűnyél, de olyan tartással, olyan egyenes derékkel és hátrafesztített vállakkal lebegett át a széles úton, mintha szobor lenne. A csapat nem szájtátó tinédzserekből állt, a legfiatalabbak is harminc felett jártak, ketten már komoly, háromgyerekes családapák voltak, sok mindent láttak már, filmen is, életben is, fogtak is ezt-azt, de a Jelenség mindenkit is elkápráztatott.

A Jelenség természetesen egy NŐ volt. A rózsaszínnek tűnő, vagy tán inkább pink ruha egyszerű „princess” szabású volt. Ez biztos, mert noha blogíró igen kevésbé ismeri a női szabásművészetet, (annyit tanult meg, igen nehezen, hogy a zipzár mindig a nő hátán vagy a baloldalán van), de ezt véletlenül tudja, mert első felesége is erősen nőies, bombázó alkatú volt egyetemista korában, és ez a szabásvonal meglehetősen jól mutat egy tökéletes testen. A szoknya szolidan térd felett ért véget és tűzpiros, széles öv volt hozzá, természetesen azonos színű, csillogó „Dorothy” cipővel, kis piros fülbevalóval, a cipővel egy anyagból készült lakktáskával. De ezzel a ruhadarabok felsorolása szinte véget is ért, mert a ruha alatt már csak egy rózsaszín tanga volt, és ezt mindenki tisztán láthatta.

A ruha egyetlen réteg, hajszálvékony muszlin volt, minden bélés vagy alátét nélkül. És amit a ruha takart vagy éppen kiemelt, az még a legjobb plasztikai sebésznek is hatalmas reklámja lehetett volna, de valahogy mindenki azt érezte: a Jelenség az Örökkévaló érintetlen csodája, ilyet csak a Teremtő alkothat, ő is csak széles jó kedvében.

Mégis, bár maga volt a csoda, nem ez volt a legérdekesebb.

Talán a Cukor György rendezte My Fair Lady elején van egy rész, hogy látjuk a piac életét, majd egy-egy pillanatra megmerevedik a kép. Nos, ilyen lett a Kärtner Straße akkor, ott, a szép tavaszi estén, éjfél körül. Mi is lelassítottuk, hiszen az ember ritkán lát földön kívüli szárny nélküli tüneményeket, de nem a mi bámulatunk volt érdekes. Ezek a lágyan andalgó, talán a másnapi nagybevásárlásról vagy a kirúgandó polgármesterről beszélgető tisztességes polgárok szinte kivétel nélkül átalakultak mozgó, órabábú csoporttá, amelyek teljesen azonosan működtek: volt egy mozdulatlan, tátott szájú, a szemének hinni nem akaró kopasz férfibábú és egy mozgó, a mellette álló alakot rángató asszonybábú. A hölgyek férjeik karját egyre intenzívebben fel-le, fel-le, fel-le mozgatva próbáltak életet lehelni az életük legnagyobb élményét átélő komoly urakba, a siker leghalványabb reménye nélkül. A férjek szó szerint mintha egyetlen drótra vagy rúdra lennének felfűzve, úgy fordultak sarkukon a Jelenség után, és követték mindaddig, amíg el nem tűnt a szálloda forgóajtájában. Az ajtónálló kedves ismerősként, de nagy tisztelettel, szolidan köszöntötte, nem is lehetett észrevenni, vajon vendég volt-e, vagy hazai áru. Persze ne felejtjük el, azért az ajtónálló is férfi volt. A Jelenség eltűnt, elszállt, soha vissza nem tér, tán igaz sem volt, lehetett felébredni. A csillogó éjszakai utca ismét életre kelt, a párok sétáltak tovább a boldog családi fészek felé, mi pedig végigröhögtük az utat egészen a fagyizóig. De azért a Jelenség beégett az emlékeink közé.

Egyikünk sem merte kimondani: számunkra is csoda volt.

(drcharon.blogspot.com, 2015. 7. 19.)

Régi-régi történetek II.: Az első nap

Mint az az előző bejegyzésből kiderült: blogíró hosszabb ideig élt Bécsben. De hogyan és miért került oda? A miértet egyelőre hagyjuk, de a hogyan talán elég szórakoztató. Utólag...

A nyolcvanas évek közepén blogíró egyre inkább úgy érezte, hogy nem igazán érzi jól magát a saját bőrében. Még bőven előtte volt a kötelező „midlife crisis”-nek (az is eljött a maga idejében...), rendes, háromgyermekes családapa volt, rengeteget dolgozott, tisztességesen keresett, elismerték a munkahelyén, de mégis: egyre-másra kerültek elő nyavalygásai. Akkoriban már lehetett sokat keresni, de a sok pénz már akkor sem minden esetben a sok észhez szeretett csapódni. Blogíró viszont, nagyon természetesen, azt gondolta magáról (és gondolja mind a mai napig...), hogy sok esze van, ezért ha valakinek, hát neki itt az ideje valahol máshol és nagyon másképpen boldogulni. Ennek a nyavalygásnak első eredménye az lett, hogy beiratkozott egy német nyelvtanfolyamra, még magának is csak annyit mondván róla: „hátha jó lesz valamire”. Elvben akár az előmeneteléhez is szüksége lehetett volna rá, de azért aki kicsit is ismerte, már nem nagyon gondolta róla, hogy akadémiai karrierre vágyik.

Idegen nyelvet akkoriban még vagy méregdrága magántanárnál, vagy meglehetősen szigorúan felügyelt állami tanfolyamokon lehetett tanulni. A legfontosabb kérdés pedig az volt, amire szinte minden órán válaszolni kellett: „na, kedves tanuló, te miért jöttél ide?” Ha aztán esetleg egyszer véletlenül elbambul a diák, és a semmitmondó válasz helyett valami érdekeset mond, már ment is a jelentés az útlevélosztályra... Ehhez a szigorú odafigyeléshez jól felkészült tanárok kellettek. Blogíró is azt hallgatta két éven át a Kelet-Berlinben tanult kiváló némettanárától, hogy a német egy igazán könnyű nyelv, mert igaz, hogy a ragozása egy kicsit zűrös, de beszélni könnyű, mert a ragozás nem is fontos, és mindent úgy mondanak, ahogy az le van írva. Magolták is a der-die-das-t lelkesen, beszélgetni meg nem sokat beszélgettek, hiszen mi sem könnyebb annál.

Gondolták Pesten.

Mint ahogy a hűtlenkedni készülő asszony addig incselkedik a házibaráttal, míg előbb-utóbb csak elszabadul az első ölelés, blogíró is addig-addig tanulta a németet, amíg végérvényesen el nem határozta magát, hogy otthagyja a „todományos” pályát. El kellett végre döntenie a sok nyafogás után: valóban ő látja helytelenül a világot, és „mindenki szembe jön” (mint a Pistikés viccben

mondják), vagy igazak a külföldi szakirodalomban megjelentetett írások, és a világ már másképpen gondolkodik, mint ahogyan azt akkoriban szocializmust még oly lelkesen építő Magyarország kutatóintézeteiben kötelező volt gondolni. Az mind a mai napig kideríthetetlen, hogy honnan vette bátorságot, de felmondott, és három kisgyermek atyjaként munkanélkülivé, közveszélyes munkakerülővé, „káemkássá” vált. Akkoriban ez még komoly büntetőjogi tényállás volt, akár egy év letöltendőt is lehetett kapni érte.

Ekkor ismételten kiderült (amit azóta is folyamatosan hangoztat, hiszen azért is ír mindig a nőkről), hogy blogíró minden jót feleségeinek, gyermekeinek és szerelmeinek köszönhet. Egy komoly háromgyermekes családapája, még ha szakállas is, nem teheti meg, hogy elkomolytalankodja az életet, pénzt kellett keresnie, méghozzá sokat. Kiváló szakmája lévén gyorsan kapott kiváló ajánlatot: nyár végén kezdhet Bécsben, egy nagy multinál, és szinte ugyanazt kell csinálnia mint itthon, csak egy kicsit más területen. Óriási öröm, óriási készülődés, útlelél (persze szolgálati, jól ellenőrzött), vonatjegy, indulás!

Kinti Cicerónéja, a külképviselet felelőse már jól ismerte a leendő nagyfőnök urat, ezért aztán az első nap reggelén, amikor kifelé mentek a hatalmas céges autóval az új munkahelyre, folyamatosan azt próbálta blogírónak magyarázni, hogy mennyire nem baj, ha még nem teljesen tökéletes a nyelvtudása. Blogíró gyanakodhatott volna, de meglehetősen ideges volt, életében először nyugaton, életében először nem biztos alkalmazotti állás, teljesen idegen környezet, ilyen helyzetben még sosem volt. A nagyvállalat fejlesztő központja kinn volt a város szélén: a gyártórészleg mellett vettek egy hatalmas földterületet és arra húztak rá egy kisebb falunyi „zöld” irodaparkot. Legfeljebb kétemeletes, abszolút modern épületek, rengeteg, csodálatosan ápoltságú és minden éjjel gondosan öntözött zöld, hibátlan irodabútor, szóval minden, amit akkor otthon nem lehetett tömegesen látni. Már ennyi is elég lett volna ahhoz, hogy a Pestről szalajtott kutató ész nélkül megfutamodjon, de erre már nem volt lehetőség. A két magyart a nagyfőnök titkárnője fogadta, aki tréfás módon az Ursula névre hallgatott, és csak remélni lehetett, hogy soha nem látta a Bubó sorozatot, mert akkor bizonyosan feljelentette volna a készítőket: tökéletes testi mása volt filmbéli asszisztensnőnek. Még az is stimmelt, hogy titkon halálosan szerelmes volt a főnökébe, de ez csak jóval később derült ki.

Nagyfőnök úr kedvesen, mosolyogva fogadta a magyarokat, váltott pár szót a közvetítő iroda képviselőjével, hiszen jól tudta: ezek a kiszabadult fehérgalléros rabszolgák igen komoly hasznot hoznak neki, garantáltan megtermelik nemcsak a fizetését, de még a kiemelkedő prémiumát is, a rendszeres

matyóbaba ajándékról már ne is beszéljünk. (Azt csak a rossznyelvek mondták, hogy a babák némelyike 180 magas volt és 96-os mellbősséggel rendelkezett...) Szóval a kezdeti csevegés után őszinte kíváncsisággal fordult a sötét öltönyben feszítő szakállas blogíró felé, hogy megtudakolja, mit is tud ez a doktor, akiért a többi srác fizetésének többszörösét kellett fizetnie.

És ekkor egy kisebb probléma merült fel.

Ez a „kisebb probléma” mindössze annyi volt, hogy a jól képzettnek mondott, csodás életrajzú, valóban sokat tudó, méregdrága óradíjú mérnökkel képtelenség volt kommunikálni. Blogíró tudniillik egy árva szót, de valóban egyetlen egy szót, még a híres kötőszavakat sem értette abból, amit a mosolygó, nagydarab mackó mondott. Semmit. Még a saját nevét sem ismerte fel.

A mackó mosolygott, még egy keveset próbálkozott, majd behívott egy fekete hajú, tűzpiros kiskosztümös, félelmetesen tökéletes alakú fiatal hölgyet, azzal, hogy akkor inkább bemutatja a kolléganőt, aki majd elvezeti blogírót a munkahelyére.

Kész, vége, halál. Ennél már a tüzes pokol is csak jobb lehet.

Délután magyarázták el a régóta kinn dolgozó kollégák, hogy főnök úrnak ez a standard módszere, ezzel töri össze az új belépőket. Erre külön kifejezés van: „wienerisch”. A wienerisch (ami egyébként borzasztóan hasonlít a Dél-Németország egy részén és nálunk is beszélt „sváb” dialektusra) egy általános elfogadott beszédstílus, sokan, Bécsben több százezren beszélnek mind a mai napig. Egyetlen baja van, hogy aki ezt nem tanulta meg gyerekkorában, annak még német bennszülött létére is kemény harc megérteni. Külföldiként meg gyakorlatilag lehetetlen. A magyarok közül senki sem értette, ez később kiderült, csak a többieket már nem zavarta ez az apró nehézség.

Ewa, akinek átadták, szerencsére már a hivatalos németet beszélte, azt is lassan, kedvesen és hihetetlenül segítőkészen. Később kiderült, hogy burgenlandi cigánylány, és megjárta már a kisebbségek minden poklát, így aztán nem csoda, hogy az elesettnek természetes módon segít. Később még az is kiderült, hogy Ewa, aki inkább Éva, bár egy szót sem tud magyarul, nem csupán gyönyörű és nagyon okos burgenlandi cigánylány, de gyönyörű, nagyon okos és nagyon magányos burgenlandi cigánylány. De ez, mint mondani szokás, már egy másik történet.

Most még csak ott tartunk, hogy sétálnak vissza a főnöki irodából leendő közös szobájuk felé, és Ewa szépen lassan, tagoltan mesél a feladatról, amiben már megint egy teljesen ismeretlen szó is szerepel. Később a szótárból keserves

munkával ki lehetett bányászni, hogy a környezetvédelemről beszélt a kolléganő. (A Duna Kör akkoriban még hároméves sem volt, és igen erősen támadott, kislétszámú, kevesek által ismert, de azért múlhatatlan érdemű csapat volt...)

Fél óra alatt Ewa bemutatta neki leendő közvetlen munkatársait, megmutatta íróasztalát, az asztalon lévő számítógépét, megkapta azonosítóját, belépőkártyáját, megmondták neki saját egyéni telefonszámát, és gyorsan elkezdtek beszélni a leendő feladról, amihez a gépben már rengeteg anyag elő is volt készítve. A feladat könnyűnek látszott, de pontban tízkor az egész csapat felpattant (blogírók kívül még hatan dolgoztak a hatalmas irodában), és közölték, hogy hétfőn tízkor mindig heti rendszeres értekezlet van, amire ezen a héten neki még nem kell jönnie, tehát nyugodtan maradhat és olvasgathatja a dokumentációkat. Majd megkérték, hogy ha bármelyik telefon csörög, „vegye át”, és intezze el. A „vegye át” kifejezést persze blogíró csak hetekkel később értette meg, hiszen itthon akkor még javában a fekete bakelit készülékek uralkodtak, és csak a Belügyminisztérium engedélyével lehetett telefon-előfizetéshez jutni. Egy-két kiváltságos „rendszerbarát” vállalkozónál már megjelentek az első, aktatáska méretű hordozható „CB” telefonok, de még bőven az első igazi, analóg „450”-es mobilok előtt vagyunk. A bécsi íróasztalon pedig egy 16 nyomógombos szörny pöffeszkedett, olyan nyomógomb-feliratokkal, melyek jelentése kikövetkezhetsen volt a hivatalosan kiadott német-magyar kéziszótár szavaiból...

Hatvan perc. Tizenegyig hatvan perc telt el, blogíró életének egyik legemlékezetesebb hatvan perce (ezúton is elnézést kérve blogíró minden szerelmétől, akik ugyancsak számtalan feledhetetlen hatvan perccel ajándékozták meg...). Ember annyira még soha nem reménykedett csodában. És a csoda be is következett: a nyolc telefonra egyetlen hívás érkezett, Ewa asztalán csörgött egyetlen egyszer a készülék. A szegény, űzött magyar odarohant (fel sem merült, hogy ez felesleges...), felvette, bemutatkozott és micsoda megkönnyebbülés: a vonal túloldalán egy érthető mondat hangzott el: bocsánat, majd hívom Ewa-t később...

De blogíró még azon a héten beiratkozott egy helyi, kezdő német nyelvtanfolyamra...

(drcharon.blogspot.com, 2015. 8. 9.)

Hölgyválasz

Ha mostanában a bécsi emlékek sorakoznak, akkor jöhet egy grazi is.

„Mint az közismert”, blogíró három évet élt Bécsben, és mint már az is kiderült: egy picike kis csapatban, „team”-ben dolgozott, amiben hárman voltak. Egy igazi, vérbeli, bécsi kispolgárral (egyszer majd róla is lesz szó...) és egy fiatal görög sráccal írogatták programjaikat az osztrák nagyvállalatok által megkövetelt hatalmas tempóban, vagyis elég kényelmesen. Ugyanakkor azt kellett megtanulnia, hogy ez a számára végtelenül kényelmesnek tűnő munkatempó sokkal, de sokkal több eredményt termel, mint az otthonhagyott ész nélküli kapkodás. Nehezen találta meg ennek az okát, de amikor rájött, megdöbbsent: itt mindenki megbízik a másokban! Ezek nem ellenőrzik a szomszéd asztalról származó munkadarabot, programrészletet, nem marják egymást, nem töltenek időt egymás bírálgatásával, ezek elhiszik, hogy a kolléga legjobb tudása és képessége szerint hibátlanul dolgozik. Sőt, még segítik is egymást! Azt a csodás jelenséget kellett megtapasztalnia, hogy ha egy osztrák kollégának semmiféle érdeke nem fűződik egy döntési helyzetben a választáshoz, akkor egészen biztosan azt a megoldást választja, amelyik a többi munkatársa számára előnyösebb. Persze ha lehet egy kis előnyhöz jutni, azt azért kihasználják. De Sotos, a görög srác, aki az átlósan szemben lévő íróasztalnál verte a billentyűzetet, még ez alól is kivétel volt: ő folyamatosan segített. Alighanem visszaemlékezett arra az időre, amikor ő is újonc és idegen volt abban a szobában...

Így aztán jó cimborák lettek, de világraszóló barátság, nagy sörözések sorozata nem lett a dologból, mert hétvégén ki-ki utazott, nem volt idő közös programokra. Blogíró Bécsből ingázott haza elég rendszeresen, de Soti még nála is fürgébben rohant elérni péntekenként a 13:40-es vonatot Grazba, ahol a kedvese élt. Többet nem is lehetett erről tudni, csak, hogy minden péntek reggel egy kis táskával érkezik irodába, délben elrohan, és hétfőn nyolckor ismét a kis táskával jelenik meg, egyenesen a hajnali vonatról. (Bécs és Graz között már akkor is hihetetlen jó volt a vonatközlekedés...)

Egyszer aztán eljött az a szép januári nap, amikor blogíró végleg elbúcsúzott a bécsi kollégáitól. Ennek is szép kis története van, és persze nagyon „gemütlich” ez is. De ezt majd máskor. Jelen történetünk szempontjából csak annyi fontos, hogy a következő állomáshely, némi németországi kitérő után, a rendkívül kedves osztrák kisváros, Stájerország fővárosa, Graz lett.

Csodás hely! Minden őrült értelmiségi számára maga a paradicsom. Ez az icurka-picurka, hihetetlenül szép játékváros igen sokat ad a művészetek, különösen a modern művészetek ápolására, és akkoriban éppen az Európa kulturális fővárosa feladatára készült. Lehet ott nagyokat mászkálni, kiállításokat nézni, csellengeni a Mura partján vagy fenn, a várhegyen. Blogírónak itt nem volt saját lakása, mert az adott feladat megvalósítása már jelentős részben Budapesten folyt, a fejlesztő srácok itthon dolgoztak, egyedül blogíró járt ki két-három hetente, általában keddtől péntekig tárgyalni, tesztelni, egyeztetgetni. Ilyenkor egy nagyon kedves, háromemeletes panzióban szállt meg, nem messze a városközponttól. A kicsi szállodát egy idősebb úr vezette, és a reggeliző szobában legalább tíz serleg állt, melyeket többször is, mint az év legjobb szállodája nyert el, megérdemelten. A csendes, barátságos és cseppet sem drága mini-hotel igen kényelmes volt. Amikor pedig a tulajdonos szépen lassan kivonult a vezetéséből, teljesen természetes lett, hogy lánya veszi át az üzletet, akinek eszébe sem jutott, hogy ne vinné tovább édesapja hagyományait. (Most ránézve a honlapjukra, azóta annyi történt, hogy nyitott egy kisebb szállodát, amelynek nevét kiegészítette a saját keresztnévvel. Mégsem lehet két azonos nevű szálló egy városban... Ez itt a reklám helye volt, de megérdemlik.)

A panzió este viszont hihetetlen unalmas, nem is érdemes benne lustálkodni, inkább irány a város! Egy egyedül szenvedő, még nem túl öreg pasi számára általában két megoldás létezik: vagy eleve haza sem megy, és leül a főutcára meginni egy-két sört, szemlélendő az előtte elvonuló népeket, vagy hazamegy, kicsit rendbe szedi magát, és visszasétál egy rendesebb helyre, ahol főznek valami finomat. A szálló környékén természetesen számtalan kisvendéglő volt. Az egyik ilyen egy görög étterem volt, de blogírónk erre nem nagyon fordított figyelmet, mert alig-alig ismerte a görög ételeket. Azt is említettük volt, a panzió a városközponttól nincs messze, teljesen természetes tehát, hogy az utat sétálva kell megtenni. Ezen séták alatt többször is látott a görög vendéglő előtt egy göndör hajú fiatal férfit dohányozni, aki nagyon hasonlított az ő bécsi barátjára, de hát minden görög férfinek fekete göndör haja van, és egyébként is: sötétben minden görög fekete.

Egy napon a kisvendéglővel szemben építkezés kezdődött, lezárták a járdát, át kellett menni a másik oldalra. Mindenképpen el kellett haladni a vendéglő előtt, és immáron szemtől szembe kerülni a göndör hajú göröggel. Aki azonnal blogírónk nyakába ugrott, és éktelenül hangos „dzsordzsi, dzsordzsi” üvöltéssel már rángatta is befelé.

Ilyen jelenetek csak a filmekben léteznek. Természetesen Sotos volt, a görög cimbora. Otthagyta az informatikai szakmát, otthagyta a császárvárosi albérletét, feleségül vette grazi barátnőjét, aki ennek az étteremnek a tulajdonosa volt, és immáron ketten vezették a kis görög kocsmát. Lejátszódott a filmekben túlzásnak tartott jelenet, blogíró éktelen zajjal be lett mutatva a feleségnek, a pincérlánynak, a szakácsnak, de még a vendégeknek is, akik nagyrészt törzsvendégek voltak, a kis grazi görög kolónia tagjai. Soti rögtön kifaggatta vendégét, mit csinál a városban, hol lakik, mit eszik, és közben természetesen hozatta a különlegesebbnél különlegesebb falatokat és igencsak jó borokat. Nem is lehetett szabadulni tőlük zárórágig, és megígértették vendégükkel, hogy minden csütörtökön, amikor csak Grazban jár, eljön a vendéglőbe. Azért csütörtökön, mert akkor van zene! Blogírónak egyetlen feltétele volt, hogy ha már ennyit etetik, itatják, akkor kifizethesse a vacsoráját. Soti persze beleegyezett, fel is számolta rendre a legolcsóbb menüt és a legolcsóbb osztrák lőrért, amiből persze soha nem ittak, hanem általában testes, illatos görög vörösborokat volt kötelező fogyasztani, lehetőleg nem is keveset (az osztrák borok, minden ellenkező reklám ellenére, igencsak „érdekesekek”).

Kellemesen teltek a csütörtök esték, ott ültek a konyhához legközelebb eső „családi” asztalnál. Soti néha le-leült kicsit pihenni, beszélgetni, visszaemlékeztek a régi szép időkre (volt annak akkor már két éve is, hogy eljöttek Bécsből...), találgatták, mi lehet a kollégákkal, mi lehet a gyönyörű és félelmetesen okos kolléganőjükkel, sikerült-e a babaszépségű szőke „Napsugárkának” férjhez mennie a kinézett sráchoz, ki dobott kicsodát, pontosan úgy, mint a világ bármely táján történt volna. A „zenét” ezeken az estéken két egyetemista srác szolgáltatva egy gitárral és egy buzukival, eleinte csendesen, hogy mindenki szép kellemesen magába tömhesse a kiadós vacsoráját, majd 10 óra környékén már vadabbul, kicsit felrázni a jóllakott közönséget, nehogy előbb haza találjanak menni, minthogy megittak volna fejenként legalább egy üveg borocskát. Legtöbbször egy-egy pár is elkezdett táncolni, de sokszor csak valamelyik magányos lány állt fel és magában hajladozott a zene pörgős ütemére. Előbb-utóbb, ha senki nem csatlakozott hozzá, kirángatott egy magányosnak látszó férfiút is maga mellé, ami aztán beindította az estét. A harmadik-negyedik alkalommal már tisztán látszott, hogy itt nagy baj van: itt mindig akad egy magányos lány, hol szőke, hol barna, és ezek itt rendszeresen táncolnak!

Blogíróról fontos tudni, hogy végtelenül ért mindenhez, de táncolni, azt nem tud. Táncolni nagyon nem tud. Nem egyszerűen csak esetlen, nem egyszerűen csak ügyetlen: reménytelenül és kilátástalanul nem tud táncolni. Ez komoly

gondokat okozott ifjúkorában, mert az igazán csinos lányok mind kiválóan táncolnak, sőt a jól táncoló lányok mind igazán aranyosak, de az ilyenek szinte elérhetetlenek voltak számára. Rendszeresen akadt persze kivétel, voltak olyan elvetemült nőszemélyek, akik valami teljesen érthetetlen késztetés vagy talán a jelentős mennyiségű rumos kóla hatására képesek voltak vele közös mozgásformákat megkísérelni, legtöbbször vesztükre. Egyetemi évei alatt számos buliban megfordult, olyan együttesek zenéjét csúfolta meg teljes mértékben ritmustalan lötyögésével, mint a Kex, a Bergendi vagy az Illés, megfordult a régi Citadellában, a régi E-Klubban és természetesen a régi Várklubban, ahol szinte otthon lehetett. Szerencsére akkoriban ezeken a helyeken szinte koromsötét volt, és felvétel sem tudott készülni reménytelen vergődéséről.

Így aztán nem csoda, hogy egyik este beütött a gigantikus grazi görög katasztrófa. Egy magányosan táncoló lány, ahelyett, hogy egy vendéget kért volna fel, kicsit imbolyogva bár, de egyenesen a családi asztal felé vette az irányt. Blogírón kitört a frász, hiszen akkor éppen egyedül ült az asztalnál. Mi lesz itt? A szirtaki nem túl bonyolult, általában mindenki pár perc alatt könnyen megtanulja, de ő nem mindenki. Ha táncról van szó, akkor aztán különösen nem...

A lány azonban egy nem túl stabil kanyarral egyenesen a konyhába ment. Ki sem jött onnan többet, és csak később derült ki, mi is történt. A lány különösen szomorú volt, aznap kicsit többet ivott a vacsorához, mint kellett volna, és engedélyt kért, hogy előbb befejezhesse a munkát, majd a hátsó kijáraton csendben meglógott. Igen, a munkát, merthogy az étterem alkalmazásában állt, valójában minden csütörtökön dolgozott, de nem prosti volt, nem is konzumlány, neki ez a hangulat-beindító tánc volt a munkája. És hogy a visszatérő vendégek ne ismerjék fel olyan könnyen, mindig másképpen maszkírozta magát, más jelmezt, parókat vett magára. Ez volt a mestersége: profi balett-táncosnő volt, 68-as orosz menekült. Sok éve élt Grazban, már nem táncolt, csak tanított, de ez a csütörtöki ingyen vacsora és a kis fizetés-kiegészítés nagyon jól jött.

(drcharon.blogspot.com, 2015. 9. 6.)

Első vagy utolsó?

Mozart: Varázsfuvola (Szegedi Nemzeti Színház, rendezte: Alföldi Róbert)

Mármint a szalmaszál. Az a szalmaszál, amelyet Tamino varázsfuvolának képzel. Ez most vajon egy utolsó szalmaszál, amelybe belekapaszkodva még van valami tiszta kapcsolat a valósággal? Esetleg az az eszköz, amivel egy kis hasist lehet felszívni? Mi ez a szalmaszál? Mi ez a Varázsfuvola?

A Varázsfuvolát színpadra tűzni általában költséges vállalkozás. Rengeteg drága jelmez, hatalmas díszletek, színes kellékek szoktak kelleni. Szegeden most mégis elég volt beszélni a helyi munkaruházati boltba, onnan fel lehetett öltöztetni az összes szereplőt. Díszletként pedig olyan hitelesnek látjuk a lepusztult kórházi környezetet, hogy a tini, aki nagy szerencséjére még soha nem járt ennyire szétesett állami egészségügyi intézményben, nem hitte el, hogy Magyarországon ilyen létezik, nem hitte el hogy ilyen kopott, koszhadt csempe lehetséges. A vizuális sokkra csak ráerősít, hogy a nagyváros és a színháza pedig azt nem tudja elképzelni, hogy valaki nem jó kis otthoni vacsora után, hanem esetleg az ország másik végéből, egy szelet tortára éhesen érkezik: ebben a szép városban szombat este nincs egyetlen cukrászda sem nyitva, a színház büféjében semmiféle ennivaló nem kapható...

De a színészi munka éhgyomorra is olyan nagyszerű, mintha nem is operaelőadást, hanem drámai színészek játékát néztük volna. Papageno tévképzetei és pánikrohamai, Pamina újjdörzsölgetése, Papagena kataton mozgása olyan komoly elemzések, megfigyelések, aprólékos rendezői ötletek sorát mutatták be, amelyek igen ritkák a jelzésértékű előadáshoz szokott operalátogatóknak.

Egyetlen gond ezzel az előadással, hogy irgalmatlan nehéz lesz utána bárkit is a fehér köpeny tiszteletére rábírní. Sarastro-féle, látszólag szeretetre méltó, valójában förtelmesen álságos orvos rengeteg van, éppen úgy, ahogy az Éj királynőjével is sűrűn találkozhatunk manapság igen sok rendelőintézetben. Túlzás lenne? Sajnos nem. Sarastro professzor úr és Éj királynője adjunktus asszony csatája annyira köznapi, annyira nyilvánvaló, hogy azt mindenki jól ismeri, aki dolgozott már kórházban, vagy bármilyen egyetemi tanszéken.

A legnagyobb kérdés mégis az, hogy vajon ki miért került erre az osztályra? Vajon Papageno miért gondolja magát madárembernek? Mi volt a foglalkozása, ki volt a kedvese, aki idejuttatta? Tamino mi lehetett, mielőtt idekerült? Hol

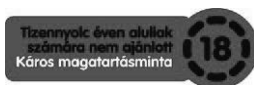
nőtt fel, kitől kapta az első spanglit, ki vette rá, hogy szívja, és miből volt rá pénze? A szüleitől kapta zsebpénzként? Ezért képzelet magát hercegnek? Paminát ki mindenki akarta megdugni, mire idemenekült? Hogyhogy édesanyja nem tudta, vagy nem akarta megóvni ettől? Ha az adjunktus asszony a saját lányát nem képes eltántorítani a drogozástól, akkor valóban: milyen gyógyulást remélhet tőle bárki is? Papagena hol nőtt fel, hogy ilyen végtelenül depi állapotba került? És mitől jött meg végül az életkedve? Mitől lett csípőmozgása olyan vidám, amelyet a nézőtéren ülő urak még a tévében sem láttak soha? Bár az előadás nagy szerencséjére a földszinti zsöllyéből messze nem látható olyan tökéletesen, mint egy oldalpáholyból.

Azt kellett észrevenni, hogy Alföldinek elég volt a jelmezt, a díszletet és a szereplők tevékenységét megváltoztatni, a szöveg, a zene, minden egyéb maradhatott feszesen eredeti. A zenekar játéka példaértékű, az énekesek jók, a jól megjegyezhető dallamok így aztán csak felerősítik a hatást. Aki tizenévesen megnézi ezt az előadást, bizonyosan örökre elhatározza, hogy soha nem nyúl semmiféle droghoz. Ez az előadás a néző számára igen komoly, biztos pont: nem utolsó, hanem első szalmaszál, melyre élete végéig emlékezhet.

(drcharon.blogspot.com, 2015. 10. 20.)

Holnap

Tizennyolc éven aluliak számára nem ajánlott (Káros magatartásminta)!

Szereplők:

ANNA: nemzetközi nagyvállalat értékesítési vezetője, 33 éves

BRIGI: közép vállalkozás szakmai igazgatója, 38. éves

CSABA: főosztályvezető a közigazgatásban, 44 éves

DIÁNA: nemzetközi nagyvállalat projekt menedzsere, 29 éves

EMESE: referens a közigazgatásban, 27 éves

FERENC: építész, 34 éves

PINCÉRNŐ

Helyszínek

Budapest és környéke: Egy közigazgatási főosztályvezető irodája a belvárosban, egy nemzetközi cég irodája egy „A” kategóriás irodaházban, egy közép vállalkozás jól felszerelt irodája Budaörsön, erdei sportpálya, törökbálinti hétvégi ház, jól szituált egyedülálló nő lakása, átlagos jövedelmű egyedülálló férfi lakása, étterem, az étterem parkolója.

Idő

Az ezredforduló (2000.) után.

1. jelenet: Mákos rétes

Fehér falak, nagy, cseresznyefa-utánzatú íróasztal. Fekete forgószek, fekete notebook, monitor, billentyűzet, nagy hangszóró. A notebook egy divatos musical-részletet játszik, közepes hangerővel, ismétlődésre állítva. Egy különálló kisasztalon fekete nyomtató, a falak mellett polcok, tele dossziékkal. Csaba rövidre vágott hajjal, fekete öltönyben, vakító fehér ingben és kis bajusszal. Diána nyakig zárt, hosszú ujjú, fehér blúzban, fekete testhezálló farmerban. Az ablakhoz közeli sarokban barna, hamis thonet kis asztal, felette kiegészítési és századfordulós államférfiak képei, mellette két ugyancsak barna, hamis thonet szék. Ezeken ül Diána és Csaba. Kezdetben csak ennyi látszik, és akár egy régi kávéház asztalának is lehetne hinni. Halkan beszélnek, és közben folyamatosan figyelnek, hol a szoba felé befelé, hol az ablakon kifelé.

CSABA:

De Dia kedves, van még huszonnégy napotok! Elégnek kell lennie. *(Rendezgeti a tálon a süteményeket, precízen kitölti az elfogyasztott rétesek helyét és tele szájjal beszél.)* Egyél anyád mákosából! Csodálatos!

DIÁNA:

Tanácsos bácsi, hülye vagy? Huszonnégy nap, mínusz a három hétvége meg egy állami ünnep. 17 munkanap egy négyszázmilliós munkára. Ami még le sincs szerződve. Szuper. És köszönöm, soha nem eszem cukrosat.

CSABA:

Holnap aláírodik a szerződés. Harmincadikára készen kell lenni. Pont.

DIÁNA:

(Zsörtölődik, de nagyon gyerekes.)

Már megint nem marad semmi idő a feladat megvalósítására. Több mint egy éve indítottátok a beszerzést, és képtelenek vagytok lezárni.

(Csaba feláll, most látni, hogy ez egy iroda. Az íróasztalához megy, és egy nagy dobozból jól megpakolja a kiürült tányérját.)

CSABA:

Majdnem le van zárva. A diós is isteni. De ilyen a hivatal. Nem volt aláíró. Nyár volt. Tökösét most nem sütött?

DIÁNA:

(Már ő is kezd szétesni.)

Még nem érett meg teljesen. Mármint a tök. És majdnem aláírás nincs. Nincs aláírva, ez a tény. Ráadásul ehhez nálunk használható ember sincs. Csaba bácsi, ez nem megy!

(Majdnem bőg.)

CSABA:

Majd lealvállalkozzatok, megmondtam. De nyíltban nem tudtam volna kiírni. Annyi idő már végképp nem volt. Meg egyébként is: ennek a családban kell maradnia, és erre találták ki a központosítottat.

DIÁNA:

(Ezen már ő is kicsit elneveti magát.)

Hát azért nem egészen...

CSABA:

Te most melyik oldalon állsz? És ne feledd: Feriét akarom! Csak ők és senki más! Ez a Czillei már nagyon sokszor dolgozott nekem hozomra, most már kénytelen leszek fizetni is valamit.

(Csaba szinte elalszik Diána következő monológja alatt.)

DIÁNA:

(Hadar, és nagyon komolyan veszi magát.)

Mondtad már. Az ügynek ez a része rendben is van. Hallottam róluk, velük szívesen kooperálunk. Bár rengeteg vesződség rászorítani őket egy kicsit is valamirevaló projekt-adminisztrációra. Ezek a cégecskék nem tudnak semmit a hitelesíthető működésről. *(egyre jobban belelovalja magát)* A múltkor is, amikor megpróbáltam elmagyarázni egyik partnerünknek azt az új minőségbiztosítási eljárást, amit Sophia Antipolisban tanítottak, hát nem is tudom neked elmondani, mennyi nyűglődés volt. Borzasztó! Aztán még ők vannak felháborodva, hogy túl sokat követelünk. Ráadásul...

CSABA:

Utolsó mákos! Nem kéred?

DIÁNA:

Rendben, nem nyafogok neked! *(mosolyogva)* És mennyi kell vissza? Eldöntöttétek már? Hogy szeretnétek?

CSABA:

(Teljes természetességgel.)

A fele.

DIÁNA:

(Valóban meglepődik.)

Mi?

CSABA:

(Halkan, de nyugodt, természetes módon.)

A fele. A főnök ennyit kér.

DIÁNA:

(Ismét kiborul. Hangosan mondja.)

Észnél vagy? Az képtelenség. Az rajtunk nem megy át.

(Diána most már valóban szinte bög. Csaba izgatottan nézelődni kezd.)

CSABA:

Halkabban. Ne hisztizz! Ha így üvöltesz, hiába megy a zene, meghallhatják.

(Rövid csend. Emese lép be az ajtón, fekete ceruzaszoknyában, fehér blúzban, címeres kitűzővel. Egy aktaborítós iratot ad át Csabának. Alig néz Csabára, amennyire csak teheti, feltűnés nélkül Diánát figyeli. Diána eközben a telefonját tükörnek használva egy papírzsebkendővel megigazítja a szemfestékét.)

EMESE:

Ezt hozták most. Nagyon sürgős.

CSABA:

(Ránéz a borítóra, ki sem nyitja, feláll, félreteszi az egyik kupacra.)

Köszönöm. Majd megnézem. Kérsz rétest? Túrós még van egy. Csodálatos. A húgomnak csodás keze van. Ezt ki hozta?

EMESE:

A kézbesítő.

(Csaba az iratot átrakja egy másik kupacra.)

CSABA:

Jó. Megnézem.

(Emese áll, és most már nyíltan figyeli Dianát.)

CSABA:

Köszönöm, elmehetsz. Majd szólítalak.

(Emese kimegy. Az ajtóból még visszanéz. Csaba sétálni kezd a szobában.)

CSABA:

(Kedélyeskedik.)

Mostanában már nincsenek nagy Erzsébet napok? Vagy csak engem nem hívtok? *(jót nevet a saját viccén)*

(Diána összehajtogatja a holmiját és kihúzza magát.)

DIÁNA:

Már nem tartunk névnapokat. Anyának nagyon fárasztó. De ezt a szerződést így engedélyeztetni kell a régióban. Kétszáz milikát már nem lehet eldugni.

CSABA:

(Oda sem figyel, az íróasztalát rendezgeti.)

Miért nem?

DIÁNA:

A fele nektek, meg még a fővállalkozói díj, ami nálunk marad. Annak a Czilleinek nem marad semmi. Négyszáz az egész, jó, ha pár tízes marad a dolgozóknak. Fél év alatt, húsz-huszonöt jó emberrel, tök rendesen meg lehetne tervezni! Ennyiért, három hét alatt, szar lesz.

CSABA:

Az a ti bajotok. Utolsó falat! Nem kéred?

DIÁNA:

Pontosabban Feriék problémája. Meg a tietek. Ki fogja ezt a szemetet átvenni?

CSABA:

Nem lehet szemét. Rendes meló kell, hibátlan, teljeskörű megvalósítás.

DIÁNA:

Lehetetlen. Teljességgel lehetetlen. Ki van zárva. De továbbítom a főnökasszonynak, ő nagyon okos. Ehhez én már nem vagyok elég.

CSABA:

Anyádnak otthon egy szót se!

2. jelenet: Sportolunk

Erdei bicikliút. Diána és Brigi egymás mellett tekernek egészen lassan, kényelmesen. Diána tökéletes, sárga biciklis szerelésben, egyik karján

telefon, a kerékpár kormányán tablet. Brigi a biciklizéshez túlzottan kívágott pólóban és farmershortban.

DIÁNA:

Csaba bácsi azt mondja, a közigazgatás mindig ilyen volt.

BRIGI:

Lehet, hogy mindig is ilyen volt, de most miért ilyen?

(Egy keresztútnál hatalmas chopper vág be eléjük. Diána alig bír fékezni, inkább leesik, mint leszáll a gépről.)

DIÁNA:

Hülye állat, mit csinál? Ez kerékpárút!

Brigi leugrik a gépről és a chopperen ülő férfi nyakába borul.

BRIGI:

Például engem imád. Hadd mutassam be vezető szakértőnket: Czillei Ferencet.

DIÁNA:

(Még nem szedte össze magát.)

Barom! Bocs, bocs, bocs, nem barom. De kishíját elkaszáltál. Alföldi Diána. Én leszek a fővállalkozótok.

(A biciklijét kitámasztja, és kihúzza magát. Ferenc Brigire néz megerősítésért, Brigi csavargatni kezdi a haját.)

BRIGI:

Pontos vagy. Légy szíves, a reggeli melóról mondj valamit Diának. *(Ferenc nem érti)* Franci, ne légy ennyire értetlen! A tűzoltó projekt, amiről délelőtt beszéltem.

(Diána a ruháját rendezgeti. Ferenc az egyik nőről a másikra néz.)

BRIGI:

Azért itt talizunk mert, ... mert, és kész. Neked kell megcsinálnod, a te gyönyörű farkad megy a csalánosba! Én nem tudom megtervezni, de Diáéktól sem várhatsz semmit.

DIÁNA:

Ez így nem igaz! Mi adjuk a projektvezetést, a minőségbiztosítást, a teljes projekt-adminisztrációt. Az nem semmi!

FERENC:

(Erre már csak megszólal...)

Kösz! Ezekből egy hajszállal sem leszünk előrébb. Sok multi hókuszpókusz!

(Ferenc sértődötten ül vissza a motorra, gyújtást ad. Brigi leveszi Ferenc kezét a gáزرól, és fél fenékkal felül a benzintankra. Ferenc óvatosan lelöki, félti a motorját. Kicsit le is porolja, Brigi észreveszi, mosolyog.)

BRIGI:

Akármit mondasz, azért tartom a hátam. Ha vállalod, aláírom, ha nem vállalod, nem írom alá.

(Ferenc leveszi a gyújtást. Valóban bizonytalan.)

FERENC:

Nem tudom, utálok az ilyet. Viszont: érdekes a feladat. Rendes munkát tutkó nem lehet letenni az asztalra, de valamit össze lehet vágni. Csak éppen már megint éjjel-nappal faragni kell. *(szinte álmodozik)* Be akartam fejezni azt a régi kéthengeres Pannóniát. Négy nyugis hét kellene hozzá. *(felnéz, kicsit gondolkodik)* Ma csütörtök, ha holnap tényleg aláírják, akkor beszéljük meg szombaton! Hívjuk meg a bandát a hegyre! Aztán hétfőn vagy aláírod, vagy mennek a picsába.

DIÁNA:

(Összeszedte magát, ruhája ismét tökéletes.)

Mondjuk, ha mi holnap aláírjuk, ti meg hétfőn nem, az kemény szivacs. Abból a régióban eszméletlen botrány lenne. De OK. Szólok a főnökasszonynak is, ő már látott egyet és más... Szombaton mikor?

FERENC:

Három felé. Címet tudod? Fácán utca 73., Törökbálint. De nem ahol gazdagék laknak, hanem a József hegyen.

(Diána beírja a tabletjébe.)

DIÁNA:

(Jókedvű, hogy ezt is elintézte.)

Majd kiguglizom. Ott leszünk háromra. Sziasztok! És kösz! Kérlek, mentsetek meg Jean-Claude villámaintól!

(Diána elbiciklizik. Brigi is felül a biciklijére, Ferenc lassan elindul, egy darabig balkezével a fenekénél fogva tolja. Látszik, hogy sokat gyakorolták ezt a játékot.)

BRIGI:

Who the fuck is Jean-Claude? Mindegy, hülyeség. Én majd kicsit előbb jövök, hogy legyen időnk egymásra is. Viszek ebédet. Lehet, hogy három hétig megint csak a gép lesz a hálótársad.

FERENC:

Neked meg a férjed...

BRIGI:

(Megtörtődik.)

Lécci, ne szemétkedj! Nála még a vibri is jobb.

FERENC:

(Őszintén engeszteli, nem akarta megbántani.)

Bocs, csak hülyültem. Szerintem jó, hogy végre itt dolgozol. Kicsivel talán többet tudunk együtt lenni.

BRIGI:

(Nagyon bizonytalan.)

Nem tudom. Én gyűlölöm az ilyen ügyeket. Egy hónapja se vagyok itt, és máris rögtön mibe csöppentem? Mindig ilyeneket kell majd intéznem?

FERENC:

Gondolod, én szeretem? Kifejezetten hányok tőle. De ez a Monori rendes fazon, nem illene szarban hagyni. Töketlen, persze, teszetosza, gyáva alak, de alapvetően rendes.

BRIGI:

(Felkapja a fejét.)

Monori? Monori Csaba? Ez nem lehet igaz!

FERENC:

Ismered?

BRIGI:

Hajaj! De még mennyire! És meghívtuk? Ez éktelen gáz. Az óriás poroltódat készítsd elő pajtából, nagy lesz a tűzijáték!

(Ferenc gázt ad, felgyorsítja Brigit, aki a lendülettől száll az úton.)

3. jelenet: Provokáció

Csaba ül az íróasztala mögött, Emese áll előtte. Csaba, mint egy gyereket, felelteti.

CSABA:

Mi ez a meghívás? Törökbálinton soha nem voltak Czilleiek. Az Majláth birtok volt. Ez tuti provokáció.

EMESE:

(Nem hallotta még ezt a szót ebben a környezetben.)

Provokáció? Mi az, hogy provokáció? Mire gondolsz?

CSABA:

Egészen bizonyosan be lesz kamerázva-mikrofonozva az egész kert. Majd jó kétértelmű megjegyzésekkel bombáznak, aztán eladják valamelyik tévének. Ismerem az ilyen! Én nem megyek el. Te csak menj, de nagyon vigyázz, mit beszélsz!

EMESE:

Menjek el? Vigyázzak? Az mit jelent? Miről beszélhetek? Időjárásról?

CSABA:

Amiről akarsz, de rólam egy szót sem! És pénzről sem. És a beszerzésről sem. És a feladatról sem.

(Csaba feláll, elindul kifelé.)

EMESE:

(Félhangosan)

Aha. Persze. Értem. Akkor minek menjek oda?

(Csaba kimegy, Emese némán utánozza.)

4. jelenet: Képzés

Kertben, egy téglából rakott hevenyészett tűzhely körül. A tűzhelyen krumpli sül. Brigi és Diána egy ócska padon ülnek, és zöldborsót pucolnak.

Brigi fürdőruhában, Diána tökéletesen illeszkedő, egyazon márkájú pólóban és farmersortban. Az asztalon limonádé, olcsó aprósüti. Az asztaltól kicsit távolabb kerti csap, alatta nagy dézsza, mellette egy asztalon nagy kupac szennyes edény. Ferenc ócska rövidnadrágban kicsit távolabb gallyakat tördel, Emese hosszú ujjú fekete pulcsiban és fekete vászonnadrágban, a másik irányban egy szintetizátoron pötyög. Oldalt egy vitorlás, ponyvával letakarva, a bejárat mellett egy fészerszerű fedél alatt négy motorbicikli. A fészter egy része zárt, rajta feltűnően erős ajtó, a fészter mellett kis tó, növényekkel.

BRIGI:

(Szinte csak magának.)

Azért más a tévében látni, hogy lopnak tíz milliárdot, és más átélni, hogy lopnak tízmilliót.

FERENC:

(Meghallja, átkiabál.)

Kétszázat.

DIÁNA:

(Visszakiabál.)

Kösz, jó voltál, most már egész Törökbálint tisztában van mindennel! Mindig ennyi eszed van?

BRIGI:

(Halkan.)

Az összeg már mindegy. A lényeg, hogy nem filmen látod.

DIÁNA:

Tény. Ha rendesen megkapnánk a suskát ezért a jó kis melóért, akkor a bónuszomból kényelmesen befizetném a lakás önrészét.

EMESE:

(Felnevet, keserű.)

Lakás? Saját lakás? De könnyű nektek itt Pesten úrinőnek lenni! De könnyű a céges Fordban szépnak és okosnak lenni! Ha én a szakközépben nem táncolom össze magamnak a koleszpénzt, akkor ott döglök meg a szobakonyhában a faluvégen.

DIÁNA:

Táncoltál? Mit?

EMESE:

(Összeszedi magát, határozottan, büszkén.)

Éppen, mint Evita, de én nem leszek kurvája egy hülye Peronnak. Latinoztam. Zonderklassze negyedikek is voltunk.

DÍÁNA:

Melyik évben? Én is indultam, én is eljutottam a zonderklasszéig. Igaz, én standardoztam, és csak hatodikak lettünk a bátyámmal. De ma már nincs is zonderklassze, csak arany, ezüst és bronz fokozat.

(Ferenc elindít egy keringőt a szintetizátoron.)

FERENC:

Miközben mindenki használja ezt a kifejezést. Merthogy én is standardoztam valaha az ősidőkben. Hölgyem, eljönne velem egy keringőre?

(Ferenc és Diána táncolni kezdenek, profi versenytáncos módra, de botladoznak az egyenetlen terepen, időnként egymás karjába dőlnek. Pár kör után szétválnak, Diána felveszi a poharát, iszik egy kortyot, és ő is apró ágakat hord a tűz mellé. Emese odamegy az asztalhoz a csap mellett.)

EMESE:

Ez a pohár tiszta?

FERENC:

Nem, mindjárt elmosom.

(Brigi Ferenchez sétál, megsimogatja, és kiveszi a poharat a kezéből.)

BRIGI:

Hagyjad, ha vendégek vannak, ne mosogass.

(Brigi előléri a poharat a csapnál, és átadja Emesének. Ferenc keresgél a széke környékén.)

FERENC:

Megszoktam... A sör mind elfogyott?

BRIGI:

El. Megyek, hozok egy kartonnal, amúgy sem ittam. Este vissza kell gurulnom, ma még vár a kicsi családom...

(Ferenc leül a szintetizátorhoz, és halkán egy régi Napoleon Boulevard számot játszik, nagyon jól. Brigi az üres sörösüvegeket szedi össze.)

BRIGI:

(Emeséhez, amikor elmegy mellette.)

Nem sülsz meg? Tudok adni egy ujjatlan felsőt. Nagyjából egy lehet a méretünk. Fenn legalábbis. A csípőm nekem már a duplája...

EMESE:

(Pálinkát tölt magának.)

Azért ezt én nem értem... Te most itt vagy otthon, vagy ott vagy otthon?

BRIGI:

(Nevet, őszintén.)

Én mindenhol otthon vagyok...

EMESE:

De komolyan. Ti most együtt vagytok? Azt hittem, a férjeddél élsz. Bocs, nem akarlak megsérteni, csak...

BRIGI:

Nem sért. Én vagyok, az én seggem, én kefélek félre. Amúgy pedig: is.

EMESE:

Is?

BRIGI:

Is. A férjem rájött, hogy megcsaltam, de azt mondtam neki, hogy ennek itt már vége, ezért nem dobott ki. Szerinted lehetne egy nőnek két férje?

(Brigi jót nevet a saját poénján, és lassan kísétál a kertkapun. Diána hatalmas köteg száraz ágat cipel a tűz mellé. Ferenc folyamatosan zongorázik.)

DIÁNA:

(Emeséhez.)

A szüleid nem tudnak segíteni? A lakáshoz. Csak mert mondtad...

EMESE:

Az én szüeim? Nem, nekem a jó istenen kívül senki nem tud segíteni, de nem is kérek mást.

DIÁNA:

Akkor eléggé takarékoskodnod kell.

EMESE:

Egy túró. De nyugi, meglesz.

FERENC:

Kiscsaj, mit pörögsz, hova rohansz? Nézd ezeket a fákat! Ez a diófa ötven év múlva is itt fog állni. Ott lenn az a tölgy legalább kétszáz éves.

EMESE:

Kiscsaj az anyád. Nekem nincs kétszáz évem. Öt évem sincs. És utálok a fákat. Láttam gyerekkoromban éppen eleget. Sőt, hasogattam is éppen eleget, hogy ne fagyjunk meg. Nem laknék itt a világ minden pénzéért!

FERENC:

Nem is hívtalak! Téged tényleg nem érint meg egy kert? Nem érzed a kertben a szabadságot?

*(Diána a tűz mellé kuporodik, és lassan a tűzre pakolja a fadarabokat.
Nagyon figyel.)*

EMESE:

Mit érdekel engem a szabadság? Ha elég pénzem és hatalmam van, akkor azt teszek, amit akarok. Mi az, ha nem szabadság?

FERENC:

A többi ember meg dögöljön meg.

EMESE:

A többi ember dolgozzon!

FERENC:

Te meg nem dolgozol.

EMESE:

Én is dolgozom. A fejemmel. Én nem fúrok, nem faragok, nem reszelek, rövidesen még csak nem is írok semmit. Két év alatt egy életre elég aktát írtattak meg velem. Én csak utasításokat akarok adni!

FERENC:

A rabszolgáknak.

EMESE:

A beosztottaknak. A referenseknek. Mindenkinék.

(Ferenc feláll, bemegy a házba. Diána is felegyenesedik.)

DÍÁNA:

Milyen jól döntöttem, hogy nem mentem orvosnak! Borzasztó lehet orvosnak lenni!

EMESE:

Miért lenne borzasztó? Bejön egy beteg, és gyógyultan megy el tőled. Hatalmadban áll meggyógyítani, vagy akár meg is ölni, ha úgy akarsz.

DIÁNA:

Bejön egy beteg, és te látod, hogy meg fog halni. Kezeled, azt mondd, hogy gyógyítod, és a kezelés folyamán végig látod, amint leépül, de nem tudsz tenni semmit. Te nem látod, amint leépül az a hivatal körülöttes? Amint leépül az ország körülöttes? Borzasztó. Ebbe bele lehet dilizni. Ezt nem lehet elviselni.

(Diána is bemegy a házba. Anna jön be a kertkapun sárga push-up bikiniben, amire csak egy gyolcscsoknyát vett fel. Jó minőségű pezsgő van a kezében. Amikor csak Emesét látja, kicsit zavarba jön.)

ANNA:

Szia! Ugye jó helyen járok? Ez Czillei Feri palotája, nemdebar?

EMESE:

Óh, igen, a palotája. De mindenki behúzott. Valahogy nem bírnak velem egy levegőt szívni.

ANNA:

(kezet nyújt.)

Akkor szívjanak mást! Ez velem is elő szokott fordulni. Dékány Anna vagyok.

EMESE:

Diána főnöke. Szia, doktornő! Bertók Emese.

ANNA:

Doktornő?

EMESE:

Dr. Dékány.

ANNA:

Aha. Akkor te vagy a csinovnyik, doktor Bertók. *(jól megnézi magának, nem zavartatja magát)* Dia szerint jó csaj vagy, és igaza van. Ha nem nyúlsz le a pasijaimat, barátnők leszünk.

EMESE:

Ki a te pasid? Bocsánat: kik a pasijaid? Itt most a többférjűség a divat. Kik azok?

ANNA:

(Nevet.)

Mind. Hülye kérdés.

EMESE:

(Jól megnézi Annát, de ő is nevet.)

Aha. Akkor tuti jóban leszünk.

(Ferenc és Diána jön ki a házból. Összепuszilkodnak Annával. Diána be akarja mutatni Annát Emesének.)

DIÁNA:

Emese, engedd meg, hogy ...

ANNA:

(Szavába vág.)

Már megismertük egymást. Miről maradtam le?

DIÁNA:

(„Jelent” Annának.)

Egyelőre senkiről. Franci nem tudta meggyőzni Emesét, hogy költözzön kertbe, bár azt hiszem, ő lenne legnagyobb a szarban, ha mégis...

FERENC:

Hát ez a kert kicsit foglalt már, ugye... De persze nagyon örülnék, ha egy ilyen szép és okos nő...

(Anna tölt az asztalon álló limonádéból, és lesétál vele a fészerhez, nézegeti a motorokat. Diána odasétál a dézsához, és gépiesen mosogatni kezd. Anna visszasétál Emeséhez.)

ANNA:

Ha nincs ellene kifogásod, a jövő hét elején bemegyek a főnöködhöz, nagyon ismerős a neve. Milyen Csaba? Mesélj róla!

EMESE:

Nincs mit mesélni róla. Rendes ember, betartja a törvényeket, betartja, amit mondanak neki.

(Anna úgy tesz, mintha nem figyelne. Ferenchez beszél.)

ANNA:

A Harley készen van már? Nem adod még el? Mondtam, hogy vevő vagyok rá!

FERENC:

És ha olyat mondanak neki, amit nem lenne szabad megtennie? Mondjuk erkölcsileg. Vagy szakmailag értelmetlen?

EMESE:

Azt is betartja. *(nyomatékkal)* Persze, mondom, mindig csak a törvényesség határain belül.

ANNA:

Persze, persze. Ezt mi is tudjuk, mind. Mi is a hobbija? Valami hülye sport... nekem mindig a kurvák jutnak eszembe róla.

DIÁNA:

Curling.

FERENC:

Az milyen vagány! Valami kavicsot lökdösnek jégen, meg partvissal hadonásznak.

ANNA:

Figyu, Franc, tudod mibe kerül egy curling-kő?

EMESE:

Egy mi?

ANNA:

Az a kavics, amit taszigálnak.

(Megszólal Anna telefonja, elolvassa az üzenetet. Válaszol is rá, beszéd közben gépelget.)

EMESE:

Engem baromira nem is érdekel.

ANNA:

Pedig érdekes. Itthon négyszáz lepcsí. De megveheted Tajvanon kábé százért, és adhatod milka felett, ha van pofád. Fasz se tudja, mi a rendes ára. Hidd el, egy pályán húsz misi a kasza.

EMESE:

(Valóban megdöbben.)

Mi van?

ANNA:

Ezt még folytatjuk, bébi, de most rohannom kell. Köszí a limcsit!

(Anna elrohan, Emese csak bámul utána. Brigi éppen kiszáll a kocsiból, amikor Anna beszáll a sajátjába.)

BRIGI:

Ki volt ez a nő? Elég jó kocsija van...

FERENC:

Valamilyen Anna. Dia főnöke, rendes csaj, régóta ismerem. Gyönyörű mellei vannak.

BRIGI:

Jól megnézted? És Anna? Gyönyörű cicikkel? Érdekes... *(témát vált)* Miben maradtatok? Csináljuk, vagy nem csináljuk?

EMESE:

Valójában nem tudom, minek ez az egész időpocsékolás. A fővállalkozó ajánlatban aláírta, hogy vállal minden feltételt, amit megadtunk.

FERENC:

Fél évvel ezelőtt.

EMESE:

És két hete ismételten lenyilatkoztattuk, hogy a benne foglaltakat továbbra is fenntartják. Nálam a cégszerűen aláírt irat. Senki nem kényszerítette Annátokat fegyverrel, hogy elfogadja. Ha visszalép, olyan pert akasztunk a nyakukba, hogy a soha többé nem állnak lábra ebben az országban.

(Emese lassan elindul kifelé.)

EMESE:

Hülye banda.

5. jelenet: Hoppá!

Ferenc egy kétmonitoros számítógép előtt ül, a monitorokon 10-12 emeletes, nagyobb épületek látványtervei váltakoznak. Diána az asztal túlsó oldalán, egy térdeplőszéken térdel. Mialatt Diána beszél, Ferenc a tervezőlapon matat a stílussal.

DÍÁNA:

A régió nem hiszi el, hogy ennyi idő alatt el lehet készülni egy ekkora feladattal. *(gügyögve magyaráz)* Tudod, egy olyan tábla kellene, amiből össze tudok rakni egy projekttervnek látszó valamit. Hány ember fog dolgozni, a feladatok listája, esetleg ki, mit fog csinálni, ilyenek.

FERENC:

(Nem áll le a matatással.)

Tudok neked részletes projekttervet adni.

DIÁNA:

(Hamis kedvességgel.)

Nem akarlak feleslegesen fárasztani. Ha ezt a kis táblát összerakod, én megszerkesztem.

FERENC:

Magamnak is el kell készítenem. Hidd el, tudom, miről beszélsz!

DIÁNA:

Magadnak?

FERENC:

(Leteszi a stílust, felnéz.)

Miért, mit gondoltál, mi hogyan dolgozunk? Nekiesünk, és ész nélkül reszelünk? Nagyon el vagytok szállva az okos módszertanaitokkal.

DIÁNA:

Bocs, nem akartalak megbántani. Mikorra tudnád átküldeni? Kell erőforrásterv is, nem csak az ütemezés. Tervezési szabályzatotok is van?

(Ferenc megállítja a képeket, feláll, hátra megy az íróasztal mögé, és öt-hat vastag dossziét dobál az asztalra.)

FERENC:

Van, természetesen. Belső szabványaink, minőségbiztosításunk, biztonsági előírásaink is vannak. Elviszed, leellenőrzitek? Vagy inkább a példéefet kéred?

DIÁNA:

(Lapozgat a dossziékban.)

És milyen infrastruktúrán dolgoztok? Esetleg szabad azt is megismernünk? Van saját tulajdonú szerveretek?

FERENC:

(Átsétál a terem másik végébe, tölt egy kávé magának.)

Már megismerted. Szombaton ott ültél szinte rajta.

(Észbe kap.)

Kérsz kávé?

DIÁNA:

A szerveren ültem?

(Ferenc leül a lány mellé, de nem a saját székére, hanem egy másikra, és egészen közel hajol hozzá. Úgy magyaráz, hogy szinte megérinti a lányt. Diána nem húzódik el.)

FERENC:

Majdnem. Emlékszel a fészerre, a mocikkal? Annak a lelakatolt része a szerverterem. A tavacska mellette pedig a hűtővíz. Imádják a halak, mert még télen sem hűl le 15 fok alá soha.

DIÁNA:

A fészemben van a szerver?

FERENC:

Lenovo RD650, négyszer 64 giga ram, és tizenkét tera lemez, tükrözve. Az internet optikán jön, ötszáz megát kaptunk, szimmetrikusan, tartalékkal. Elég lesz a németeiteknek?

DIÁNA:

Wow... Egyébként franciák. A nevünk német, a tulajdonos koreai, a főnökeink franciák. Hogy egyszerű legyen az életünk.

(Brigi robban be az ajtón, már kívülről mondja.)

BRIGI:

Mókuska, képzeld, rájöttem, ki volt tegnap az a kurva abban a kurva nagy kocsiban! *(észreveszi Dianát)* Jé, szia! Ti mit csináltok itt?

DIÁNA:

(Leugrik a térdelőszékről.)

Projekttervet. De már rohanok is. Egyébként ki volt az a kurva abban a kurva nagy kocsiban?

BRIGI:

Tudod te jól! A főnököd. Csak nekem nem mondtátok, hogy ott járt. Pedig ismerem, sőt, jól ismerem, sőt, túl jól ismerem! Több mint tíz éve, hogy először találkoztunk.

DIÁNA:

Nem kérdezted. Valahogy nem kerül szóba.

BRIGI:

Hát nem. És most mi került szóba? Meddig jutottatok?

DIÁNA:

A feladat megvalósításáról beszéltünk.

BRIGI:

A feladat megvalósításáról... Amibe mi nem fogunk beleszállni. Én azzal a ..., de ezt még megbeszéljük előbb.

DIÁNA:

Én nagyon sajnálnám, ha nem dolgozhatnánk közösen. Azt gondolom, hogy nagyon jól együtt tudnánk működni.

BRIGI:

Igen, látom, szerintem is jól sikerülnének a közös ... *(szünet)*
megbeszéléseitek Francival.

DIÁNA:

(Nem veszi fel a kesztyűt.)

Na, azt hiszem, nekem már nagyon sietnem kell. Várom az anyagot!

FERENC:

Reggelre ott lesz nálad!

DIÁNA:

(Lazát játszik.)

Át is hozod? Kösz!

(Diána ki. Brigi egészen szorosan a fiú mellé áll. Ferenc nem néz fel rá, a monitort nézi, annak beszél. Brigi jéghideg.)

BRIGI:

Milyen anyag? Mit ígértél?

FERENC:

Egy idő- és erőforrástervet.

BRIGI:

Annak az elkészítése miért nem a fővállalkozó dolga? Azért a majd negyven százalékért, amit lenyúlnak, igazán dolgozhatnának is!

FERENC:

Nekem tényleg el kell készítenem magunknak is. Ilyen feszített tempó mellett nem lehet bohóckodni, minden félóra számít! Csak én tudom pontosan, hogy mikor, ki, mit is fog csinálni. Hiába fővállalkozók, a munkáról halvány fogalmuk sincs.

BRIGI:

Persze, de azért nem kell egy kis ribinek ingyen átadni.

FERENC:

Ribi?

BRIGI:

Az hát. Annál a cégnél mind ribi. Fejétől (*oroszos kiejtéssel*) ribi a hal.

FERENC:

Mind? Tuti?

BRIGI:

(Az ölébe húzza a fiú fejét, aki alig kap levegőt.)

Jobban jársz, ha hiszel nekem.

(Brigi halkan kárálni kezd, mint egy tyúk, közben simogatja a fiút. Ferenc egy darabig nem reagál, de aztán először halkan, majd egyre vadabban kukorékol. Brigi megindul, körbe-körbe szaladgál az irodában, Ferenc kergeti, közben őrült módon nevetnek, és csapkodnak a kezükkel. A futkorászás az egyik irodai heverőn ér véget...)

6. jelenet: Szuperkamu

Átlagos irodai lift. Mindkét nő hétköznapi kiskosztümben.

ANNA:

Nem hallottál valami izgit a tűzoltó projektről? Ez a Bertók mit kavar?

DIÁNA:

(Zavarba jön. Szemmel láthatóan hazudik, nem néz Annára.)

Kavar valamit?

ANNA:

Tuti. Képtelen vagyok bejutni Monorihoz. Pedig, ha én nem... És egészen fura jegyzőkönyveket vesz fel. Olyan részek vannak benne, amit soha senki nem mondott. Neked nem tűnt fel?

DIÁNA:

Neeeeeem, én nem vettem észre semmi gyanúsát.

ANNA:

Egyelőre nekünk nem gáz, de figyelj oda! Nagyon fura az a csaj. Van pasija?

7. jelenet: Hová kerültem?

Az iroda sarkában egy asztal félrehúzva, rajta két 42"-os monitor. Az egyik monitoron egy bemutató utolsó diája, „Kérdés” felirattal. Az asztal mellett Csaba, Diána, Emese és Ferenc ülnek, Brigi tűzpiros kiskosztümben az asztal előtt áll. Csaba előtt nyitott 12"-os táblagép, de nem nyúl hozzá. Az asztalon lévő kisméretű épületcsoport makettjével játszik, gyakorlatilag építőkockázik, teljesen értelmetlenül egymásra pakolja a modelleket. Diána a szokásos nagyon vékony fehér blúzban, zöld ceruzaszoknyában, kihúzott derékkal. Emese is a megszokott, fehér vászonblúzban, fekete nadrágban, a széke háttámláján a fekete blézer. A férfiak öltönyben, Csaba nyakkendőben, Ferenc legombolt nyakú, divatos ingben, nyakkendő nélkül.

BRIGI:

Tényleg semmi kérdés? Bizonyosan elfogadott így a tömegstruktúra? Nagyon kevés időnk van, ha most nem szóltok, később már nem tudunk változtatni!

(Csaba feláll, elrakja a táblagépet, kihúzza magát. Enyhén szétvetett lábakkal áll. Megigazítja a lábfejeit, hogy párhuzamosan álljanak, két kezét a háta mögött összekulcsolja. Lassan mondja.)

CSABA:

Ha a pályázati kiírásban foglaltaknak mindenben megfelel, akkor nem lesz ellene kifogás. Természetesen a neves szakértőkből álló bizottságnak kell majd átvennie az eredménytermékeket.

CSABA:

(Ránéz Emesére.)

Indulhatunk?

EMESE:

Természetesen.

(Emese leállítja az asztalon fekvő telefonján a felvételt, és hátranyúl a blézeréért. Csaba megelőzi, felemeli, fel akarja segíteni a lányra. Emese idegesen kirántja a kezéből, összenéz Dianával, aki csendben elmosolyodik. Emese Csabának háttal az égre emeli a szemét, csak Dianának láthatóan sóhajt egyet. Brigi látja a színjátékot, de nem törődik vele, más jár a fejében.)

BRIGI:

Te ezt is felvetted?

EMESE:

Mindig minden beszélgetést rögzítetek. Benne van a szerződésben, hogy a megrendelőnek jogában áll minden megbeszélésről hang- és képfelvételt készítenie.

(Dianához fordul, egészen kicsit kacsint.)

A holnap délutáni szakértői egyeztetés elő van készítve?

DÍÁNA:

Részünkről minden a legnagyobb rendben van, egyetértünk a múlt héten elfogadott megoldással.

CSABA:

Milyen egyeztetés?

EMESE:

Az apró részletkérdések megoldására szoktunk tartani szerda délutánonként egy gyors stand-up meeting-et.

CSABA:

Nem is tudtam róla. Hol? Készül ezekről emlékeztető? Szeretném látni őket!

EMESE:

Nem is gondoltunk feljegyzésre. Ezek csak olyan gyors kis valamik.

BRIGI:

(Ferencre néz.)

Gyors kis micsodák?

(Csaba és Emese elindulnak az ajtó felé. Az ajtóban Csaba félreáll, előreengedi Emesét. Emese szabályosan átlöki az ajtón.)

EMESE:

Kérlek, többször közöltem veled, hogy nem tartok igényt a megkülönböztető figyelmedre. Ha nem hagyod abba, most már tényleg jeleznem fog kelleni az EBH-nál.

(Csaba és Emese kimennek.)

FERENC:

Mi az ördög az az EBH?

DÍÁNA:

(Nagyon kimérten.)

Egyenlő Bánásmód Hatóság. Nagyon-nagyon jellemző, hogy nem is hallottál róla. Erősen szégyelld magad! De komolyan!

(Diána is el.)

BRIGI:

Hülyék ezek? Vagy én vagyok hülye? És mik is azok a gyors kis micsodák?

8. jelenet: Szerelembe esve

Sötét falak, szórt világítás, négyszögletes asztal. Két nagyon magas támlájú szék, egymással szemben. Anna és Emese a vacsora végeztével ülnek az étteremben, előttük bor és nagyon vékony porcelán csészében kávé. Az asztalon díszes, drága fűszeres-készlet. Mindkét nő vékony blúzban, a székek háttámláján egy-egy blézer. Emese borzasztóan unja Anna szövegét, játszik az asztalon lévő tárgyakkal, különböző gúlákat épít belőle, hátra dől a széken, nyújtózkodik.

ANNA:

A házasságlevél már érdekesebb. Az éppen olyan, mint a személyi igazolvány, a jogsi, a forgalmi, a lakcímkártya, a marhalevél, meg egy csomó ócskaság, amit magunknál cipelünk. A házasságlevél teljesen felesleges mindaddig, amíg a felek a szívükben és a pénztárcájukban pontosan tudják, hogy összetartoznak. A jogsi helyett is elég lenne a telefonodra egy hitelesített üzenet, amit jól megőriznél, és ami igazolja, hogy letetted a vizsgát. Vita esetén ma már semmiből nem áll lekérdezni a központi nyilvántartásokat.

EMESE:

Nagyon tudsz. A gyerek szeret horgászni?

ANNA:

(Megdöbben.)

A gyerek? Nem. Miért szeretne? Beszéltem már róla?

EMESE:

Akkor mit csináltok, amíg a férjed pecázik?

ANNA:

Mi? Kivel?

EMESE:

A gyerekekkel. Fiú vagy lány?

ANNA:

Lány. Utálja a halat. Ki pofázott rólunk?

EMESE:

Senki. A férjed ügyvéd, aki sokat horgászik. Jól menő ügyvéd.

ANNA:

Mi van?

EMESE:

Az apósod házában laktok, de már a nagyapád is köztisztelőben álló vidéki úriember volt, ezért nem vetted fel a férjed nevét. Pedig neki is szép, két fípszilonos neve van.

ANNA:

(Anna felveszi a blézerjét.)

Nyomoztattál utánam?

EMESE:

Internet. A gyerek születésekor megjelent egy három soros gratuláló cikk a városi újságban. Még a címeteket is kiírták. A férjed nevét tudva meg már jött is fel a horgászegyesület honlapja, ahol bizottsági tag. Mit mondtam még? Többet nem, pedig többet is tudok.

ANNA:

Ez szemétség!

EMESE:

Nem. Itt szerinted hány kamera rögzíti amint éppen papikázunk?

(Anna már nem figyel, már őt sem érdekli, amit Emese mond.)

ANNA:

Gyönyörű melled van. Igazi?

(Anna az asztalon keresztül megpróbálja megsimogatni Emese kezét, de a lány a sórtartót teszi a kezébe. Anna nem jön zavarba, elfogadja, és játszani kezd vele. Izgatott, kicsit tájnyelven beszél.)

ANNA:

Szereted a jó teát? Van egy egészen különleges assam teám. Megkóstolod? Két sarokra ittől bérlek egy lakást. Ott beszélgetni is nyugodtabban tudnánk.

EMESE:

(Emese hosszan nézi Annát, aztán feláll az asztal mellől.)

Menjünk.

9. jelenet: Forró az éjszaka

Ferenc az íróasztala mellett áll, pakolgat. Az asztal egyik sarkán jól elkülönítve a többi holmitól három egyforma tűzpiros dosszié, rajtuk a kisméretű épületcsoport-makett. Diána jön be az ajtón, makaróni-pántos felsőben. Kicsit valóban csodálkozik, hogy nagy a csend. Nem erre számított, de nagyon örül neki. Mint egy kamaszlány, nem tudja visszafojtani a nevetését.

DIÁNA:

Sehol senki? Hol vannak a többiek?

FERENC:

Hajnali kettőkor? Otthon. Készen vagyunk, hazaengedtem mindenkit. A rajzaid, ím, elkészültek! Ott hevernek az orrod előtt.

DIÁNA:

(Diána felemeli a makettet, forgatja.)

Ez az a híres intelligens épület? Nem is látszik rajta.

FERENC:

Rajtad sem látszik. Az intelligenciája annak is belül van. De hidd el, ez az épületcsoport többet fog rólad tudni, mint te őrá. Tizenhétézer érzékelő lesz benne.

DIÁNA:

(Diána nem sértődik meg, nézelődik az irodában, keres valamit.)

A rajzokat nem nyomtatjátok ki?

FERENC:

Soha. Huszonkét kiló papír lenne. El sem tudnád cipelni, akkora rajzok. Az a játékszer a kezekben is csak Monorinak kell. Már a média is empénégyet kér.

DIÁNA:

És a főnökség? Nem ünnepel? Nem ugrik a nyakadba? Nem csókolja agyon az okos fejedet? Nem gondoltam volna, hogy képesek lesztek befejezni ennyi idő alatt!

(Ferenc leül a gépe mellé, leállítja, aztán kikapcsolja a monitort is. Diána lapozgatja a dossziékat. Nincs benne papír, csak 10-12 DVD lemez. Diána nem ül le, csak lehajol jó mélyen az asztal fölé. Ferenc felnéz, nyugodtan szemléli Diána dekoltaását.)

FERENC:

Ki is dögöltek a srácok teljesen. Az egyik lányt tegnap délben haza kellett küldenem, mert totál kész volt. Valójában nem is vagyunk készen, csak úgy látszik.

DIÁNA:

(Diána felegyenesedik.)

És akkor mi lesz?

FERENC:

Semmi. Majd szavatosságban kijavítjuk.

DIÁNA:

Azért te ennél a kamu melónál többre lennél hivatva.

FERENC:

(Ferenc feláll, körbesétál az irodában, megnézi, hogy minden monitor ki van-e kapcsolva.)

Nem kamu! Csak hiányos. És ez nem hivatás. Ez szakma.

DIÁNA:

(Diána követi Ferencet.)

Azért sok száz ember munkájának kényelme, hatékonysága múlik azon, hogy ti hogy dolgoztok. Konkrétan, hogy te milyen körülményeket biztosítasz nekik.

FERENC:

Ez akkor lenne igaz, ha valaki meg is változtatná végre a munkavégzésük módszereit, eszközeit. Ha hasznosulna az a sok lehetőség, az a tizenhétezer érzéklelő, amit beépítettünk. Akkor fontos lenne, amit én adok nekik.

DIÁNA:

Lehetne ezen változtatni. *(szünet)* Kellene ezen változtatni. *(szünet)* Mi tudnánk ezen változtatni.

FERENC:

(Ferenc megáll.)

Mi?

DIÁNA:

Mi ketten együtt tudnánk ezen változtatni.

FERENC:

Mi? Ketten? Együtt?

DIÁNA:

Mi. Ketten. Együtt.

FERENC:

Te meg én? Együtt? Mire gondolsz?

DIÁNA:

Amire te. Te meg én, együtt.

(Diána magához húzza és megcsókolja a fiút. Felveszi a dossziékat, felpolcolja velük a melleit. Ferenc csak bámul. Még mielőtt Diána az ajtóhoz érne, visszafordul, ledobja a dossziékat és magával rángatja a fiút.)

10. jelenet: Intimitások

Anna és Emese egy hatalmas fehér bőr kanapén heverésznek. Fejük a kanapé két végén, lábuk összeér. Előttük kis asztalon porcelán teáskészlet, elegáns kancsóval, teamécses melegítővel. Csak a teamécses világít.

EMESE:

Mennyi gyönyörű cucc! *(nézegeti a csészéjét)* Ez is nagyon szép!

ANNA:

A családi fészekben már nem fér el.

EMESE:

Jó lehet a lányodnak lenni. Milyen a családi fészek, ha ilyen a leánylakásod?

ANNA:

Azért téged még nem tudlak a lányomnak tekinteni. Ahhoz kicsit kevés a korkülönbség.

EMESE:

Nem is erre gondoltam. De én is igyekszem mindent megadni a kis unokaöcsémnek. Csodás kölykök: nekik ne legyen olyan gyerekkoruk, mint nekem volt. *(témát vált)* Körülötted mindenki ilyen szépen lakik?

ANNA:

Akiket ismerek, azok igen. *(ránéz)* Ha azt akartad kérdezni, Monori úr is.

EMESE:

(Emese közelebb kúszik Annához.)

Azt akartam kérdezni. Miből?

ANNA:

Tudod te jól.

EMESE:

Inkább csak sejtem. De hogyan mossák ki a pénzt? Aligha a fizetéséből vette.

(Anna hallgat. Emese kigombolja a blúzáát, ami alatt nem visel semmit. A combját kezdi simogatni.)

EMESE:

Nagyon meleg van nálad. Levehetem?

ANNA:

(Óvatos.)

Már szinte levetted.

EMESE:

A harisnyámra értettem.

ANNA:

Te vagy az egyetlen, aki a hivatalban nyáron is harisnyát hord. Született úrinő.

(Az úrinő szóra Emese hangosan nevetni kezd, alig bírja abbahagyni. Anna odacsúszik, lassan, simogatva legörgeti Emese lábáról a harisnyát.)

ANNA:

A mosás női munka.

EMESE:

(Emese visszahúzza a lábát maga alá. Nem érti, azt hiszi, Anna átveri.)

Női munka? Miért lenne női? A férfiak nem tudják megnyomni a mosógép gombját? Ez micsoda hülyeség?

ANNA:

Mert fiú kurva kevés van. Azokkal nem lehet iparszerűen dolgozni.

EMESE:

(Egy szót sem ért az egészből.)

Iparszerűen? Ez valami új perverzió?

(Anna nagyot nevet Emese félreértésein. Felül, kihúzza Emese alól a lábát, Emese hanyatt dől. Anna ölébe veszi és tovább simogatja a lábát, combját. Lassan egyre jobban széttárja a lány combjait.)

ANNA:

Kurva. Prosti, szajha, céda, amit akarsz. Csak elég feltűnő legyen. Hányan tudják, hogy mit kell fizetni egy luxuskurvának? A whisky-fogyasztást még csak-csak ellenőrzi a NAV, de a kurvázást... Soha. Nem is merik. Ami náluk becsosszan, annak a fele a strické. Tőlük már bárki simán megkaphatja. De ott van a kórház is. Csinálsz egy kristálytisztá alapítványt jótékony betegápolásra. Vigyázol rá, hogy teljesen jogszerűen üzemeltessed. Tudod te, milyen sokat megadnak az emberek csak azért, hogy bekerüljön a nagymamájuk egy jobb helyre? Milliókat. Ha nagyon beteg a nagy, akkor tízmilliókat is. És az persze már cash. Az a pénz már mehet, ahova csak akarod. Nos, a főnöködnek ez a módszere. Nem túl modern, nem túl biztonságos, de ennyit tud.

EMESE:

Ilyen egyszerű?

ANNA:

Amatőrök. Előbb vagy utóbb úgyis lebuknak. Honnan van pénzük akkora házra? Miből tanul majd Amerikában mind a két gyerek?

EMESE:

De mit lehet tenni? Van ennél jobb megoldás? Létezik még a készpénznél is simább ügy?

ANNA:

Persze, hogy létezik simább megoldás.

EMESE:

Tényleg?

ANNA:

Tényleg.

EMESE:

Elmondod?

ANNA:

Nem.

EMESE:

És ha szépen kérem?

ANNA:

Milyen szépen?

EMESE:

Nagyon szépen. Nagyon-nagyon szépen.

ANNA:

Mutasd meg, mennyire szépen.

(Anna is leveszi a blúzáát és elnyúlik. Emese lassan, finoman kényezteteti Annát.)

11. jelenet: Mindenki szexel

Diána főz, Ferenc mellette ül egy magas bárszéken és okoskodik. Diána jó kislány módra csodálja, néha felfelé pislog rá, ami elég nehéz, mert egy magasságban van a szemük, ezért aztán leszegi a fejét, hogy sikerüljön.

FERENC:

Addig jó, amíg az emberek óvodás színvonalon gondolkodnak. „Az én autóm nagyobb, mint a tied, az én szoknyácskám szebb, mint a tied, az én papám erősebb.” Ha az állam a szülő, akkor a polgár megmaradhat gyerekek, nem kell gondolkodnia

DIÁNA:

Koriander esetleg?

FERENC:

Természetesen. Bal lábadnál a második fiók. Minden ott van.

(Ferenc kihúzza a fiókot, és közben megsimogatja Diána combját. A lány egy puszit nyom a fejére, amitől Ferenc egyre feljebb eregeti a kezét.)

DIÁNA:

Itt tényleg minden van! Te valójában itt laksz vagy a hegyen?

FERENC:

(Ferenc nem hagyja abba a simogatást.)

Itt. Te minek készülsz ezekkel a lábakkal? Mi leszel, ha nagy leszel? Meddig kapaszkodsz? London? New York? Mit akarsz elérni?

DIÁNA:

(Már elég szakaszosan veszi a levegőt.)

Mindent.

FERENC:

Akkor semmit sem fogsz elérni. Egy régi tanárom mondta: vigyázzunk a nagy szavakkal, a „minden” és a „semmi” felcserélhető!

DIÁNA:

(Nem is figyel, már egészen máshol jár az esze.)

Ez itt most elrotyog egy órácskát. Addig eljuttathatsz a Holdra. Lehetőleg többször.

(Diána lerúgja magáról a szoknyát, és a mellére húzza a fiú fejét.)

12. jelenet: Valamit valamiért

Nagyon jól felszerelt kétszemélyes mini-szauna. Anna és Emese egymás mellett fekszik a szaunapadon, Emese lassan simogatja Annát.

ANNA:

A kristálytisztá gyereketthont én is használok, sőt én találtam ki, de ott nem ér véget a történet. Mosott készpénz nekem is kell, de azon kívül kell még egy jó szakmai cég is. A szakmai cég szépen megnyer patyolat közbeszerzésen sok-sok komoly munkát. Persze nem kicsit, nagyot, és nagyon olcsón, hogy ne legyen ciki, ha megnézik, miért nyerte meg. Az ország legjobb szakemberei pedig a készpénz ellenében elkészítik az ország legjobb munkáit. Mivel készpénz van bőven, ezt aztán sehol nem lehet megfogni!

(Emese annyira figyel, hogy teljesen abba is hagyja Anna kényeztetését.)

ANNA:

Az elkészült eredménytermék kiváló, arányban áll a kifizetett díjjal. A szakember jól jár, mert cash-t kap. A cégben alig van költség, hiszen a melót svarcból fizettük, tehát a nyereség óriási. Mi meg felvesszük a leadózott osztalékot. A normál fizetésem a zsebpénz. Én ezt kicsiben csinálom, ennyi az egész vagyonom, amit itt látsz. Nem kockáztatok többet, nincs miért. Kinek? De a haverok, magasan a hülye kis főnököd fölött, ugyanezt csinálják benn a hivataloknál. Csak ők már nagyban.

EMESE:

Ördögi. *(óvatos)* Szerintem ez azért leginkább csak az építőiparban működőképes. Ott dolgoznak az emberek ma is nagyon szívesen feketén. Erről már hallottam.

ANNA:

Működőképes ez mindenhol, a mezőgazdaságtól a médiáig. De még az ügyvédeknel is akár. A sok kis praxi is ezért kell!

(Anna feláll, kilép a szaunából. Kortyol egyet a kikészített pezsgőből, csipeget a meghámozott mandarinból és beáll a mellette lévő zuhany alá. Emese követi. Anna nyugodtan magára engedi a hideg vizet, mintha Emese ott sem lenne. Emese kicsi hátraugrik.)

EMESE:

Az nem lehet igaz! Ilyet az ügyvédeknel nem lehet csinálni!

ANNA:

Mondtam! Ez nem igaz, ilyen soha nem fordult elő, és nem is fog. De ha jó leszel, neked is csinállok egy ilyen céget.

EMESE:

(Emese átállítja a víz hőfokát langyosra, és közelebb lép Annához.)
Csinálni én is tudom. Sőt, én jobban.

ANNA:

(Anna magához húzza a lányt.)
Csináld drága még sokszor, isteni kezed van.

13. jelenet: A táska

A belváros egyik parkolójában Emese száll ki egy vadonatúj kisautóból. Kinyitja a csomagtartót, kiveszi a táskáját, közben megpaskol egy közepes méretű zöld hátizsákot benne. Amint a lift felé sétál, elmegy egy tűzpiros Harley-Davidson mellett, jól megnézi, körbejárja.

14. jelenet: Ami nincs a táskában

Egy divatos, belvárosi étteremben ül az egész társaság. Anna bőr motoros szerelésben, Brigi és Diána egymáshoz nagyon hasonló hétköznapi kiskosztümben, Csaba az első jelenetbeli sötét öltönyben, Ferenc farmerban, elegáns flanel ingben ülnek egy nagyméretű asztal körül. Anna és Diána egy bőrkanapén ülnek egymás mellett, Csaba egy kisebb bőr karosszékekben, Ferenc és Brigi kávéházi székeken ülnek, Ferenc Diána mellett.

BRIGI:

Nos, eddig is eljutottunk.

CSABA:

(Határozottan zavarban van.)
Nem gondoltam volna, hogy valaha látlak titeket ismét. Ha tudom, hogy veletek kell dolgoznom... Iszunk valamit?

ANNA:

Valami koktél? Erősebbet? Esetleg Jameson?

BRIGI:

Mint a régi szép időkben? Jöhet.

(Csaba odainti a pincért.)

CSABA:

Öt Jamesont kérünk, külön jéggel.

FERENC:

Csak négyet. Én nem iszom, vezetek.

CSABA:

És most? Ideadjátok végre a pénzt?

(Emese jön be a terembe, az első jelenetbeli fekete ceruzaszoknyához hasonló, de rövidebb szoknyában, fehér blúzban, címeres kitűzővel. Körülnéz, nincs már több ülőhely az asztalnál, megfogja a szomszéd asztalnál lévő széket, megfordítja és odaül lovaglósülésben Ferenc és Brigi közé, kicsit távolabb. Levesz az asztalról egy étlapot, és lapozgatni kezdi, miközben előre felé hintáztat a széken.)

ANNA:

Nos, részünkről minden rendben, a megbeszéltek szerinti részt tegnap elutaltuk. A projektet lezártuk.

CSABA:

(Megriad.)

Elutaltátok? Nem hoztátok magatokkal? Azt hittem, a kocsiban van lenni, azért nem látom sehol.

ANNA:

Ahova Diácska mondta. Egyébként is: két keréken vagyok. Abban ennyi nem fér el.

CSABA:

De nem érkezett meg! A rendeltetési helyen nincsen semmi!

ANNA:

Olyan nincs. Ha elutaltuk, akkor meg is érkezett.

CSABA:

Most beszéltem a partneremmel, fél órája. Ott nincsen semmi.

ANNA:

(Anna előveszi a táblagépet, kicsit piszkálja és mutatja. Ferenc feláll, elsétál. Brigi meglepetten bámul utána.)

Itt az utalás. Teljesült, még tegnap. Ott kell lennie. Téged megint átvernek.

CSABA:

De ez nem az a cég! Diána, én nem erre a cégre gondoltam!

DIÁNA:

Emese ezeket az adatokat adta meg. *(Ő is előveszi a táblagépet)* Te is kapsz másolatot a leveléből, itt a neved a címzettek között. A megbeszélrt postafiókból érkezett, a megbeszélrt kóddal ellátva.

CSABA:

Én nem olvasok elektronikus levelet.

EMESE:

Az a te bajod, „Csaba bácsi”.

CSABA:

Honnan vetted ezt a céget te kis szajha?

EMESE:

(Halkan, nyugodtan.)

Szajha az édesanyád.

ANNA:

Milyen cég ez? Hova küldtem kétszáz milkát?

(Mindenki hallgat és Emesét nézi, aki cseppet sem jön zavarba.)

EMESE:

Ez egy jó cég, elhihetitek.

ANNA:

Kinek a cége ez?

EMESE:

Nagyon okos és rendes embereké.

ANNA:

(Kiabál.)

Kik azok a rendes emberek? Megöllek, te rohadt bűdös kurva, te...

(A pincérek egy pillanatra felfigyelnek a társaságra, de nem mennek közelebb. Ferenc visszajön, leül a helyére. Emese kicsit hátrál a székkal együtt, de nem ijed meg.)

EMESE:

Fogd be a szád, jobb, ha nem ugrálsz! Ez egy nyilvános hely!

(Kis csend, mindenki emészti a történeteket. Anna piszkálja a táblagépet.)

ANNA:

Bertók Lajos 60%, Czillei Ferenc 20%, Alföldi Diána 20%. Ki az a Bertók Lajos? *(kis szünet)* Bertók Lajos, kőműves, Cserépfalu, Váralja út 76. Ki az a Bertók Lajos? *(megérti az egészet)* Ez az édesapád, Bertók kisasszony! Diána, Czillei, mit műveltetek? Ti is benne vagytok, ne kussoljatok olyan nagyon, báránykáim!

(Diána közelebb húzódik, és megfogja Ferenc kezét. Brigi csak nézi.)

EMESE:

Mi közöd hozzá, hogy ki az a Bertók Lajos? Egy becsületes vállalkozó.

BRIGI:

Becsületes vállalkozó?

EMESE:

Becsületes vállalkozó.

(Brigi meredten nézi Dianát, de meg sem kísérel küzdeni.)

BRIGI:

Tényleg nincs egyetlen rendes ember sem ebben a mocskos szakmában! Hogy lehet engem ennyi év után mindig és mindig így átverni! *(elneveti magát kínjában)* De hát ez szép munka volt. Meg kell hagyni! Gyerekek, szívből gratulálok! *(nagy csönd)* Azt hiszem, ilyenkor szokás zárdába vonulni. Mese, vannak még zárdák?

EMESE:

Hogyne. Az angolkisasszonyok, a Domonkos Nővérek, a Ciszterci Nővérek, a Sarutlan Karmelita Nővérek, az Irgalmas Nővérek, a Szeretet Misszionáriusai, a Klarissák, az Isteni Üdvözítő Nővérei, Szent Kamill Leányai és a Szent Erzsébetről Nevezett Betegápoló Nővérek. Melyiket választod? Van, ahol tudok segíteni.

CSABA:

(Teljesen össze van törve.)

Ennyire hülye vagyok?

BRIGI:

Ennyire, drága. Te mindig ennyire hülye vagy!

CSABA:

Ezek engem kinyírnak. Ez a pénz nem a tiétek! Ezzel nekem el kell számolni! Azonnal adjátok vissza!

FERENC:

Azt a pénzt azok kapják, akik megdolgoztak érte!

ANNA:

Ezt a maszlagot ki etette meg veled, seggfejkém? Már megint be vagy tépve? Kevesebb füvet kellene szívni, okostojás!

(Ferenc megmozdul, de aztán visszaül. A feje mögé kulcsolja a kezét, hintázik a széken, és nézi a plafont, mintha az egész őt nem is érintené. Anna összeszedi magát, és szép nyugodtan dolgozni kezd a táblagépén.)

CSABA:

Ócska kommunista duma. Te csak kussolj, te nem értesz ebből semmit.

EMESE:

(Átveszi a beszélgetés vezetését.)

És most beszéljünk komolyan: ha nagyon szépen megkértek minket, akkor még elmehettek.

CSABA:

Hehe. Hol is hallottam ezt a mondatot.

BRIGI:

Vagy mész a börtönbe? Ugye, ez jön?

EMESE:

Vagy mentek a börtönbe.

CSABA:

Én?

EMESE:

Te. Ti. Mind. Börtönbe.

BRIGI:

És te miért nem, drága? Te is ott ültél a megrendelői oldalon!

EMESE:

Láttál egyetlen iratot is, amin az én aláírásom szerepel? Ültél egyetlen megbeszélésen, ahol én jelen voltam? Én ebben a projektben nem vettem részt. Ehhez a disznósághoz nekem semmi közöm.

CSABA:

Dia, drágám, szólalj már meg! Ezt nem teheted velem. Megmondlak az anyádnak! Ő majd ellátja a bajodat!

DIÁNA:

De Csaba bácsi! Huszonhét éves vagyok! Anya mit tehetne?

(Anna belecsúsztatja a táblagépet a táskájába. Már teljesen nyugodt. A szövege alatt Emese egyre jobban elképed.)

ANNA:

Azt hiszem, itt állunk most meg! Nézzük a száraz tényeket. Bertók Lajos úr cégének másik ügyvezetője Bertók Gáspár úr, aki, ha jól látom a születési adatait, a kedves bátyád. Itt a két csodás unokaöcs képe is a fészbukon, alighanem ikrek. Valóban aranyosak. Csakhogy ennek a becsületes vállalkozónak a cége bizonyíthatóan rendszeresen vásárol tényleges teljesítés nélküli számlákat a Kutas és fiai könyvelőirodán keresztül. Az elmúlt négy év alatt hozzávetőlegesen kettőszáz-negyvenhétmillió forint értékben tett ilyet. Ez már a „különösen nagy” értékre elkövetett költségvetési csalás kategória. Mivel bünszövetkezetben valósult meg, ezért a bétéká 396. paragrafus ötödik bekezdése szerint a büntetés öttől tíz évig terjedő szabadságvesztés. Ennyit már le is szokás tölteni.

EMESE:

(Feláll, elindul kifelé.)

Blöff. Én ezt nem hallgatom tovább.

ANNA:

Figyu, a Noszvaji Építő Kft.-nek nem édesapád testvére volt a tulajdonosa? Mintha a bátyád túl sok furcsa számlát fogadott volna be tőlük. Azt hiszem, az új tulajdonosnak kötelessége lesz feljelentést tenni.

EMESE:

(Emese fél fenékkal visszaül a székre, előveszi a táblagépét, most ő kezd el pötyögni. A többiek mozdulatlanul nézik. Nagyon halkán beszél.)

Volt...? Új tulajdonos? Megvette... Hogyan tudta megvenni? Mikor tudta megvenni?

(Emese elveszti az egyensúlyát a széken, ami kiugrik alóla, a lány a földre huppan, de még időben leteszi a kezét. Ott marad pár másodpercig guggolva, mozdulatlanul. Egy pincérnő odaugrik és felsegíti.)

PINCÉRNŐ:

Jól vagy?

EMESE:

Igen, köszönöm. Minden a legnagyobb rendben.

(Emese megigazítja a blúzát.)

ANNA:

A család kedves férfitagjai akár két évet is lehúzhatnak előzetesben, mielőtt tárgyalni kezdi az ügyüket. Az ikrek mamája is a cégben dolgozik? Mert akkor a kicsik mehetnek állami gondiba, amíg apa is, anya is a hűvösön.

EMESE:

(Emese feláll, leporolja a szoknyáját és előveszi a táskájából a kocsija kulcsát. Mosolya „nem teljesen őszinte”, de kifogástalan.)

Anna, jól láttam, egy piros Harley-vel vagy? Éppen egy olyat szerettem volna! Cseréljünk! Tök új a kis Citroen, és csomitartó is jól fel van töltve. Érdemes cserélni, most az egyszer hihetsz nekem!

FERENC

Te lenn hagytad a parkolóban az egész lóvét? És ha feltörik? Nem vagy normális!

DIÁNA

És mi? Mi miért ...? Én miért...?

EMESE:

Ott van benn minden, hiánytalanul. A kocsit sem abból vettem. Tied, drágám.

(Emese átdobja a kulcsot Annának. Anna elkapja, dobálja, „mérlegeli”, gondolkodik kicsit. Bedobja a táskájába, előveszi belőle és meglóbálja a Harley slusszkulcsát. Tesz egy dobócselt, de nem Emesének, hanem Briginek dobja. Részéről az ügy le van zárva.)

ANNA:

Használd egészséggel, a régi szép idők emlékére. Bukó a dobozban. Kettő.

CSABA:

Akkor győztünk! Nincs semmi baj! Ez csak egy nagyon rossz tréfa volt, ugye?

ANNA:

Te nem győztél még soha.

(Anna feláll, kísétál, de kicsit sem diadallal, inkább beletörődően, szinte unottan. Brigi láthatóan töpreng.)

BRIGI:

Jössz, kakaska?

FERENC

Kukorikúúúúú!

(Brigi és Ferenc az ismert játékkal kergetőzve kiugrálnak.)

15. jelenet: Ismét egy fogadás

Diána és Emese lassan, céltalanul sétálnak a nem túl fényesen megvilágított lépcsőházban. A beszélgetés a lépcsőházban kezdődik, de már a parkolóházban, Diána kocsija mellett fejeződik be.

DIÁNA:

Most mi lesz?

EMESE:

Mi lenne? Semmi.

DIÁNA:

De hát... Ezek...

EMESE:

Mit ezek? Ezek? Senki nem fog csácsogni. Anna elvitte a zsozsót, őt más nem érdekli. Még az is lehet, hogy visszautalja az államnak, nehogy baj legyen. Csaba nem fog felnyomni, mert akkor ő is bukta. A gerlepár? Ugyan má'!

DIÁNA:

És mi? Merre? Te mit fog csinálni?

EMESE:

Mit csinálnék? Amit eddig. Holnap megyek be, mint rendesen. De a következő már sikerülni fog.

DIÁNA:

Következő? Megőrültél?

EMESE:

Miért ne lenne következő?

DIÁNA:

Lebuksz.

EMESE:

Soha.

DIÁNA:

Lebuksz. Tutkó. Előbb-utóbb tutkó.

EMESE:

Soha. Fogadjunk?

DIÁNA:

Lebuksz.

EMESE:

Fogadjunk! Kezet rá.

DIÁNA:

(Kezet nyújt.)

Akkor: egy üveg pezsgő.

(Emese ránéz Dianára, hirtelen nagyon kimért lesz.)

EMESE:

Lófaszt. Az nem tét.

(Diána bizonytalan.)

DIÁNA:

Pezsgő Tokióban, négy személyre.

EMESE:

(Kicsit enyhébben, majdnem mosolyog, gonoszkodik.)

Alakul, de az is csak pénz.

DIÁNA:

Pezsgő az északi sarkon, négy személyre.

EMESE:

Hm... De szerintem egy dugás. A vesztesnek azzal kell lefeküdnie, akit a nyertes megnevez.

DIÁNA:

(Átveszi a játékot, ő már nevet)

OK. Három napon belül.

EMESE

(Precízen, lassan)

Akkor visszamondom: fogadtunk, hogy fél éven belül megfejjük Csabát legalább ötvenmillió magyar forintra, nettó, zsebben. Ha sikerül, akkor nyertem. Ha fél éven belül nem sikerül, akkor te nyertél. A pénzt felezzük, de a nyertes a pénz megérkezését követően megnevezhet egy bármilyen korú és nemű személyt, akivel a vesztesnek 72 órán belül le kell feküdnie. Az aktus megtörténtét az illetőnek kell igazolnia.

Diána kezet nyújt, Emese elfogadja, jól megrázzák egymás kezét.

DIÁNA:

Done.

*(Diána mosolyogva, a jó munka elégedettségével beül a kocsiba, kigurul.
Emese is mosolyog, leveszi a kitűzőt, a táskájába dobja, letépi a blúza
három felső gombját és köldökig nyitott blúzzal visszasétál a lépcsőház
felé.)*

(Sukoró, 2015.)

Tartalom

A világ azt akarja, hogy becsapják	5
1. jelenet: "idill"	9
2. jelenet: "Betörő!"	12
3. jelenet: „Mit művelnek ezek?”	17
4. jelenet: „Jelmez kell!”	19
5. jelenet: „Intermezzo: serpák kora”	26
6. jelenet: „Ilyen még nem volt!”	31
7. jelenet: „Baj van!”	32
8. jelenet: „Szülők nélkül”	36
9. jelenet: „Cselekedni kell!”	37
10. jelenet: „Nem hiszem el!”	38
11. jelenet: „Anya csak egy van”	43
13. jelenet: „Intermezzo: fog ez menni!”	48
14. jelenet: „Ifjabb Putifárné”	49
15. jelenet: „Elszemtelenedve”	53
16. jelenet: „Burleszk”	61
17. jelenet: „Igazi csoda volt!”	61
18. jelenet: „Intermezzo: ez tilos!”	66
19. jelenet: „Ki az úr a házban?”	67
20. jelenet: „Intermezzo: valószínűségelmélet”	72
21. jelenet: „Új nő”	73
22. jelenet: „Ki az úr a házban?” (repriz)	76
23. jelenet: „A keresés”	80
Mini-intermezzo No.1.....	86
23. jelenet: „A keresés” (folytatás)	87
Mini-intermezzo No. 2.....	87
23. jelenet: „A keresés” (folytatás)	87
Mini-intermezzo No. 3.....	88
23. jelenet: „A keresés” (folytatás)	88
24. jelenet: „A szubjektívizmus”	92
25. jelenet: „Intermezzo: show must go on”	96
26. jelenet: „Apa!”	97
27. jelenet: „Most ki kicsoda?”	102
28. jelenet: „Idill” (repriz)	109
Bejegyzések.....	112
„Hozzád menekülök, tiszta erkölcs!”	113
Bioszínház	115
„Nem kell kakas, ha nincsen harci kedve”	117
„Kinek gondja az ima meg a bor”	119
Ennyi volt.....	122

„Itthon nagyon sivár”	124
A szagos szappan szépsége	127
Lovagkor	130
Viselkedésünk magyarázói	133
„Olvastam, hogy kell nagynak, rossznak lenni.”	136
Egy valóban letűnt nemzedék.....	138
Thália templomai.....	139
Idejétmúlt időtöltések	141
„Everything free in America”	146
„Tudom, király. És mert tudom: merem.”	148
„Én angyal nem vagyok”	151
Cikikirálynő.....	154
La liberté – I.	156
La Liberté II.....	157
Utópia	161
„Jártam veled, mint beteg a bottal”	163
„Ha tudnók, kinek, mi fáj, senki se bántaná a másikat.” – I.	165
„Ha tudnók, kinek, mi fáj, senki se bántaná a másikat.” – II.....	168
„... a szerénység jóindulatú, ám gyenge képességű ember látszatát kelti.” ..	170
„Piros pipacs, ezer virág, de szép az épülő világ!”	173
Többszörös monogámia.....	175
Egy kis matek – I.: Hűség.....	178
Az Adós.....	182
Egy kis matek – II.: Dominancia.....	185
Csapongó generációk – I.	191
„... only education, sir. Scholarships, sir. Cambridge Local, sir. Sidney Sussex College, sir.”	194
„Döntsétek el, hogy maradjak, vagy menjek el”	197
Rendkívüli kiadás: Operation Dynamo, Hungary, 2013.	200
Csapongó generációk – II.	203
Professor Unrat.....	207
Három a magyar igazság	210
Egy-egy	213
Miért nagy baj, ha egy nő okos is, szép is?	215
Gyűlöllek: távol légy, alacsony tömeg!”	216
„A Keresés vége biztos”	219
25 év	221
És mikor kezdődik a diáklázadás?.....	223
Mielőtt elfeledjük!.....	225
Beteg a barátnőm	228
Levél hajdani, bájos titkárnőmnek.....	230
„Ezek az unalmas vén hülyék”	232
Régi-régi történetek I.: A Jelenség	234

Régi-régi történetek II.: Az első nap	237
Hölgyválasz	241
Első vagy utolsó?	246
Holnap	248
1. jelenet: Mákos rétes	250
2. jelenet: Sportolunk	253
3. jelenet: Provokáció	257
4. jelenet: Képzés	258
5. jelenet: Hoppá!	265
6. jelenet: Szuperkamu	269
7. jelenet: Hová kerültem?	270
8. jelenet: Szerelembe esve	272
9. jelenet: Forró az éjszaka.....	273
10. jelenet: Intimitások	278
11. jelenet: Mindenki szexel.....	280
12. jelenet: Valamit valamiért.....	281
13. jelenet: A táska.....	283
14. jelenet: Ami nincs a táskában	283
15. jelenet: Ismét egy fogadás.....	290

